

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ
BCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZA
CDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZAB
DEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZABC
EFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZABCD
FGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZABCDE
GHIJKLMN OPQRSTUVWXYZABCDEF
HIJKLMN OPQRSTUVWXYZABCDEFG
IJKLMN OPQRSTUVWXYZABCDEFGH
JKLMN OPQRSTUVWXYZABCDEFGHI
LMN OPQRSTUVWXYZABCDEFGHIJK
MN OPQRSTUVWXYZABCDEFGHIJKL
N OPQRSTUVWXYZABCDEFGHIJKLM
OPQRSTUVWXYZABCDEFGHIJKLMN
PQRSTUVWXYZABCDEFGHIJKLMNO
QRSTUVWXYZABCDEFGHIJKLMNO
RSTUVWXYZABCDEFGHIJKLMNO
STUVWXYZABCDEFGHIJKLMNO
TUVWXYZABCDEFGHIJKLMNO
UVWXYZABCDEFGHIJKLMNO
VWXYZABCDEFGHIJKLMNO
WXYZABCDEFGHIJKLMNO
ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ

7-8

červenec – srpen

2011

31. ročník

- Rozhovor: Se sólistou Wiener Staatsoper Adamem Plachetkou / Marie Brandeis
- Fejton Pavla Kohouta
- Příloha: Čtení na prázdniny

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

srdčně Vás zveme v pondělí 12. září 2011 na „Klubové“ pravidelné promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem. Promítá se každé druhé pondělí v měsíci, s výjimkou svátků a letních prázdnin. Začátek představení je vždy v 19:30, rezervace není možná.

Na druhou polovinu roku připravujeme vedle „Klubového“ promítání další programy, jako např. 26. září 2011 čtvrtý literární pořad v rámci Evropského dne jazyků, v rámci kulatého stolu 19. října 2011 literární pořad v Českém centru. Podrobné informace s udáním začátku pořadů a místem uvedení najdete v zářijovém vydání Kulturního klubu.

Dotaz ve vlastní věci:

Přestavbou vídeňského Südbahnhofu jsem ztratila možnost zakoupit si české tiskoviny – noviny a časopisy. Ano, používám internet a mohla bych všechny tiskoviny abonovat, což ale nechci. Proč, to si jistě dovedete představit. Nebo bych mohla několikrát týdně navštívit České centrum, kde bych si mohla tiskoviny přečíst, ale nepřivlastnit, tolik času ovšem nemám.

Vážení čtenáři, třeba někdo z Vás ví, kde se ve Vídni, buď v I. nebo III. okrese a poblíž stanice tramvaje nebo Schnellbahn, dají koupit české noviny.

Děkuji předem za zprávu.

Příjemné prožití prázdnin a hezké posezení na stránkami Klubu Vám za výbor a redakci přeje

Helena Baslerová, šéfredaktorka

Obsah

Editorial	2
Obsah	2
Impressum	2
Kalendář: červenec – srpen 2011	3
Rozhovor	5
Kultura	7
Události	25
Fejeton	29
Zajímavosti	30
Ekonomika	38
Správy zo Slovenska	42
Sokol & sport	51
Úvahy & postřehy	54
Z české a slovenské Vídně a okolí	59
Oznámení	73
Informace & inzerce	80
Příloha: Čtení na prázdniny	I-XII

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek,

Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík, Ing. Kurt Mattola, Richard Basler

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,

P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion,

Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,

Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová,

Mgr. Tomáš Vaněk, Ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce: Tiskárna Sládek

JIŘÍ VALOCH (* 1946) je básník, vizuální umělec, teoretik umění, kurátor a sběratel. Žije v Brně a pracuje jako kurátor v Národní galerii v Praze. Je originálním tvůrcem vizuálně konceptuální poezie a textových instalací, které vytváří od roku 1970. Všechny tyto realizace vycházejí z možnosti jazyka, někdy oproštěného na jediný význam, který funguje sám o sobě nebo v kontextu s minimální kresbou nebo barevným zásahem. Zároveň je jedním z představitelů českého konceptuálního umění se silnými vazbami k poezii (např. klasická japonská forma haiku). Dominantní část tvorby patří k linii konceptuálně orientovaného umění. Projekty instalací z posledních let, počítačové grafiky vycházejí z Valochových projektů instalací textů na stěnách, které vznikaly jako kresby od roku 1971.

Od sedmdesátých let působil jako kurátor Domu umění města Brna, kde realizoval především výstavy významných osobností českého poválečného umění (např. V. Boudníka, M. Knížáka, J. Koláře, B. Kolářové, A. Šimotové, L. Nováka), byl autorem prvních československých výstav počítačové grafiky a grafických partitur. Spolupracoval na neoficiálních výstavách, samizdatových katalozích a sbornících. Je autorem několika monografií a řady katalogových textů.

VÝSTAVY:**01. 07. – 02. 09. Strabag**

30. 06. 18:30 vernisáž

Již potřetí bude udělena mezinárodní cena Strabag, která oceňuje malbu a grafiku mladých umělců napříč hranicemi. Ze zúčastněných zemí (Rakousko, Slovensko, Česká republika a Maďarsko) byli odbornou komisí nominováni tito umělci: Kim CORBISIER (H), Marta CZE-NE (H), Cristina FIORENZA (A), Jakub HOŠEK (CZ), Svätopluk MIKYTA (SK). Na slavnostním večeru bude vyhlášen vítěz soutěže, který získá 15 000 €, ale budou zde také oceněni zbylí čtyři nominovaní, kteří obdrží od renomované stavební společnosti Strabag cenu 5 000 €. Součástí slavnostního ceremoniálu bude vernisáž prací všech nominovaných umělců, z nichž každý zde v průběhu druhého pololetí 2012 bude postupně samostatně vystavovat a získá i rezidenční pobyt v Strabag Artstudios.

Za Českou republiku nominovaný Jakub Hošek je nejen malíř, ale také DJ a organizátor koncertů spadajících do české nezávislé scény. V současnosti kombinuje zdánlivě expresivní „kaligrafii“ s dokonale chladnou „designérskou“ technikou. Obrazy vytváří vykryváním ploch pomocí komplikovaných šablon. Často také pracuje s textem a důležitá je pro něj též prostorová instalace pláten.

Strabag Haus, Donau-City-Strasse 9, 1220 Wien

Bližší informace: www.strabag-kunstforum.at**do 15. 07. (ve dnech 22. 08. – 02. 09. nutno předem telefonicky objednat!) Danube Design**

Collegium Hungaricum Vídeň iniciovalo ve spolupráci s Českým centrem Vídeň společný projekt designérů tří národností. Svá díla budou vystavovat umělci z Rakouska, České republiky a Maďarska.

Vystavující umělci:

– Karl Emilio PIRCHER a Fidel PEUGEOT (Walking Chair Studio) – Vídeň

– Daniel POŠTA a Zdeněk VACEK – Praha

– Gábor Miklós SZÖKE – Budapešť

Kromě možnosti pracovního setkání ve vídeňském prostředí nabízí projekt také možnost diskuse o konceptech umění a vzájemnou inspiraci. Collegium Hungaricum poskytuje zúčastněným skupinám finanční podporu na realizaci. Vzhledem k tomu, že se projekt týká oblasti Podunají, je jeho tematické vymezení následující: „Život a voda“, „Ochrana vod a životního prostředí“ a „Život na březích řek“. Cílem projektu je navázat bezhraniční spolupráci v Podunají a podpořit uměleckou inovaci a tvořivost a zároveň přispět k tematickým akcentům podunajské spolupráce v širším slova smyslu.

Collegium Hungaricum Wien, Hollandstrasse 4, 1020 Wien

Bližší informace: www.collegium-hungaricum.at**do 12. 08. Hranický bod / Grenzpunkt**

Kolektivní výstava prací 4 studentů doktorandského štúdia Akadémie umenia v Banskej Bystrici (Viera MARGETOVÁ, Veronika VACULOVÁ, Marek URBANOVSKÝ, Daniela CHRIENOVÁ). Kurátor: Prof. Ludovít HOLOŠKA.

Slovenský inštitút vo Viedni

do 09. 09. Zbyněk SEKAL: Práce z 50. let

Výstava českého-rakouského malíře, sochaře, kreslíře a překladatele Zbyňka Sekala v Českém centru ve Vídni, kurátor Dušan Brozman.

Zbyněk Sekal (1923-1998) žil od roku 1970 ve Vídni. Zde získal uznání především za svou sochařskou tvorbu – v roce 1984 mu za ni byla udělena cena města Vídně. Ve svém rodném městě, Praze, studo-

val malířství a v padesátých letech se pohyboval mezi pražskými surrealisty.

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 01. 10. Michal RATAJ: Cesta tam... „The way there...“ (Tonspur 43)

V rámci mezinárodního projektu „A. Bosshard-Klanghimmel MQ: Tonspur_extra? european_Tonspur“, realizovaného u příležitosti oslav desátého výročí založení MuseumsQuartier Wien, se představí také český umělec Michal Rataj. Tento skladatel, producent a muzikolog již s Andrešem Bosshardem v areálu MuseumsQuartier spolupracoval v roce 2004, a jak sám tvrdí, toto setkání ho značně ovlivnilo: „Když jsem dostal pozvání k účasti na tomto projektu, bylo mi jasné, že poprvé ve své tvorbě mohu vytvořit něco mezi strukturovanou zvukovou skladbou a zvukovou instalací. Něco mezi kousky hudby a jejím lineárním pojetím. Chtěl jsem najít zvuk mraků, zvuk pro »nebeské světlo«, zvuk koberce, který pro mě symbolizuje bezpečí, a naopak zvuk hromu.“

Michal Rataj se narodil v roce 1975 v Písku. Vystudoval muzikologii na filozofické fakultě Univerzity Karlovy a skladbu na hudební fakultě AMU v Praze. Během studia absolvoval mnoho zahraničních stáží. V roce 2005 dokončil postgraduální studium skladby. V akademickém roce 2007/08 obdržel stipendium Fulbrightovy nadace pro vědce a přednášející v Center for Music and Audio Technologies na University of California, Berkeley. Jeho kompozice jsou vystavovány a vysílány v řadě zemí po celém světě a získal za ně mnohá ocenění.

MuseumQuartier, Museumplatz 1, Haupthof 1070 Wien

Bližší informace: <http://www.michalrataj.com>**LIECHTENSTEIN MUSEUM****do 20. 09. Brueghel, Rubens, Jordaens...****do 20. 09. Ägypten für Daheimgebliebene**

Die Fürstlichen Sammlungen, Fürstengasse 1, 1090 Wien

pá – út 10:00-17:00, tel.: +43 (1) 319 57 67-252, fax: +43 (1) 319 57 67-20

ALBERTINA**do 16. 10. Max WEILER: Zeichnungen****do 02. 10. Explosion der Bilderwelt: Die Photographische Gesellschaft 1861-1945**Albertinaplatz 1, 1010 Wien, www.albertina.at

Otevřeno: denně 10:00-18:00, středa 10:00-21:00

NIEDERÖSTERREICHISCHE LANDESAUSSTELLUNG**do 15. 11. CARNUNTUM: Erobern, Entdecken, Erleben im Römerland**denně 9:00-18:00, www.noelandesausstellung.at**JEDNOTLIVÉ AKCE:****30. 06. 17:30 MQ Open-Air: Dva**

Akusticko elektrické sourozenecké duo Dva (označující se také jako On a Ona) vzniklo na jaře roku 2006. Ona – zpěv, klarinet a basklarinet, saxofon, melodika, dechový midikontroler a jiné hračky. On – kytara, banjo, smyčkování, kuchyňský beatbox a zpěv. Sami sebe charakterizují jako „pop neexistujících rádií“. On: Jan KRATOCHVÍL & Ona: Bára KRATOCHVÍLOVÁ.

V tomto duchu se nese jejich třetí album *HU. Alba Fonók* (2008) i *HU* (2010) nahráli s producentem jayrope z Berlína a vydali u Indies Scope. Během své čtyřleté existence odehráli přes 250 koncertů v ČR

i v zahraničí. Živě doprovází divadelní představení taneční skupiny VerTeDance – *Emigrantes*, němý film *Kabinet Dr. Caligariho* (v roce 2008 v rámci Projektu 100) a krátké filmy Georgese Méliése. Také hudebně spolupracovali s Divadlem DNO, Divadlem Husa na Provázku a Dejvickým divadlem. Spolupracovali také na hudbě k dokumentárním filmům Víta Klusáka *Vše pro dobro světa a Nošovic* a Martina Ryšavého *Medvědí ostrovy*. Dvojice založila v roce 2007 vlastní „kuchyňský“ (D.I.Y.) Label Home Table, na kterém vydává doma nahrávaná alba (Kollekt8).

Koncerty jsou často doprovázeny živou projekcí. Vstup zdarma! MuseumsQuartier, Haupthof, Museumsplatz 1, 1070 Wien
Blíže informace: www.2dva.cz

08.-12. 07. Letný jazykový a tanečný tábor (škola v přírodě v Tatranských Matliaroch)

Od 8 rokov, cena: 100 €.

SOVA, info: elena.mandik@utanet.at, tel. 0680/12 60 341

11.-12. 07. 2. tvorivý interaktivní workshop

Bezplatný workshop pre učiteľov slovenčiny ako cudzieho jazyka so skúsenými lektormi a autormi učebníc.

CJOP PEVŠ, Tematínska 10, Bratislava

Info: PhDr. Alena Mikolajová, www.uninova.sk/clap, clap@uninova.sk, tel. (+421)-2-6353-3148 (47)

17.-27. 07. Letný jazykový tábor pre deti (škola v prírodě pod Sitnom pri jazere Počúvadlo)

Od 8 rokov, cena: 180 €.

SOVA, info: elena.mandik@utanet.at, tel. 0680/12 60 341

17.-23. 07. Letná škola spoločenského tanca (Piešťany)

Poznávací tábor pre mladých vo veku 16-18 rokov, znalosť slovenčiny podmienkou.

SOVA, info: elena.mandik@utanet.at, tel. 0680/12 60 341

18. 08. 19:30 O-Töne: Jaroslav Rudíš

Populární rakouský literární festival O-Töne nabízí u příležitosti 10. výročí založení MuseumsQuartier výjimečný program zpestřený o známé evropské autory. Po zahajovacím otevření 20. června maďarským spisovatelem Petrem Esterházym v Areně21 se známé Open-Air čtení změní v jedinečnou akci s výtečným rakousko-evropským obsazením, které bylo vybráno a obsahově vyváženo Thomasem Keulem, kurátorem O-Töne.

O-Töne 2011 slavnostně zahájí tradiční hudební přehra 7. července. Poté se bude festival přesouvat každý čtvrtek až do 25. srpna po několika nádvořích MQ. Úplný program bude vyhlášen v nejbližší době s ohledem na knihy vydané teprve na podzim.

MuseumsQuartier, Haupthof, Museumsplatz 1, 1070 Wien

Blíže informace: www.mqw.at

19. 08. Frame(o)ut 2011: Český mír

V rámci oslav 10. výročí MuseumsQuartier bude v rámci filmového festivalu Frame(o)ut 2011 v rakouské premiéře uveden dokumentární film Filipa Remundy a Víta Klusáka *Český mír*. Tito dva autoři spolupracují již delší dobu a jejich velký společný projekt *Český sen* byl velmi kladně přijat českým i zahraničním publikem.

Jednání o zřízení protiraketového radarového systému na území ČR probíhalo mezi USA a Českou republikou několik let. V létě roku 2008 byla podepsána smlouva o realizaci a o osmnáct měsíců později smetl nový americký prezident Barack Obama celý projekt ze stolu.

Dokumentární film *Český mír* (CZ, 2009, 89 min.) představuje jak zastánce, tak odpůrce projektu – environmentalisty, kteří vstupují na

vojenskou základnu v Brdech, pobouřené místní obyvatele, politiky a horlivé zastánce systému.

Filip Remunda, kameraman, producent a režisér, se narodil 5. května 1973 v Praze. Fascinován amatérským filmem, začal roku 1997 studovat na Katedře dokumentární tvorby FAMU. Již během studia natočil několik tematicky rozmanitých filmů. Do širšího povědomí veřejnosti se zapsal spolu s Vítem Klusákem účastí na kontroverzním projektu o fiktivním hypermarketu *Český sen*. Je spoluzakladatelem Institutu dokumentárního filmu, který pomáhá prosazení českého filmu v zahraničí.

Vít Klusák, rodák z Prahy, producent, kameraman, scénárista a režisér, zahájil svou režijní tvorbu v roce 1999 snímkem *Začátek světa*. Do širšího povědomí veřejnosti se zapsal účastí na kontroverzním projektu *Český sen*.

MuseumsQuartier, Haupthof, Museumsplatz 1, 1070 Wien

Blíže informace: info@frameout.at, www.frameout.at, www.mqw.at/sommer

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport*, *Z české a slovenské Vídně a okolí* a *Oznámení*. Další důležité adresy a kontakty viz oddíl *Inzerce*.

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at

e-mail: ccwien@czech.cz

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at

e-mail: rsks@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.sivieden.mfa.sk

e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel.: 535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova

e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT

www.theaterbrett.at

e-mail: theaterbrett@eunet.at

út – so, 20:00, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55

DETSKÝ SÚBOR ROZMARÍN PRI RSKS

má nácviky každú stredú: predškolský vek od 15:15 do 16:30 hod., školáci a mládež od 16:15 do 18:30 hod. Tanec, spev, hra na píšťalkách, fujare, cimbele.

Komenského škola, Veľká klubovňa

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena. – Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Sólistou ve Wiener Staatsoper

byl jmenován mladý basbarytonista z Prahy **Adam Plachetka**, který patří k současným nejúspěšnějším českým operním zpěvákům. Příjemný hlas podtrhl sympatický projev umělce při neformálním rozhovoru, který jsme spolu vedli ve zkušebně divadla. Za lehkou konverzaci však byla evidentní nezměrná píle a cílevědomost, což jsou hlavní sloupy jakéhokoliv talentu, jež je nadělován shůry. A pan Adam Plachetka se svojí hřivnou umí nakládat.

V novinách dne 12. 4. 2011 si čtenáři mohli přečíst krátkou zprávu z oblasti kultury, a to o přebászení zpěváků v představeních Wiener Staatsoper. Vedle jména Julia Novikova bylo uvedeno i Vaše jméno, obě jména slovanská. Je to v současné době charakteristické pro tuto instituci?

A. Plachetka: U nás zpěváků to myslím není dominantní. Mezi sólisty nejsou další Češi či Slováci, více jsou zastoupeni Rumuni. Víím, že mezi instrumentalisty je pět šest Čechů, v baletu jsou rovněž Češi a Slováci. O zaskoku v roli Wagnera v opeře *Faust* jsem se dozvěděl den předem odpoledne před první zkouškou, kdy jsem měl zrovna představení v Praze. Takže jsem v Praze sháněl klavírní výtah opery, doučoval jsem se roli před zdejšími představením. Když jsem jel do Vídně, měl jsem noty na volantu a snažil jsem se to „nacpat“ do hlavy. Takovou situaci jsem, upřímně řečeno, nečekal. Celkem se konala čtyři představení opery.

Ve Wiener Staatsoper jste zaměstnán nastálo, anebo pendlujete mezi Vídní a Prahou?

A. Plachetka: Ve Vídni jsem nastálo, několikrát se však dostanu do Prahy na představení. Pro příští sezónu jsme v Praze jednali opět trochu zdlouhavě, protože je těžké vyčlenit dobu, kdy mě zde ve Vídni „nepotřebují“ a kdy mohu odjet. Proto jezdím autem, neboť mám např. volno jen jeden den a po představení v Praze musím jet zpět do Vídně. Zatím to vypadá, že bych v Praze v příští sezóně mohl vystoupit jen v osmi představeních. Je toho poskrovnu, snažím se však udržovat kontakt, protože to je jediná šance dostat se domů.

Jaké je Vaše pracovní zařazení ve Wiener Staatsoper?

A. Plachetka: Jsem sólista, smlouvu jsem při svém nástupu v roce 2010 měl na dva roky. Teď bylo dohodnu-

to, že bude prodloužena o další dva roky.

Jakými cestami jste se do Vídně dostal?

A. Plachetka: Můj první zásadnější výjezd do zahraničí byl salcburský festival. Tehdy jsme dělali v Praze představení *La clemenza di Tito* s manželi Herrmannovými, kteří se znají s Evou M. Wieser, dnes již bývalou uměleckou šéfovou salcburského festivalu. Tu pozvali na premiéru do Prahy, na které jsem ale já nezpíval, ale dostal jsem šanci ji před představením předzpívat. Na základě toho mě pozvala do Salcburku na další předzpívání. To bylo v lednu 2007 a hned v létě jsem zde zpíval *Pompea* v opeře *Benvenuto Cellini* (Hector Berlioz). Od té doby až do letoška jsem se tam každý rok vracel. Příští rok to vypadá tak, že po dlouhé době – od roku 2005, bych mohl mít volné léto.

Kdo objevil Vaše nadání? Od kolika let jste se začal učit zpívat?

A. Plachetka: To je zajímavá historie. Zpíval jsem od třetí třídy po celou dobu základní školy v dětském sboru sbormistra Č. Staška. Můj nejbližší kamarád ze sboru byl hornista a když jsme se jednou bavili, co budeme dělat po základní škole, řekl jsem, že půjdu asi na gymnázium. A on mi navrhl, abych šel s ním na konzervatoř, že tam budeme spolu a bude to legrace. Na moji poznámku, že nehraji na žádný nástroj a co tedy tam budu dělat, mi kamarád odpověděl, že přece zpívám ve sboru, takže to mohu zkusit na obor zpěv. Zkusil jsem to a naprosto zázračně mě přijali, nejprve na zkoušku, protože jsem do tohoto momentu v oboru zpěv nebyl nikým ovlivněn (veden, školen) ani negativně ani pozitivně. Na konzervatoři jsem vlastně začal od nuly. Tehdy jsem jaksi nedomyslel, že kdyby to nevyšlo, že se nemám kam vracet. Maminka byla z toho prvních pár let

značně nervózní, když ještě nebylo vidět, jestli se z toho něco „vyvrbí“. Dnes je spokojená, neboť vidí, že dělám to, co mě baví.

Co jste si připravil k přijímacím zkouškám na konzervatoř?

A. Plachetka: Předepsané byly dvě písně lidové a jedna umělá. Všechny jsem si vybral ve zpěvníku *Já, písničkář*, který jsem doma našel. Po písních se zkoušel hlasový rozsah a rytmus.

Kdo byl Vaším profesorem na konzervatoři?

A. Plachetka: Pan profesor Luděk Löbl. Jsem s ním doposud v kontaktu. Když mám nějaký pěvecký problém, řeším ho s ním.

Účastnil jste se během studia nějakých soutěží či interpretačních kurzů doma nebo v zahraničí?

A. Plachetka: Zahraničních kurzů jsem se neúčastnil vůbec. Zastávám názor, že když si rozumíte se svým pedagogem, není třeba ho měnit jenom proto, že někdo jiný má zvučnější jméno. Když jsem studoval v Plzni na Pedagogické fakultě, i nyní při studiu na AMU v Praze, dohodl jsem se s pedagogem, že po technické stránce budu nadále pracovat s panem profesorem Löblem. Absolvoval jsem hlavně kurzy barokní hudby v Čechách i na Moravě. Začínali jsem s panem dirigentem Válkem, s tím jsme dělali hodně skladeb Händelových. V roce 2006 jsem s ním nastudoval operu *Don Giovanni* (W. A. Mozart) ve Znojmě, byl to můj první *Don Giovanni*. Soutěže jsem absolvoval v ČR, vyšel jsem z nich velmi dobře, naposledy to byla Dvořáková v Karlových Varech. Soutěže neprefereuji, neboť je to velmi subjektivní. Soutěže slouží především k tomu, aby mladí umělci dostali šanci najít agenturu. Vzhledem k tomu, že již agenturu mám – českou pro Čechy, Slovensko, britskou pro zbytek světa –, netoužím po tom se nechat srovnávat na uvedených soutěžích.

Když studujete novou roli, přehrajete si ji nejdříve sám doma, anebo máte absolutní či velmi dobrý relativní sluch, že můžete zpívat z listu s korepeditorem?

A. Plachetka: Jak co. Jsem asi ten typ zpěváků, o kterých jsou vtipy. V barokní hudbě anebo hudbě, která je pro moje ucho logická, jsem schopen

zaspívat z listu. Není to rozhodně moje doména i vzhledem k tomu, že jsem převážně v divadle, ne tolik na koncertních pódii. Tuto schopnost tedy nijak nerozvíjím. Každou roli se učím zpaměti. Většinou dělám opery, které již nějak znám, buď přímo z divadla, anebo z nahrávek. Pak se snažím na roli pracovat v tom smyslu, že ji od začátku „čistím“ od nedostatků, které právě znám z předcházejících provedení.

S čím jste absolvoval konzervatoř?

A. Plachetka: Měl jsem dva koncerty. Jeden s klavírním doprovodem v Sukově síni Rudolfiny, druhý s orchestrem ve Dvořákově síni Rudolfiny. První koncert byl programově sestaven z písní a árií, při orchestrální koncertu jsem zpíval Raracha ze Smetanovy opery *Čertova stěna*, Basilia z Rossiniho opery *Lazebník sevillský* a Figara Mozartovy *Figarovy svatby*.

Jaké jazyky ovládáte? V jakých jazycích jste zpíval?

A. Plachetka: Odpovídat na tuto otázku je pro mě velmi těžké. Mám totiž pocit, že žádný jazyk neovládám. Domluví se anglicky, italsky, německy, nevypadá to špatně. Jsem si ale vědom, že mi v těchto jazycích chybí ony nuance, které mám v češtině. Zpívám většinou italsky, anglicky, něco německy – v tomto jazyce převážně písňovou literaturu. Pár věcí jsem zpíval také ve francouzštině a ruštině.

Když máte nastudovat novou roli např. ve francouzštině, s kým navyciujete správnou výslovnost? Má opera pro tyto příležitosti jazykové poradce?

A. Plachetka: Stabilně zde na jazyky nikdo není. Ví, že jsou zde korepetitoři, kteří dané jazyky ovládají a kteří tedy mohou pomoci. Na francouzštinu zde nikdo není, pokud je potřeba, objedná se na určitou dobu. Naposledy pomáhal v tomto směru sám pan ředitel opery Dominique Meyer.

Jak o svůj hlas pečujete?

A. Plachetka: Snažím se nepečovat přehnaně. Ono se to pak nějak vrátí, neboť čím je člověk úzkostlivější, tím je hlas náchylnější. Nedělám tedy nic, o čem vím, že hlasu škodí, ale zároveň hlas nerozmazluji. Vloni jsem například až do prosince chodil běhat ven.

Jak dlouho denně cvičíte? Cvičíte doma, anebo v opeře?

A. Plachetka: Převážně cvičím v divadle. Doma se jenom rozezpívávám před zkouškou, anebo si zpívám, když se potřebuji něco naučit, ale většinu této práce dělám v divadle. Zpěvák nemůže cvičit tak dlouho jako instrumentalista (až osm hodin denně), vlastně se jako cvičení vnímají vokalizy, a to trvá dvacet minut, když jste každý den na scéně. Máte-li několik dní v tomto smyslu pauzu, pak se takové cvičení vokaliz protáhne i na hodinu. Práci na zkouškách a na učení partu беру jako korepetice či čas studia, tedy nikoliv jako cvičení.

Které role máte v repertoáru, které jste nově nastudoval? Kdo patří k Vaším nejoblíbenějším skladatelům?

A. Plachetka: Můj úplně nejoblíbenější autor je Mozart a z barokní hudby Händel. Je to dvojice autorů, které jsem až doposud interpretoval. Mohl jsem si je vybírat, protože jsem byl vždy jen v hostování. Dnes jsem v pevném úvazku, který přináší s sebou také to, že se musí nastudovat více děl z různých období. Od začátku sezóny jsem účinkoval v operách od Pucciniho, Donizettiho, Rossiniho, v jedné moderní dětské opeře, ale také v Mozartově opeře *Don Giovanni* a v Händelově *Alcině*. Čeká mě opera skladatele Gounoda, na konci sezóny pak Richard Strauss. Samozřejmě se ta díla musí rozlišně interpretovat, ale technika pěvecká je na to jenom jedna. Dávám pozor na to, aby žádné výrazové prostředky neměly právě před touto technikou přednost. Myslím si, že když je vše v pořádku s technikou, je možné jeden den zpívat Pucciniho a druhý den Händela.

Koho z českých skladatelů máte nejraději?

A. Plachetka: Český repertoár jsem zatím nezpíval často, mám z něj trochu respekt, protože je více dramatičtější a pro můj hlas by mohl být obtížnější. Snažím se do něho tak nějak postupně vplouvat. Zpíval jsem Dvořákovy písně, v jeho opeře *Rusalka* roli hajného, lovce. Ve Smetanově *Prodané nevěstě* jsem zpíval Míchu přímo na scéně Národního divadla. Mám jak z konzervatoře, tak i z jiných škol zažitou „varování“ – Dvořák psal pro hlasy

dobře, takový zdravější zpěv, ale pozor na Smetanu, to je v tomto smyslu nebezpečná záležitost. Když si to ale nyní zpívám sám, začínám mít dojem, že Smetana mi sedí mnohem více, že pro moji hlasovou polohu jsou mi role typu Vladislava v opeře *Dalibor*, Kaliny v *Tajemství*, Přemysla v *Libuši* mnohem bližší. S Českým rozhlasem mám právě natočit některé české árie, abych si udělal takový průřez a zjistil, nakolik se mám do toho pouštět dál.

Jste první zpěvák ve Vaší rodině, anebo máte nějaké rodinné předchůdce?

A. Plachetka: Nevím o nich.

V roce 2005 jste debutoval v Národním divadle v Praze, v roce 2006 jste absolvoval Pražskou konzervatoř, od září 2010 jste ve Wiener Staatsoper. Co jste dělal mezi tím?

A. Plachetka: Mezitím? Nejdříve jsem studoval v Plzni na Pedagogické fakultě, neboť jsem si myslel, že bych měl myslet na zadní kolečka a pro všechny případy mít pedagogické vzdělání. Představoval jsem si naivně, že stihnu zpívat, tedy připravovat se pěvecky, vystupovat a ještě vedle toho studovat v Plzni. Po třech čtyřech semestrech jsem přestal. Podařilo se mi domluvit uznání určitých předmětů z této školy na nové vysoké škole – AMU (Akademie múzických umění) v Praze, kam jsem přestoupil. Tam jsem doposud, protože opět nemám čas, většinu doby jsem ve Vídni. Od roku 2005 jsem nastudoval vlastně celý mozartovský repertoár Národního divadla, dále *Lazebníka sevillského* a *Kouzelnou flétnu* ve Státní opeře v Praze. To samo o sobě zabralo nějaký čas. Roli Papagena jsem např. zpíval na zájezdě ND v Japonsku, protože tam se opera zpívala v originále, tedy německy. V Praze se jinak dává *Kouzelná flétna* v češtině. Ještě na konzervatoři jsem zvládal jednu verzi českého překladu, potom se v ND objevila další česká verze, kterou jsem se měl naučit, abych mohl zpívat v ND. Zdálo se mi toho najednou příliš, takže jsem mohl „využít“ svého postavení – zpěvák bez pevného úvazku – a po dohodě s vedením divadla jsem přenechal roli jiným. Od roku 2007 jsem začal vyjíždět do ciziny – byl jsem v Soulu v Koreji, pak v Salcburku, v Mnichově, ještě jednou v Japonsku, tentokrát

se Salcburkem, na zájezdu po Francii s pražskou produkcí. Před nástupem do Vídně jsem byl vlastně půl roku doma, což se mi předtím nepoštestilo, měl jsem z toho velkou radost. Během této doby jsem stihl v Praze novou produkci Mozartovy opery *Così fan tutte*. Během působení ve Vídni jsem byl ale také tři měsíce pryč – vystupoval jsem ve Versailles, v Bruselu a stihl jsem také pár představení v Praze.

Jak dlouho studujete novou roli?

A. Plachetka: To záleží na rozsahu role. Tu poslední – roli Fausta –, co jsem zaskakoval, jsem se naučil za večer, protože to bylo jen pár stránek. Jinak první přečtení role zabere tři čtyři dny. Délka učení se role zpaměti záleží na tom, jak je hudba těžká, jak moc se opakuje něco, co by člověk nečekal. Když je to ve spěchu, zabere role týden až dva týdny, je-li na nastudování čas, může to být i mě-

síc. Vlastně při prvním provedení role ji předestřu tak, jak si ji představuji, V průběhu dalších představení ji dále dotvářím a „objevuji“ něco nového. Je to neukončený proces.

Dnešní režiséři oper vyžadují od zpěváků často doslova tělocvičné výkony. Vzpomeňte jen úctyhodný dramatický projev a zpěv v poloze ležmo na stole se zvrácenou hlavou dolů paní Netrebko. Co děláte Vy, abyste se udržel v dobré fyzické kondici?

A. Plachetka: Snažím se najít každý den aspoň chvíli na sport. Poskakovat při zpěvu, běhat anebo se válet po zemi pro mě rovněž není problém. Se zakloněnou hlavou dolů bych ale nemohl zpívat, protože musím mít pevnou polohu od hrudníku po hlavu, tedy mít dechovou trubici v klidu. Běhání je pro mne důležitý typ relaxace, úplně mohu vypnout a soustředit

se jenom na běh. Sportoval jsem od dětství, jezdíval jsem v zimě na lyže, v létě na vodě.

Kolik představení máte za měsíc, rok?

A. Plachetka: Dost se to liší, v divadle mám šest až osm představení za měsíc. K tomu přibývá ještě pár hostování, ale většinou to nepřesahuje jedenáct dvanáct vystoupení.

Přemýšlel jste o tom, kde bude pro Vás v budoucnu „doma“ – Vídeň, Praha?

A. Plachetka: Těžko říct. Ve Vídni se mi líbí, ale pořád jsem přesvědčením Pražák. Pokud bych měl dostatek volnosti na hostování, rád bych zde zůstal, neboť Wiener Staatsoper patří k jedné z nejlepších na světě.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Neznámý český malíř Květoslav Hísek

Najde se jen málo Čechů ve věkové kategorii nad třicet let, kteří nikdy neviděli některou z ilustrací Květoslava Hísky. Ilustrace tohoto autora zachycují domácí nebo cizokrajná zvířata nebo rostliny. V českých luzích a hájích se najde nejspíš jen velmi málo rostlin a živočichů, které někdy neportrétoval.

Květoslav Hísek se narodil 26. března 1931 v Boršově nad Vltavou. V Českých Budějovicích navštěvoval původně večerní kurzy kreslení, které pořádal Svaz výtvarných umělců. Tam ovládl velmi dobře techniku kreslení a brzy začal kreslit přírodu. V Praze pak vystudoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou (VŠUP) v ateliéru, který vedl významný český umělec Karel Svolinský. Proslavil se především jako ilustrátor přírodovědných knih, například *Přírodou krok za krokem*, *Naše květiny*, *Evropská fauna*, *Evropská flóra*, *Anatomie okem výtvarníka*, *Ryby našich vod* a mnoha dalších. Po mnohých z knížek, které ilustroval, je dodnes shánka a některé – například *Ptáci lesů*, *polí a zahrady* – již nejsou k sehnání vůbec.

Květoslav Hísek přesto nepatří k celebritám a jeho jméno říká něco jen pár zasvěceným. Již pětatřicet let žije a tvoří na svahu barrandovského kopce nedaleko Barrandovských teras. V květnu se konala v letohrádku Portheimka v Praze 5 výstava jeho celoživotního díla. Návštěvníci zde mohli vidět bezpočet přírodovědných ilustrací rostlin a zvířat všech druhů a barev, ale i jinou podobu Hískovy tvorby, jako jsou dřevoryty ke *Kytici* nebo kresby k Ovidiovu *Umění milovat*. Výstava byla uspořádána díky společnosti Diochi, která prodává nejrůznější léčivé čaje a přírodní léčiva a kresby Květoslava Hísky zdobí obaly jejich produktů.

(mk)

Pět pohledů v Portheimce

Před nedávnem byla v galerii Portheimka k vidění výstava *Pět pohledů*, která divákům představila tvorbu pěti známých českých výtvarníků: malíře Josefa Velčovského, Aleše Knotka a Václava Zoubka, sochaře Ladislava Janoucha a fotografa Ivana Krále. V tomto složení expozice představila pět pohledů na výtvarný svět autorů generačně i názorově spjatých, ale lišících se ve způsobu užití výtvarných prostředků.

Malíř Josef Velčovský je známý svými poeticko-surrealistickými obrazy s jemným odstínem erotiky. Tento umělec se vyznačuje stejně soustředěnou prací v malbě, kresbě i grafice. Jeho dílo obsahuje také na sedmdesát ilustrovaných knih.

Častým partnerem Josefa Velčovského na výstavách je sochař Ladislav Janouch, který je znám svým zájmem o sportovní tematiku, ale také symbolickými postavami s antickými názvy – *Niké*, *Prométheus*, *Ikaros*, *Múzy* aj. Z bohaté sochařské tvorby tohoto autora ve veřejném prostoru lze jmenovat jeho bronzovou sochu *Tenista* na pražské Štvanici, výzdobu stanice metra Českomoravská, dřevěnou sochu *Niké* v hotelu Panorama v Praze, dřevěné reliéfy pro smíchovské nádraží nebo motolskou nemocnici a mnoho dalších.

Malíř Aleš Knotek je zakládajícím členem umělecké skupiny Tunel, člen skupiny Torzo a od roku 1995 člen S.V.U. Mánes. V Portheimce se představil svými typickým obrazy pastelových barev, které jsou vždy jakýmsi záhadným a tajemným symbolem.

Dalším malířem je Václav Zoubek, tvůrce expresivních obrazů krajin a zátiší, ale zároveň také velkých pláten robustních ženských aktů v odvážných pozicích. Václav

Zoubek kromě malování také zastává funkci ředitele rakovnické Rabasovy galerie.

Skupinu výtvarníků doplnil fotograf Ivan Král, k jehož zálibám patří hledání nevšedních pohledů na Prahu – zajímá ho především architektura staré Prahy, z čehož vznikla výpravná fotografická publikace s názvem *Naše Praha*, která byla oceněna Ministerstvem kultury ČR jako kniha roku 2000. Do povědomí veřejnosti vstoupil Ivan Král také svými náladovými, zadumanými pohledy na krajinu Šumavy.

(mk)

Rösel popřel spekulace, že chce zrušit sbírky moderního umění NG

Nově jmenovaný ředitel Národní galerie (NG) Vladimír Rösel popřel spekulace o tom, že plánuje po svém nástupu do funkce zrušit sbírky moderního umění NG. Podle Röselova byla ale jeho dosud nezveřejněná koncepce zaměřena s předešlými návrhy jeho spolupracovníka a zřejmě budoucího šéfkurátora NG Víta Vlnase. Současný ředitel Sbírek starého umění NG Vlnas se totiž účastnil loňského výběrového řízení na post šéfa galerie. Tehdy bylo jedním z bodů jeho koncepce to, že by soudobou tvorbu měla spravovat jiná instituce a NG by se zaměřila více na staré umění. A právě to ostře kritizoval Knížák, který bude svému nástupci během nadcházejících týdnů předávat agendu a koncem srpna galerii opustí. „Považuji to za absolutně scestné a budu proti tomu všemi silami bojovat. Národní galerie má v zákoně napsáno, že musí také shromažďovat díla. To znamená, že musí mapovat to, co se děje.“

V Praze byli vyhlášeni vítězové soutěže Gloria musaealis 2010

Hlavní ceny Národní soutěže Gloria musaealis 2010 převzali v pantheonu Národního muzea v Praze zástupci Národní galerie, Muzea umění z Olomouce a Slovákého muzea v Uherském Hradišti. Český výbor Mezinárodní rady muzeí (ICOM) odměnil Muzeum hlavního města Prahy za výstavu *Královský sňatek, Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský 1310*, která do Domu U kamenného zvonu v Praze přilákala od listopadu do letošního února na 36 000 zájemců. Výstava k 700. výročí slavného sňatku Eliš-

ky Přemyslovny a Jana Lucemburského přiblížila prostředí pražského dvora prostřednictvím předmětů, sloužících pro panovnickou reprezentaci i liturgické obřady. Působivě instalována byla v dochované části gotického městského paláce na Staroměstském náměstí, který zřejmě Jan s Eliškou v prvních letech obývali. Do devátého ročníku soutěže Gloria musaealis se podle výkonné ředitelky Asociace muzeí a galerií Anny Komárkové přihlásilo na padesát muzeí a galerií pětasedmdesát projektů. V kategorii Muzejní výstava roku 2010 zvítězila Národní galerie v Praze za výstavu *Karel Škréta (1610-1674). Doba a dílo*, v níž tohoto umělce představila jako malíře, kreslíře, návrhatele grafických listů, kultivovanou a vzdělanou osobnost i jako objekt uměleckého a národního kultu. Zápůjčky z předních světových sbírek umožnily poprvé konfrontovat Škrétovy obrazy s díly, na něž malíř vědomě navazoval.

Exkluzivní výstava v Pražském domě v Bruselu

Před časem se představila v Pražském domě v Bruselu exkluzivní sbírka české poválečné koláže. Jejími zprostředkovali byli Zastoupení Prahy při EU, Pražská plynárenská, a. s. a Nadační fond Galerie Smečky. Tato zcela unikátní sbírka obsahuje v současné době více než čtyři sta děl osmapadesáti autorů, jakými jsou Jiří Kolář, Toyen, Květa Pacovská, Libor Fára, Adolf Hoffmeister, Jan Švankmajer, Ladislav Novák, Eduard Ověčáček a mnoho dalších významných kolážistů. Některá vystavená díla byla veřejnosti představena vůbec poprvé. Záštitu nad výstavou měl evropský komisař Štefan Fülle.

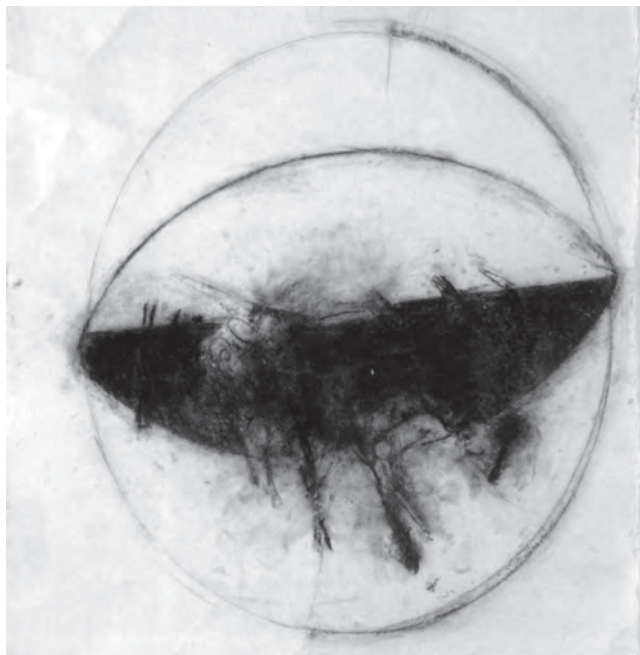
(mk)

JUBILEA

Adriena Šimotová (*6. 8. 1926, Praha) – česká výtvarnice, významná představitelka generace šedesátých let. Celou její tvorbou prostupuje hluboký zájem o člověka, síť vztahů a symboliku lidského těla, směřuje do nitra člověka, nikoli k jeho tělesné schránce. Opustila klasickou malířskou techniku a různými technikami zpracovává papír a textil. Spolu se svým manželem, malířem Jiřím Johnem, byli při zakládání české umělecké skupiny UB 12. Rovněž byla členkou uměleckého seskupení malířů skupiny G7.

Upoutala na sebe pozornost svou svéráznou uměleckou technikou, která spočívá v mačkání, prořezávání a vrstvení papíru. Tímto vznikala díla s otisky dlaní, chodidel nebo celého těla. Po celý svůj život se snažila vytvářet nové techniky a postupy a přispívala tím k oživení české výtvarné scény. S životními těžkostmi se vyrovnávala svým vlastním způsobem, který se odráží v její výtvarné práci. Sama uvádí, že utrpení a bolest ji zpevnily a otevřely pro ni nové obzory. Její obrazy jsou vidět ve sbírkách např. v Tokiu, Washingtonu, Paříži, Stockholmu a na mnoha českých výstavách.

Adriena Šimotová: *Magie věcí II*, 1991

Kurt Gebauer (*18. 8. 1941, Hradec nad Moravicí) Začínal jako kamenosochař, poté v letech 1963-1969 studoval sochařství na Akademii výtvarných umění v Praze. Od klasické sochy přešel v šedesátých letech k nesočařským materiálům a k experimentálním technikám a nakonec k instalacím a environmentu ve volném prostoru. Jeho tvorbu charakterizuje ironie, grotesknost a provokativní, často sarkastický vtip. Vždy zůstal figuralistou a důsledně rozvíjel několik základních témat, k nimž se stále vrací. Jeho intervence do veřejného prostoru i komornější projekty lákají pro svou nezvyklost a hloubku vyjádření.

Kurt Gebauer: *Trpaslík - Pes*, 1985, polyesterový laminát

Kurt Gebauer: „Existuje cosi jako umělecký provoz. To jsou galerie, muzea, obchody se suvenýry a práce s veřejným prostorem. Veřejný prostor nemá většinou nic společného s uměním, tedy sochařstvím, malbou, prostorovou tvorbou, anebo jen ve své pokleslé formě, a tak se o něj málokdo umění lačný zajímá. Mě baví hlavně práce s tímto ne dost dobře obhospodařeným tématem. Přes potíže růstu socialistické, komunistické a raně kapitalistické spo-

lečnosti se snad sem tam něco povedlo udělat, veřejnost většinou o veřejných věcech nic neví. A tak jsem se rozhodl své veřejné věci zveřejnit, alespoň na půdě, přesněji v přízemí školy, kde se dvacet let snažím, aby dobré veřejno bylo hlavní náplní v hlavách New Generation.“

Magdalena Jetelová (*1946, Semily) vystudovala sochařství, od dřevěných objektů a sádrových plastik, vytvářených od sedmdesátých let (např. *Skříň I*, 1977-78; *Stůl*, 1979, či *Prádlo*, 1978) a monumentálnějších dřevěných objektů (např. *Vrata*, 1979-80, či *Křídlo*, 1979), z nichž některé byly vystaveny na proslulé přehlídce Malostranské dvorce (1981), přechází k tvorbě instalací, určených pro konkrétní prostor. Velké land-artové projekty dokumentuje a představuje na stříbrobromidových fotografiích.

Účast na několika výstavách mimo oficiální galerie jí prakticky znemožnila realizovat se v Československu. Její konceptuální projekty (dočasné projekty pod širým nebem) v osmdesátých letech prováděla pro skupinu přátel, například *Realizace v Šárce*. Jednou z prvních architektonických (utopických) intervencí byl *Projekt Jižní město* (1983), návrh podzemního prostoru pro pražské sídliště, reagujícího na proměny okolního prostředí. V roce 1985 emigrovala do Německa.

Důležitým tématem většiny projektů je určitá forma dislokace; pokračováním slavné židle na schodišti je například cyklus *Domestikace pyramidy* (1992-1994, red. poznámka: Vystavováno v roce 1992 mj. ve vídeňském Muzeu užitého umění). V nejnovějších projektech se objevuje směřování k interaktivitě, například v návrhu architektonických *Implantátů*, které by se proměňovaly v závislosti na akcích svých návštěvníků.

Čtrnáct let (1990-2004) učila na Státní umělecké akademii v Düsseldorfu. Od roku 2004 je profesorkou na výtvarné akademii v Mnichově. Žije v Mnichově, Düsseldorfu a Praze.

Po vzniku samostatné České republiky byla tři roky konzultantkou Rady Pražského hradu, v roce 1993 byla v Čechách po dlouhé době k vidění její první instalace, a to v Letohrádku Belveder.

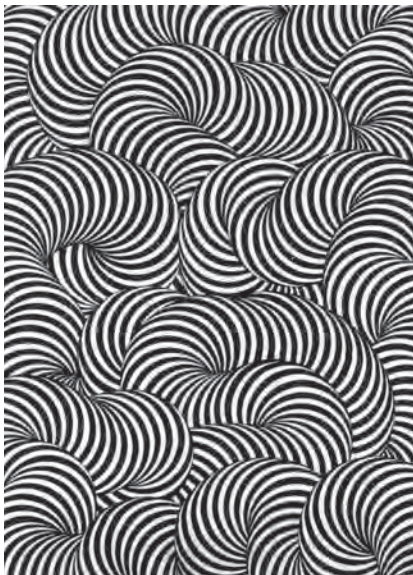
Magdalena Jetelová: *Židle*, 1988

VZPOMÍNKA

Prof. Hugo Demartini (11. 7. 1931, Praha – 15. 9. 2010) – český sochař, konstruktivista. Absolvoval Akademii výtvarných umění v Praze, kde v devadesátých letech (do roku 1996) vedl ateliér. Patřil do tzv. české konstruktivistické školy, stal se jedním z protagonistů neokonstruktivismu. Demartini vystavoval hodně v zahraničí s okruhem autorů, jako byli Zdeněk Sýkora, Karel Malich, Jan Kubíček nebo Stanislav Kolíbal. Jeho díla jsou dnes mimo jiné součástí sbírek Národní galerie. V roce 1990 byl jmenován profesorem na Akademii výtvarných umění v Praze a byla mu udělena medaile Za zásluhy. V poslední době Demartini žil a pracoval v obci Sumrakov-Studená na Českomoravské vysočině, kde také zemřel.

Vladislav Mirvald (3. 8. 1921, Záluží u Mostu – 19. 4. 2003, Louny) – český výtvarník, pedagog a fotograf, člen skupiny Křižovatka. Jeden z klíčových osobností českého (neo)konstruktivistického umění, vynálezce nových výtvarných postupů a příslušníkem stále více ceněné generace šedesátých let. V letech 1941-1945 studoval na Vysoké škole architektury a pozemního stavitelství u profesorů Boudy, Lidického a Salcmana, obor výtvarná výchova, deskriptivní geometrie a modelování. Po studiích na pražské Pedagogické fakultě působil bezmála třicet let v Lounech jako profesor výtvarné výchovy a deskriptivní geometrie.

Robert Piesen (11. 8. 1921, Jindřichův Hradec – 20. 1. 1977, Haifa, Izrael) – český poválečný výtvarník. Pocházel z židovské rodiny. Jeho otec Richard Piesen (1877-1937) byl absolventem vídeňské univerzity. Po absolvování měšťanské školy (1933-1936) studoval na Škole uměleckých řemesel v Brně, vystudoval i grafickou specializaci. Během okupace se snažil uniknout deportaci do koncentračního tábora, získal falešné dokumenty a tři roky žil jako totálně nasazený v Berlíně. Po roce 1945 byl členem týmu kresleného filmu Jiřího Trnky. V Praze se seznámil se svou celoživotní partnerkou Pavlou Mautnerovou. V roce 1957 měl svou první samostatnou výstavu v Galerii mladých v Praze. Téhož roku se zúčastnil výstavy skupiny Máj 57 v Obecním domě. V roce 1962 se zúčastnil konfrontační výstavy *Argumenty I.* v Galerii Krzywe Kolo ve Varšavě. V roce 1963 získal ateliér v Nuslích, kde v příštích dvou letech vytvořil velké množství svých stěžejních děl. V lednu 1965 odjel do Curychu na mezinárodní výstavu v Galerii Bürdecke. Do Československa se nevrátil a emigroval. Odešel nejprve do Vídně a pak do Izraele. Zde se usadil spolu s Pavlou Mautnerovou v umělecké vesnici Ejn Hod. Zemřel na srdeční infarkt.

Zemřel Pravoslav Rada

Ve věku sedmaosmdesáti zemřel v Praze český keramik a sochař Pravoslav Rada. Narodil se v Železném Brodě a jeho otcem byl akademický malíř Vlastimil Rada. Nejprve studoval na Vyšší průmyslové škole sochařské a kamenické v Hořicích v Podkrkonoší. Díky stipendiu, které mu poskytla dánská vláda, strávil rok 1947 na uměleckoprůmyslové škole v Kodani.

V průběhu dalších let se Pravoslav Rada věnoval volné tvorbě a designu. V roce 1960 zakončil svoji aspiranturu u profesora Otty Eckerta na Vysoké škole uměleckoprůmyslové rozsáhlým jídelním a nápojovým souborem. Již v roce 1958 se podílel na úspěšné československé expozici na EXPO 58 v Bruselu. Přivezl odtud jednu ze zlatých medailí za soubor dekorativních skleněných objektů. Další rozměrné plastiky vystavoval například na světových výstavách v Montrealu a v Ósace. Mezi jeho další úspěchy patří zlaté medaile z Mezinárodní výstavy keramiky AIC v roce 1962 v Praze.

Pravoslav Rada se stal v roce 1966 jedním ze zakladatelů keramických symposií v Bechyni. Z tohoto oboru napsal pět knih, například *Slabikář keramika* (Grada, 2002). Spolupracoval také s animovaným filmem, například na Kadlečkových snímcích *Jak ulovit mamuta* (1982) a *Myší kočičny* (1987).

Pravoslav Rada zemřel pouhé dva dny před skončením bilanční výstavy v pražském Uměleckoprůmyslovém s názvem *P. Rada! Paráda!*, která byla průřezem jeho šedesátileté tvorby.

Dílo tohoto významného českého umělce je zastoupeno v předních světových galeriích.

(mk)

ARCHITEKTURA

Architektka Jiříčná převzala čestný doktorát zlínské univerzity

Mezinárodně uznávaná architektka a rodačka ze Zlína Eva Jiříčná převzala čestný doktorát doctor honoris causa na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Slavnostní ceremoniál se uskutečnil na zasedání Vědecké rady univerzity. Čestný doktorát obdržela za celoživotní dílo a přínos v oblasti architektury a interiérového designu, za excelentní pre-

zentaci Univerzity Tomáše Bati v ČR i ve světě a za šíření dobrého jména univerzity. Eva Jiříčná patří k nejvýraznějším českým architektům současnosti. S jejími díly se lze setkat po celém světě. Všeobecnou známost jí přinesly zejména interiéry londýnských a newyorských módních obchodů a butiků. V Česku patří mezi její nejvýznamnější prezentace interiéry Tančícího domu nebo sídla Britské rady v Praze, Oranžerie na Hradě, interiéry pražského kostela sv. Anny či Kongresové a univerzitní centrum ve Zlíně.

VÝSTAVY

Karlín - nejstarší předměstí Prahy

Muzeum hlavního města Prahy uskutečnilo v pořadí již třetí ze série výstav, které připravilo na téma historie a proměny starých pražských předměstí.

Počátky Karlína se datují do let 1816-1817, kdy byl na základě úředního rozhodnutí založen. Stalo se tak na území východně od Špitálské (Poříčské) brány. Karlín se stal velmi brzy, stejně jako Smíchov, průmyslovým předměstím Prahy. V první polovině 19. století se zde dařilo textilnímu průmyslu a ve druhé polovině století strojírenským podnikům.

Karlín (Muzeum hl. města Prahy)

Karlín však k sobě poutal pozornost svým neobvyklým řešením domovní zástavby. V racionálně urbanistickém řešení vyrostl systém pravouhle uspořádaných ulic, v nichž byly vytvořeny bloky jedno- až dvoupatrových domů, postavených v pozdně klasicistním (empírovém) slohu.

Výstava v Muzeu hl. města Prahy mapuje vývoj Karlína a jeho proměn především do počátku 20. století a některé jeho změny až do doby nedávné. Na počátku 20. století, v roce 1903, byla tato předměstská obec povýšena na město a po vzniku Československa se Karlín stal součástí hlavního města.

Většina exponátů je na této výstavě představena veřejnosti poprvé, vystaveny jsou například portréty nejstarších karlínských starostů a předsedů představenstva Občanské

záložny v Karlíně a vystaveny jsou rovněž drobné předměty spojené například s rozvojem karlínského školství, stavbou novorenesanční radnice nebo návštěvou Františka Josefa I. v Karlíně. Obloukové lampy, které osvětlovaly Karlín od roku 1894, zase připomenou elektrotechnický závod vynálezce ing. F. Křižíka.

Výstava v Muzeu hl. m. Prahy bude otevřena **do 6. 11. 2011**. K této expozici byla vydána stejnojmenná publikace, která zájemce o pražskou historii podrobně seznamuje s vývojem i proměnami tohoto pražského předměstí.

(mk)

Výstava o rodu Rožmberků čítá na 600 exponátů

Valdštejská jízdárna hostí doposud největší výstavu mapující historii jednoho z nejvýznamnějších českých šlechtických rodů – Rožmberků. Unikátní expozice nese název *Rožmberkové, rod českých velmožů a jeho cesta dějinami* a návštěvníkům představí na šest set rozličných uměleckých děl, dokumentů a artefaktů pocházejících z více než sedmdesáti subjektů. Exponáty do výstavních prostor poskytl Národní galerie, Národní památkový ústav, církev a řada dalších institucí, včetně zahraničních i tuzemských soukromých sbírek. Přípravy výstavy trvaly celých šestnáct měsíců. Historii rodu s pětícípou růží ve znaku v prostorách Valdštejské jízdárny přiblíží desítky většinou sakrálních soch a sošek z pískovce nebo ze dřeva. Výstava se ale věnuje i světskému kulturnímu dědictví, které za sebou Rožmberkové zanechali. Výstava o šlechtickém rodu, který proslul i daleko za hranicemi tehdejší české země, bude veřejnosti přístupná **do 20. srpna**.

Sochy na nábřeží II. – Jaroslav Róna

I v letošním roce přivádí Galerie města Trutnova umění do exteriéru města. Po loňské, mimořádně úspěšné instalaci *Hráčů* Michala Gabriela na Dolní promenádě navštíví Trutnov opět ojedinělé exponáty, tentokrát od dalšího z našich předních sochařů. Jaroslav Róna (1957) je absolventem Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze v ateliéru Stanislava Libenského, v současné době vede ateliér sochařství na pražské Akademii výtvarných umění. Je zakládajícím členem legendární skupiny Tvrdohlaví. Mimo

své výtvarné aktivity, které blíže představí i jeho říjnová výstava v městské galerii, je známý také působením v divadle Sklep nebo vystupováním ve skupině Tros Sketos (spolu s Františkem Skálou a Alešem Najbrtem).

V prostoru Dolní proměny tentokrát poblíž Nádražního mostu je otevřena letní výstava jeho dvou soch. A to *Malý Martan*, zvaný také *Dítě z Marsu* (jehož další odlitek zdobí park Hadov-

ka na Praze 6 a druhý zakoupilo město Liberec a je nyní na Ještědu). Před společenským centrem Uffo bude dočasně umístěna zcela nová socha *Sedící čert*, která ještě nebyla nikde vystavena.

červen – říjen 2011

Róna ve městě – *Malý Martan* na nábřeží a *Sedící čert* před Uffem

Ve strakonickém muzeu začala výstava o Rožmbercích

Ve strakonickém Muzeu středního Pootaví začala výstava nazvaná *Rožmberkové, řád sv. Jana Jeruzalémského a Strakonicko*. Mapuje územní a osobní vztahy členů rožmberského rodu s pány strakonického hradu a strakonickým regionem v letech 1225-1611, řekl ředitel muzea Miroslav Špecián. Dlouhodobou výstavu muzeum připravilo v rámci Rožmberského roku 2011. Už první majitelé strakonického hradu, šlechtici z rodu Bavorů a později členové řádu sv. Jana Jeruzalémského, takzvaní johanité, přicházeli často do styku se svými sousedy Rožmberky. Výstava zachycuje jejich soužití od příbuzenských vztahů po majetkové spory. Autorka výstavy Blanka Jirsová se zaměřila na dva významné představitele rodu spojené s johanitským řádem, na Jošta II. z Rožmberka a Jana III. z Rožmberka, zvaného Strakonický. Oba zastávali úřad generálního převora řádu sv. Jana Jeruzalémského pro české převorství. Výstava ukazuje, jak se proměňovaly majetkové poměry rožmberského rodu a johanitského řádu v průběhu staletí. Jednotlivé rody a osoby jsou představeny prostřednictvím erbů a pečeti. Výstava je instalována v prostoru, který nebyl dlouhá léta veřejnosti přístupný a kde byla pravděpodobně hradní kaple.

Tento rok uplyne 350 let od získání zámku Hluboká Schwarzenbergů. K tomuto výročí připravili na Hluboké cyklus přednášek a mnoho dalších doprovodných akcí

1. října 1661 zakoupil Adolf I. ze Schwarzenbergu hlubocké dominium od hraběte Marradase za 358 000 zlatých, o rok dříve získal také Třeboň. Jan Adolf I. na svém panství uplatňoval pokrokové metody v nejrůznějších odvětvích hospodaření, nechal vyměřit a vyznačit hranice panství, zlepšoval melioraci půdy, experimentoval s novými plodinami a plemeny dobytka, podporoval sadařství, lesnictví a rybníkářství. Za panování Schwarzenbergů také došlo k výrazné přestavbě zámku Hluboká do podoby, ve které dnes zámek známe, a patří tak k nejvýraznějším projevům inspirace anglickou kulturou v českých zemích. Schwarzenbergové vlastnili zámek až do roku 1940, kdy jim byl majetek zabaven německou státní policií a po skončení války zestátněn.

14. 7. 2011 18:00 Velká jídelna

Mgr. Zdeněk Bezecný

Schwarzenbergové v průběhu staletí v českých zemích

21. 7. 2011 18:00 Zámecká kaple

Mgr. Roman Lavička

Zámecká kaple na Hluboké

11. 8. 2011 18:00 Velká jídelna

PhDr. Pavel Hájek

Kaple, kapličky a boží muka v jižních Čechách

15. 9. 2011 18:00 Velká jídelna

Mgr. Jarmila Hansová

Zámek Hluboká v proměnách staletí

22. 9. 2011 18:00 Velká jídelna

Mgr. Kateřina Cichrová

Život ve sbírkách

Sezóna přinese velké množství kulturních akcí – zejména koncerty, divadelní představení nebo muzikály. K vidění bude také výstava *Romantismus není jen Hluboká*, která představí nejvýraznější stavby období romantismu v jižních Čechách. V rámci Dnů evropského dědictví a mediálního plánu NPÚ Oživilé památky chystají na Hluboké v září speciální prohlídky zámecké kuchyně.

<http://www.npu-cb.eu/aktuality>

LITERATURA

Databáze knih NK je dostupná i na wikipedii a dalších stránkách

Databáze knih a odborných publikací z fondu Národní knihovny (NK) je nově dostupná i na wikipedii nebo na webových stránkách bankovnípoplatky.com. Návštěvníci těchto stránek se tak dostanou k informacím o dostupných knihách na hledané téma, například z historie nebo oblasti

finančního sektoru. Projekt je první spoluprací NK s nezávislými internetovými médii. Cílem knihovny je přes nezávislé weby zviditelnit svůj v Česku největší knižní fond, který čítá na 6,5 milionu titulů. „Projekt je určen zejména pro odbornou veřejnost, která si například při návštěvě serveru bankovnípoplatky.com bude moci zjistit více o zprávách z bankovního sektoru,“ vysvětlil ředitel NK Tomáš Böhm. Zájemci tak přímo na těchto stránkách zjistí, jakými publi-

kacemi NK na dané téma disponuje, jsou-li dostupné a další informace. Některé z nich je dokonce možné si i přímo objednat.

Miroslav Mareš získal cenu Karla Havlíčka Borovského

Novinářskou cenu Karla Havlíčka Borovského za rok 2010 v Havlíčkově Brodě získal od Nadace Český literární fond Miroslav Mareš z jihlavské regionální redakce *Mladé fronty Dnes (MfD)*. Byl oceněn za novinářskou odvahu, s níž se podle poroty podílel na zpracování citlivého tématu v kauze Budínka u Dobronína a za skvělý novinářský přístup.

Hlavní cena pro Mareše je spojena s kauzou Budínka, což je lokalita v Dobroníně na Jihlavsku. Loni v srpnu tam byly vyzvednuty kosterní lidské pozůstatky údajně patřící Němcům zavražděným na konci války. Podle některých zpráv Němce ubili Češi lopatami a motykami. Nic takového zatím antropologové nepotvrdili. „Mlčení o těchto událostech není na místě,“ prohlásil Mareš při převzetí ocenění. Odkrytím kauzy prý chtěl zjistit, zda v Dobroníně byla zakrývána pravda, šlo mu o lidskou stránku věci, ne o potrestání viníků.

Držiteli Novinářské křepelky, ceny pro novináře do 33 let věku, se stali Nora Fridrichová z České televize a Ondřej Kundra z týdeníku *Respekt*. Fridrichová byla oceněna za výjimečné moderátorské schopnosti, kompetenci a vtip, Kundra porotu zaujal přesvědčivými politickými analýzami a investigativními texty.

Novinářské ceny uděluje správní rada nadace na návrh odborné poroty, v níž zasedli Martina Riebauerová, Daniela Drtinová, Blahoslav Hruška, Miroslav Konvalina, Jan Punčochář, Jaroslav Spurný a Jan Šmíd. Hlavní novinářskou cenu nadace dotuje 50 000 korunami. S Novinářskými křepelkami, které předává město Havlíčkův Brod a kraj Vysočina, je spojena symbolická částka 3 333 korun.

Nadace rozhoduje o výročních cenách za mimořádná díla umělecké, vědecké a novinářské tvorby. Novinářskou cenu udělila poctmácté, od roku 2000 v Havlíčkově Brodě.

Rožmberkové. Cestovní průvodce

Text: Milena Hajná

Technická redakce: Martin Gaží

Grafická úprava: JIH – reklamní agentura s. r. o.

Vydal: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

ISBN: 978-80-85033-04-5

Formát: 301 stran, 24 × 14,5 cm, česky, křídový papír

Rok vydání: 2010 (1. vydání)

Doporučená cena: 321,- Kč

Rod Rožmberků sice vymřel již před čtyřmi stovkami let, vzpomínky na jeho působení, která se projevila v krajině, stavbách či uměleckých dílech, však stále trvají. Až dosud byly informace o rožmberském dědictví přístupny zejména odborníkům a byly rozesety po mnoha jednotlivých publikacích. Českobudějovické pracoviště Národního památkového ústavu proto za finanční podpory Jihočeského kraje vydalo publikaci, která přístupnou a přehlednou formou mapuje rožmberské dědictví nejen na jihu Čech, ale i v ostatních částech českých zemí a neopomíjí ani místa, která byla různou měrou svázána s životem jednotlivých

členů rožmberského rodu v zahraničí. Autorka cestovního průvodce, kulturní historička Milena Hajná, shromáždila velké množství odborně aktuálních informací o všech významnějších lokalitách různým způsobem spojovaných s rožmberským hospodářstvím, politikou, stavební aktivitou, mecenátem či cestováním. Milovníci příběhů si přijdou na své i díky upozornění na legendy, které se k jednotlivým lokalitám váží. Na rozdíl od mnoha jiných regionalisticky orientovaných publikací jsou však striktně oddělena od historicky ověřitelných faktů.

Kniha vydaná na křídovém papíře je doplněna 213 barevnými fotografiemi a zahrnuje jak pohledy na současný stav památek, zejména na jihu Čech, tak dobové veduty a plány zahraničních lokalit vzniklé mezi lety 1493-1617. Za upozornění stojí zejména letecké pohledy či kolekce fotografií gotických kleneb. Více informací na www.npu-cb.eu.

Vznikne kopie Strahovského evangeliáře z 9. století

Vzniknou kopie vzácného Strahovského evangeliáře z 9. století. Smlouvu o vydání faksimile evangeliáře v Praze podepsali zástupci Strahovského kláštera a firma Tempus Libri. Originál rukopisu je uložen v knihovně Královské kanonie premonstrátů na Strahově v Praze. Kniha je ručně psaná a malovaná, vázána je v rudém sametu a přední deska je bohatě zdobena. Faksimile Strahovského evangeliáře vyjde v limitovaném nákladu 199 kusů, první výtisk by se měl objevit v lednu 2012 a přijde zhruba na 350 000 korun, řekl novinářům jednatel Tempus Libri Tomáš Žilincář. Opat Michael Josef Pojezdny označil podpis smlouvy za mimořádný a o knize mluvil s velkou úctou. „Dotýkáme se knihy, která pochází z dob Cyrila a Metoděje,“ podotkl. Záštitu nad projektem převzal pražský arcibiskup Dominik Duka. „Přeji tomuto projektu vše nejlepší,“ uvedl Duka. Slavnostní podpis smlouvy se konal v monumentálním Filozofickém sále Strahovské knihovny.

Nově vyšlo:

Kamil Činát: Dějiny a vyprávění

Kniha je věnována vlivu Palackého *Dějin národa českého* na formování českého historického povědomí v 19. a na počátku 20. století. Autor zde detailním způsobem zkoumá nejen podobu recepce Palackého národních a demokratických myšlenek v krásné literatuře (Alois Jirásek, V. B. Třebízský apod.) a ve výtvarném umění (Josef Brožík, Mikoláš Aleš, Alfons Mucha apod.), ale zároveň i jejich uměleckou transformaci pod vlivem změn společenského klimatu v českém a německém kulturním prostředí.

Datum vydání: 31. 5. 2011

384 stran, vázaná

Pavel Matlas: Shovívavá vrchnost a neukázněná poddaní?

Hranice trestní disciplinace poddaného obyvatelstva na panství Hluboká nad Vltavou v 17.-18. století

Kniha *Shovívavá vrchnost a neukázněná poddaní* je věnována společenským změnám, které vyústily ve vytvoření moderní společnosti.

Datum vydání: 3. 5. 2011

325 stran, vázaná

Pavel Nedvěd: *Můj obyčejný život*

Běh od revoluce do Evropy a ke Zlatému míči

Životní příběh žijící legendy českého fotbalu Pavla Nedvěda, který v srpnu 2009 oznámil ukončení své fotbalové kariéry.

Datum vydání: 26. 4. 2011

168 stran, vázaná

Miloš Urban: *Boletus arcanus*

Nový román úspěšného českého spisovatele si pohrává s klasickou českou vášní – houbařením. Vypráví příběh mladého nakladatelského redaktora Gregora Martyho, který bojoval s podivuhodnou drogou a málem nad ní zvířel. Vychází s 3D ilustracemi Pavla Růta.

Datum vydání: 11. 4. 2011

306 stran, vázaná

Pavel Brázda – Richard Drury – Pavla Pečínková: *Věra Nováková – monografie*

Dílo Věry Novákové (narozena 1928 v Praze) patří k nejosobitějším projevům realismu v českém umění druhé poloviny 20. století.

Datum vydání: 14. 3. 2011

230 stran, vázaná

Stanislav Komárek: *Eseje o lidských duších a společnosti II.*

Kniha obsahuje eseje z let 1994-2004.

Datum vydání: 25. 2. 2011

307 stran, vázaná

Radoslav Květ – Pavel Dvorský: *Stezkami lovců mamutů. Ilustrované dějiny starých stezek od pradávna po současnost*

Pojďte se společně s chlapcem Závišem projít chronologickým vývojem stezek na území Moravy, Slezska i Čech od dob pradávnych zvířecích pěšinek přes prastaré dálkové

stezky až po současné silnice a dálnice. Autor se v rámci tématu podrobně věnuje podobě, účelu i vývoji starých stezek v období lovců mamutů, jeskynních lidí, prvních zemědělců a kovotepců, ale nezapomíná ani na časy Keltů, Římanů a příchod Slovanů.

ISBN: 978-80-251-3280-7

Computer Press, 64 stran

Eva Chlupíková: *Můj prázdninový deník*

Aby si děti užily prázdniny jakseptatří a ke svým zážitkům se mohly vracet, připravila pro ně česká ilustrátorka Eva Chlupíková zápisník plný aktivit a skvělých nápadů. Je tu prostor na plánky, nákresy, fotografie, na pozorování rostlin, hmyzu, teploty, spousta vystřihování a vymalovávání, pexeso, spojovačky, jeden recept, pozvánka na odpolední čaj a další zábava. Ideální společník na prázdninové cesty, který se po náležitém vyplnění a vybarvení stane pro děti krásnou památkou.

ISBN: 978-80-204-2471-6

Mladá fronta, 64 stran

Radka Denemarková: *Kobold aneb Přebytky něhy*

Kobold (Přebytky něhy a Přebytky lidí) je dvojromán. Dva příběhy v jedné knize jako dva živly – voda a oheň, který viděné přetavuje. Nebo dvě řeky slité v jeden tok? Je to kniha o podobách neudolatelné lásky a rafinovaného násilí. O tom, jak lidskou existenci předurčuje rodina, do které jsme vrozeni, či ideologie, v níž se namočíme. O společnosti okoralé dovnitř i k okrajům, ke všem „slabším“, vnímavým. Muka těchto postav jsou chorobami naší doby. A zdrojem těchto muk jsou zdá se Koboldové. *Kobold* volně navazuje na knihy *A já pořád kdo to tluče* (2005) a *Peníze od Hitlera* (2006) a autorka jím završuje svou trilogii o středoevropském 20. století.

ISBN: 978-80-7294-506-1

Nakladatel: Host, 328 stran

Rozhovor se spisovatelkou Radkou Denemarkovou

Radka Denemarková letos koncem března převzala spolu s překladatelkou Evou Profousovou cenu německých literárních kritiků za román *Peníze od Hitlera*. V porotě byly osobnosti jako historik a spisovatel Andreas Kossert, literární teoretik a kritik Helmut Karasek nebo básník a pianista Alfred Brendel. Román *Peníze od Hitlera*, který porota označila mimo jiné „za klíč k úplnému pochopení českých dějin během a po druhé světové válce“, slaví úspěch i proto, že tato kniha je historická jen zdánlivě. Naopak, zdá se být velmi aktuální.

Můžete přiblížit, čím čtenáře to téma přitahuje?

Román je o současnosti. Hlavní je modelová situace o tom, proč si zamindrákovaní vždycky najdou oběti a proč jim to dovolujeme a proč tak málo lidí v rozhodujících situacích ob stojí. Lidstvo opravdu nemůže být pyšné na okamžik, kdy se nechalo prosáknout antisemitismem, ani na okamžik, kdy vymyslelo princip kolektivní viny. Kolem každé z mých

knih se děly a dějí podivuhodné věci. V případě románu *Peníze od Hitlera* jako bych napsala několik knih v jedné; je přeložena do mnoha jazyků, v recenzích (od *Frankfurter Allgemeine Zeitung* po *Literary Review of Canada*), studiích a nyní už i disertačních pracích zdůrazňují, že se jedná o „existenciální detektivku“, „půdorys antického dramatu“, kde se podařilo sdělit „tak jemná a složitá sdělení, ve škále od hluboce introvertního

šeptání až po hlasité dunění dějin“ a vnímají mé psaní „jako most, jako spojku, jako paměť, která nemlčí a neuhýbá před ničím“ a slovy „sázím neklid“, protože postavy jsou „symbolické“ a „nemají obvyklou logiku, ale jednají za celé lidstvo“. Napsala jsem modelový příběh o tom, z čeho na mě vane chlad, psala jsem o paměti, která selhává, psala jsem modelový příběh o životě ženy v mužském světě. Hrdinku pozoruji v situacích, které před ní naválí osud. Důležitou roli hraje jazyk a groteskní způsob vyprávění. Vše je zároveň symbolem (dítě se narodí, ale hlavu mu okamžitě odsekne, protože narozením má cejch: pohlaví, náboženství, jazyka). Pozoruji postavu Gity Lauschmannové mezi dvěma body, mezi zrozením a smrtí, body, které se týkají každého z nás. A víc mě zajímá, jak se kdo popere s tím, co na něho naválí osud, než jak si kdo poradí s úkoly, které si vymyslí sám. Protože v životě každého z nás nastává chvíle, kdy je zpochybněno vše, celý dosavadní život, partneři ... a ta pochybnost se rozrůstá. To je věčné téma.

Je rozdíl, jak na román nebo na hru, kterou v Praze hraje Švandovo divadlo (s excelentní Marií Málkovou v hlavní roli), reagují lidé u nás a v zahraničí?

Je to paradox, v zahraničí je uznání veliké, doma kontroverzní (němčina pro to má hezký výraz „Nestbeschmutzer“). Ale jsem otužilá. Jako bych se vymykala už jen tím, že chci pojmenovat nejen skutečnost, ale pravdu a jasně vyslovit názor. Zažila jsem útoky ze všech možných stran a různých forem včetně anonymů a výhrůžek. Přitom je to literatura, stylizovaná, kde jsem vyzkoušela emocionální, sugestivní tón celku a zkoumala, kam lze napnout jazyk, jehož jsme zajatci a který určuje mantinely našemu myšlení. Ta kniha v sobě obsahuje řadu příběhů, které zároveň znejistuje a rozbíjí (včetně literárního klišé, kdy oběť bývá vykreslena jako pozitivní člověk, což Gita Lauschmannová není, i ona je komplikovaná). Skutečnost čeká na novou platnou definici.

A v každé zemi knihu interpretují jinak. V Maďarsku ji vnímají jako román – kromě připomínky obdobného historického kontextu, kdy byli ze Slovenska vysídleni po válce Maďaři

stejně brutálně jako u nás Němci – existenciálně, s důrazem na otázku, kdo je vinen: jestli doba, nebo konkrétní lidé.

V Maďarsku a Polsku mě potěšilo už výborné přijetí knihy *A já pořád, kdo to tluče*, což je podle mě to nejlepší, co jsem kdy napsala, kde vyzdvihovali motivy příčin rozpadu rodiny a variace podivuhodných vztahů mezi rodiči a dětmi. V Německu oceňují příběh, kterým jsem strčila prsty do otevřené rány, uměleckou práci s jazykem a modernost románu. V Americe a Kanadě pojímají *Peníze od Hitlera* jako drsný až hororový příběh ženy-přízraku, která si nenechá úplně zošklivit život a vždycky přežije a vždycky překáží; v *Literary Review of Canada* jsem se dočetla, že příběh je hodný hollywoodského velko filmu ve stylu Terry Gilliamu nebo Davida Lynche. Jako by se přes oceán historický kontext ztrácel a vystupovala síla příběhu. Přirovnala bych to k přístupu v případě Tarantinových *Hanebných panchartů*. To si mohou dovolit jen Američani, kteří mají od „velkých“ evropských dějin odstup. V Německu výrazně změnili titul románu. Nechtěli Hitlera v titulu – mají ho už dost, a té knize by to prý ublížilo. V anglickém vydání zase nejsou zvyklí na podtituly, takže zmizela *Letní mozaika*. V Izraeli je problém s připomínkou „čestného árijce“ atd. Ale nic není černobílé, lidské osudy se neřídí konstrukty politiků a posléze historiků. Proto ani Gita není černobílou postavou.

Jistě to všechno souvisí s tématem vypořádání se s minulostí, které je v Čechách v poněkud jiném stadiu než jinde. Jak to vnímáte vy?

Vypořádávání se s minulostí u nás nezačalo, spíše je snaha uhlazovat, zkrášlovat. Je překvapivé, jak ona kniha zachytila neuralgický bod, každá ze zemí si na Gitině příběhu řeší vlastní kostlivce ve skříně. Ale co se týká konkrétně mentality české společnosti, ta neúcta k právu a jakýmkoliv normám je skutečně hraniční. Politici nám neustále vzkazují jedině: pravidla jsou taková, že žádná nejsou. Česká společnost je nemocná. A co je horší, odmítá se léčit. Žijeme ve zfalšovaných dějinách dvacátého a desítiny jednadvacátého století. Dokud se klubko nerozmotá, nebudeme svobodní. Žijeme v tragické zemi, kde lidé chtějí

zapomenout a současné umění jim v tom pomáhá. Kdo žil v socialistické zemi, v okupačním režimu jako vazal Ruska, jako by neuměl žít v jiném světě. „Partajní mládenci“ v Čechách se dnes pokoušejí o kapitalismus „se socialistickou tváří“: vítězství vyvolených, bez konkurence a mimo volnou soutěž (tak jako byli zvyklí za socialismu soupeře diskvalifikovat politickou perzekucí). Převzali mentalitu: nepodporují nadané a schopné, ale méně schopné jen proto, že jsou loajální a bez skrupulí. Všechno, co strany tvrdí o podpoře umění, je lež. Mají zájem podporovat jen komerční, tedy nejkonformističtější umění. Stále se snaží zničit vše a každého, kdo ukazuje, že král je nahý. Jsou to trpké situace, do kterých český národ zahnal minulá století. Česká varianta kapitalismu vrací zákon džungle: silnější ovládá slabšího. Ale zákon lidské společnosti by měl znít: silnější chrání slabšího.

Před nedávnem Vám vyšel Váš nový román Kobold. S jakým poselstvím přichází? Jak dlouho ve vás téma zrálo?

Dlouho. Je to pokus zachytit literárně vědomí dnešní společnosti a jazykový experiment. Co se to vlastně děje a v jaké společnosti žijeme. Dvojromán *Kobold* (s podtituly *Přebytky něhy* a *Přebytky lidí*) je příběhem rodiny Helly a Michaela Koboldových v průběhu jednoho století. Jejich osudy jsou propojené s tokem Vltavy i s místem Karlova mostu. Je to kniha o tom, co se s lidmi děje, když se namočí do nacistické a komunistické ideologie. I kniha o podobách lásky a násilí. Lidskou existenci nevratně předurčuje rodina, do které se narodíme, jsme vrozeni. A jediné, co z nás zbude, je láska. Po knihách *A já pořád kdo to tluče* a *Peníze od Hitlera* i v tomto textu postavy protékají z knihy do knihy. Završuju tady vlastní svou trilogii o středoevropském dvacátém století. Nezajímají mne vzorce jednání a schémata lidského jedince v sociálně politických vztazích. Zajímá mě jedině: tragika bezmoci vůči sobě samému. Sonda, maximální lidskost i s propastmi a pochybami. Lidskost ve své obnažené absurditě.

Rozhovor vyšel v Literárních novinách č. 12/2011, Dagmar Sedlická, redakčně zkráceno

JUBILEA

Zdena Bratršovská (*3. 5. 1951, Praha) – lyrická básnířka, prozaička a publicistka. Po maturitě na gymnáziu v Ústí nad Labem (1969) studovala krátce historii a sociologii na FF UJEP v Brně (1969-1970). V této době se v experimentálním studiu Bílé divadlo v Praze (1969-1972) seznámila s Františkem Hrdličkou, který se později stal spoluautorem značné části jejích prací. Během následujících let vystřídala řadu zaměstnání (topička, uklízečka, skladnice, archivářka), od roku 1983 byla ve svobodném povolání. V druhé polovině osmdesátých let umožňovala pod svým jménem publikovat pohádky Jany Slánské. V letech 1995-1996 působila v nakladatelství Český spisovatel jako redaktorka. V roce 1998 absolvovala tvůrčí stipendium v německém Schöppingenu.

S Františkem Hrdličkou je mj. autorkou několika rozhlasových her, scénářů několika dílů dokumentárního cyklu České televize *Lapidárium (Příběh skautského totemu, 1995, Příběh kukátka Mistra Suka, 1996)*. Napsala písňové texty pro CD Boba Frídlu *Sto patnáct havranů* (2005, s Františkem Hrdličkou). Na DVD *Umanuté mlčení* vyšel záznam z pásma autorčiných veršů v provedení souboru Regina (2005, režie Bedřich Kaněra).

Milan Nápravník (*28. 5. 1931, Německý / Havlíčkův Brod) – surrealistický básník, prozaik a výtvarník. V roce 1968 odešel do emigrace, v roce 1970 se usadil v Kolíně nad Rýnem. Od druhé poloviny osmdesátých let je malířem, sochařem a uměleckým fotografem ve svobodném povolání. Od osmdesátých let žil několikrát řadu měsíců v Indonésii, kde se soukromě věnoval etnologickým studiím na ostrovech Kalimantanu, Javě, Sulavesi a Bali a v Irian Jaja. Po roce 1989 žije a pracuje střídavě v Praze a v Kolíně nad Rýnem.

Debutoval roku 1962 verši v periodickém ineditním sborníku *Objekt*, na jehož vydávání spolupracoval s pražskou Surrealistickou skupinou již od druhé poloviny padesátých let. Poté přispíval verši, prózou a teoretickými statěmi do *Tváře*, *Sešitů pro mladou literaturu*, *Zlatého máje* aj. Po odchodu do exilu psal do časopisů *Paternoster* (Vídeň), *Svědectví* (Paříž), *Listy – Čtení na léto* (Řím), *Akzente* (Mnichov) aj. Po roce 1989 publikuje eseje, teoretické a literárněhistorické články v *Analogonu*, *Tvaru*, *Literárních novinách* a na internetu v *Britských listech*.

Svá výtvarná díla vystavoval na vlastních či skupinových výstavách v Německu, Francii, Itálii, Anglii, Portugalsku, Kanadě, Chile, USA aj. V roce 1978 zorganizoval v Bochumi rozsáhlou mezinárodní výstavu surrealistického a parasurrealistického umění *Imaginace*. Ve *Svědectví* užíval šifry M. N.

Daniela Hodrová (*5. 7. 1946, Praha) – literární teoretička a prozaička. Manželka spisovatele Karla Miloty (1937-2002). Její otec, herec Zdeněk Hoder (1908-1984), byl dlouholetým členem Divadla na Vinohradech. Studovala na FF UK, v letech 1972-1975 pracovala jako redaktorka v nakladatelství Odeon. Od roku 1975 byla aspirantkou a od roku 1980 je vědeckou pracovnící oddělení teorie literatury Ústavu pro českou literaturu ČSAV, nyní AV ČR.

Studie (zvláště o teorii románu) a recenze publikuje v *České literatuře* (kde působí i jako členka redakční rady), v časopise *Divoké víno*, dále v *Orientaci*, *Slavii*, *Českém jazyce a literatuře*, *Estetice*, *Kritickém sborníku*, *Tvaru* a *Slovenských pohľadoch*, *Světě literatury*, *Souvislostech*, *Uni*, *A2*, *Taneční zóně*, ale také v zahraničních literárněvědných časopisech, např. *Slovenská literatúra*, *Zagadnienia rozdajów literackich*, *Tygiel Kultury*, *Literaturen vestnik*, *Revue de Littérature Comparée* (s níž trvale spolupracuje jako recenzentka), *Lettre Internationale*, *Les Nouveaux Cahiers de l'Est*. Podílí se na řadě odborných sborníků a kolektivních projektů.

Ke své dlouhodobé teoretické práci na otázkách románové prózy v různých dobách a literaturách připojila vlastní uměleckou tvorbu.

Ludvík Vaculík (*23. 7. 1926, Brumov u Valašských Klobouk) – přední český prozaik, fejetonista, publicista. Za druhé světové války pracoval u firmy Baťa ve Zlíně jako jeden z jeho „mladých mužů“ a ve Zruči nad Sázavou a současně navštěvoval obuvnickou školu a obchodní školu pro zahraniční obchod. Po válce vystudoval Vysokou školu politickou a sociální. Při studiu působil jako vychovatel v internátech pro učně v Benešově nad Ploučnicí a v Praze. Po návratu z vojenské služby se Ludvík Vaculík stal redaktorem *Rudého práva*, později v rozhlase a *Lidových novinách*.

Přesvědčený komunista Vaculík byl brzy rozčarován z toho, jak komunistický režim zneužil idealismus svých příznivců. Jeho kritický postoj vyvrcholil v roce 1967 na IV. sjezdu spisovatelů, kde pronesl kritický projev o poválečném vývoji Československa. Za to byl vyloučen ze strany.

V roce 1968 byl Ludvík Vaculík autorem prohlášení *2000 slov* a po potlačení pražského jara to pro něho znamenalo dvacet let zákazu publikování. Podepsal i Chartu. Ujal se samizdatového vydávání zakázané literatury v *Edici Petlice*. Po listopadu 1989 pokračuje ve své svobodné tvůrčí činnosti.

Je otcem novináře Ondřeje Vaculíka. Roku 1996 mu byl propůjčen Řád T. G. Masaryka III. třídy. V roce 2008 byl vyznamenán Státní cenou za literaturu „za dosavadní literární a publicistickou tvorbu s přihlédnutím k bilanční próze *Hodiny klavíru*“.

Bohumila Tauferová, provdaná **Grögerová** (*7. 8. 1921, Praha) – básnířka, prozaička, překladatelka, autorka rozhlasových her a knih pro děti a experimentálních textů.

Vyrostla v rodině vojáka čs. legií v Rusku, vojenského právníka a přednosty justičního oddělení na ministerstvu národní obrany, později generálního prokurátora Čs. armády. Její starší dcera Michaela Jacobsenová (*1947) je překladatelkou z němčiny, mladší dcera Bohumila Límová (*1948) překládá anglickou a španělskou krásnou literaturu. Po absolvování pražského Městského dívčího reálného gymnázia Charlotte Garrigue Masarykové (1932-1940) a roční veřejné školy pro sekretářky roku 1942 nastou-

pila jako cizojazyčná sekretářka ve společnosti Sociální pomoc. Od května 1945 pracovala v tiskovém oddělení ministerstva národní obrany (s výjimkou dvou semestrů 1947, kdy studovala češtinu a ruštinu na FF UK). V nakladatelství Naše vojsko působila od roku 1951 nejprve jako propagační referentka, po ukončení jednoletého středního knihovnického kurzu (1960-1961) jako cizojazyčná dokumentaristka. V roce 1972 odešla z politických důvodů do funkce odborné redaktorky v Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací (ÚVTEI). Od ledna 1980 je v důchodu.

S Josefem Hiršalem připravila pro Violu pořad z experimentální poezie z celého světa (*Bestiarium*, 1966). V letech 1964-1974 se podílela na výstavách vizuální poezie ve Velké Británii, Německu, Itálii, Mexiku, Španělsku, Rakousku, Holandsku i v Československu (*Obraz a písmo*, 1966). Společně s Josefem Hiršalem zprvu psala knížky pro děti (*O podivné záhadě na poštovním úřadě*, *Co se slovy všechno poví*), poté rozhlasovou hru *Lunovis* (montáž reakcí světového tisku na přistání člověka na Měsíci, Kolín nad Rýnem 1971, v Čs. rozhlasu 1991). Těžiště jejich společné činnosti však leží v programově experimentální, zejména konkrétní, vizuální a auditivní poezii (*Job – Boj*) a próze. Samostatně napsala rozhlasové hry *Zweiüdiges Hörspiel* (Saarbrücken 1972), *6 Briefe aus der fiktiven Korrespondenz mit Friederike Mayröcker* (Berlín 1990), *Už jenom dýchat... aneb Dum spero, spiro* (1991) a několik tzv. miniher, tj. malých rozhlasových scének bez ná-

zvu. V samizdatových edicích *Petlice* a *Krameriova expedice* jí společně s Josefem Hiršalem vyšly básnické prózy *Preludium* (1985), *Mlýn* (1981), *Kolotoč* (1983) a *Let let* (1987-1988). Přispěla do samizdatových sborníků *K 75. narozeninám prof. dr. Václava Černého* (1980, eds. K. Pecka – A. Bělohoubek), *Na střepech volnosti* (1987, ed. Z. Hrubý) a *Sborník k nedožitým pětadesátinám Vladimíra Janouška* (b. d., ed. Josef M. Kudlička). Knižní vydání poezie Friederike Mayröckerové a Ericha Arendta (s Josefem Hiršalem) přeložila a uspořádala pod jménem Bohumila Geussově ad.

Josef Hiršal – Bohumila Grögerová: *Objektáže*, 1962

VZPOMÍNKA

KVĚTEN

Bohumil Janda Cidlinský, vl. jm. B. Janda (1. 5. 1831, Pátek u Poděbrad – 29. 9. 1875, Poděbrady) – básník, autor historických próz a povídek ze současnosti.

Dominik Pecka (4. 8. 1895, Čejkovice u Hodonína – 1. 5. 1981, Moravec u Velkého Meziříčí) – prozaik, esejista a filozof katolického zaměření.

Václav Řezáč, vl. jm. Václav Voňavka (5. 5. 1901, Praha – 22. 6. 1956, Praha) – autor psychologických a budovatelských románů, novinář a divadelní kritik. Pod pseudonymem psal pro populární obrázkový časopis *Ozvěny detektivní povídky* podle cizích vzorů a detektivní prózu pro mládež, těžícími z vlastních zážitků. Prožil proletářské dětství a mládí v Praze Na Františku. Otec brzy zemřel a Řezáč zakusil nenávistný konflikt s otčímem. K vrcholům české psychologické prózy se řadí fiktivní autobiografické doznání *Černé světlo* (1940) a román *Svědék* (1942).

Géza Včelička, Antonín Eduard Včelička (7. 5. 1901, Praha – 30. 12. 1966, Praha) – levicový novinář, reportér, spisovatel (básník i prozaik), cestovatel a trampský organizátor a velmi nadaný malíř. Od roku 1930 působil jako redaktor, od roku 1931 i jako šéfredaktor levicového časopisu *Tramp*, pracoval také v redakci *Rudého práva*. Pro komunistický tisk psal mimo jiné také sociálně laděné reportáže (trilogie *Poutníkův návrat: Zrození poutnikovo, Svě-*

toběžníci a robinsoni, Dvě města na světě). Napsal knihu *Pražské tajemství*. Mezi jeho nejznámější literární díla patří také romány *Kavárna na hlavní třídě* a *Policejní hodina*, které byly posléze zfilmovány. Většina z nás asi bude znát píseň *Máňa*, kterou si přivezl z cest a otextoval na melodii oděšských bezdomovců:

„No tak vidíš, Máňo, přeci jsme tě lízli,
tohle jsi nám holka, dělat neměla!
Zradila jsi partu, chodila jsi s fyzly,
ted' dostaneš mordu do těla.“

Přestože po roce 1948 začal být tramping pronásledován, Géza Včelička se nikdy nezřekl své trampské minulosti a nadále se k trampingu hlásil a tehdejší pronásledování trampingu těžce nesl. Za jeho celoživotní dílo mu byl v roce 1960 udělen titul zasloužilý umělec a v roce 1961 mu byl k jeho šedesátinám udělen Řád práce. V roce 1964 svolal tiskovou konferenci, kde opět zdůraznil svou příslušnost k hodnotám trampingu, obhajoval tramping a vyzval zástupce tisku o prostor pro tramping. Po roce 1970 se o Gézovi Včeličkovi nesmělo hovořit, protože byl tramp. Po roce 1990 se o něm příliš nehovoří, protože byl komunist.

Jaromír Borecký (6. 8. 1869, České Budějovice – 8. 5. 1951, Praha) – básník a překladatel (inspirovaný tvorbou Jaroslava Vrchlického), hudební a literární kritik. Borecký byl pokládán za předchůdce české dekadence a dekadentní prvky charakterizovaly i jeho povídky.

Miroslav Florian (10. 5. 1931, Kutná Hora – 10. 5. 1996, Praha) – lyrický básník, význačný představitel oficiálního básnictví normalizačních let.

Viktor Dyk (31. 12. 1877, Pšovka u Mělníka – 14. 5. 1931, Lopud u Dubrovníku) – básník, prozaik, dramatik a publicista nacionálního zaměření. Dykův osobitý umělecký styl se vyznačuje úsporností výrazu, vyhraněnou, často ironickou či satirickou pointou a aktualizací kulturních archetypů a symbolů. Zaktualizoval jako libreto pro operu Leoše Janáčka *Výlety páně Broučkovy* satirickou prózu Svatopluka Čecha. Překládal z francouzštiny tzv. prokleté básníky.

Bedřich Slavík (18. 5. 1911, Olomouc – 28. 8. 1979, Praha) – literární historik a kritik.

Svatopluk Kadlec (19. 10. 1898, Libochovice – 18. 5. 1971, Dobříš) – lyrický básník a překladatel.

Otakar Bystřina, vl. jm. Ferdinand Dostál (23. 5. 1861, Věrovany u Tovačova – 18. 7. 1931, Ostravice u Frýdlanu) – autor humoristických povídek z Hané a Slovácka. Z celkové linie Bystřinovy tvorby se vymyká próza *Súchovská republika* (1926), v níž zpracoval své vzpomínky na bohémské časy prožívané s malířem J. Úprkou a dalšími studentskými kamarády. Bystřinu pojilo dlouholeté přátelství s Petrem Bezručem.

Jan Vrba (10. 7. 1889, Klenčí u Domažlic – 28. 5. 1961, Domažlice) – autor próz s přírodní tematikou a venkovských a historických románů, básník. Po válce byl členem Devětsilu, publikoval v časopisech *Host*, *Červen*, *Rozpravy Aventina*, *ReD*, *Listy pro umění a kritiku* aj. Od roku 1922 do konce života pracoval ve Státním úřadu statistickém jako překladatel.

Jindřich Hořejší (25. 4. 1886, Praha – 30. 5. 1941, Praha) – autor osobité proletářské poezie a překladatel. Jeho bratr Alexandr Hořejší byl také básník a překladatel, známý pod pseudonymem Jan Alda. Od roku 1922 až do konce života byl soudním překladatelem ve Státním úřadě statistickém, kde se podílel na tvorbě statistické terminologie. Byl členem Devětsilu. Haškova *Švejka* přeložil do francouzštiny. Jindřich Hořejší se stal též kmenovým překladatelem divadelních her pro Národní a Stavovské divadlo, překládal i pro jiná divadla. Pohřben je na Vyšehradě.

ČERVEN

Vladislav Vančura (3. 6. 1891, Háj ve Slezsku – 1. 6. 1942, popraven za heydrichiády v Praze) – spisovatel, dramatik, filmový režisér, původním povoláním lékař. Vladislav Vančura byl tvůrcem jazykově experimentujících poetických próz z historie i současnosti, dramatik, filmový scénárista.

Po otci Vančura pocházel ze starého protestantského rodu písmáků. Od roku 1929 se věnoval pouze literatuře. Jeho bratrancem byl Jiří Mahen. Vančura byl prvním předsedou uměleckého spolku Devětsil, spolutvůrcem programu avantgardní literatury. Spolupracoval též s komunistickým hnutím, ale roku 1929 podepsal prohlášení proti novému gottwaldovskému vedení a byl z KSČ vyloučen.

Z celé Vančurovy tvorby vyvěrá touha odstranit vše, co brání rozvoji svobodné lidské přirozenosti a aktivity. Autor zápasil s konvencemi dosavadní prózy. Nápadný je jeho jazyk čerpající z archaismů biblické češtiny, ale i z hovorové řeči. Čerpal i z tradice velkého evropského románu i současných podnětů expresionismu a dadaismu.

Za okupace byl Vančura činný v odboji. V květnu 1942 za stanného práva byl zatčen a 1. června téhož roku popraven.

Jaroslav Kolman Cassius (30. 12. 1883, Hlušice u Nového Bydžova – 4. 6. 1951, Praha) – lyrický básník dramatického a baladického výrazu, prozaik, dramatik a novinář, autor konzervativního zaměření; jeho tvorba spadá do doby mezi válkami, hlavně do třicátých let. Prošel řadou redakcí (*Venkov*, *Lidové noviny*, *Polední list*, *Fronta* aj.). V letech 1929-1930 vydával časopis *Aréna – Cassiovy noviny* a v roce 1927 *Cassiovu edici*. Od roku 1920 začal užívat přídomku Cassius a pod některé verše tištěné v *Českém slově* se od roku 1935 podepisoval jako Klára Šiková.

Jan Zábrana (4. 6. 1931, Herálec – 3. 9. 1984, Praha) – básník, prozaik, editor a významný překladatel z ruštiny a angličtiny.

Jan Zábrana se narodil v rodině, ve které oba rodiče byli učitelé, politicky činní v národně-socialistické straně. V politických procesech po roce 1948 byli oba odsouzeni k mnoha letům vězení. Jiřina Zábranová napsala knihu vzpomínek *Ohlédnutí* – vydáno posmrtně 1994.

Po maturitě v roce 1950 nebyl Jan Zábrana z politických důvodů přijat na FF UK. Začal studovat na Římskokatolické bohoslovecké fakultě, tu však musel po čtyřech semestrech opustit. Po zatčení otce v roce 1952 se musel vystěhovat z rodinného domu v Humpolci. Přesídlil natrvalo do Prahy, kde v letech 1952-1954 pracoval jako zámečník a brusič. V té době se seznámil s výtvarníky a literáty mimo oficiální umělecké struktury, např. Vladimírem Holanem, Bohumilem Hrabalem a dalšími. Celoživotní přátelství navázal s prozaikem a publicistou Josefem Jedličkou a Josefem Škvoreckým. V roce 1955 byl Jan Zábrana přijat do Kruhu překladatelů a od té doby pracoval jako překladatel z ruštiny a angličtiny.

Václav Hanka, též Váceslav Váceslavič (podle ruského vzoru) (10. 6. 1791, Hoříněves – 12. 1. 1861, Praha) – spisovatel, jazykovědec a národní buditel. Na filozofii v Praze se seznámil s česky uvědomělými studenty a společně navštěvovali soukromé přednášky Josefa Dobrovského, jehož se stal žákem. Roku 1813 odjel do Vídně studovat práva. Lákala ho také práce novinářská, a tak se seznámil s vydavatelem *Vídeňských novin* Janem Nepomukem Hromádkou. V roce 1819 se Václav Hanka stal úředníkem nově vzniklého Musea Království českého a o dva roky později, v roce 1821, i jeho bibliotékářem. Ve své funkci rozšířil sbírky o mnoho cenných rukopisů a tisků. V muzeu pracoval až do konce života jako knihovník a kustod historických sbírek. Od roku 1848 ještě Václav Hanka přednášel na Karlově univerzitě staroslověnštinu a ruštinu.

Václav Hanka byl členem České královské společnosti nauk, členem mnoha zahraničních univerzit a učených společností. Patřil k předním osobnostem Jungmannovy obrozenecké generace. Ve své době byl Václav Hanka

jedním z hlavních propagátorů idejí slovanské vzájemnosti. Byl považován za výborného znalce slovanských jazyků a autorem četných slavistických prací. Udržoval rozsáhlé písemné i osobní styky s jazykovědci a slavisty z různých slovanských zemí a velmi se zasloužil o jejich vzájemnou spolupráci. Slovanství bylo u Václava Hanky spojeno s nekritickým rusofilstvím, obdivem k carovi i důvěrnými styky s vysokou ruskou byrokracií.

S vydáváním starých literárních památek souvisí i „činnost“, která Václava Hanku nejvíce „proslavila“. Šlo o padělaní starých rukopisů. V září 1817 „nalezl“ Václav Hanka ve věžní kobce děkanského kostela sv. Jana Křtitele ve Dvoře Králové rukopis básní, jejichž původ byl kladen do 13. století. *Rukopis královéhradecký*, který v dalším roce vydal tiskem, vzbudil obrovský ohlas. Tento „nález“ nebyl ojedinělý. Již v předcházejícím roce „nalezl“ Hankův přítel, básník J. Linda, milostnou píseň údajně ze 13. století, nazvanou *Píseň pod Vyšehradem*. V roce 1818 „byl objeven“ na zámku v Zelené Hoře u Nepomuku tzv. *Rukopis zelenohorský*, obsahující rozsáhlou epickou báseň *Libušin soud*. Ta měla údajně pocházet dokonce z 10. století. Postupně následovaly další, již méně významné „objevy“.

Česká veřejnost přijala oba slavné rukopisy s nadšením jako doklad starobylosti české kultury. Později však, zejména v tzv. rukopisných bojích osmdesátých let 19. století, byla prokázána jejich nepravost. Pokusy obhajovat pravost a původnost *Rukopisů* se objevovaly i v dalším období. Nejnovější výzkumy potvrdily, že jde o padělků.

Se jménem Václava Hanky je spojena i pravopisná reforma z roku 1846, kdy písmeno w byla nahrazeno písmenem v a místo dvojhásky au se začalo psát ou.

Václav Hanka je pochován na Vyšehradském hřbitově.

Zdeněk Pluhař (16. 5. 1913, Brno – 18. 6. 1991) – český spisovatel, realistický vypravěč, beletrista. Autor románů socialistického realismu a popularizujících knih o vodních stavbách.

Zdeněk Pluhař se narodil v rodině významného veřejného činitele, doktora práv, který mj. zastával funkce zemského hejtmána a po roce 1945 předsedy Zemského výboru. Za nacistické okupace byl Zdeněk Pluhař za podporu stíhaných osob zatčen a vězněn v Terezíně. Po válce pracoval v oboru na velkých vodních stavbách, v sedmdesátých letech se stal spisovatelem z povolání. V letech 1975-1980 působil jako filmový dramaturg.

Analogický ideologický a didaktický podtext měl také kategorický odsudek českého poúnorového exilu v románu *Opustíš-li mne*. Prostřednictvím popisu trudných osudů exulantů a amorálnosti jejich politických mluvčích zde apeloval na čtenářovu sounáležitost se socialistickou vlastí. V šedesátých letech se Pluhař přiklonil ke komornější, psychologické tematice, aniž by se vzdal rutinní vypravěčské polohy schematicky oddělující dobro a zlo. Pluhařovou druhou ženou byla překladatelka francouzské literatury Marie Janů (podepisující se též M. Janů-Veselá a M. Veselá).

František Gellner (19. 6. 1881, Mladá Boleslav – asi 13. 9. 1914, prohlášen za nezvěstného na haličské frontě první světové války) – nadaný prozaik, kreslíř, karikaturista a ilustrátor, představitel tzv. generace anarchistických buřičů. Od roku 1946 je po něm pojmenována ulice Gellnerova

v městské části Brno-Jundrov. Pocházel z rodiny židovského obchodníka. Studoval postupně techniku ve Vídni, báňskou akademii v Příbrami, malířství v Mnichově a v Paříži. Patřil do okruhu anarchistických umělců kolem S. K. Neumannova. Výtvarně a literárně přispíval do řady časopisů (mj. *Švanda dudák*, *Nový kult*, *Šibeničky*, *Karikatury*, *Lidové noviny*).

Petr Kabeš (21. 6. 1941, Pardubice – 9. 7. 2005, Praha) – český básník. Vystudoval politickou ekonomii na Vysoké škole ekonomické v Praze a pracoval v oboru vědeckých informací. Od roku 1966 řídil literární měsíčník *Sešity* až do jeho zastavení v roce 1969. Poté byl zaměstnán jako plavčík, výčepník, noční hlídač. V letech 1974-1977 byl pozorovatelem počasí na meteorologické observatoři Milešovka.

Po signování Charty 77 byl propuštěn a pracoval jako stavební dělník, noční hlídač, čerpač. Teprve po roce 1989 začal opět vydávat knihy, začínají vycházet jeho stěžejní díla. V sedmdesátých a osmdesátých letech se podílel na redigování sborníků a periodik pro samizdat. Je spoluautorem *Slovníku českých spisovatelů*, který s podtitulem *Pokus o rekonstrukci dějin české literatury* připravil spolu s Jiřím Brabcem, Jiřím Grušou a Janem Lopatkou. Roku 1988 byl spolupořadatelem brněnské akce *Otevřený dialog*, která se stala prvním pokusem o vzájemné spojení umělců tzv. oficiálních a nezávislých. Za své dílo obdržel všechny hlavní literární ceny: Cena nadace Český literární fond (1993), Seifertova cena (1995) a Státní cena za literaturu (2003).

Jan Petrmichel (23. 6. 1921, Klatovy – 29. 2. 1964, Praha) – literární kritik a historik. Roku 1948 se stal ředitelem Národní (posléze Univerzitní) knihovny. S Miloslavem Novotným se podílel na vytváření jednotné knihovnické soustavy po sovětském vzoru a byl členem rady akčních výborů a komisí. Od roku 1958 pracoval jako redaktor *Rudého práva*. Po sloučení Ústavu pro českou literaturu ČSAV s Institutem společenských věd ÚV KSČ (Jana Mukařovského tehdy ve vedení nahradil Ladislav Štoll) nastoupil roku 1962 na místo zástupce ředitele. Zároveň zastával funkci vedoucího redaktora časopisu *Česká literatura*. Titul CSc. získal v roce 1963 prací *Patnáct let české literatury 1945-1960*.

Petrmichlův literárně-kritický a vědecký zájem se soustředil hlavně na soudobou českou literaturu, kterou jako marxisticky orientovaný kritik zásadně interpretoval především z hlediska jejich společenských funkcí.

Bohdan Jelínek (21. 6. 1851, Choltice – 19. 5. 1874) – básník. Narodil jako syn hraběcího komorníka. Na gymnaziálních studiích v Hradci Králové byli jeho spolužáky Josef Baše (pozdější hradecký advokát) a Alois Jirásek. Célou jeho tvorbou se táhne lyrická milostná poezie tryskající ze vztahů k jeho láskám. Zemřel mlád.

Miloš Jirko (20. 1. 1900, Němetice u Valašského Meziříčí – 24. 6. 1961, Praha) – redaktor, básník, knihovník a překladatel. Do roku 1930 redaktorem *Českého slova*, do roku 1940 knihovníkem hlavního města Prahy, kdy byl zatčen a až do konce války vězněn jako člen domácího odboje. V pražské knihovně pracoval i v letech 1945-1948.

Karel Kosík (26. 6. 1926, Praha – 21. 2. 2003) – český filozof, historik a sociolog. V průběhu druhé světové války studoval na gymnáziu, kde se zapojil do odboje v levicově orientované skupině Předvoj. Dne 17. listopadu 1944 byl zatčen gestapem a později vězněn v Terezíně, kde jako vězeň pracoval na výstavbě podzemní továrny Richard pod Radobylem. Roku 1945 maturoval na gymnáziu v Praze, poté do roku 1947 studoval na filozofické fakultě UK, pak studoval do roku 1949 na leningradské a moskevské univerzitě.

Od roku 1953 byl zaměstnán jako vědecký pracovník ve Filosofickém ústavu ČSAV, roku 1968 se stal profesorem na filozofické fakultě UK, kterým byl až do roku 1970. V letech 1968-1969 byl členem ÚV KSČ. Roku 1970 byl vyloučen z KSČ a až do roku 1989 byl nezaměstnaný, jeho publikace vycházely pouze v zahraničí. Roku 1990 se vrátil na univerzitu a přednášel zde do roku 1992. Poté přešel do Filosofického ústavu.

Jeho manželkou byla známá literární teoretička Růžena Grebeníčková. Jejich děti jsou matematik Antonín Kosík, varhanice a skladatelka Irena Kosíková a redaktor Štěpán Kosík.

Za knihu *Předpotopní úvahy* mu byla v roce 1999 udělena Cena Toma Stopparda (Nadace Charty 77). Ministr kultury Pavel Dostál mu za šíření dobrého jména české kultury udělil v roce 2001 medaili Artis Bohemiae Amicis.

Nina Bonhardová (6. 3. 1907, Żołynia, Polsko – 30. 6. 1981, Praha) – prozaička, autorka historických románů, knih pro děti, novinářka a publicistka.

Její otec Jan Urbánek, velitel místní vojenské posádky, byl do Polska přeložen za trest, když ve stávce ve Frýdku odmítl střílet do dělníků. O otcových konfliktech s nadřazenými a idylickém dětství v Żolyni vypráví Bonhardová v dětské knize *Františka a čtyřlístek* (1974).

Již ve třicátých letech uveřejňovala Nina Bonhardová fejetony, povídky a články v pražských novinách a časopisech. Za nacistické okupace se s rodinou přestěhovala do Písku, kde vyšla její prvotina, básnická próza *Písecké vánoce* (1940). Její celý náklad byl však okupačními úřady zabaven.

V roce 1943 se autorka přestěhovala se svým synem Romanem, pozdějším klavírním virtuosem, do Prahy. V letech 1945-1948 byla redakční tajemnicí a později redaktorkou *Světa v obrazech*. Byla spoluzakladatelkou časopisu *Vlasta*, šéfredaktorkou tiskového odboru ÚNV hlavního města Prahy a vedla týdeník *Praha*.

V letech 1953-1962 pracovala Nina Bonhardová ve státním nakladatelství technické literatury. Od té doby se věnovala literární činnosti. Vydala např.: *Pohádky třeboňského kapra* (1982).

ČERVENEC

Jiří Tauffer (5. 7. 1911, Boskovice – 3. 12. 1986, Praha) – básník, překladatel, literární kritik a historik, ideolog, autor politicky angažované poezie.

Syn učitele Františka Taufera (1885-1915). Podobně jako otec, který padl na haličské frontě, psal básně i bratr Otakar Tauffer (1909-1981). Studoval na Právnické fakultě v Brně a záhy se zapojil také do levicových politických a publicistických aktivit brněnské Levé fronty. Psal pro *Rovnost* o rosicko-oslavanské stávce, roku 1933 cestoval do

Moskvy na Mezinárodní olympiádu revolučních divadel. V roce 1934 byl vězněn a vyšetřován za účast na vydávání tiskoviny *Proletářská rovnost* a periodického letáku *Antifašista*. Roku 1935 spoluzakládal sdružení socialisticky orientovaných umělců Blok a od roku 1937 spoluredigoval jeho čtvrtletník *U* (přispíval 1936-1938). V červnu 1939 odešel přes Polsko do Sovětského svazu, kde působil v čs. vysílání moskevského rozhlasu, ve vydavatelství cizojazyčné literatury a jako spolupracovník *Čs. listů*. Po válce vystřídal řadu zaměstnání mediálních a diplomatických: mj. byl ředitelem nakladatelství Svoboda, velvyslancem v Jugoslávii (1948-1949), náměstkem ministra zahraničí (1949), ministra informací (1950-1953) a ministra kultury (1954-1956). V roce 1953 působil jako předseda Státního výboru pro věci umění. V letech 1956-1966 byl spisovatelem a překladatelem z povolání. V letech 1966-1971 působil jako velvyslanec rada v SSSR. Za tzv. normalizace se stal členem předsednictva Svazu českých spisovatelů (1972-1982), předsedal redakční radě *Literárního měsíčníku* (1972-1975) a redakčnímu kruhu *Kmene* (1982).

Josef Kožíšek (6. 7. 1861, Lužany u Přeštic – 6. 7. 1933, Úvaly u Prahy) – český básník, učitel a esperantista. Po první světové válce se stal ředitelem literárního oddělení Státního nakladatelství v Praze.

Jeho první verše byly určeny pro přibuzné a přátele jeho žáků a měly nahradit takzvané „Malé gratulanty“. I další básně psal Kožíšek pro děti, jejichž svět zobrazoval, a stal se tak následovníkem Josefa Václava Sládka a předchůdcem Františka Hrubína. Prosté jsou i názvy jeho sbírek: *Doma, Na sluníčku, Oku i srdéčku*. První z nich vyšla v roce 1890, když už předtím autor publikoval v časopisech. Nejznámější je asi básnička *Polámal se mravenček*. Celkem vydal dvanáct knih, kromě *Poupat* také čítanky *Ráno* a *Studánka*. Kožíšek je i autorem řady pedagogických článků zaměřených zejména na počátky čtení.

Josef Hora (8. 7. 1891, Dobříň – 21. 6. 1945, Praha) – básník, prozaik, literární kritik, překladatel. Významný představitel proletářské poezie ve dvacátých letech 20. století a autor reflexní lyriky času a ticha v letech třicátých.

V roce 1916 dokončil studium práv v Praze. V roce 1918 začal díky Ivanu Olbrachtovi pracovat v *Právu lidu*. Posléze v letech 1920-1929 řídil kulturní rubriku *Rudého práva*. Po vyloučení z KSČ v roce 1929 přešel do *Českého slova*, kde setrval až do roku 1940. Jako předseda Obce československých spisovatelů byl Josef Hora jedním z předních organizátorů jednotné fronty umělců proti fašismu. Německou okupaci prožíval již velmi nemocen, léčil se v Dobříši a ve Vrážích. Zemřel v prvních poválečných dnech, jeho hrob je na vyšehradském Slavíně. Josef Hora byl jako první jmenován národním umělcem in memoriam.

Emanuel Bozděch (21. 7. 1841, Praha – nezvěstný od 10. 2. 1889) – dramatik, tvůrce české konverzační komedie, divadelní kritik, publicista, prozaik.

Leander Čech (27. 2. 1854, Cetoraz u Pacova – 27. 7. 1911, Nové Město na Moravě) byl národní buditel, středoškolský profesor, literární historik kritik a teoretik. Byl jedním z učitelů Otokara Březiny.

Ve Zlíně proběhl divadelní festival *Setkání/Stretnutie*

Ve Zlíně koncem května proběhl mezinárodní divadelní festival *Setkání/Stretnutie* – přehlídka toho nejlepšího, co v uplynulém roce nabídla česká a slovenská divadla. V hlavním programu bylo uvedeno třináct představení. Divadelní festival *Setkání/Stretnutie* má ve městě dlouhou tradici. Letos se koná její 16. ročník. Pořádá ji zlínské městské divadlo. Návštěvníci mohli zhlédnout řadu divadelních představení, koncertů a zábavných vystoupení. Závěrečný festivalový večer patřil cimbálové muzice Bystřica, která cimbálem rozezní prostor Dílny 9472.

Skončí pražské Divadlo Komédie?

Financování pražských divadelních scén je dlouhodobě ohniskem velkých sporů. Předchozí vedení pražské radnice, konkrétně bývalý radní pro kulturu Milan Richter z Občanské demokratické strany, přišlo s kuriózní vizí rozdělování peněz z městského rozpočtu divadlům podle počtu prodaných vstupenek a tak výrazně zvýhodnit čistě komerční projekty. Proti tomu mnoho divadelníků ostře protestovalo, a tak vedení města přišlo s jinou koncepcí, která však rovněž řadu divadel silně poškodila. Omezené prostředky totiž byly rozděleny formou grantů mezi poměrně velký počet provozovatelů. To zároveň znamená, že sice mnoho subjektů dostalo nějaký příspěvek, ten však sám o sobě nestačí k zachování provozu divadla. To musí hledat jiné sponzory nebo zdroje k financování, aby vůbec přežilo. Tato praxe se přitom stále více prohlubuje a teprve nedávno radnice deklarovala, které scény chce dotovat skutečně plně. Patří mezi ně například Rokoko, Městská divadla pražská, loutkové Divadlo Spejbla a Hurvínka nebo Hudební divadlo v Karlíně. Zejména zařazení posledně jmenovaného subjektu vzbudilo přitom u části kritiků značně negativní ohlas, neboť dříve poměrně ctihodná operetní scéna se v poslední době věnuje komerci značně pokleslého rázu bez jakýchkoliv vyšších kulturních ambicí.

Naopak na seznam scén, jejichž další existence má být jednoznačně garantována, se nedostala třeba slavná Ypsi-

lonka nebo velmi úspěšné Divadlo Komédie. Intendant Divadla Komédie již také oficiálně sdělil kulturnímu odboru pražského magistrátu, že vzhledem k neodpovídající výši příspěvku na provoz divadla soubor Pražského komorního divadla bude muset ukončit svou činnost v Divadle Komédie na konci příští sezóny, tj. k 31. červenci 2012. Právě Divadlo Komédie patří mezi scény, které již od roku 2009 dostávají výrazně méně na svou činnost a musely sáhnout k výrazným programovým změnám. Přitom již v současnosti Divadlo Komédie funguje s mnohem menšími náklady než klasická divadla podobné velikosti. Scéna i přesto v uplynulých letech vybojovala řadu významných ocenění a úspěšně hostovala i v Německu nebo Rakousku (v rámci salcburského festivalu). Pokud Divadlo Komédie v současné podobě zanikne, přijde tím pražská veřejnost o scénu, která pravidelně uvádí díla významných německých i rakouských autorů. V současné době v divadle probíhá tzv. Rakouské sezóna, v jejímž rámci soubor uvedl například premiéru protiválečného díla Karla Krause *Poslední chvíle lidstva* režírovaného Katharinou Schmittovou, Thomsem Zielinským a Alexandrem Riemenschneidrem. Nyní se však zdá pravděpodobné, že Rakouská sezóna bude pro Divadlo Komédie jednou z posledních sezón. Těžko totiž lze počítat s výraznými změnami kurzu v kulturní politice pražské radnice. I když doba absolutní většiny Občanské demokratické strany v městském zastupitelstvu skončila loňskými volbami a do vedení města přišly nové tváře, původní kurz v mnoha ohledech zůstává zachován. Rozpočet města také neumožňuje příliš mnoho jiných variant. Připravované změny v zákonech navíc mohou připravit velká města a z nich především Prahu o další velké částky, které by se přesunuly směrem k menším městům a vesnicím. V takové situaci by patrně došlo spíše k ještě většímu osekání dotací do městských kulturních zařízení a zánik mnohých institucí, na které byli Pražané dlouhá desetiletí zvyklí. V případě škrtů a šetření je zkrátka kultura obvykle na prvním místě. Ostatně u řady komunálních politiků se asi nedá očekávat, že by kvalitní divadlo nebo galerii představující avantgardní umění zrovna ke svému životu nějak potřebovali.

(MaFr)

VÝROČÍ

Hurvínek oslavil 85 let

Hurvínek, legenda českého loutkového divadla, oslavil již pětadesát let od chvíle, kdy začal bavit děti i dospělá – bylo to přesně 2. května 1926. Určitě by však nebylo Hurvínka bez Spejbla a bručoun Spejbl by bez Hurvínka jistě nedosáhl na jevišti takových úspěchů. Jistě ani duchovní otec obou loutek, loutkář Josef Skupa, netušil při plzeňské premiéře v roce 1926,

že stvořil opravdu „nesmrtelnou“ dvojici, která je dodnes populární prakticky na celém světě. Kamarádka Máníčka a pes Žeryk se dočkali svého zrodu v roce 1930.

Za celých pětadesát let mluvili za Hurvínka tři lidé – po Skupovi ho v roce 1956 spolu se Spejblem převzal Miloš Kirschner, který loutky naučil mluvit téměř dvacetí jazyky a vyvezl je do celého světa. Nástupcem Miloše Kirschnera se stal po jeho smrti Martin Klásek – jeho hlas zazněl poprvé prostřednictvím Hurvínka v roce 1974. Divadlo Spejbla a Hurvínka převzala a dodnes ho vede manželka Miloše Kirschnera Helena Štáchová.

(mk)

KINEMATOGRAFIE

Režisér Jiří Menzel převzal vysoké rumunské vyznamenání

Režisér Jiří Menzel převzal v Bukurešti z rukou rumunského ministra kultury Kelemana Hunora Řád prezidenta republiky. Za zásluhy v oblasti kultury mu toto vysoké státní vyznamenání udělil rumunský prezident Traian Basescu.

Anifilm udílel ceny

Na Mezinárodním festivalu animovaných filmů Anifilm v Třeboni obdržely hlavní ceny snímek Jana Švankmajera *Přežít svůj život* a pohádka *Fimfárum – Do třetice všeho dobrého*.

Snímek *Přežít svůj život* byl oceněn v soutěži celovečerních filmů pro dospělé a pohádka *Fimfárum* režisérky Kristiny Dufkové, Vlasty Pospíšilové a Davida Skupa uspěla v kategorii celovečerních filmů pro děti. Jan Švankmajer a jeho dlouholetý producent Jaromír Kalista obdrželi navíc Cenu za celoživotní přínos animovanému filmu.

Hlavní cenu v Mezinárodní soutěži krátkých filmů získal zahraniční snímek *Potápěči v dešti* Piora a Olgy Parnových z Estonska. V česko-slovenské soutěži studentských filmů byl jako nejlepší oceněn snímek *Věnováno tmě* režisérky Soni Jelínkové ze zlínské filmové školy.

Festival v Třeboni nabídl divákům 250 snímků. V letošním roce přišlo na Anifilm téměř 17 tisíc diváků. Mimo projekci festival nabídl i koncerty, animační dílny pro děti i dospělé nebo výstavu autorských koláží k filmu Jana Švankmajera *Přežít svůj život*.

(mk)

Výtvarník Jan Švankmajer s kolážemi k filmu *Přežít svůj život*Z filmu *Přežít svůj život***Zemřela Hannah Kodicek**

Před nedávnem zemřela v Litoměřicích filmová režisérka českého původu Hannah Kodicek. Narodila se jako Zuzana Opršalová ve slovenském Martině. Vyrůstala u prarodičů v Praze, kde studovala hru na klavír a právě na konzervatoři později potkala svého budoucího manžela Michaela. Její tvář se objevila

ve Formanových filmech *Černý Petr* (1963) a *Konkurs* (1963), v Brynychově povídce *Místo v houfu* (1964), v Menzlově titulním příspěvku do povídkového *Zločinu v dívčí škole* (1965) a v Kachyňově *Vánocích s Alžbětou* (1968).

Krátce po okupaci v roce 1968 emigrovala Zuzana Opršalová již s rodinou a čerstvě narozeným prvním synem do Anglie. Tady učila hru na klavír a také vystřídala řadu zaměstnání. Vrátila se rovněž k hereckému povolání a vytvořila několik televizních rolí. Spolu s českým emigrantem Rostou Černým založili loutkové divadlo, s nímž vystupovali také v televizi v dětských pořadech. Později se také začala zajímat o psychologii a stala se členkou londýnské jungovské komunity.

Od roku 2001 bydlela Hannah Kodicek v Českém Krumlově, věnovala se malování a působila také jako dramaturgyně – podílela se na Rozovitského oscarovém snímku *Ďáblova dílna* (2007).

(mk)

Film Lidice shlédli i pamětníci tragédie

V Lidicích se den před 69. výročím tragédie uskutečnilo slavnostní promítání nového českého stejnojmenného filmu režiséra Petra Nikolaeva. Snímek v improvizovaném letním kině za místní galerií zhlédlo přes 300 pozvaných lidí, mezi nimiž nechyběly některé lidické děti a ženy, jež neštěstí obce přežily.

Film *Lidice*

FOTOGRAFIE

Fotovýstava

Symbolickým sfouknutím svíček na narozeninovém dortu Nicholase Wintona byla v Praze zahájena výstava s podtitulem *Fotografie a dokumenty o životě dětí, které směly žít, a o historii, ze které se lidstvo dosud nedokázalo poučit* dokumentující jeho záchranu 669 českých převážně židovských dětí před nacismem. Sir Winton v těchto dnech oslavil 102. narozeniny. Autorem výstavy je režisér a kameraman Jaroslav Brabec. Panely instalované u Starého purkrabství na Vyšehradě ukazují osudy konkrétních dětí spolu s jejich fotografiemi a životním příběhem.

„Věřím, že výstava o nástupu fašismu, hrůzách holocaustu a mimořádném úsilí Britského výboru pro uprchlíky z Československa a jeho dětské sekce Nicholase Wintona z roku 1939, nebude jen historickým ohlédnutím za dobou dávno minulou, ale především emotivním a z historie poučeným pohledem na současnost,“ uvedl autor výstavy Brabec.

Slavnostního zahájení se zúčastnila také britská velvyslankyně Sian Macleodová, předsedkyně Poslanecké sněmovny Miroslava Němcová nebo ministr obrany Alexandr Vondra. Ti spolu s pamětníky pozdravili Wintona po telefonu.

Sir Nicholas Winton se letos v lednu v Praze účastnil premiéry filmu *Nickyho rodina*, který o jeho činu pojednává.

Výstava potrvá **do konce července**, v Londýně bude zakončena ještě o měsíc dřív. Poté by měla expozice putovat do Německa, Izraele, USA či na Nový Zéland.

Výstava v Kutné Hoře připomene fotografa Miroslava Tichého

Galerie Středočeského kraje připravila výstavu, která připomene nedávno zesnulého kyjovského fotografa Miroslava Tichého. Jejím autorem je brazilský umělec a velký obdivovatel Tichého díla Ernesto Neto. Instalace Ernesta Neta je z látkových materiálů, podobná obrovským pavu-

činám, která se šíří prostorem s lehkostí a beztížností, s jakou se Tichého ženy pohybují na jeho snímcích.

Expozice potrvá do **2. října**. Miroslav Tichý byl označován za podivína a fotografa proti své vůli, uznávaný je hlavně v cizině. Umělec si fotoaparáty vyráběl sám doma. Fotil často potají, s přístrojem schovaným pod kabátem. Jeho fotografie jsou nezaostřené, přexponované či podexponované, negativy bývají poškrábané. Na snímcích mnohdy chybí část fotografovaného těla. O vystavování nestál. Miroslav Tichý zemřel letos 12. dubna ve věku čtyřiaosmdesáti let.

HUDBA

Trnkobraní oslaví 750. let od první písemné zmínky o Vizovicích

Tradiční multižánrový festival Trnkobraní ve Vizovicích na Zlínsku se letos ponese v duchu oslav 750. výročí první písemné zmínky o městě Vizovice. Trnkobraní se koná od **19. do 21. srpna**. První přesně datovaná zpráva o Vizovicích se nachází v zakládací listině vizovického kláštera. Byla vydána 20. srpna 1261. Výročí tak přesně připadá na dny konání festivalu. K oslavám se připojí i samotná vizovická líkérka, která v neděli 21. srpna otevře své brány veřejnosti. Hlavní hvězdou letošního 44. ročníku Trnkobraní bude vyhlášená kapela z Moldávie – Zdob si Zdub. Své vystoupení již organizátorům potvrdili i písničkář Tomáš Klus, ka-

pely Nightwork, Divokej Bill, Čechomor, Aneta Langerová či Anna K.

Hudební festival Mezi ploty

Poslední květnový víkend již tradičně patří hudebnímu festivalu Mezi ploty. Akce, která se každoročně koná v areálu bohnické léčebny v Praze, oslaví letos již dvacáté narozeniny. Na jedenácti scénách při této příležitosti vystoupilo více než 140 hudebních a divadelních souborů.

Od sobotního poledne do nedělního večera se na pódiu vystřídaly desítky kapel a hudebních souborů. Na festivalu se mimo jiné představili Radim Hladík a Blue Effect, The Plastic People of the Universe, Sunflower Ca-

ravan nebo populární pardubická skupina Vypsaná fiXa. Festival nabídl multižánrovou hudbu, rock, folk, jazz i ska.

Valašské Meziříčí hostilo mezinárodní festival cimbálu

Valašské Meziříčí po dvou letech opět patřilo příznivcům cimbálové muziky. Na devátém ročníku soutěžního Mezinárodního festivalu cimbálu, který se konal od 18. do 22. května, se představilo na sedmatřicet interpretů. Vedle tuzemských nechyběli hosté z okolních států či z Moldavska a Běloruska, ale ani z exotických zemí, jako je Thajsko, Írán nebo Izrael.

Písničkář Vladimír Merta oslavil své pětadesátiny

Velkým koncertem v pražském Paláci Akropolis oslavil písničkář Vladimír Merta své pětadesátiny. Renesanční osobnosti, která se během let dotýká historické hudby i rocku, filmového dokumentu i esejů, přišlo popřát mnoho muzikantských kolegů. Byli mezi nimi Vladimír Mišík s ETC, Jiří Stivín, Vlastimil Třešňák s kapelou, Jaroslav Olin Nejezchleba, Václav Veselý, Jan Hrubý, Ondřej Konrád a Jana Lewitová.

Merta na koncertě zároveň pokřtil nové studiové album – tedy nahrávku, na kterou jeho publikum léta čekalo. Titul *Ponorná řeka* s ním natočili členové Mišíkových ETC...

Merta se tu vrátil k rockovému zvuku, jaký pěstoval se skupinou Dobrá úroda v osmdesátých letech. S „mišíkovci“ pojí Merta už po desetiletí setkávání při jam sessionech v příležitostném uskupení Čundrgrunt. Dalšími hráči na albu jsou Jan Hrubý a Václav Veselý, ženské vokální party nazpívala Sára Mertová.

Generace Šafránu

Od šedesátých do osmdesátých let napsal Vladimír Merta stovky songů, které z něj učinily legendu, jednoho z vrcholných představitelů české písně. S Třešňákem a Hutkou patřil k jádru sdružení Šafrán, v osmdesátých letech byl jedním ze skutečně mála autorů, kteří na festivalu Porta uplatnili svobodu slova.

Po roce 1989 Merta neopustil autorskou tvorbu a rozšířil své aktivity (viz historická a nadstylová alba se zpěvačkou Janou Lewitovou), je však už nenápadnější figurou než v letech svého kultu. Dlouhodobé produkční aktivity vydavatelství a nakladatelství Galén, soustředěné na generaci Šafránu, pomohly nyní na svět jeho teprve čtvrtému autorskému studiovému albu.

V Jihlavě začal festival *Hudba tisíců – Mahler Jihlava 2011*

Koncertem žáků uměleckých škol z Chotěboře a Humpolce odstartoval na Masarykově náměstí v Jihlavě jubilejní desátý ročník mezinárodního hudebního festivalu *Hudba tisíců – Mahler Jihlava 2011*. Festival letos řadou koncertů a doprovodných akcí připomene 100. výročí úmrtí světoznámého hudebního skladatele a dirigenta Gustava Mahlera. Na programu zahajovacího koncertu v rekonstruovaném kostele Povýšení svatého Kříže bylo jedno z posledních Mahlerových děl – *Adagio* z jeho nedokončené *Symfonie č. 10* Fis dur a *Requiem* Giuseppe Verdiho. Filharmonii Brno řídil Petr Altrichter. Festivalové koncerty se uskuteční také v gotické síni radnice a v hotelu Gustav Mahler. Ve skladatelových rodných Kalištích u Humpolce se 21. května tradičně setkaly mládežnické dechové orchestry. V sobotu 18. června se tam uskutečnil open-air koncert, na němž za řízení polského dirigenta Jurka Dybala vystoupil Komorní orchestr pražských symfoniků.

Pražské jaro hostilo Sanfranciský symfonický orchestr

Festival Pražské jaro hostilo světově uznávaný americký Sanfranciský symfonický orchestr a jeho dirigenta Michaela Tilsona Thomase. Praha bude první zastávkou v rámci jejich evropského turné s patnácti koncerty, na němž se převážně představí s tvorbou Gustava Mahlera. Přední těleso a jeho hudební ředitel patří k nejuznávanějším interpretům Mahlerovy tvorby. Orchester letos oslavuje sté výročí založení. Připadá na tento rok stejně jako 100. výročí Mahlerova úmrtí. Po pražských koncertech plánuje orchestr zavítat například do Vídně, Bruselu, Lucemburku, Essenu, Paříže a Barcelony.

VZPOMÍNKA

Gustav Brom, vl. jménem Gustav Frkal (22. 5. 1921, Velké Leváre – 25. 9. 1995, Brno) – brněnský dirigent, kapelník, saxofonista, textař, zpěvák a hudební skladatel. Původní náhodně z encyklopedie vybrané umělecké jméno Brom přijal za vlastní již v roce 1945. Jak sám říkal, hrát na saxofon a jmenovat se Frkal, to prostě nešlo.

Byl nejenom vynikající hudebník, úspěšný manažer, hledač talentů (objevil například Hanu Zagorovou), vtipný moderátor vlastních koncertů, ale i textař a zpěvák. Během několika málo hodin po oznámení letu prvního kosmonauta v roce 1961 například napsal text, nazpíval a natočil legendární píseň *Pocta astronautovi* (aneb *Dobrý den, majore Gagarine*) jako poctu Juriji Gagarinovi, kterou narychlo složili Jaromír Hnilička a Pavel Pácl. V jeho velkém jazzovém bigbandu, respektive tanečním orchestru, hrál i legendární

saxofonista Karel Krautgartner a mnozí jiní další výborní muzikanti, jako například Václav Holub, který na svého někdejšího vedoucího navázal a v současné době vede úspěšný brněnský soubor Junior Big Band.

Orchester Gustava Bromy patřil ve své době ke špičkovým hudebním tělesům, které umělo hrát nejen swing a jazz, ale zvládalo i mnoho skladeb z tzv. středního proudu. Mimo jiné též na počátku šedesátých let orchestr doprovázel soutěž *Hledáme mladé talenty*.

Začátky souboru jsou datovány červnem roku 1940, kdy orchestr poprvé veřejně vystupoval v hotelu Radhošť v Rožnově pod Radhoštěm. Od této doby vedl toto hudební uskupení nepřetržitě až do své smrti v roce 1995. V současnosti řídí orchestr Vladimír Valovič, slovenský dirigent a trumpetista.

Vláda schválila návrh nového občanského zákoníku

Vláda Petra Nečase schválila návrh nového občanského zákoníku z dílny ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila. Kabinet v návrhu neudělal žádné zásadní změny. Kodex upravuje tři základní okruhy – rodinu, vlastnictví a smlouvy. Klade větší důraz na osobnostní práva před majetkovými vztahy a ponechává více prostoru pro dohodu stran. Zákoník má nahradit normu z roku 1964, která byla od pádu komunismu více než čtyřicetkrát novelizována. Návrh čítá přes 3 000 paragrafů. Kabinet schválil i další dvě předlohy související s novým zákoníkem.

STEM: Nečasovi důvěřuje asi čtvrtina lidí, vládě necelá pětina

Premiérovi Petru Nečasovi (ODS) důvěřuje asi čtvrtina lidí, členům koaliční vlády necelá pětina. Od loňského prosince důvěra ve vládu klesla o 14 procentních bodů. Vyplývá to z výsledků aktuálního průzkumu agentury STEM, které má ČTK k dispozici. Necelá polovina předpokládá, že se vládě podaří prosadit zásadní reformy, dvě pětiny si myslí, že vláda vydrží až do řádného termínu dalších voleb. Asi čtvrtina lidí věří, že Nečasův kabinet přinese Česku prospěch. Důvěru v premiéra vyjádřilo 28 % lidí, na konci loňského roku to bylo 42 procent. U členů vlády důvěra klesla z 32 na 18 procent. Celkem 51 % dotázaných se domnívá, že Nečasova koaliční vláda neprosadí zásadní změny a Česku nepřinese prospěch. Názor, že vláda prosadí reformy, ale prospěch zemi nepřinese, zastává 23 % dotázaných, 21 % předpokládá, že kabinet své reformy prosadí a Česku prospěje. Pět procent má za to, že vláda reformy sice neprosadí, ale zemi prospěje.

Pandury – tahanice na pokračování

Vedle čerstvých a aktuálních kauz má Česká republika několik „korupčních evergreenů“, ať již se jedná například o pronájem letounů Gripen, nebo třeba o okolnosti privatizace některých velkých podniků či bank. K neustále se vracejícím případům patří také nákup obrněných vozidel Pandur českou armádou od rakouské firmy Steyr. Už samotné uzavírání původního kontraktu budilo silné podezření, protože tehdejší ministr národní obrany Karel Kühnl ho podepsal v roce 2006 až po volbách, v době, kdy bylo zcela jasné, že jeho strana, Unie svobody, nebude v parlamentě vůbec zastoupena a jeho vládní angažmá velmi rychle skončí. Pak se zdálo, že i vzhledem k špatným výsledkům v testech bude celý obchod stornován. Poměrně rychle však došlo k podivnému obratu a Česká republika se se Steyrem shodla na podmínkách nového kontraktu. Znovu se celá záležitost rozvířila v první polovině května, kdy českým tiskem proběhly zprávy o výpovědi zástupce firmy Steyr, podle které za nový kontrakt žádal tehdejší důvěrník premiéra Mirka Topolánka z Občanské demokratické strany Marek Dalík (označovaný občas jako „Topolánkův Bormann“) v listopadu 2007 úplatek v nemalé výši 18 milionů eur. Zprostředkovatelem úplatku měl být viceprezident izraelské společnosti Rafael Lova Drori. Ten se však k celé kauze odmítá vyjadřovat. Reagoval však bývalý český premiér Mirek Topolánek, který Süzcsovu verzi rezolut-

ně odmítl. Celou kauzu s údajným úplatkem Marka Dalíka označil za snahu odpoutat pozornost od údajné korupce, která měla provázet první smlouvu o nákupu, schválenou kabinetem Topolánkova předchůdce, sociálního demokrata Jiřího Paroubka. Teprve další důkladné vyšetřování snad pomůže rozkrýt kdo, jak a koho případně uplácel. Mnozí čeští občané však považují vzhledem ke svým zkušenostem s podobnými kauzami za nejpravděpodobnější variantu uplácení v obou případech, bez ohledu na stranickou příslušnost jednotlivých rozhodujících činitelů. Obhajoba Marka Dalíka, že ve skutečnosti vlastní pouze ojeté porsche a chalupu na spadnutí, v každém případě působila spíše komicky. (MaFr)

Přehlídka extrémistů v Brně i s rakouskou účastí

I v České republice rostou zejména mezi inteligencí obavy z razantního nástupu populistických extrémistů, jejichž hesla o pořádku a odstranění „rušivých společenských elementů“ smíchané s některými demagogickými sociálními prvky mohou čím dál více lákat občany znechucené stávající politickou kulturou v České republice a znejistěné sociálními dopady připravovaných vládních „reform“. Štafetu po oficiálně rozpuštěné Dělnické straně převzala Dělnická strana sociální spravedlnosti, která se snaží nasměrovat osten nespokojenosti občanů proti různým menšinám (zejména proti Romům). V poslední době si pravicoví extrémisté oblíbili formu demonstrativních pochodů, ať už lokalitami, kde se vyhrtili konflikty mezi většinovou společností a Romy (sídliště Janov v Litvínově nebo Nový Bydžov), nebo velkými městy. Akce pravicových extrémistů často narušují jejich odpůrci, takže dochází k různým konfliktům připomínající srážky například v Drážďanech v posledních letech. Velmi tvrdý střet hrozil také nedávno v Brně, kde se rozhodla část přívrženců ultrapravice uspořádat mohutnou akci. I když se městské orgány pokoušely znemožnit konání pochodu extrémistů, zabránit se mu nepodařilo. Proti extrémistům se však postavily různé skupiny jejich odpůrců, kteří se snažili pochodu přímo na místě čelit. Pravicových demonstrantů se sešly zhruba čtyři stovky a jejich akce se konala pod heslem Proti invazi cizích pracovníků a exodu našich lidí, tedy heslem, s nímž se bohužel občas v různých modifikacích setkáváme i v Rakousku. K extrémistům promluvil na Malinovského náměstí nejen předseda Dělnické strany sociální spravedlnosti Tomáš Vandas, ale i zástupci extrémistů z jiných zemí včetně Rakouska. To zde zastupoval řečník Nationale Volkspartei Günter Rehak, který svým proslavem jen ilustroval ideový zmatek těchto skupin, které se snaží spojovat nenávistnou xenofobii s deklarací různých sociálních požadavků. Mimo jiné podle českého tisku hovořil i o solidaritě (pochopitelně se jednalo o solidaritu v duchu „kamarádství“ a podobných hodnot) a dokonce i o vykořisťování širokých vrstev kapitalisty. Svá slova dokonce vyšperkoval několika citáty z Marxova *Kapitálu*. Většina extrémistů však na projevy příliš nedá a ideologické otázky a konzistentnost programu je dvakrát nezajímají. Hlavní je pro ně akce a s ní spojené násilí. Proto také se více než na projevy těšily na samotný pochod a případné srážky s odpůrci extrémistů. Jenže se ukázalo, že do Brna se sjelo více odpůrců extremismu než jeho sympatizantů. Protivníci ultrapravicových skupin

zahrádili ulici Cejl v centru Brna a byli ochotni přímo zabránit extrémistům v pochodu středem jihomoravské metropole. Již předtím proběhlo protestní shromáždění odpůrců extremismu před Muzeem romské kultury a také ekumenická bohoslužba proti šíření neonacismu a radikalismu. Policie nakonec s vypětím všech sil oba rozvášněné tábory udržela oddělené, extrémisté však museli změnit trasu svého pochodu a přes lidskou hradbu na Cejlu prorazit nedokázali. I proto je celá akce interpretována jako úspěch odpůrců extremismu, které potěšila také skutečnost, že aktivní podpora ultrapravicových sil se prozatím omezuje stále na určité jádro pouhých několika stovek aktivistů. Policie v bouřlivém dni zadržela celkem patnáct osob, až na dvě výjimky z řad extrémistů. Na policejní služebně skončil i jeden z německých řečníků, který zde měl vysvětlit některé pasáže ze svého projevu. Další policie prověřovala kvůli problematickým symbolům na oblečení, vlajkách či transparentech. Dva odpůrci extrémistů policie odvedla kvůli rvačkám s oponenty. V jihomoravském městě byl poměrně rychle obnoven pořádek, ale lze předpokládat, že nejspíše příští rok se extrémisté pokusí celou akci zopakovat. Vzhledem k politické mizérii v ČR je třeba se obávat, že se jich zde příště sejde víc. Se vzestupem počtu pak může ruku v ruce kráčet další vzrůst jejich agresivity, se všemi negativními důsledky. I neúspěšnější představitelé ultrapravice přitom začínali jako vůdci hord křiklounů. Lze snad jen doufat, že k nejhoršímu nakonec nedojde a extrémisté nezískají přízeň větší skupiny obyvatelstva. Je ale otázka, zda nejvyšší státní představitelé dělají skutečně vše pro to, aby podobnému vývoji hned v zárodkách zabránili. (MaFr)

České uprchlíky v Thajsku pomohli dopadnout Rakušané

Celá zamotaná kauza, která skončila zatčením dvou Čechů v Thajsku v turisticky velmi oblíbeném městě Pattaya, začala už v lednu 2008. Právě tehdy totiž došlo k přepadení bezpečnostního vozu a uloupení 74 milionů korun. Jednalo se o čtvrtou největší loupež v českých dějinách. Z její organizace byla obviněna trojice Milan Horych, Josef Blažek a Rudolf Tesárek, která byla také odsouzena koncem března 2009 Krajským soudem v Hradci Králové. Horych, který se přiznal, dostal pětiletý trest odnětí svobody, dva jeho komplici jakoukoliv vinu odmítli. Přesto si vysloužili oba dvanáct let vězení. Pražský vrchní soud ovšem v srpnu téhož roku zmínil tresty pro Blažka a Tesárka – odsedět si měl každý deset let. V celém případě však došlo k šokujícímu a ne zcela jasnému obratu zhruba o rok později, v červnu 2010. Ministryně spravedlnosti v tehdejší úřednické vládě Jana Fischera Daniela Kovářová (nominovaná tehdy Občanskou demokratickou stranou) podala v příslušné kauze stížnost na porušení zákona a Tesárkovi i Blažkovi přerušila výkon trestu. Situace však oba využili k útěku do zahraničí. Nový ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil se přes své členství v Občanské demokratické straně od řady kroků své předchůdkyně velmi energicky distancoval. Platilo to i o stížnosti pro porušení zákona v případě Tesárka a Blažka, kterou Daniela Kovářová podala Nejvyššímu soudu. Ministr Pospíšil ji prostě stáhnul. Logicky následovalo vydání eurozatykače a mezinárodního zatykače na oba uprchlíky. Ti si však připadali bezpeční ve vzdá-

leném Thajsku a věřili, že návratu do cely nějakým způsobem uniknou. Jenže podle rakouského tisku je oba pomohl vypátrat styčný důstojník rakouské kriminální policie působící v Thajsku. Bezprostřední stopa byla získána sledováním těhotné přítelkyně jednoho z obou mužů. V současnosti se Blažek i Tesárek nacházejí v thajském vězení a čeští představitelé už údajně zahájili jednání o jejich vydání. Lze však očekávat určité komplikace, protože Česká republika a Thajsko nemají vzájemnou smlouvu o vydávání. Podle mluvčí českého ministerstva spravedlnosti však patrně bude česká strana zavazovat vydání na základě principu vzájemnosti, tedy závazku, že v obdobném případě vydá thajského občana na stíhání do Thajska. Nejnovější vývoj by snad mohl pomoci vysvětlit značně nestandardní kroky bývalé ministryně Kovářové, kterou doprovázely i jiné problematické kauzy, především ve spojitosti s aktivitami jejího předchůdce Jiřího Němce. Ten totiž za značně problematických okolností získal od resortu v době ministrování Daniely Kovářové některé lukrativní státní zakázky. Přitom sám v časech svého úřadování vzbudil značnou nevoli a podezření v kauze propuštění katarského prince, obviněného z pohlavního zneužívání nezletilých dívek v České republice. (MaFr)

S arcibiskupem Karlem Otčenáškem se rozloučily tisíce lidí

S arcibiskupem Karlem Otčenáškem, který zemřel v pondělí 23. května ve věku jednadevadesáti let, se v centru Hradce Králové rozloučily odhadem přes dva tisíce lidí. Po mši a pohřebních obřadech bylo tělo zesnulého uloženo do krypty v presbytáři katedrály. Mši, kterou ve zcela zaplněném chrámu sloužil královéhradecký biskup Jan Vokál, předcházelo několikaminutové vyzvánění zvonů. Posledního rozloučení se zúčastnili například pražský arcibiskup Dominik Duka, ministři Leoš Heger a Miroslav Kalousek a většina českých a slovenských biskupů. Lidé, kteří se nevešli do katedrály, sledovali mši na velkoplošné obrazovce. Po mši průvod vynesl rakev před katedrálu, kde se s Karlem Otčenáškem, který byl 23. biskupem královéhradeckým, mohli věřící rozloučit naposledy. Následnému uložení do krypty již přihlíželi pouze jeho nejbližší. V kryptě hradecké katedrály jsou ostatky některých hradeckých biskupů, ostatní jsou pohřbeni v Chrastí u Chrudimi, kde dříve měli biskupové letní sídlo, řekl ČTK biskupský sekretář Vojtěch Macek, který odhadl, že pohřbu přihlížely přes dva tisíce lidí. Dominik Duka během mše připomněl Otčenáškovu pobyť ve vězení i jeho ideu spřátelování. „Zapsal se nejen jako církevní činitel, ale jako člověk, který opravdu měl vždy zájem o druhé. Církev chápal jako instituci, která má sloužit člověku,“ řekl novinářům.

Česko se na tři roky stalo členem Rady OSN pro lidská práva

Česko se na tři roky stalo členem Rady Organizace spojených národů pro lidská práva. Dostatečný počet hlasů získalo již v prvním kole volby, když se pro ně vyslovilo 148 ze 191 přítomných zemí. Česká republika do rady kandidovala ve východoevropské skupině, do níž patří. O dvě volná místa se spolu s ní ucházelo ještě Rumunsko a Gruzie. Nakonec jako druzí uspěli Rumuni, kteří získali 131 hlasů.

Pro zvolení bylo potřeba 97 hlasů. Gruzie jich nakonec dostala 89. Úkolem rady je prosazovat a chránit lidská práva ve světě. Česko, jež ve své zahraniční politice na lidská práva klade velký důraz, se chce zaměřit na několik priorit. Hodlá například prosazovat, aby se do rady nedostávaly země, jež samy lidská práva porušují. Chce také, aby rada adekvátně reagovala na případy porušování lidských práv. Mezi další priority patří svoboda projevu či zákaz mučení.

ČR podepsala dohodu k vytvoření jednotného evropského nebe

Česká republika, Slovensko a pět dalších zemí střední a východní Evropy podepsaly dohodu, která by měla vést k dosažení jednotného evropského nebe. To je dlouhodobý unijní projekt, který by měl přispět ke zkrácení letů v Evropě či omezení zpoždění v letecké dopravě. Dohodu o vytvoření „funkčního bloku vzdušného prostoru střední Evropy (FAB CE)“ podepsaly kromě ČR a Slovenska ještě Chorvatsko, Maďarsko, Slovinsko, Rakousko a Bosna a Hercegovina. Jde o čtvrtý vzdušný blok v Evropě, přičemž se předpokládá, že další státy EU podobné dohody podepíší v příštím roce. „Dohoda o FAB CE je významným úspěchem sdružujícím pět členských států EU a dva sousední státy, které se zavázaly k strukturované spolupráci směrem k lepšímu řízení vzdušného prostoru a k optimalizaci poskytování letových navigačních služeb tak, aby byla dosažena výkonnost, kterou požadují uživatelé vzdušného prostoru,“ prohlásil eurokomisař pro dopravu Siim Kallas v reakci na podpis.

Zemřel ekonom Eduard Janota

Ve věku devětapadesáti let náhle zemřel ekonom Eduard Janota, který působil jako ministr financí ve Fischerově úřednické vládě. „S obrovskou bolestí jsme všichni na Ministerstvu financí přijali zprávu o úmrtí Eduarda Janoty. Pokládám to za obrovskou ztrátu nejen pro odbornou ekonomickou scénu, ale pro celou Českou republiku. Odešel vynikající odborník, skvělý kamarád, vlastenec a statečný chlap. Jeho jméno bude navždy figurovat na desce cti moderní demokratické historie České republiky. Rád bych vyjádřil svou hlubokou soustrast jeho nejbližším,“ uvedl Kalousek v prohlášení.

Janota vystudoval VŠE v Praze, přičemž ekonomické vzdělání si doplnil v postgraduálním studiu na katedře financí. Začínal jako odborný referent v útvaru statistiky a rozborů na Generálním ředitelství České státní pojišťovny.

V roce 1978 nastoupil na ministerstvo financí, kde zůstal až do vzniku České republiky. Poté v práci v resortu pokračoval jako ředitel odboru státního rozpočtu a náměstek ministrů financí až do éry Vlastimila Tlustého (ODS). Ten ho v září 2006 z funkce odvolal, ale Tlustého nástupce Miroslav Kalousek ho vzal v lednu 2007 zpět.

Od počátku devadesátých let sestavoval státní rozpočet a byl řazen k úzké skupině lidí, kteří se detailně orientují ve státních financích. Tradovalo se, že bez něj žádný ministr rozpočet nesestaví.

Poté, co sněmovna na jaře 2009 vyslovila nedůvěru vládě Mirka Topolánka, se stal Janota součástí překlenuvacího kabinetu Jana Fischera. Ve funkci připravil a prosadil úsporný balíček, kterým snížil hrozící rekordní schodek státního rozpočtu. Po nástupu Nečasovy vlády usedl v dozorčí radě ČEZ.

Vláda schválila Bílou knihu obrany, koncepci na 10 let

Vláda schválila Bílou knihu obrany, která určuje koncepci rozvoje armády v následujících deseti letech. ČTK to oznámil zdroj obeznámený s jednáním vlády. Dokument připravil tým ministra Alexandra Vondry, který Bílou knihu považuje za zásadní materiál svého funkčního období. Podle Bílé knihy letošní rok rozhodne, kolik bude mít armáda v budoucnu vojáků. Armáda plánuje redukci vojenských újezdů, kterých je prý příliš mnoho. Dokument počítá s možností zrušit újezd v Brdech a posunout hranice ostatních újezdů. Proti rušení vojenských výcvikových prostorů se již postavili starostové některých obcí. Zrušena má být pravděpodobně 221. letka bitevních vrtulníků Mi-24/35 z Náměstě nad Oslavou. Podle Bílé knihy o obraně má být všech devětatdacet útočných strojů vyřazeno z výzbroje a odprodáno. O práci se naopak zřejmě nemusejí bát piloti nadzvukových stíhaček a bitevníků L-159. Bílá kniha totiž navrhuje zachování taktického nadzvukového i podzvukového letectva pro ochranu vzdušného prostoru země. Utlumen má být naopak provoz protiletadlové raketové obrany z bývalého Sovětského svazu KUB.

Vláda schválila změny ve stavebním spoření

Vláda schválila zákony měnící podmínky stavebního spoření. Kromě padesátiprocentní srážkové daně, kterou zrušil na konci dubna Ústavní soud, ponechalo ministerstvo financí v zákoně všechna úsporná opatření. Vyplývá to z informací ČTK. Změny se týkají snížení státní podpory na maximálních 2 000 korun a zdanění úroků ze stavebního spoření. „Všechny návrhy budou účinné pro smlouvy stávající i smlouvy nově uzavřené. Pro státní rozpočet pak budou znamenat úsporu čtyři až šest miliard korun oproti situaci, kdy by navržené změny nebyly přijaty,“ uvedlo ministerstvo financí. Ústavní soud na konci dubna kvůli zneužití stavu legislativní nouze zrušil úsporné změny ve stavebním spoření. Vládní novela snižovala státní podporu stavebního spoření z dosavadních 15 procent na deset procent z uspořené částky, a to s účinností od 1. ledna 2011 u všech smluv bez ohledu na datum jejich uzavření. Nově bylo rovněž zavedeno zdanění úroků ze stavebního spoření.

Studenti zřejmě získají nárok na podporu v nezaměstnanosti

Studenti denního studia zřejmě získají od příštího roku nárok na výplatu podpor v nezaměstnanosti. Podmínkou bude, že předtím pracovali a přispívali na sociální pojištění. Vyplyvá to z novely zákona o zaměstnanosti, kterou schválila vláda. Novela také mění pravidla pro nárok na podporu v nezaměstnanosti. Zatímco v současnosti je přiznána lidem, kteří odpracují za poslední tři roky minimálně dvanáct měsíců, nově budou muset stejný čas odpracovat za dva roky. Vláda chce novelou odstranit nerovný stav, kdy studenti sice platí příspěvky státu podobně jako jiní zaměstnanci, ale po ztrátě práce nárok na podporu v nezaměstnanosti ani na úhradu rekvalifikace nemají. Pokud jsou navíc starší šestadvacet let, musí si také sami platit zdravotní pojištění. Úpravou odpracované doby, která je podmínkou získání podpory, chce vláda zvýšit aktivitu lidí při hledání vlastního zaměstnání.

Vláda souhlasila s větší podporou mladých lékařů po studiu

Podpora mladých lékařů po ukončení studia na lékařské fakultě stoupne. Vláda schválila plán ministra Leoše Hegeře (TOP 09), aby na jejich další specializační studium šla každý rok dotace půl miliardy korun. V programu rezidenčních míst dostanou peníze všichni uchazeči ve společném programu v prvních dvou letech a u vybraných oborů po celou dobu vzdělávání. Novela vzdělávacího zákona ruší dosavadní povinnost lékařů vykonávat po složení atestační zkoušky praxi pět let na území ČR. Ruší také povinnost uzavírat stabilizační dohodu. Zároveň prodlužuje možnost přerušit specializační vzdělávání až na pět let. Ministr Heger navrhoval schválení zákona ve sněmovně v prvním čtení. Vláda ale podle informací ČTK rozhodla, že musí projít celým legislativním procesem.

Václavu Klausovi poprvé za úřadování důvěřuje méně než polovina občanů

Prezidentovi Václavu Klausovi důvěřuje 47 % českých občanů, zjistil v průzkumu uskutečněném na počátku května STEM. Je to nejnižší hodnota od jeho příchodu na Pražský hrad v roce 2003. Jednoznačnou podporu hlavě státu deklarovalo 11 % dotázaných, jednoznačnou nedůvěru naopak procent dvacet. Každý druhý dotázaný podle STEM souhlasil s názorem, že prezident v dubnové vládní krizi uplatnil svůj vliv na vyjednávání stran v zájmu co nejlepšího řešení. Na druhé straně 47 % dotázaných si myslí, že krizi svými průtahy a podmínkami zkomplikoval a zhoršil. Václav Klaus v dubnu vyčkával s přijetím demise a odvoláním ministrů za Věci veřejné, které mu předložil premiér Petr Nečas (ODS). Politiky tlačil k tomu, aby zároveň navrhli cestu z krize. Někteří z členů vlády nakonec otřesy uvnitř vládní koalice přečkali a ve vládě pro tu chvíli zůstali. Příznivci vládních stran si přitom většinou myslí, že Václav Klaus se zasazoval o co nejlepší řešení a krizi neprohluboval, zastánci opozičních stran mají názor opačný.

Karel Loprais je zmocněncem pro bezpečnost silničního provozu

Ministr dopravy Radek Šmerda jmenoval automobilového závodníka Karla Lopraise (62) vládním zmocněncem pro oblast bezpečnosti silničního provozu. ČTK to řekl tiskový mluvčí ministerstva dopravy Jakub Ptačinský. Jméno Karla Lopraise je neodmyslitelně spjato s kamiony Tatra a je zároveň téměř synonymem pro závod Rallye Paříž – Dakar. „Hodláme využít jeho bohaté zkušenosti a vědomosti z oblasti silniční dopravy k propagaci bezpečnosti provozu,“ uvedl Ptačinský. Karla Lopraise přijal ministr Šmerda, podrobnosti jeho působení ve funkci zmocněnce je zatím potřeba dojednat. Karel Loprais je šestinásobný vítěz nejtěžší dálkové rallye světa v kategorii kamionů. V této kategorii závod vyhrál s vozem Tatra v letech 1988, 1994, 1995, 1998 1999 a 2001. Kromě zlatých má v této kategorii čtyři stříbrné a jednu bronzovou medaili. Jeho žákem a následovníkem v soutěžích kamionů je jeho synovec Aleš Loprais.

Zemřel biskup Jaroslav Škarvada

Ve věku nedožitých šestaosmdesáti let v Praze zemřel biskup Jaroslav Škarvada. Probošt Metropolitní kapituly u sv. Víta, Václava a Vojtěcha v Praze působil mimo jiné jako sekretář kardinála Berana až do jeho smrti. Po studiích v Římě mu byl znemožněn návrat do Československa, pracoval proto v Itálii jako profesor dogmatiky. Od roku 1968 působil jako koordinátor duchovní služby českých krajanů rozptýlených po celém světě.

Jaroslav Škarvada se narodil 14. 9. 1924 v Praze. Od roku 1945 byl posluchačem papežské Lateránské a Gregoriánské univerzity v Římě a později alumnem české papežské koleje Nepomucenum. Na kněze byl vysvěcen roku 1949. V letech 1970-1991 byl také spolupracovníkem vatikánského Státního sekretariátu. 18. 12. 1982 byl jmenován titulárním litomyšlským biskupem. 6. 1. 1983 byl papežem Janem Pavlem II. v bazilice sv. Petra vysvěcen na biskupa. Úkolem jeho biskupské služby bylo nadále řízení pastorační československých krajanů v zahraničí. 28. 8. 1991 byl jmenován pražským světícím biskupem. Od listopadu 1991 do února 2001 zastával funkci generálního vikáře pražské arcidiecéze a od ledna 1993 do září 2002 byl proboštem Metropolitní kapituly u sv. Víta, Václava a Vojtěcha v Praze.

Odborářská strategie proti vládě. Demonstrace a stávky

Předáci Českomoravské konfederace odborových svazů (ČMKOS) se dohodli na tom, jak budou dál postupovat proti vládním reformám. Největší odborová centrála v zemi počítá s případnými dalšími nátlakovými akcemi.

V létě by se mohly konat demonstrace a po prázdninách znovu i stávka. Záležet ale bude na podobě reformních zákonů a na tom, jak je vláda a sněmovna budou projednávat. Řekl šéf to odborového svazu KOVO Josef Středula.

Odbory vládní reformy kritizují. Podle nich by zhoršily život většiny lidí v Česku. Koalice dopravních odborových svazů na protest proti nim uspořádala v půlce června stávkou v dopravě. Na 24 hodin se zastavily všechny vlaky i pražské metro, v metropoli a dalších městech se pak omezil provoz tramvají a autobusů. Odboráři žádali stažení a přepracování reformních zákonů, a to hlavně zdravotnických. Zatím neuspěli. Sněmovna první část vládní reformy zdra-

votnictví schválila. Hlasovali pro ni poslanci koalice. Podrobnosti o své strategii nechtěli předáci zatím prozradit. Podle Středuly konkrétní termíny případných akcí nestanovili. V příštích týdnech je chtějí připravovat a spustí je, pokud vláda či sněmovna nevezme na jejich připomínky k reformním opatřením ohled. „Budeme se snažit legislativní proces ovlivnit. Jaké k tomu zvolíme nástroje, se ukáže podle situace,“ uvedl šéf odborového svazu KOVO.

90. Trilobit Pavla Kohouta

Kdo se narodil v Praze, nemá rodnou vesničku. Mnohý proto hledá náhradu. Trilobítkovi ji našli rodiče v Bělé pod Bezdězem, kde trávil válečné prázdniny v České ulici, nad štítem Foto Rakušan. Později se ho ujala Sázava nad Sázavou, než byl vyvržen k pravým Rakušanům.

Ani Vídeň nemůže být vesničkou, takže se hledalo znovu. Málem byla lacino koupěna vysloužilá škola v Sonntagbergu, ale v obecní radě to zařizli lepší komunisti, než býval český žadatel. Zaplat jim to Pánbůh, protože při poslední návštěvě se uchazeči stěželi prodrali jedním z procesí trvale mířících do sousedícího poutního chrámu.

Úplně cizí německá rodina z Freiburgu nabídla pak Čechům po autorském čtení z Katyně k užívání minibusu s maxiterasou, který si právě koupila v Itálii. To bylo tenkrát na ostrově Capri... zpívávala maminka mláděti. Dospělé a vyexilované tam na patnáctkrát strávilo přes rok života, napsalo tři hry, román, a už pak za svobody nad karafami di vino rosso de la casa propařilo při kapele z Neapole svou sedmdesátku.

Neapol je peklo před vstupem do ráje. Jsou města ošklivá, až jsou skoro krásná, ale tohle tak zešerednělo, že sám přejezd od letadel k lodím je zlý sen rozháňený jen fenomenálními šoféry, kteří nedodržují žádné pravidlo a s očima na stopkách snad právě proto nikoho ani neškrábnou. Slogan Vidět Neapol a zemřít! se vysvětlí až na protější caperské skále u Villy Iovis, odkud císařové dávali metat do moře své disidenty. To u nás nedělala ani rodná matka dnešní KSČM. Chyběl jí vhodný útes.

Capri má něco přes deset čtverečních kilometrů, ale je na doraz nahuštěný dějinojem. Augustus a Tiberius odtud vládli celému tehdejšímu světu. Dobyli je dobyvatelé všech dob dbali dobré pověsti, od Vikingů až po Hitlera, zatím. Na přelomu k dvacátému století nemohl být velikanem umění, kdo zde nepobyl, nebo aspoň nezemřel. Žil tu lord Byron, Axel Munthe, Maxim Gorkij a v úžasném domě, kde jsou místo obrazů zarámována rozlehlá okna s výhledy na moře, i reformní fašista Curzio Malaparte, jehož kniha Kaput obsahuje jiné obrazy, které čtenáře nikdy neopustí – hlavy koňů sovětské kavalerie zamrzlé při útoku na Finsko v ledu Ladogy, či koše perel jako dárek chorvatských ustašovců poglavniku Ante Paveličovi: deset tisíc jemně vydloubnutých srbských očí.

Jednou Češi zvěděli, že do své vily přijel Graham Green, a šli mu poděkovat za podporu Charty 77. Mister byl potěšen, Madame přinesla kopec ledu, postavila ke čtyřem sklenkám čtyři láhve irské sladové whisky – Ať má každý přehled! Ona a choť si stačili otevřít i druhou. Hostům utkvělo z návštěvy bohužel jen to.

Po dvanácti letech teď přijel Užzaspražen znovu, aby si osvěžil scénu budoucího románu. V mezičase bujně poskočily ceny, ale i servis. Obávanou túru letiště – taxi – molo – lod' – přístav – lanovka – pěšizóna – hotel nahradila štafeta šoupající z ruky do ruky a z hýbadla na hýbadlo klienta a jeden jeho kufr; další si musí – secondo non includo! – vléci sám, anebo připlatkem ocenit sílu odborů. V hotelových bazénech se – vietato bagnare! – nelze koupat před snídaní, teprve až odboráři vyhrábnou z vody smetli odvčera, neboť non c'è niente da fare! nedá se nic dělat! večerní práce jim nepřísluší. A když párkrát v roce zastávkují lodníci, jsou tu hosté zajati jako v rakouských lyžovištích za lavin.

Zato kulinářsky se Capri zvedlo ještě nad ceny. Bezkonkurenční je zdejší verze pokrmu prostého i geniálního jako trojúhelník – spaghetti aglio olio – s opečenými čtvrtstroužky česneku a snítkami petržele. Nepominutelné zůstávají ravioly à la caprese, taštičky plněné ovčím sýrem, ochucené máslem a šalvějí; objednat si k nim strouhaný parmagianno vyvolá podobné reakce jako dát si v Čechách na vepřoknedlo kečup. Novinkou je pizza tenká jak oplatka, která přesto unese klasické doplňky a ke vši lahodě křupe. Plody moře dál kvetou z Mariny Grande i Mariny Piccolo až na talíře, lítost však budí živí krabi, které v rukou číšníka host prstem odsuzuje k uvaření; to jako by našinec vybíral, kterou z dvou krav porazit na biftek.

Dřív se ostrov stával náhradní vesničkou, když odpluly lodě s tuřisty, kteří se nevešli do hrstky hotelů. Ted' už mnozí zdejší prodali vily na penzióny a za trest hledí na úchvatnou siluetu ostrova ze špinavé Neapole. Vidět Capri a umřít steskem, dobře jim! Na tepně Via Tragara, užší než Karlova ulice, je teď proud chodců mandlován o zdi elektrickými vozítky s kufry. ...

Jako ostrované jsou i Caprezani hrdý kmen, zpyšnělý navíc těmi dějinami a osobnostmi. Nebylo těžké poznat už dřív, že se ostatních Italů ne snad štítí, ale jaksí s nimi nepřilíš soužijí. Byl učiněn intimní dotaz, zda povzbuzení dělením Československa nemyslí i oni na rozchod. „My se trhli už dávno“, vyhradil přítel Pasquale Farace, patron bistra u Modré grotty – budiž mu tamní skála lehká – „ale radši jsme jim to neřekli!“

Božský návod k novelizaci starořímské doktríny Divide et impera, rozděl a panuj! (Poznámka pro kolegy korektory: slova – vyexilované, dějinojem, Užzaspražen, pěšizóna, hýbadlo, čtvrtstroužky, tuřisté a soužijí – mají stejné právo na život jako již kodifikované – vepřoknedlo...).

Plzeň se stala Evropským hlavním městem kultury pro rok 2015

Plzeň se definitivně stala Evropským hlavním městem kultury (EHMK) pro rok 2015. Schválili to evropští ministři kultury v Bruselu. Vedení města to chápe jako obrovskou šanci pro Plzeň nejen v příštích čtyřech letech. ČTK to řekl primátor Martin Baxa (ODS). Loni 8. září výběrová komise doporučila jako vítěze právě Plzeň před Ostravou. Projekt je podle něj finančně náročný. „Nebude jednoduché ho ufinancovat, ale ve spolupráci s kolegy radními a zastupiteli určitě najdeme způsoby, jak to, co bylo předmětem projektu, naplnit,“ dodal.

Vláda daruje kladrubského hřebce britskému královskému páru

Vláda souhlasila s darem pro britské královské novomanžele, prince Williama a jeho ženu Kate. Po jednání vlády to řekl premiér Petr Nečas (ODS). Pětiletý hřebec Favory Alta XXI., jehož cenu vyčíslil na 30 000 eur (asi 730 000 korun), bude na britský pár „bezúplatně převeden“, ale prozatím zůstane na „výslovnou žádost“ obdarovaných v národním hřebčině v Kladrubech. Do Británie nyní putuje „zkumavka se specifickým genetickým materiálem“, uvedl Petr Nečas bez bližšího upřesnění. Linie Favory, ze které byl pětiletý bělouš vybrán, je jednou z nejstarších čistokrevných linií starokladrubských koní. Je předurčený k tomu, aby byl pleménkem.

V České republice je méně pirátů

Celosvětová studie softwarového pirátství za rok 2010 ukázala, že podíl pirátského softwaru v českých počítačích již potřeší za sebou poklesl. V současné době se pohybuje již pouze na 36 %, což je jen o jediné procento více, než kolik činí průměr Evropské unie, a o šest procent méně, než je průměr celosvětový. O procento poklesla i míra pirátství na Slovensku, kde se nyní pohybuje zhruba na celosvětovém průměru. Česká republika v současné době již patří mezi dvacet zemí s nejnižším podílem nelegálně získaných programů a drží se na celkově dvanáctém místě. Přesto hodnota načerno staženého softwaru dosahuje vysoké sumy 3,7 miliardy korun. Česká republika ještě stále zůstává za Rakouskem, které patří mezi trojici států s nejmenším podílem pirátství na světě. Míra nelegálního softwaru zde dosahuje pouhých dvaceti procent. Podobně na tom je i Japonsko nebo USA. Naopak nejvíc pirátů řadí u počítačů především na jihu Evropy, v Bulharsku, Rumunsku a Řecku. Celosvětově mezi největší hříšníky patří státy Gruzie, Zimbabwe, Bangladéš nebo Moldávie, kde je více než 90 % softwaru pořizováno nelegálně. V České republice v uplynulých šestnácti letech poklesl podíl pirátů o plných třicet procent a průzkumy prozrazují, že se pomalu mění i názory českých spotřebitelů na nutnost ochrany duševního vlastnictví. Výrazná většina Čechů si údajně uvědomuje, že za kreativní nápady autorů je nutno platit. Výsledky v této oblasti je ovšem třeba brát s určitou rezervou a počítat s tím, že určitá část lidí deklaruje jiné postoje, než jaké pak reálně zastávají. Přesto jistý posun i v myšlení české veřejnosti je určitě možno pozorovat.

(MaFr)

Hračky i erotické pomůcky vedle sebe

Ohledně prodeje pornografie a erotických pomůcek panují dosud v České republice dost uvolněné zvyklosti. Zákony sice počítají s různými omezeními v případě ohrožování mravní výchovy mládeže, ale jsou obvykle formulovány dost vágně a policie i soudy je většinou vykládají velmi liberálně. Nepochybně se v tom ještě i po více než dvaceti letech po listopadu 1989 odráží i opatrnost před přílišnou regulací podobné poměrům v předlistopadovém období. Někdy však kvůli těmto poměrům vznikají kombinace v jiných státech těžko představitelné. Například obecně prospěšná společnost Acta non verba již více než rok upozorňuje na situaci v pražském obchodním centru Park Hostivař, kde v přízemí najdeme prodejnu pornografie a erotických pomůcek hned vedle hračkářství. Vedení obchodního centra sice údajně v minulosti slíbilo, že prodejna předmětů spojených se sexem bude přestěhována, nyní však existenci podobného slibu popírá. Představitelé společnosti Acta non verba se proto obrátili na rakouského vlastníka obchodního centra, ten však na podnět nijak nereagoval. Podobně se zachoval i majitel společnosti Pompo provozující hračkářství. Naopak odpovědi se společnosti Acta non verba dostalo od majitele porno prodejny. Ten sice poněkud kuriózně sdělil, že prodej pornografie je vlastně také veřejně prospěšná činnost, nicméně použil jeden podstatně pádnější argument ve svůj prospěch. Informoval totiž představitele společnosti, že jeho prodejna byla na svém místě dříve než hračkářství. Proto by své místo měla podle jejich názoru změnit spíše sousední prodejna. Acta non verba podala sice trestní oznámení pro trestný čin šíření pornografie, který může být postihován až dvěma roky odnětí svobody, jenže policie ve shodě s dosavadní praxí sdělila, že i když ani jí se prodejna erotických pomůcek vedle obchodu s hračkami příliš nezamlouvá, trestní oznámení odložila. Pouhá blízkost dvou obchodů totiž sama o sobě nemůže podezření z příslušného trestného činu naplnit a vlastníci porno obchodu stanovené podmínky pro tento druh obchodování plní. Představitelé společnosti Acta non verba ovšem hlavní chybu vidí na vlastníku hračkářství, firmě Pompo. Zbývá snad jen zvážit, zda jde pouze o lhostejnost, nebo o svérázný obchodní kalkul, že dospělí i děti mají možnost pořídit si své „hračky“ hned téměř na jednom místě. Nebo že by se jednalo o pozoruhodnou představu provozovatelů obchodního centra o komplexní nabídce obchodů?

(MaFr)

V Mikulově porazili Rakušané napoleonská vojska

Již víckrát jsme v našem časopise informovali o oblíbě různých bitevních ukázek v českých a moravských městech. Někdy zájemci o vojenskou historii tímto způsobem připomínají boje třicetileté války, někdy prusko-rakouskou válku v roce 1866, nechybí ani ukázky z bojů první či druhé světové války. Značné popularity se těší také napoleonská doba. Nelze se tomu divit, protože zejména na Moravě proběhlo několik důležitých střetů mezi napoleonskými a rakouskými armádami, především proslulá bitva u Slavkova (Austerlitz). Na tuto éru také zavzpomínali v polovině května obyvatelé jihomoravského Mikulova. Část rakouské

i francouzské armády tudy táhla hned dvakrát, v letech 1805 a 1809. Právě po bitvě u Slavkova také v Mikulově začaly jednání o míru, které vyvrcholily jeho uzavřením v Bratislavě. Na mikulovském zámku patřícím Dietrichštejnům samotný Napoleon Bonaparte přespál při své cestě do Brna v září roku 1809. Nelze se proto divit, že ukázka bitvy v centru Mikulova byla inscenována jako střet napoleonských a rakouských vojsk, při němž byly využity funkční repliky tehdy používaných chladných i palných zbraní. Ovšem výsledek hraného střetu moc historické situace neodpovídal – naprosto neplánovaně v něm totiž Francouzi podleli rakouským jednotkám. Nikoho ze zúčastněných to však rozhodně nemohlo vyvést z konceptu. Nakonec obě vojska smírně absolvovala společný pochod k dietrichštejnské hrobce, kde si připomněli ctitelé vojenské historie padlé z obou stran. Celému velkolepému divadlu s pestřými uniformami vojáků a hlavně důstojníků přihlíželi vedle starosty Mikulova i jeho partneři z dalších lokalit spojených nějakým způsobem s napoleonskou dobou. Vedle představitelů z nedalekých Valtic, ze Znojma a Drnholce sledoval bitvu i další dění také starosta z rakouského pohraničního města Drasenhofen. I to může sloužit jako doklad skutečnosti, že společné dějiny Čechů a Rakušanů nemusí být vždycky zdrojem nespárů a pocitů křivdy, ale mohou naopak oba národy spojovat i v pozitivním směru. Ne všechny prohry Rakušanů byly zároveň výhrami Čechů a naopak. A i to je asi dobré si v současné době opakovaně připomínat.

(MaFr)

Opravdu od Elvise?

Skandál provází výstavu osobních věcí z majetku slavného amerického zpěváka v pražském obchodním centru Šestka. Expozice *Elvis žije!*, kterou pořádá rakouská společnost Advertising Promotion, totiž podle některých českých fanoušků Elvise Presleyho ve skutečnosti neobsahuje exponáty, které používal král rock'n'rollu, ale pouze více či méně zdařilé kopie či imitace. Někteří členové fanklubu Elvise Presleyho z České republiky, kteří měli možnost vidět expozici z Presleyho majetku v americkém Gracelandu, tvrdí, že například vystavené kostýmy jsou pouhými kopiemi šitými americkou společností, která ovšem vlastní licenci od Presleyho návrháře. Originály nošené samotným zpěvákem prý z Gracelandu ve skutečnosti nikdy nejsou půjčovány. Totéž údajně platí i o listinách vystavených v Praze – i ty jsou podle fanoušků americké hvězdy pouze zdařilé kopie, které však lze odhalit i pouhým okem. Velké pochybnosti vyjádřili ctitelé Presleyho i o šestimetrovém cadillacu – tento vůz navíc podle nich koupil Presley už v roce 1973, a nikoliv o rok později, jak uvádí materiály k výstavě. Rakouský pořadatel ovšem pochybnosti velmi rezolutně odmítl a tvrdí, že všechny jimi přivezené předměty jsou autentické a byly zapůjčeny od různých amerických sběratelů. Jenže právě v původu exponátů ze všemožných soukromých kolekcí může být určitý problém. Právě v oblasti memorabilí, připomínajících různé slavné osobnosti, se totiž vyskytuje velké množství různých falzifikátů a falešných provenienčních řad. Nelze proto vyloučit, že přinejmenším v některých případech se mohli zmýlit i samotní pořadatelé. Jenže to se asi přiznává velmi těžko.

(MaFr)

Vlasta Burian na poštovní známce

K nedávnému stodvacátému výročí narození legendárního českého herce Vlasty Buriana byla vydána poštovní známka, která byla pokřtěna v kině Ponrepo. Při křtu známky byly v kinosále Národního filmového archivu promítnuty ukázky z filmů s poštovní tematikou a střihový snímek z roku 1987 *Portrét krále komiků*, k němuž komentář přečetl herec Josef Abrhám.

Autorem známky je Pavel Sivko a rytcem Jaroslav Tvrdoň. Při volbě námětu známky se její autoři inspirovali nepříliš známým faktem, že podoba Burianova knírku se v každé jeho komedii lišila – asi nejmohutnější knír zdobil slavného komika v Lamačově veselohře *C. a k. polní maršálek* z roku 1930. O něco menší knír měl ve Fričově komedii *Katakomby* a možná v nejmenší podobě se tato mužná ozdoba vyskytovala u Buriana v roli dvojníka portorického krále ve filmu *Lelíček ve službách Sherlocka Holmese* z roku 1932.

Vlasta Burian se stal námětem známky poprvé v české i československé historii poštovní tvorby. Znamka má nominální hodnotu deset korun.

Příznivci oblíbeného komika pak jistě ocení závěrečný díl trilogie *Nejkrásnější filmová místa křížem krázem po Česku*, který vyšel v nakladatelství Fragment a jejímž autorem je Radek Laudin. Tato publikace poslouží jako průvodce po místech, kde Vlasta Burian natáčel svoje filmy a kde vznikly například filmové komedie *Ryba na suchu* (Bechyně), *Tři vejce do skla* (Karlovy Vary) nebo *Hrdinný kapitán Korkorán* (Poděbrady).

(mk)

Pražská ZOO oslavila kulaté jubileum

V letošním roce oslavila jedna z nejoblíbenějších a nejvyhlášenějších pražských atrakcí, pražská ZOO, osmdesát let od svého založení.

Myšlenka na založení zoologické zahrady v Praze se zrodila již v roce 1881, to je v době, kdy se dokončovala stavba Národního divadla a český národ horečně usiloval o emancipaci. K realizaci tohoto záměru ale nakonec došlo až o půl století později, v roce 1931.

80. sezóna, kterou ZOO Praha zahájila, bude zaměřena na historii, která se bude v letošním roce prolínat veškerým jejím programem. Při příležitosti tohoto výročí budou také znovu otevřeny a zpřístupněny Gočárovovy domky, které byly v roce 2002 zničeny povodní.

Zoologické zahradě se také podařilo získat na roční zkušební provoz nový elektromobil. Tento ekologický vůz bude využíván jak pro jízdu v areálu, tak bude rovněž k dispozici veterináři a ostatním zaměstnancům ZOO k cestám do centra.

Od května do října letošního roku bude každou neděli probíhat cyklus *Vzpomínání u čaje*. Návštěvníci zde budou moci vyslechnout zážitky všech těch, kteří se na historii pražské ZOO nějak podíleli. Jinak je čeká po celý rok řada dalších vzpomínkových akcí.

Na 28. září se pak připravuje výroční slavnost, kde k 80. narozeninám přijdou ZOO Praha popřát i mnohé slavné osobnosti. Již koncem loňského roku vyšel závěsný kalendář, který mapuje historii ZOO Praha a v letošním roce se připravují i další upomínkové předměty a dvě publikace, které se z různých pohledů zabývají historií pražské zoologické zahrady.

(mk)

S novým ekologickým vozidlem se seznámili i sloní obyvatelé pražské ZOO

Cenu Olgy Havlové dostala Věra Strnadová

Cenu Olgy Havlové převzala v Praze Věra Strnadová, která je sama neslyšící, za svou činnost ve prospěch sluchově postižených. Zasadila se mimo jiné o to, aby české filmy na DVD měly české titulky a mohli se na ně dívat i lidé s postižením sluchu. Ocenění udělil Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové (VDV). Výbor v roce 1990 založila první manželka bývalého prezidenta Václava Havla Olga. Organizace pomáhá handicapovaným a jinak znevýhodněným, aby se mohli co nejlépe začlenit do běžného života. Věra Strnadová je viceprezidentkou Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel, kde vede komisi pro skryté titulky a legislativní komisi.

Tradiční romskou svatbou začal v Praze romský festival Khamoro

Pražská galerie Mánes ožila ryčnou hudbou, tancem a pestřími šaty. Ukázkou tradiční romské svatby tu začal světový romský festival Khamoro. Romové předvedli také staré svatební rituály, v roli ženicha se představil bývalý finalista Česko-Slovenské SuperStar Jan Bendig. „Samotné svatbě – bijav – předchází mangavipen – zásnuby, obřad, při němž se uzavírá partnerský svazek,“ připomněli organizátoři ze sdružení Slovo 21. Celý obřad se konal v romštině, nevěs-

ta vtančila na pódium v bílých šatech s rudou spodničkou a závojem pošíťým růžemi. Za zvuků romské kapely pak ženich s nevěstou a v doprovodu rozevlátých svatebčanů vtančili na terasu Mánesa, kde pokračoval obřad a následná hostina. Přehlídka romské kultury trvala do 28. května, návštěvníkům byly nabídnuty koncerty tradiční i moderní romské hudby, výstavy a přednášky. Khamoro neboli Slunce se v metropoli koná třináctým rokem.

Žižkovské nádraží

V minulém čísle jsme převzali zprávu o záchraně Žižkovského nádraží, bohužel památkáři musí znovu dokazovat, že si stavba ochrany před demolicí zaslouží. Právníci ministerstva kultury doporučili zrušit prohlášení stavby za kulturní památku a umožnili tak její zbourání. Případem se bude znovu zabývat odbor památkové péče ministerstva. Ten sice už jednou, na konci minulého roku, budovu za památku prohlásil, ale České dráhy se coby vlastník pozemku proti rozhodnutí odvolaly. Pokud se odboru nepodaří najít nové důvody, proč budovu zachovat a opětovně stavbě nepřiklepe památkovou ochranu, Žižkov o své nádraží s největší pravděpodobností přijde.

O zbourání nádraží kromě železničářů a úřadu Prahy 3 usiluje i developerská společnost Sekyra Group. Na místě nevyužívaných objektů chce postavit novou čtvrť a silnici. Ta by měla navazovat na Olšanskou ulici a vést v místě, kde teď budova stojí.

Pro zrušení původního rozhodnutí památkářů právníci vyjmenovali hned několik důvodů. Například jim vadilo, že odbor v posudcích vycházel jen ze stanovisek institucí, které na zachování nádraží měly vlastní zájem – Národního památkového ústavu a Klubu Za starou Prahu. „Jsem přesvědčen, že tato stanoviska musejí být doplněna o znalecké posudky vypracované někým absolutně nezávislým, kdo nemá přímý zájem na výsledku řízení,“ podotkl ministr kultury Jiří Besser.

Podobně opatrní jsou i developeři. „S vyjádřením počkáme do doby, než bude ve věci rozhodnuto definitivně. Stanovisko rozkladové komise je pouze doporučení,“ podotkl Leoš Anderle, ředitel developmentu společnosti Sekyra Group. Demolici nádraží podporuje i žižkovská radnice. Stavbu považuje za nebezpečnou. „Nikdo nemá reálnou vizi dalšího využití nádraží. Také se obáváme, že v chátrající budově vznikne ghetto,“ pronesl mluvčí radnice Jan Sotona. Někteří architekti s ním nesouhlasí.

„V budově by mohly být třeba depozitáře pro Národní knihovnu. Inspiraci můžeme hledat i v zahraničí,“ poukázal architekt Zdeněk Lukeš. Asi největší odpůrce má bourání nádraží mezi obyvateli Žižkova. Občanské sdružení Tady není developerovo na ministerstvo předalo petici s tisíci podpisy. „Doporučení komise je pro nás špatná zpráva. Budeme tlačit na to, aby developeři na zastavení nádraží vyhlásili architektonickou soutěž,“ poznamenal předseda sdružení Tomáš Mikeska.

Moravští vinaři uspěli s růžovým vínem na světovém fóru

Mezi světovou elitou růžových vín uspěli i vinaři z Moravy. Na soutěži Le Mondial du Rosé ve francouzském Cannes

získaly zlatou medaili dvě vína z Lechovic na Znojemsku a jeden vzorek vinařství Mikrosvín Mikulov. ČTK to řekl expert na vinařství Luboš Bárta. V Cannes letos soutěžilo 917 vín z šestadvaceti zemí, nově se účastnil Ázerbajdžán, Makedonie a Malta. Z Moravy o medaile bojovalo dvacet vzorků.

Výlet do Prokopského údolí

Vápencovými deskami lemované Prokopské a Dalejské údolí leží poblíž vrchu Děvína a okolních kopců zvaných Dívčí hrady. V minulosti to bývalo oblíbené výletní místo Pražanů, kteří na jihozápad Prahy často putovali ke kostelíku svatého Prokopa, který byl zničen při těžbě vápence.

V roce 1978 byla vyhlášena Státní přírodní rezervace Prokopské údolí. V roce 1993 se podařilo prosadit uzákonění Přírodního parku Prokopské a Dalejské údolí v nově vymezených hranicích. V současné době se rozkládá na území o výměře téměř 650,5 hektaru a představuje jednu z nejvýznamnějších a nejzachovalejších přírodních lokalit hlavního města Prahy.

Údolí se stalo kolébkou české a světové paleontologie. Francouzský paleontolog Joachim Barrande odhalil pro celý vzdělaný svět střední Čechy jako jedinečné naleziště prvohorních památek. Při vyměřování koňské dráhy z Prahy přes křivoklátské lesy našel Barrande na Dívčích hradech v malém, dodnes existujícím lomu pod železničí svého prvního trilobita. Podle knihy *Silurský systém* od anglického geologa Murchinsona identifikoval množství živočišných druhů, které sám objevil, a proto označil krajinu mezi Prahou a Křivoklátem jako silurský systém – dnes se mu říká Barrandien.

Na chráněné území pak navazují další přírodní památky, jako je například Červený lom nebo Dalejský profil, patří sem i lesnatý Dalejský háj a bývalý Prokopský lom, na jehož místě bývala Prokopská jeskyně, kde podle legendy žil svatý Prokop. Poutním místem byl nedaleký kostelík s poustevnou, který dal v 18. století postavit Adam kníže ze Schwarzenbergu. Slavná římskokatolická pouť se sem konala vždy v neděli po svátku svatého Prokopa (4. července). Mezi lidmi byla tato pouť velmi oblíbená a spisovatel Jakub Arbes ji označil jako jednu z nejživějších a nejzábavnějších církevních slavností v Praze.

Nedaleko od Prokopského údolí je bučovické hradiště, tajemné Dívčí hrady, spojované s „dívčí válkou“, jak ji popsal Alois Jirásek ve *Starých pověstech českých*. Oblíbeným výletním místem je i Hlubočepské jezírko, které vzniklo zaplavením bývalého vápencového lomu, v němž při těžbě kamene v roce 1912 došlo k náhlému průvalu podzemní vody.

Prokopské údolí je nejhodnotnějším chráněným územím celé Velké Prahy. Za pozornost stojí také zdejší vodní toky – především Dalejský potok, který ústí zleva do Vltavy, u předmostí Barrandovského mostu.

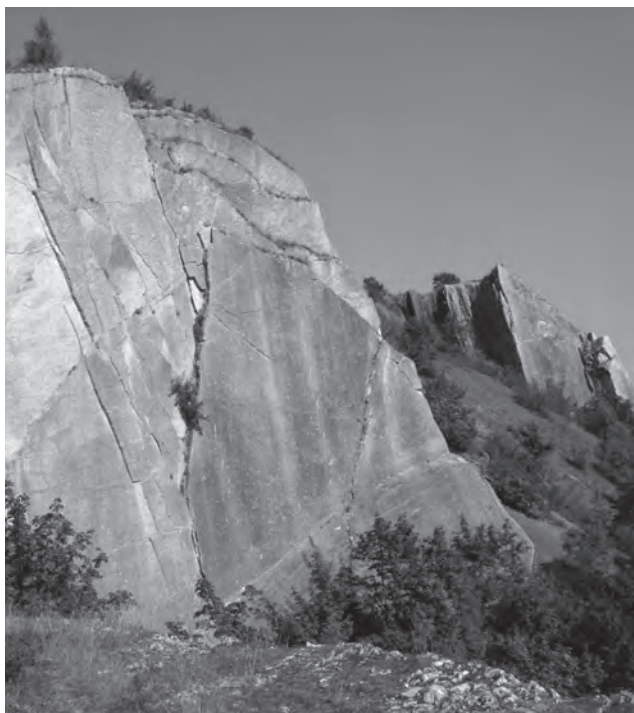
V údolí jsou chráněné i památky na zaniklou těžbu vápence, zříceniny Trunečkova mlýna, Nový mlýn pod Holyní, kříž na Svatoprokopské skále, památky na těžbu v Svatoprokopském lomu a profil železniční dráhy Pražský Semmering – dráha byla nazvaná podle rakouské vysokohorské železnice a vede z Jinonic přes Žvahov a Hlubočepy na severní nástupiště nádraží Praha – Smíchov.

Na svazích Prokopského údolí roste mnoho druhů rostlin, jejichž růst je ovlivněn světlem, teplotou, vlhkostí, druhem podkladové horniny a i světovou stranou. Z chráněných rostlin tu lze nalézt například prvosenku jarní, pčhavu vápnomilnou, kostřavu waliskou, devaterniček šedý, ostřici nízkou, tařici horskou, mochnu písečnou, česnek tuhý a mnoho dalších.

Na území Prokopského údolí se také vyskytují bohatá společenství teplomilného hmyzu, našlo zde útočiště mnoho druhů obratlovců, od obojživelníků po ptáky – mezi ty patří například konipas bílý a horský, slavík obecný, střízlík obecný, červenka obecná a běžní jsou zde budníčci, pěnice, králíček obecný a další. Ze savců se tu vyskytuje několik druhů, nejpočetnější jsou drobní hlodavci, například norník rudý.

O zachování původního rázu chráněné přírodní oblasti pečuje Společnost pro ochranu Prokopského a Dalejského údolí, která vznikla v roce 1991. Podle názorů odborníků není v Evropě druhé hlavní město, které by na svém území mělo tak krásnou a přirozenou sbírku přírodních objektů.

(mk)

Prokopské údolí

NĚKOLIK TIPŮ NA VÝLET

Údolí Kosího potoka

Celý střední tok Kosího potoka sleduje turistická značka, částečně také cyklotrasa, v úseku mezi zaniklou osadou Caltov a mostem Na Špírkově byla navíc vyznačena naučná cesta.

Kraj: Plzeňský/Karlovarský

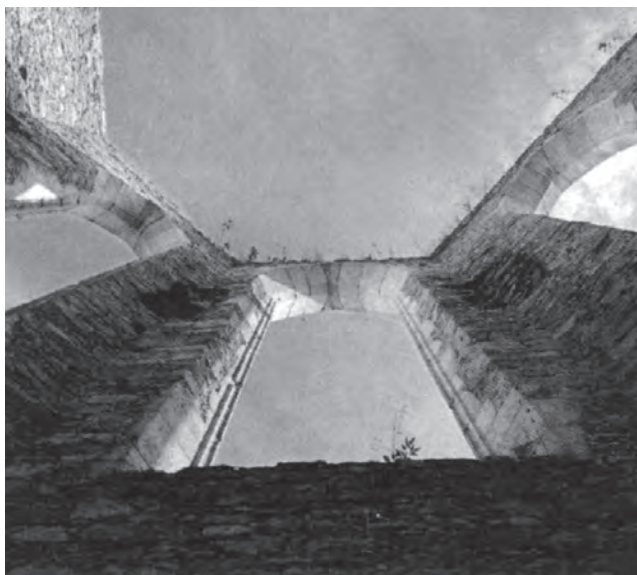
www.plzenskykraj.kct.cz/nastezky

Nádherné údolí na Mariánskolázeňsku

Zřícenina kláštera v Kuklově

se nachází v Jihočeské kraji (www.jiznicechy.org). Na rozhraní 15. a 16. století zde byl založen klášter s kostelem, který během třicetileté války utrpěl značnou újmu a k jeho rekonstrukci již nedošlo. Trosky použili obyvatelé okolních obcí jako stavební materiál a z kostela zbyl pouze obvodový plášť. Do osady se dá přijet autem.

Ruiny kláštera „hrály“ ve Vláčilově filmu *Údolí včel*

Králický Sněžník

Vrchol Králického Sněžníku na hranici s Polskem se tyčí do výše 1 423 metrů a je to třetí nejvyšší hora v ČR. Je to oblast, kde dosud vládne příroda, nekonečné lesy a odlehlá údolí. Národní přírodní rezervace Králický Sněžník byla vyhlášena v roce 1990 na ploše 1 694,67 ha. Leží v centrální a vrcholové části stejnojmenného pohoří v nadmořské výšce 820-1424 m. K zamezení rušivých vlivů z okolí bylo pro rezervaci vymezeno ochranné pásmo o rozloze 1 371,24 ha. Posláním rezervace je ochrana přírodních a přírodě blízkých společenstev vázaných na geologický podklad a reliéf horského masivu Králického Sněžníku. Jsou zde zastoupena subalpínská společenstva vrcholových holí, v hřebenových polohách pod horní hranicí lesa se zachovaly fragmenty původních lesních porostů s místním ekotypem smrku a vrchovištní rašeliniště. V chráněném území se vyskytují některé vzácné druhy rostlin, např. oměj šalamounek, kamzičník rakouský, ovsíř dvouřizný, zvonek vousatý. Ze vzácnějších druhů hub zde byl nalezen květnatec Archerův a holubinka Quéletova. Z chráněných druhů živočichů žijí v rezervaci např. myšivka horská, jeřábek lesní a linduška horská.

Jeden z výstupů na vrchol Králického Sněžníku vede od východu ze Staroměstské kotliny. Od chaty Návrší (900 m) je výstup snazší, lze tam dojet autem. Ovšem klasická trasa vede od jihozápadu, po červené značce pod hraničním hřebenem z Dolní Moravy.

Jedna z naučných stezek: Králický Sněžník má patnáct zastavení. Začíná na parkovišti v severní části obce Dolní Morava v nadmořské výšce 695 m a vede po žluté turistické značce údolím řeky Moravy až k jejímu prameni pod vrcholem Králického Sněžníku (9 km). Dále pokračuje po červené turistické značce k rozcestí nad Adéliným pramenem, odkud vede po žluté značce a končí v nadmořské výšce 899 m u chaty Návrší (5 km). Délka trasy je asi 14 km, převýšení činí 685 m. Trasu je možné projít i v opačném směru od chaty Návrší přes pramen Moravy do obce Dolní Morava.

Znakem naučné stezky je silueta slúněte, která je neoficiálním symbolem Králického Sněžníku. Socha slúněte je umístěna těsně pod vrcholem už od roku 1932. Na vrcholu uvidíte trojmezní kámen na styku historických hranic Čech, Moravy a Kladska.

Kraj: Pardubický/Olomoucký

www.sneznik.cz

Ústěk

Město Ústěk se rozkládá uprostřed romantické krajiny severních Čech mezi Litoměřicemi a Českou Lípou. Celé jeho okolí včetně řady stavitelských a historických pamětihodností je dosud téměř nedotčenou přírodou. Krajina kolem Ústěku je kopcovitá, s četnými lesy, kde je řada cyklostezek a rybníky, z nichž největší je Chmelař se 67 ha. Ústěk leží zhruba 70 km severozápadně od Prahy a je známým východiskem pro poznávání turistických míst severních Čech. V nejbližším okolí lze navštívit státní zámky Libochovice, Ploskovice, Velké Březno, Zákupy, Benešov nad Ploučnicí a hrady Helfenburk, Klapý, Sloup, Bezděz či Kokořín. V dosahu jsou i významná města: Ústí nad Labem, Děčín, Česká Lípa, Litoměřice, Roudnice nad Labem a Mělník. Město leží na rozhraní dvou chráněných krajinných oblastí Kokořínsko a České středohoří.

Prostředí městské památkové rezervace je velkolepou kulisou každoročních trhů – jarmarků, které probíhají v historickém duchu. Město pravidelně přitahuje filmaře, kteří se alespoň část zdejší atmosféry snaží přenést do svých děl tak, jako to v poslední době učinili tvůrci oscarového filmu *Kolja* nebo písničkového retro-filmu *Rebelové*.

Ve strmém svahu spatříte v českém prostředí ojedinělou stavbu, tzv. Ptačí domky, které byly postaveny v polovině 19. století italskými dělníky, kteří zde stavěli železnici. Jedná se o dřevěné přístavky na skalní stěně (připomínají ptačí hnízda). Přístavky navazují na sklepy a chodby vytesané v pískovcové skále. Zvláštností je, že ze zadní strany domků mají několik pater, přičemž z přední strany lze dosáhnout až na okap. Zde se na Mírovém náměstí nachází rodný dům Aloise Klára (1763-1833), profesora řečtiny a klasické literatury na Karlově univerzitě v Praze. V roce 1807 založil společně s jinými mecenáši ústav pro slepce v Praze. Později byl ústav i celá pražská čtvrť pojmenovány jeho jménem (Klárov).

Kaple a torza barokních soch na Kalvárii v Ústěku

Architektonicky ceněné je nedaleké barokní poutní místo Kalvárie nad blízkou osadou Ostré. Poutní místo založené jezuiti, které vzniklo v letech 1703-1707 vybudováním

kostelíka o dvou stejných věžích včetně monumentálního přístupového schodiště. Od kostelíků směrem k severu se otevírá romantické panorama ústěcké kotliny s dominujícím vrcholkem východního Českého středohoří – 726 m vysokým Sedlem. Objekty jsou v majetku katolické církve.

Vyhlídkovým bodem jsou i zbytky hradu Ronova.

Kraj: Ústecký

www.mesto-ustek.cz

Kounov

Obec Kounov leží na pomezí středních a severozápadních Čech, zhruba padesát kilometrů západně od Prahy, v úrodném chmelařském kraji na okraji vrchoviny Džbán vyhlášené pro svůj výjimečný a zachovalý krajinný ráz Přírodním parkem Džbán. V roce 1934 objevil místní učitel Antonín Patejdl na vrchu Rovina severně od Kounova čtrnáct kamenných řad neznámého původu, považovaných dnes za nejvýznamnější megalitickou památku ve střední Evropě.

Návštěvu Kounova můžete spojit s návštěvou Poddžbánského pivovaru v Mutějovicích, prohlídkou trosk hradu Pravda u Domoušic, pozůstatků hradu Džbán a Čertova kamene u Mutějovic, nebo mariánského poutního místa Dolní Ročov s barokním kostelem od architekta Kiliána Ignáce Dientzenhofera.

Kraj: Středočeský

www.obec-kounov.cz

Karolinka

Počátky města Karolinky jsou spojeny s podnikatelskou činností židovské rodiny Reichů, kteří jsou dle historických pramenů považováni za zakladatele sklárny, což je jeden z hlavních symbolů města. V letech 1861-1862 byla založena a otevřena sklárna Karolinina huť (zakladatelem Sa-

lomonem Reichem, který ji pojmenoval po své nevlastní matce), podle níž byl na přelomu čtyřicátých až padesátých let 20. století odvozen dnešní název města. Karolinská sklárna s více než sto čtyřicetiletou tradicí tvořila po celá léta zdroj obživy pro mnoho lidí v místě i okolí. Mistrovství zdejších sklářů bylo a je známé i za hranicemi naší republiky. Hlavní sortiment sklárny představoval užité sklo.

Valašská roubená stavení

Karolinka je výchozí místo značených turistických tras pro pěší i pro cyklisty do dvou nedalekých pohorí. Vydat se můžete malebným údolím Raťkov vedoucí kolem toku stejnojmenné říčky a dojdete na Soláň (860 m n. m.) ve Vsetínských vrších. V údolí Raťkov projdete kolem souboru lidových roubených staveb rodu Orságů. Tyto stavby jsou převážně z 19. století a byly doplněny vybudováním nové stylové hospody.

Kraj: Zlínský
www.turistik.cz
www.mukarolinka.cz

Pevnostní areál Hlučín

Pevnostní areál, dnes součást Slezského zemského muzea, je vysoce ceněnou ukázkou ojedinělého fortifikačního systému bývalého Československa, který vznikl v letech 1935 až 1938. Tvoří jej tři pěchotní sruby a jeden řopík, spatřit můžete i několik unikátních zbraní. „Měl jsem možnost vidět opevnění Atlantického valu vybudovaného nacisty a také opevnění francouzské Maginotovy linie. Kvalita a efektivnost československého opevnění je na vyšší technické úrovni a nedá se s nimi srovnat,“ řekl o areálu vojenský odborník D. D. Howard. Linii opevnění na Hlučínsku si lze projít nebo projet na kole po 6,5 km naučné stezce.

Areál čs. opevnění Hlučín – Darkovičky
748 01 Hlučín – Darkovičky
Tel.: 595 051 110
e-mail: kuchar@szmo.cz
Otevírací doba:
červenec – srpen
úterý – pátek: 9:00-17:00 hodin
sobota, neděle, svátky: 11:00-17:00 hodin
Kraj: Moravskoslezský
www.szmo.cz

Pevnostní areál

Horní Blatná

Horní Blatná v Krušných horách je jediným celistvě zachovalým renesančním městečkem v západních Čechách. Díky bohatým ložiskům cínu se v 16. století stala významným hornickým městem, ovšem počátkem 19. století doly postupně zanikly. S historií těžby a zpracování cínu se můžete seznámit v hrázdném domě č. p. 127 z 18. století, který slouží jako muzeum.

Nenechte si ujít necelé 4 km dlouhou naučnou stezku Horní Blatná – Vlčí jámy, jež začíná na náměstí sv. Vavřince a kouzelnou krajinou vás dovede až na Blatenský vrch s rozhlednou. Cestou narazíte na Blatenský příkop. Umělý vodní kanál, vybudovaný v polovině 16. století pro přivádění vody do Horní Blatné a k důlním strojům, je dlouhý 12 km a široký až 2 metry. Stezka má třináct zastávek a v klidném tempu vám zabere asi čtyři hodiny.

Kraj: Karlovarský
www.horni-blatna.cz

Vodní kanál z 16. století

Frýdlant

Frýdlantský výběžek jako by ani k Čechám nepatřil: od vnitrozemí jej odděluje výrazná hradba Jizerských hor, a dokonce i voda odtud teče do Polska. Při pohledu na dnešní padlé textilní továrny je skoro těžké uvěřit, že za Albrechta z Valdštejna bylo toto území důležitou součástí

jednoho z nejmocnějších českých vévodství. O slavné minulosti kraje vás ale rychle přesvědčí návštěva výstavného frýdlantského zámku, vypínajícího se na vysoké skále. Historie hradu spadá do 13. století. Původní podoba gotického hradu se zachovala jen z části. Zbyly z ní jen části mohutných staveb a velká válcová věž. Renesanční podobu získal areál postupně na přelomu 16. a 17. století. Rod Clam-Gallasů poprvé zpřístupnil zámecké prostory veřejnosti v roce 1801. Dnes jsou v zámku k vidění sbírky porcelánu a skla, nábytku a zámeckého zařízení. Bohatá sbírka zbraní od dob husitských válek až po 19. století je stejně zajímavá jako zámecká obrazárna s díly barokních mistrů nebo ojedinělý soubor dýmek.

Otevírací doba:

červenec: 9:00-16:30

srpen: 9:00-16:30

září: 9:00-16:00

Otevřeno denně mimo pondělí.

Význam oblasti a dokonce i dnešních státních hranic dalece přesahuje také monumentální barokní bazilika Navštívení Panny Marie v Hejnicích, jejíž výstavbu řídil evropsky proslulý architekt Fischer z Erlachu.

Frýdlantsko nabízí i krásné přírodní scenérie, mimo jiné si tu můžete užít výšlapy do málo navštěvované severní části Jizerských hor. Vynikajícím vyhlídkovým bodem je skála Ořešník nad strmým kaňonem Štolpišského potoka,

divoké terény nabízejí rozeklaná skaliska zvaná Frýdlantské cimbuří – tady si přijdou na své i horolezci.

Kraj: Liberecký

www.frydlantsko.cz

www.mesto-frydlant.cz

Frýdlant, první zpřístupněná památka střední Evropy v roce 1801

ČERVEN, ČERVENEC, SRPEN

Červen

Červen je měsícem, který trpí spoustou protikladů. Hned na svém začátku se pochlubí světoznámým patronem dešťů, svatým Medardem. Spolu s ním nám dokazuje, že se umí mračit jako listopad. Ale kraluje tu také svatý Antoníček – patron lásky. Ten je hned vedle sv. Medarda neslavnějším v celém světě. Červen nám nezapře žádný květ, zvoní růžemi, pole rozvlní osením, modráčím i vlčím mákem. Zamávají na nás hlavičky kopretin a kohoutků, zazvoní modré zvonky na poplach před blížící se bouřkou. A už vzápětí vysušuje větřík první dešťové kapky z okvěti slizček Panny Marie.

(mk)

Červenec

Červenec nás přenese do druhé poloviny roku. I v něm pokračuje medardovské počasí vlnou takzvaných propokských dešťů. Tyto deště bývají přerušeny markétským létem, kdy svatá Markéta, patronka dobrého a příznivého počasí, po celoročním odpočinku „hodí srp do žita“ a zahájí tak žně. Červenec je nejteplejším měsícem v roce. Svatý Jakub nám pak nabídne první zelená jablka, svatá Magdaléna přinese sebou hodně deštivých dnů a v samotném závěru měsíce pak přichází léto sv. Anny, které nás začne připravovat na ranní chladna. Léto však trvá dál a před námi je srpen.

(mk)

Pranostiky

Jaká parna se v červnu dostaví, tak se i prosincové mraky postaví.

Červen studený – sedlák krčí rameny.

Po suchém máji, červnové kapky cenu zlata mají.

Červen mokrá a studený – bývají žně vždy zkaženy.

V červnu-li hřímá, rolník spokojeně dřímá.

Když na Medarda prší, těžko se seno suší.

Svatý Antonín pevně veslo třímá, často na něj hřímá.

Co červenec neuvaří, srpen nedopeče.

Co červenec neupeče, to již srpnu neuteče.

Červenec žne žita a též višně k sobě přivítá.

Svatá Markéta vede žence do žita.

Zapláče-li Markyta, bude dešťů do syta.

Jak teplý svatý Jakub, tak studené Vánoce.

Na svatého Jakuba dopoledne léto, odpoledne zima.

Po svaté Anně léto neustane.

(mk)

Srpen

Srpen začíná, co červenec končil.

Červenec a srpen jsou nejteplejšími měsíci v roce.

Když jsou v srpnu velké rosy, zůstane obyčejně pěkné počasí.

Když srpen z počátku hřeje, ledový vítr v zimě dlouho věje.

Moc hub srpnových, moc závějí sněhových.

Srpen má nejkrásnější počasí v roce.

Co srpen neuvaří, to už září nedosmaží.

Zábrany padly, přichází záplava zájemců na rakouský pracovní trh

První odhady naznačují, že se do Rakouska chystá z nových členských zemí Evropské unie poněkud více zájemců, než kolik bylo původně odhadováno. Nicméně zároveň se jednoznačně ukazuje, že pověsti o prudkém zatopení pracovního trhu v Rakousku levnou pracovní silou z Východu byly přehnané. Podle průzkumů dosud projevilo zájem o práci v Rakousku asi šest a půl tisíce lidí ze čtyř zemí Evropské unie – Česka, Slovenska, Maďarska a Slovinska. Započítání tedy nebyli zájemci z Polska nebo pobaltských států. Trochu překvapit možná může skutečnost, že největší zájem o působení v Rakousku mají lidé s vysokoškolským vzděláním, kteří se uplatňují v takových oborech, jako je např. IT nebo obchod. Tento údaj ovšem platí především pro Slováky nebo pro Maďary, zatímco mezi českými zájemci převažují lidé s nižším vzděláním. Jak se dalo dopředu očekávat, Češi celkově po práci v Rakousku moc netouží, i když například na úřadech práce v Brně nebo Olomouci se počet uchazečů o zaměstnání v zahraničí zdvojnásobil. Jenže lidí bez práce je v České republice relativně málo a navíc v poslední době nabírají i domácí průmyslové podniky. Většina občanů nových členských zemí, kteří se přece jen rozhodnou hledat práci v Rakousku nebo Německu, nepřijíždí s tím, že by v zemi zůstala natrvalo – vesměs chtějí jen vydělat peníze a zase se vrátit domů. Počítají s tím, že v Rakousku zůstanou maximálně pět let. I proto lze hysterické obavy některých rakouských politiků označit jako mírně řečeno zbytečné. Na celkové hodnocení dopadů uvolnění pracovního trhu v Rakousku a v Německu bude nutno ještě několik měsíců počkat, nicméně již první dny ukázaly, že v případě České republiky stále platí, že její občané odcházejí za prací jen velmi neradi a příliš je nedokáže lákat ani vidina výrazně vyšších příjmů. Osoby s vyšším vzděláním pak alespoň zatím nacházejí dostatek perspektiv ve vlastní zemi. Výrazným limitujícím faktorem bude asi také znalost jazyků – mladší generace, která je obecně náchylnější k odchodu do zahraničí, již vesměs neumí německy a spíše se orientuje na angličtinu. To platí i třeba pro lékaře nebo zdravotní sestry, které by jinak rakouští zaměstnavatelé rádi přivítali. Samozřejmě leccos může změnit případné výrazné zhoršení hospodářské situace České republiky a dopady některých připravovaných „reform“ české vlády, především zvýšení snížené sazby daně z přidané hodnoty, která nepochybně zvýší životní náklady v zemi. Přesto asi ani to by situaci výrazně nezvrátilo, ale někteří rakouští politici stejně nepřestanou strašit.

(MaFr)

Praha se zadlužila i v Rakousku

Na splátku starších obligací vypsalo hlavní město České republiky Praha dluhopisy v celkové hodnotě pěti miliard. Transakci pro metropoli připravila Česká spořitelna, která oznámila, že každý dluhopis má hodnotu milion korun. Počítá se přitom se splatností v květnu 2021 a s úrokem 4,25 procenta. O vypsání nových dluhopisů rozhodl magistrát na počátku letošního roku na základě výhodných tržních podmínek a z nich vyplývající relativně nízký úrok.

Česká spořitelna sdělila, že dluhopisy se podařilo bez větších problémů umístit vesměs u institucionálních investorů nejen v České republice, ale i v okolních státech, tedy v Maďarsku, Německu nebo i Rakousku. Dluhopisy byly také v první polovině května uvedeny na pražskou burzu cenných papírů. Pražská městská pokladna bezpochyby není v nijak skvělé kondici a pocituje silnou zátěž problematického hospodaření bývalého vedení radnice, nicméně aktiva metropole zůstávají i nadále ohromná. Investoři se proto nemusí o své peníze příliš obávat. Spíš se vedení Prahy musí rozmyslet, zda by v budoucnosti nestálo za úvahu poněkud omezit zadlužování hlavního města. Jenže mnohé činnosti spadající pod magistrát jsou již dnes nakolik přiškrtené, že další snižování příspěvku města do jejich financování by mohlo vést i k naprostému kolapsu.

(MaFr)

Česká spořitelna úspěšná

V prvním čtvrtletí letošního roku se České spořitelně, kterou vlastní rakouská Erste Group, mimořádně dařilo. Její konsolidovaný čistý zisk stoupl o více než dvacet procent na celkem 3,8 miliardy korun. Podle banky za výrazně zlepšeným výsledkem stojí především pokles tvorby opravných položek a pokles nákladů. Nejvíce rostly České spořitelně zisky z poplatků, provizí z platebních transakcí a z transakcí přes platební karty. Podle představitelů České spořitelny již šesté čtvrtletí rostoucí zisky této finanční instituce potvrzují, že Česká republika se již vzpamatovala z hospodářské krize – důvěra firem se prý již dostala na úroveň před jejím vypuknutím a příznivě se vyvíjí i zaměstnanost a spotřeba. Objem klientských vkladů u České spořitelny v prvním čtvrtletí stoupl o více než dvě procenta na nyníšších více než 700 miliard korun, vklady občanů vzrostly dokonce o čtyři procenta na sumu přesahující 527 miliard korun. Všechna tato čísla jistě opravňují k vytvoření růžového obrazu, jak ho načrtl generální ředitel České spořitelny Pavel Kysilka. Lze však poznamenat, že přinejmenším v oblasti spotřeby situace možná nevypadá tak optimisticky, jak tvrdil. Rostoucí vklady odrážejí pravděpodobně spíše než zlepšení životní úrovně rostoucí obavy občanů z příštích let a tím i zvýšenou ochotu spořit. V každém případě však na své výsledky Česká spořitelna může být hrdá i v rámci celé Erste Group – ta totiž za stejné období zvýšila čistý zisk pouze o 2,1 procenta na celkem 260,6 milionu eur. Je ale otázka, zda vysoké zisky bank a záložen jsou dobrou zprávou i pro běžné občany – koneckonců jde často o poplatky, které platí právě oni.

(MaFr)

Ministerstvo rozšíří síť zahraničních kanceláří pro exportéry o polovinu

Ministerstvo průmyslu a obchodu chce do dvou let rozšířit o polovinu síť zahraničních kanceláří, které podporují tuzecké exportéry. Kanceláře se zároveň místo teritorií budou více věnovat perspektivním oborům pro český vývoz. Novinářům to řekl ministr průmyslu a obchodu Martin Kocourek. Základem nové proexportní sítě budou nyníšší zahraniční kanceláře CzechTrade. „Páteřní síť bude tvořit

deset regionálních center pokrývajících prakticky celý svět. Centra budou řídit menší kanceláře ve svých teritoriích. Celkem tak bude zahraniční síť pro exportéry dostupná zhruba v sedmi desítkách zemí světě," řekl generální ředitel CzechTrade Ivan Jukl.

České hutnictví loni zvýšilo výrobu o pětinu, rostly také tržby

České hutnictví se loni začalo zotavovat z hospodářské krize. Objem výroby ocelářského průmyslu loni meziročně vzrostl o téměř 20 %. Tržby hutních podniků se v loňském roce zvýšily o 16,7 % na 93,7 miliardy korun. Vyplyvá to z informací Hutnictví železa, které sdružuje přední hutnické společnosti v tuzemsku. Podle Miroslava Svobody z Hutnictví železa zotavení českého hutnictví pomohl především růst zakázek v Německu. Pozitivně se vyvíjely také zakázky z Francie, Švédska či Nizozemska. Průměrný počet zaměstnanců v českém hutnictví loni klesl o 6,5 procenta. Klesly také mzdy, a sice o 2,4 procenta.

ČEZ od června následuje dominantní dodavatele plynu a zdraží

Energetická společnost ČEZ následuje dominantní dodavatele ve zdražování plynu. V regionech, kde je hlavním prodejcem RWE Transgas a E.ON, bude ČEZ od června zvedat ceny stejně jako konkurenti, tedy o 9,5 procenta, respektive o sedm procent. Stejně jako ostatní firmy ČEZ zdražuje kvůli rostoucí ceně ropy.

Aero Vodochody vyrobilo již 300 vrtulníků S-76

Brány společnosti Aero Vodochody opustil jubilejní 300. vrtulník typu S-76 vyrobený pro americkou společnost Sikorsky Aircraft Corp. Společnost vyrábí kompletní vrtulník připravený k instalaci dynamických částí pro amerického zákazníka od roku 2000, sdělila firma ČTK v tiskové zprávě. Vrtulník S-76 létá ve sedmatřiceti zemích světa, zejména na severoamerickém kontinentu a v Asii. Nejčastěji tento typ vrtulníku využívají provozovatelé, kteří zajišťují přepravu zaměstnanců těžbařských společností na ropné plošiny. Často slouží pro záchranné a vyhledávací služby. V luxusním provedení interiéru jej vyhledává i VIP klientela pro soukromé či firemní účely. Aero Vodochody je největším výrobcem letecké techniky v Česku. Funguje už od roku 1919 a zaměstnává kolem 1 200 lidí.

Montáž vrtulníku Sikorsky S-76

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Spory o kůrovce

Dlouhodobé spory o způsob boje s kůrovcem v národním parku Šumava dostaly novou dynamiku po jmenování Jana Stráského, posledního federálního premiéra a bývalého ministra dopravy, na post šéfa parku. Proti jeho krokům se postavila nejen velká část ekologických aktivistů, ale také mnozí odborníci z akademických kruhů. Ti také opustili radu parku, v níž měli mít nově jen výrazně menšinové zastoupení. Ekologové se přiklánějí ohledně kůrovce spíše k tzv. bezzásahovému řešení, které počítá spíše se samoočistnou rolí přírody, kdy zničené porosty mají nahrazovat nově vzniklé lesy. Naopak Stráský, který jinak před příchodem do vedoucí funkce v parku vykonával post předsedy Klubu českých turistů, upřednostňuje aktivní hubení kůrovce, a to i chemickými prostředky a za pomoci kácení. Argumentuje přitom mimo jiné i dohodami s rakouskou a bavorskou stranou, které podle něj vyžadují, aby se proti kůrovci postupovalo aktivněji a zabránilo se tak přenosu kůrovcové kalamity i do lesů mimo park. Jednoznačně také odmítá tvrzení, že jeho rozhodnutí motivuje snaha pomoci těžbařské lobby, která se snaží získat dřevo, po němž je v současnosti mimořádně vysoká poptávka. Jen s obtížemi však Jan Stráský dokáže vysvětlit, že nařídil použití biocidů, přestože k tomu neměl udělenou příslušnou výjimku.

Argumentuje vhodností chvíle použití, ale jeho krok vzbudil značné pohoršení mezi aktivisty a odborníky a ještě více pobouření vyvolala reakce Stráského na kritiku v médiích ohledně tohoto kroku. Nejprve totiž popřel, že by s použitím biocidů souhlasil a sliboval v této věci přísné vyšetřování. Teprve postupně obrátil a přiznal, že jejich nasazení sám nařídil. Zařadil se tak do bohužel přečetného zástupu osob ve vysokých funkcích v českém veřejném životě, které veřejnosti očividně lžou. Podle mnohých odborníků mají však konflikty Stráského s nemalou částí odborné veřejnosti celkově hlubší povahu a netýkají se jenom stále kontroverzního způsobu boje s kůrovcovou kalamitou. Jejich jádro údajně leží v zásadně odlišném chápání přírody vůbec a přírody na Šumavě zvláště. Stráský jako bývalý předseda Klubu českých turistů upřednostňuje kulturní krajinu uzpůsobenou pro turistiku a podřizující se využití člověkem. Z toho také vyplývá jeho upřednostňování zájmů obcí na Šumavě usilujících především o rozvoj cestovního ruchu před požadavky vědců, kterým jde hlavně o zachování panenské, divoké přírody. Jako by se tak v osobě Jana Stráského vracely rozpory staré desítky let. První generace poválečných stoupců ochrany přírody v Československu (např. akademik Ivan Málek) na konci padesátých let také zdůrazňovala především dokonalou exploataci přírody, která ovšem vyžaduje

uchovávání její podstaty. Později se prosadila koncepce ochrany přírody jako takové. Nyní se však zdá, že i pod vlivem hospodářských požadavků, ať již ze strany obcí nebo dřevařských firem, nabývá na síle starší trend. Jestli definitivně převáží, případná cesta zpátky bude velmi obtížná, ne-li zcela vyloučená.

(MaFr)

Čtvrtině živočichů v EU hrozí vyhnutí, varuje Brusel

Zhruba čtvrtině evropských živočišných druhů hrozí vyhnutí, varovala dnes Evropská komise. Představila v této souvislosti novou strategii, jak zastavit do roku 2020 ubývání živočišných a rostlinných druhů v EU. Postupné ubý-

vání biodiverzity totiž podle Bruselu představuje vážná rizika a může mít i citelné ekonomické dopady. „V Evropě je biodiverzita v krizi. Vymírání druhů běží bezprecedentním tempem,“ varovala komise. Dopady to má na čisto- tu vod, vzduchu, na ochranu před povodněmi i na různé ekonomické a sociální oblasti. Citelně se to dotýká země- dělství, například opylování. To se citelně v Evropě zhoršuje, zdůraznil Brusel. Ten také uvedl, že jde přitom o velmi významnou aktivitu, jejíž hodnota se odhaduje ročně na 15 miliard eur. Problémy s ubýváním druhů má i Česko. Přibližně třetina z asi 80 000 rostlinných a živočišných druhů vyskytujících se v ČR se podle přírodovědců nachází v nepříznivém stavu. Jen asi pětinu sledovaných druhů experti označují za bezproblémovou. Stovky druhů už vymřely nebo vymizely.

VĚDA, TECHNIKA

V Rudné u Prahy bude vývojové nanotechnologické centrum

Italská společnost SA Envitech bude mít v Rudné u Prahy vývojové nanotechnologické centrum. V tamním logistickém areálu si kvůli tomu pronajala 1 500 metrů čtverečních, oznámila poradenská společnost King Sturge. SA Envitech se zabývá výrobou technologií na čištění vody. Nanotechnologie využívá materiálů z částic o velikosti jedné miliontiny milimetru a uplatňuje se ve velkém množství vědních disciplín i ve výzkumu vesmíru.

Akademie věd oslavila 120. výročí své první předchůdkyně

Akademie věd letos oslavila 120. výročí prvního zasedání své přímé předchůdkyně České akademie Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění. Zasedání se tehdy konalo v Pantheonu nově otevřené budovy Národního muzea na Václavském náměstí. Nyní představitelé akademie označili vznik akademie a dalších českých institucí v té době za dovršení českého národního obrození a zformování moderního českého národa, kterému chyběl už jen vlastní stát. Osmdesátá léta 19. století byla podle ředitele Masarykova ústavu Akademie věd Luboše Velka dobou obrovského vzestupu české společnosti, a to nejenom politického, ekonomického, ale především kulturního. Dařilo se

dovršet celou řadu kulturních a osvětových projektů předchozích desetiletí. Otevřeno bylo Národní divadlo, vznikla česká univerzita rozdělením dosavadní Karlo-Ferdinandovy univerzity na českou a německou část. Vznik akademie byl podle Velka vyvrcholením snah o vybudování české národní vědy. Vznikaly nejen národní instituce, ale kodifikoval se i vědecký jazyk, který už měl dostatek odborné terminologie. Napsány byly první české vysokoškolské učebnice. Vyšel dosud nepřekonaný a stále užívaný *Ottův slovník naučný*.

Mladí vědci z celého světa v Praze rokovali o jaderné energetice

Na 230 mladých jaderných fyziků z Evropy, Spojených států, Koreje či Argentiny, kteří věří v budoucnost jaderné energetiky, se sjeli do Prahy na třídní konferenci. Diskutovali o bezpečnosti jaderné energetiky po zemětřesení v Japonsku a havárii v elektrárně Fukušima, o nakládání s vyhořelým jaderným palivem, nukleární medicíně i o jaderné fúzi, budoucím „nevyčerpatelném“ zdroji energie. „Cítíme morální odpovědnost přispět k odborné diskusi o tom, co se ve Fukušimě stalo, jaké to bude mít následky. Myslíme si, že jaderná energetika bude i v budoucnu hrát důležitou roli při zásobování elektrickou energií, a to bezpečně, bez emisí a poměrně levně,“ řekl na tiskové konferenci specialista na jaderné palivo ze společnosti ČEZ Tomáš Vytiska.

DOPRAVA

Brusel chce standardizovat data železnic o jízdě a řádech

Evropská komise chce v Evropské unii standardizovat data železnic o jízdě a jízdách. Mělo by to zjednodušit plánování cest po železnici napříč Evropou i vystavování jízdenek na takové cesty, uvedla komise. Kvůli tomu Evropská komise přijala nařízení, podle něž má být mezi evropskými železničními společnostmi možné sdílet

zásadní informace k rezervování a pořizování jízdenek. Příští rok pak Brusel přijde s nařízením železničním operátorům, aby své informační systémy upravili tak, aby bylo možné je mezi operátory navzájem propojit. Konkrétně se změny týkají například údajů o tom, kolik míst zatím není na daných spojích rezervováno, kdy a kde vlak zastavuje nebo jaký druh vlaku na trati jezdí. Přístup by k nim měly mít nejen další železniční společnosti, ale i další prodejci jízdenek.

Jízdné v městské hromadné dopravě v Praze podraží

S nepříjemnou novinkou přišli v Praze městští radní – cena jednorázových jízdenek má poměrně výrazně vzrůst. Sice stále ještě nedosahuje cen ve Vídni, ale přesto se jedná o nemalou částku i vzhledem k rozdílné kupní síle obyvatel obou metropolí. Jenom částečně bude asi zdražení kompenzovat skutečnost, že se zároveň prodlouží doba platnosti jednotlivých jízdenek a jízdenka nepřestupní se stane částečně přestupní. Konkrétně normální jednorázová jízdenka bude od 1. července stát místo 26 už 32 korun s tím, že doba její platnosti se prodlouží z 60 na 90 minut. Cena nepřestupní jízdenky stoupne z 18 na 24 korun, nově však na tento typ jízdenky bude moci cestující přestoupit z metra na povrchovou dopravu (a opačně). Doba platnosti se také mírně zvýšila z 20 na 30 minut. Nemění se cena časových kuponů a změny nebyly ohlášeny ani u turistických jízdenek. Oficiálně zdůvodnila pražská radnice svůj krok nutností zjednodušit tarifní systém, zároveň však její představitelé přiznávají, že by zdražení normálních lístků mělo vynést zhruba 200 milionů. Vedení města chce přitom od 1. července také splnit slib voličům, že pražští občané ve věku do 15 let a 65 let výše budou moci městskou hromadnou dopravu využívat zcela zdarma. Za tuto novinku město přislíbilo zvýšit dotaci Dopravního podniku o 240 milionů korun. Dá se tedy říct, že zdražení jednorázových jízdenek bude z větší části změnu financovat. Některá česká média ale v této souvislosti poukázala i na špatné hospodaření Dopravního podniku, především na nevýhodné nákupy nových tramvají vyráběných podnikem Škoda Transportation. Ty například podle výpočtu serveru Aktuálně.cz vyšly v přepočtu na jeden metr čtvereční přepravní plochy výrazně draž než soupravy jeho největšího konkurenta, kanadsko-německé společnosti Bombardier, které nyní nově jezdí například v polském Krakově. Přitom jejich technické kvality jsou výrazně nižší a jejich provoz více opotřebovává koleje. Některé nové tramvaje v Praze vykazují také vysokou poruchovost a mohou jezdit jen na části tratí. Škoda Transportation podle článku také obvykle v tendrech v evropských městech v konkurenci dalších významných výrobců pravidelně prohrává. Soupravy značky Škoda budou nově jezdit pouze v lotyšské Rize a v polské Vratislavi. Přitom v druhém uvedeném případě vítězství české společnosti zajistila jenom cena, která byla oproti ceně souprav zaplacené Prahou zhruba poloviční. Praha zároveň podepsala i nevýhodnou smlouvu ohledně dalšího servisu tramvají. I proto český server naznačuje možnou korupci a poukazuje na nadstandardní vztahy ředitele pražského Dopravního podniku a předsedy představenstva Škody Transportation, kteří spolu mj. za ne zcela vyjasněných okolností absolvovali výlet za golfem do Dubaje. Aktuálně.cz také připomínají, že Škoda Transportation se před zakázkou pro Prahu nezabývala tramvajovými soupravami a hlavní město České republiky tak nejspíš platí vývoj zcela nového typu. Dostává přitom soupravy s ne zcela odstraněnými závažnými chybami. Ale zcela jistě budou představitelé pražského Dopravního podniku halasně zdůrazňovat, jak pomáhají českému průmyslu. Jenže zaplatit tuto pomoc musí samotní cestující. Do značné míry se však město spíše dalo zatáhnout do velkých konkurenčních bojů Škody Transportation s již zmiňovanou skupi-

nou Bombardier. Ten se přitom neprojevuje jenom u tramvají, kde Bombardier má jistý předstih, ale také na železnici. V druhé polovině května spory vyplynuly na povrch v souvislosti se zabavením zcela nového typu třísystémové lokomotivy Škody Transportation označované jako 109E soudními exekutory ve Vídni. Nová lokomotiva má být přitom velkým trumfem Škody mj. i v připravovaném tendru na nákup tří set lokomotiv německými drahami. V současnosti probíhají homologační testy lokomotiv v různých západních státech, které mají zajistit její přístup na vysoce náročné trhy v této části Evropy. Podle představitelů Škody Transportation se jejich dokončení pokouší konkurenční společnost Bombardier všemi způsoby oddálit, a proto podala podnět k zabavení nové lokomotivy ve Vídni právě v době dokončování homologačních testů v této zemi. Skutečností ovšem také je, že se Škoda s Bombardierem právě v Rakousku již delší dobu soudí. Jde o spor, který koření již v roce 2002. Tehdy totiž Škoda podávala přihlášku do veřejné soutěže na nákup nových lokomotiv pro České dráhy se stroji, které měly vznikat podle licence od firmy Bombardier. Jenže tendr byl nakonec zrušen a smlouva Škody s Bombardierem padla. Do nové soutěže se česká společnost přihlásila již s vlastním výrobkem a po Bombardieru požadovala vrácení části peněz za licenci, kterou nakonec vůbec nevyužila. Bombardier však měl jiné představy o finančním urovnání celé kauzy, z čehož vznikl soudní konflikt. Ten zatím rakouské soudy nedořešily. Podle Škody Transportation se však jedná o nepříliš vysokou částku v řádech jednotek milionů korun (tedy o několik set tisíc eur). To by představovalo jen maličký zlomek ceny zabavené lokomotivy. Představitelé Škody proto považují krok rakouských soudních exekutorů za šikanózní. Zároveň vyjádřili silné obavy, že by představitelé Bombardieru mohli zabavený stroj okopírovat, čímž by několikaleté úsilí techniků Škody obrátili vniveč. To však rakouská strana jednoznačně popírá a tvrdí, že lokomotiva je umístěna ve skladišti uschovatele, kterého určil obchodní soud ve Vídni. Společnost Bombardier k ní údajně nemá žádný přístup. Přesto však hodlá Škoda Transportation proti postupu společnosti Bombardier protestovat u Evropské komise, protože podle jejího názoru se jedná o nekalou soutěž a snahu poškodit konkurenta. Je ovšem otázka, zda podobné stížnosti mají naději na úspěch. V každém případě lze očekávat vleklý spor, což se jeví jako výhoda pro Bombardier, který vcelku nemá kam spěchat.

(MaFr)

Nová pražská tramvaj Škoda 15T ForCity

Nová dráma / New Drama 2011

NOVÁ DRÁMA / NEW DRAMA 2011
FESTIVAL INSCENÁCIÍ SÚČASNEJ DRÁMY

7. ročník festivalu inscenácií súčasnej drámy
17. – 21. 5. 2011, Bratislava

7. ročník festivalu Nová dráma / New Drama 2011 skončil bez víťaza

V sobotu večer sa v Mestskom divadle P. O. Hviezdoslava skončila päťdňová prehliadka inscenácií súčasnej drámy.

7. ročník festivalu Nová dráma / New Drama 2011 priniesol na 4 scény 7 inscenácií a bohatý sprievodný program. Slovenskému publiku predstavil nielen súčasnú slovenskú, ale i slovinskú drámu. O Grand Prix sa tento rok uchádzalo šesť súťažných inscenácií, medzinárodná porota sa však cenu rozhodla neudelieť.

Medzinárodná porota tento rok zasadla v päťčlenom zložení: Alja Predan, dramaturgička, prekladateľka, redaktorka a teatrologička; Juraj Hubinák, dramaturg a odborný redaktor časopisu *kød – konkrétne o divadle*; Laco Kerata, dramaturg, režisér, herec a spoluautor projektov v divadle Stoka; prof. PhDr. Soňa Šimková, CSc., profesorka katedry Divadelných štúdií v Bratislave; a Marcin Zawada, umelecký riaditeľ medzinárodného divadelného festivalu Demoludy v Olsztynie. Porota sa po prvýkrát v histórii festivalu rozhodla neudelieť hlavnú cenu Grand Prix Nová dráma / New Drama 2011.

Pri odovzdávaní cien sa predsedníčka poroty Alja Predan vyjadrila: „Po dôslednom zvážení a živých diskusiách sme sa jednohlasne zhodli, že hlavnú cenu neudelíme. K tomuto rozhodnutiu nás viedla rôznorodosť štýlov a zvlášť kvality vybraných inscenácií. Dúfame, že naše rozhodnutie vyprovokuje nevyhnutnú debatu o stave slovenskej drámy.“

Zvláštna cena poroty patrí inscenácii *Podzemné blues* Mestského divadla Žilina v réžii Eduarda Kudláča. Cenu študentskej poroty získala inscenácia *Napichovači a lízači* Divadla SkRAT Bratislava v réžii Dušana Vicensa. Cenu bratislavského diváka si vyslúžila inscenácia *Gašparkove šibalstvá alebo Erotic dobrodružstvá Bob de Nira* Dezorzovho lútkového divadla v réžii Gejzu Dezorza.

Počas slávnostného večera boli vyhlásené aj ceny súťaže Dráma 2010: Prvé miesto obsadili zhodne texty Petra Jankú (*Kamene života*) a Zuzy Ferenczovej (*Babyboom*). Druhé miesto patrí textu Lenky Lagronovej (*Z prachu hviezd*), tretie miesto textu Heleny Eliášovej (*Té noci*) a textu Martina Hvišča (*Triáda*).

Vladislava Fekete, riaditeľka festivalu, sa na margo súťaže dramatických textov vyjadrila: „Máme nové dramatické texty, ktoré ešte neboli uvedené. Máme i staršie dramatické texty, ktoré stále neboli uvedené. Pýtame sa prečo? Odpoveď budeme hľadať do ďalšieho ročníka festivalu. Slovenské divadlo prežije vďaka kontinuálnemu uvádzaniu slovenskej drámy.“

Festival Nová dráma / New Drama 2011 sa skončil, tešíme sa na stretnutie s Vami o rok na festivale Nová dráma / New Drama 2012!

Ceny festivalu Nová dráma / New drama 2011

GRAND PRIX Nová dráma / New Drama 2011 nebola udelená

Zvláštna cena poroty

Peter Handke: *Podzemné blues*

Mestské divadlo Žilina

Réžia: Eduard Kudláč

Cena študentskej poroty

Napichovači a lízači

Divadlo SkRAT Bratislava

Réžia: Dušan Vicen

Cena Bratislavského diváka

Gejza Dezorz: *Gašparkove šibalstvá alebo Erotic dobrodružstvá Bob De Nira*

Dezorzovo lútkové divadlo

Réžia: Gejza Dezorz

Ceny súťaže dráma 2010

1. miesto Peter Jankú: *Kamene života*

Zuza Ferenczová: *Babyboom*

2. miesto Lenka Lagronová: *Z prachu hviezd*

3. miesto Helena Eliášová: *Té noci*

Martin Hvišič: *Triáda*

Gašparkove šibalstvá, foto: Július Dúbravay

Podzemné blues, foto: Divadelný ústav

19. Medzinárodný filmový festival Trenčianske Teplice, Trenčín

19th International Film Festival Trenčianske Teplice, Trenčín
June 17-25, 2011 | 17.-25. júna 2011

Art Film Fest otvorí po prvýkrát slovenský film!

Medzinárodný filmový festival Art Film Fest po prvýkrát v jeho novodobej histórii otvorí film slovenského tvorca. Otváraciemu ceremoniiálu 19. ročníka Art Film Festu 17. júna bude dominovať snímka *Dom* od mladej režisérky Zuzany Liovej, ktorá zožala úspech aj na prestížnom festivale Berlinale. Art Film Fest uvedie film v exkluzívnej predpremiére.

A film so silným príbehom o generačnom konflikte rodičov a detí bude súčasne prvým slovenským celovečerným filmom, ktorý bude vo svetovej konkurencii bojovať v Medzinárodnej súťaži hraných filmov o trofej Art Film Festu – Modrý anjel.

„Som veľmi rád, že sa nám film *Dom* podarilo získať na Art Film Fest a že Slovensko bude mať dôstojného zástupcu v našej súťažnej sekcii. Navyše pôjde v našich podmienkach o raritné uvedenie, keďže film bude mať domácu premiéru až na jeseň,“ povedal riaditeľ Art Film Festu Peter Nágel.

Režisérka Zuzana Liová, ktorá zaujala už svojim debutovým televíznym filmom *Ticho*, získala práve na Art Film Feste v roku 2003 Cenu Tibora Vichtu za scenár k filmu *Dom*. „Som rada, že sa sem vraciam späť, tento raz už s hotovým filmom. Veľmi si vážim, že ho budem môcť uviesť práve na Art Film Feste. Chodievam naň takmer každý rok a nikdy som si nemyslela, že práve môj film bude niekedy tento festival otvárať,“ povedala Liová.

Jej snímka rozpráva príbeh otca, ktorý pre každú zo svojich dvoch dcér stavia dom. Do stavby domov projektuje všetky svoje sny a ambície, ktoré stratil v ére komunizmu. Po tom, čo vyženie z domu staršiu dcéru, ktorá ho „sklamala“, sústreďí všetku silu na dokončenie domu pre mladšiu dcéru. Konflikt medzi generáciami sa však vyostreje, pretože aj ona sa začne proti otcovi a jeho snu nečakaným spôsobom vzopierať. Akú cenu zaplatia všetci zúčastnení, kým sa všetky skryté tajomstvá sa vynoria na povrch?

Scenár k filmu získal aj scenáristské ocenenie Krzysztofa Kieślowského v Cannes.

„Pri *Dome* som veľa čerpala z rôznych reálnych udalostí a hlavne z pozorovania ľudí. Inšpirovala ma aj nálada a atmosféra miest a dedín, ktoré som prešla na Slovensku. Pri písaní a nakrúcaní sa potom vždy v správny čas vynorili konkrétne emócie, motívy, dialógy či situácie,“ povedala o vzniku filmu Liová.

V česko-slovenskom filme, ktorého väčšiu časť financovala česká strana, si zahrli napríklad slovenskí herci JUDIT BÁRDOS, MAREK GEIŠBERG, MARIÁN MITAŠ, LUCIA JAŠKOVÁ,

JANA OĽHOVÁ, ATTILA MOKOS, DRŽITEĽ ČESKÉHO LEVA MIROSLAV KROBOT, herečka ocenená českou divadelnou cenou THÁLIE TÁŇA MEDVEČKÁ a aj sestra známej herečky ANI GEISLEROVEJ, ESTER.

(artfilmfest)

Zdroj foto: Fog'n'Desire Films s. r. o.

Emil Horváth je nový riaditeľ činohry SND

Dva súbory Slovenského národného divadla majú nových šéfov. Vladimíra Strniska na čele činohry nahradí Emil Horváth, novým šéfom baletu je Andrej Suchanov.

Generálny riaditeľ Slovenského národného divadla Ondrej Šoth odvolal riaditeľa činohry SND Vladimíra Strniska a menoval do tejto funkcie Emila Horvátha. Súčasne na uvoľnené miesto riaditeľa baletu SND, ktoré zastával Vlastimil Harapes, menoval Andreja Suchanova. Informáciu zverejnilo divadlo na svojej webstránke.

„Je to ako v hokeji, nemení sa družstvo, mení sa tréner,“ povedal Ondrej Šoth. „Vážim si prácu pána Strniska, je osobnosťou, ktorá spravila veľké veci pre divadlo. Každého nemusia súbory prijať, rok máte šancu získať si dôveru zamestnancov. Keď sa vám to nepodarí, nemôže to fungovať. V divadle je základom komunikácia interpretov s riaditeľom. Keď som bol na aktívne činohry a vypečul si názory hercov, väčšinou sa zhodli na tom istom.“

Profesor Vladimír Strnisko svoju výpoveď podpísať odmietol. Tvrdí, že na odvolanie nie sú žiadne vecné dôvody: „Ja mám absolútne všetko v poriadku. Pokiaľ sa týka spokojnosti – nespokojnosti, ide o dvoch-troch hercov, to nie je súbor. Tam je väčšina ľudí, s ktorými som robil, ktorí so mnou vychádzajú. To je všetko vycucané z prsta,“ vyhlásil. Tvrdí, že jeho zámerom bolo rozšírenie súboru a že chcel dať priestor mladým režisérom. Obvinenia, že chcel prepustiť všetkých hercov hrávajúcich popri divadle v televíznych seriáloch, odmieta.

„Podstatná časť činoherného súboru víta túto zmenu, ktorá môže viesť len k lepšiemu,“ povedal herec Tomáš Mašťalír. Podľa neho ide o prirodzené vyústenie pretrvávajúceho napätia a nespokojnosti s Vladimírom Strniskom ako šéfom. „Nejde tu o prejav osobnej nevráživosti, ako režisér je akceptovateľný. Výhrady sme mali voči jeho pôsobeniu ako riaditeľa súboru.“

V Slovenskom národnom divadle od 16. mája prebieha kontrola ministerstva kultúry. „Je zameraná na dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti pri hospodárení s verejnými prostriedkami, vykonávanie predbežných finančných kontrol,“ povedala hovorkyňa MK SR

Eva Chudinová. Kontroluje sa obdobie od 1. mája 2010 do 30. apríla 2011.

Súčasný generálny riaditeľ Ondrej Šoth do divadla nastúpil vlni 3. mája. „Kontrola je normálna vec, v múzeu bola už myslím dvakrát, som rád, že je tu. Vyhneme sa istým anonymným veciam, ktoré niekedy vychádzajú zo závisť. Ide o transparentnosť, sám som to navrhol.“

Podľa Strniska je zvláštne, aby bol ako riaditeľ súboru odvolaný v čase, keď je v divadle ministerská kontrola. Chce pred ňou obhajovať svoje pôsobenie v divadle a tvrdí, že vedenie sa toho bálo. „Poviem vám otvorene, tam sa nekradne en detail, ale en gros. Keď príde komisia ministerstva kultúry na stotinu toho, čo sa tam deje, je to na hodinovú výpoveď.“

Minister kultúry Daniel Krajcer si chce počkať na výsledky kontroly a potom rozhodne o ďalších krokoch. „Minister nechce zasahovať do kompetencií generálneho riaditeľa SND, ale v súlade so zriaďovacou listinou, podľa ktorej je generálny riaditeľ povinný s ministrom prerokovať závažné zmeny, požiadal generálneho riaditeľa Ondreja Šotha, aby mu zdôvodnil odvolanie riaditeľa činohry Vladimíra Strniska. Dosiaľ sa tak nestalo a ak to generálny riaditeľ neurobí, minister to bude považovať za nedodržanie dohody,“ dodala hovorkyňa MK SR.

(ao)

Poistovňa prepúšťa 600 ľudí, ale vedeniu zvýšila platy

Zvyšovanie plátov manažérov Sociálnej poisťovne, ktorá sa chystá prepustiť 600 ľudí, koalíční politici obhajujú. A to aj napriek tomu, že poisťovňa má finančné problémy a zvýšenie miezd desiatim ľuďom vo vedení ju vyjde v tomto roku na 22 500 eur. Navyše vláda stále zdôrazňuje potrebu šetriť najmä na chode štátnej správy a úradníkoch.

Poisťovňa zvýšila platy desiatim ľuďom vo vedení, upozornili *Hospodárske noviny*. Kým hovorkyňa rezortu práce Slavomíra Sélešová tvrdí, že nešlo o zvýšenie pevnej mzdy, ale o zásluhovú zložku, podľa hovorkyne Sociálnej poisťovne Jany Ďuriačovej ide o pevné mzdy. „Zvyšovali sa len niektoré, v súvislosti so zavŕšením etapy stabilizovania pracovných pozícií vo vedení,“ spresnila.

V situácii, keď poisťovňa prepúšťa 600 radových zamestnancov, je také zvyšovanie plátov podľa analytikov sporné. Pavel Haulík z agentúry MVK hovorí, že to môže znížiť dôveru verejnosti k vláde: „Teoreticky si manažment dokáže zorganizovať veci tak, aby úlohy zvládli aj bez toľkých zamestnancov práve preto, že im zvýšia plat a v konečnom dôsledku ušetrí. No verejnosť bude reagovať skôr spôsobom, že vláda šetrí na radových zamestnancoch, ale nie na manažmente. Ušetriť je síce jedným z hlavných cieľov súčasnej vlády, ale tým je aj znižovanie nezamestnanosti,“ uviedol.

„Ľuďom to nikdy nevysvetlíte, je to na zodpovednosť ministra a riaditeľa,“ poznamenal predseda Mostu Béla Bugár.

Predseda SaS Richard Sulík zvýšenie plátov obhajuje s tým, že poisťovňa oveľa viac ušetrí na mzdách tých, ktorých prepustí. „Sociálna poisťovňa nie je sociálny podnik a nie je tu na to, aby dávala robotu čo najväčšiemu počtu ľudí. To je zlé socialistické zmýšľanie,“ povedal. Celkovou úsporou argumentuje aj KDH.

Ani minister financií Ivan Mikloš nemá výhrady, naopak, s postupom podľa hovorcu jednoznačne súhlasí. „Je úplne v poriadku odmeniť manažérov, ktorí prinesú verejným financiám rádovo väčšie úspory formou znižovania prevádzkových výdavkov a zvyšovania efektívnosti,“ odkázal cez Martina Jaroša.

Prepúšťanie a súčasné zvyšovanie plátov kritizuje opozícia. „Prepúšťanie ďalších ľudí, keď v Sociálnej poisťovni či v štátnej správe nevedia, na ktorú nohu stúpiť, nemá obdobu,“ povedala Viera Tomanová (Smer).

(ao)

Podvod na internete: Príliš drahé informácie

Drahé internetové stránky, ktorých prevádzkovateľ užívateľovi vystaví faktúru za poskytnutie verejne dostupných informácií, sú späť. Tentokrát lákajú na informácie z tohtoročných Majstrovstiev sveta v ľadovom hokeji. Mnoho platiacich zákazníkov očakávajú vďaka popredným miestam vo vyhľadáváčoch.

Takzvané „60-eurové“ stránky sú späť. Firma Online Investment Group Ltd. so sídlom na Seycheloch opäť spustila nové internetové stránky, ktoré majú od ľudí násilne mámiť peňažné prostriedky. Využila pritom popularitu aktuálnej témy spätéj so Slovenskom, teda Majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji. Stránka www.sampionat.sk sa dokonca dostala na popredné miesta vo vyhľadávачi, a tak množstvo ohrozených užívateľov, ktorí podľahnú čaru rýchlejšej registrácie, rapídne rastie.

Všetky informácie o hokeji sú podmienené registráciou, keď registračný formulár je vygenerovaný pri kliknutí na ľubovoľnú záložku na stránke. Okrem bežne dostupných informácií, ktoré má stránka zhromažďovať, užívateľa láka k registrácii aj súťažou o hodnotné ceny, spomínajúc 3D plazmový televízor, 3D notebook a hernú konzolu s pohybovým senzorom.

Po vyplnení registračného formulára je od návštevníka vyžadované akceptovanie obchodných podmienok, ktoré sú prístupné pod samostatným odkazom. Najdôležitejšie body, ktoré okrem iného definujú aj cenu za prístup, sú súhrnne zobrazené na konci stránky. Užívateľ sa však o sume, ktorú by mal zaplatiť, dozvie, až po vyrolovaní druhého odseku. Ročný paušál v sume 49,95 eur je splatný s 12-mesačným predstihom. Pred neplatičmi a falošnými registráciami sa prevádzkovateľ chráni nasledovnou formuláciou, rovnako uvedenou v obchodných podmienkach: „Aby sa zabránilo zneužitiu a zámernému zadávaniu chybných údajov, bude Vaša IP-Adresa [xxx.xxx.xxx.xxx] a poskytovateľ internetu [xxx.xxx.xxx.xxx] pri použití uložená. Na základe tejto IP adresy je možné identifikovať danú osobu cez Vášho poskytovateľa Internetu.“

Za omeškanie platby si prevádzkovateľ účtuje zmluvnú pokutu, ktorá je pri prvej upomienke v sume 5 eur, pri druhej 10 a pri tretej 15 eur. V závere štvrtej časti obchodných podmienok upozorňuje, že v prípade neuhradenia platby prevodom na účet si bude účtovať aj úroky z omeškania vo výške 0,25 percent denne z celej dlžnej sumy. Prevádzkovateľ užívateľa zároveň zaväzuje k plateniu 12-mesačného preddavku, nakoľko mu nedáva možnosť odstúpiť od zmluvy.

Kauza „60 eurových faktúr“ vrcholila na jeseň minulého roka, kedy sa začali množiť sťažnosti zo strany ľudí, ktorí sa

na platených stránkach registrovali bez toho, aby si prečítali zmluvné podmienky. K celému prípadu v októbri minulého roka vydala vlastné stanovisko aj Slovenská obchodná inšpekcia, ktorá obdržala niekoľko stoviek podnetov na prešetrenie prípadu. Spoločnosti, ktoré boli do celého prípadu zaangažované podľa SOI „použili pri prezentácii na svojej internetovej stránke nekalú obchodnú praktiku, nakoľko spôsob, akým prezentovali službu a súťaže, bol v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti.“

„Tým, že spoločnosť prezentovala nutnosť vykonať registráciu ako podmienku pre účasť v súťaži, pričom neupozorňovala spotrebiteľov priamo na tejto úvodnej stránke, že táto registrácia zároveň slúži ako objednávka platenej služby, dokonca s viazanosťou na 1 rok alebo 2 roky, dopustila sa klamlivého opomenutia podľa § 8 odst. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov.“

SOI podľa vlastných slov spoločnosti so sídlom na Seychelách uložiť pokutu nemôže. Takisto nemá právo požiadať príslušné kontrolné orgány o konanie, nakoľko spoločnosť sídli mimo územia Európskej únie.

„Spoločnosť vo svojich Všeobecných obchodných podmienkach uviedla, že poskytovanie služby začína okamžite po registrácii, čo podľa zákona znemožňuje spotrebiteľovi odstúpiť od zmluvy v zákonnej lehote. Podmienkou je však súhlas spotrebiteľa, ktorý v tomto prípade dal nevedomky, čím sa vopred vzdal svojho práva na odstúpenie od zmluvy v lehote 7 pracovných dní podľa zákona č. 108/2000 Z. z. o podomovom predaji a zásielkovom predaji v znení neskorších predpisov.“ Takéto konanie je údajne v rozpore s ustanoveniami Občianskeho zákonníka.

„Spotrebiteľia, ktorí sa konaním spoločnosti cítia poškodení, môžu sa dovolávať neplatnosti takto uzatvorenej zmluvy v občiansko-právnom konaní na príslušných súdoch SR, podľa sídla spoločnosti (ak je na území SR), prípadne podľa svojho bydliska.“

SOI nemôže zaujať stanovisko, či má byť uhradená alebo neuhradená faktúra, nakoľko ide o občiansko-právny vzťah, do ktorého nemôže zasahovať,“ dodáva SOI vo svojom stanovisku. Celé znenie vyjadrenia Slovenskej obchodnej inšpekcie je možné nájsť na domovskej stránke.

(ao)

Odbor chémie na Univerzite Komenského má medzinárodnú akreditáciu

Známkou kvality Chemistry Eurobachelor sa môže pochváliť ako prvý na Slovensku bakalársky študijný program Chémia na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského (UK) v Bratislave. Osvedčenie fakulty priznali v rámci medzinárodnej akreditácie študijného programu. Jeho absolventom zabezpečuje automatické uznanie dosiahnutého vzdelania na popredných európskych univerzitách. Dekan fakulty Milan Trizna informoval, že osvedčenie UK získali v rámci nedávnej (19.-22. mája) Výročnej konferencie Európskej siete pre vysokoškolské vzdelávanie v chémii a chemickom inžinierstve (EC2E2N). Táto sieť združuje 120 európskych univerzít a chemických spoločností. „UK a jej Prírodovedeckej fakulte toto osvedčenie odovzdal Pavel Drašár, predseda komisie pre prideľovanie známky kvality Chemistry Eurobachelor,“ doplnil Trizna.

Ludia môžu nahlásiť problém cez MMS správu

Bratislavské Staré Mesto spustilo pre občanov novú službu – akýkoľvek problém môžu nahlásiť cez MMS správu. Podľa staromestskej starostky Tatiany Rosovej touto službou vychádza samospráva ešte viac v ústrety občanom, ktorí môžu na komunikáciu s miestnym úradom využiť aj takúto modernú technológiu. Ak Staromešťan zistí problém s verejným poriadkom, čistotou alebo čiernou skládkou odpadu vo svojom okolí, stačí zaslať MMS správu na telefónne číslo 0910 158 898.

V predmete treba uviesť označenie MESTO a v texte špecifikovať ulicu, kde sa problém nachádza, prípadne ho popísať. „Cena za MMS je podľa cenníka mobilného operátora. Zasláním správy súhlasí občan s príjmom informačných SMS správ od našej mestskej časti,“ uviedol pre TASR hovorca Starého Mesta Tomáš Halán.

(BN)

Ludia minuli milióny na tipovanie počas majstrovstiev v ľadovom hokeji

Milióny eur stavili na svoje tipy stávkari počas nedávnych majstrovstiev sveta v hokeji. Tie sú tradične po majstrovstvách sveta vo futbale a olympiáde jednou z najtipovanejších športových udalostí roka. „Tento rok to bolo o to viac, že sa majstrovstvá konali na Slovensku,“ hovorí bokmaker stávkovej spoločnosti Fortuna SK Marián Varga. Len v stávkovej spoločnosti Niké boli na hokejové zápasy podané stávky približne za 10 miliónov eur.

Výnimkou pri stávkovaní neboli ani tisícové vklady. „Napríklad tipujúci zo Zvolena bol o výhre Fínov nad Nórmami vo štvrtfinále presvedčený tak, že na to stavil až 40 000 eur. Na druhý deň sme mu za tento tip vyplácali 52 000 eur,“ hovorí Varga.

Podľa prevádzkového riaditeľa spoločnosti Niké Romana Bergera pri stávkach na to, kto bude majstrom sveta, tipujúci najviac verili našim, potom Rusom, Kanade, Česku a Švédmi. No našli sa aj takí, ktorí stavili na prekvapenia. „To, že sa majstrami sveta stali Fíni, predpokladalo len niekoľko desiatok tipujúcich, ktorí sa tak odniesli výhry v krásnom kurze 14 : 1. Teda ten, kto tipoval, že majstrami sveta sa stanú Fíni, vyhral za 100 eur 1 400 eur,“ dodáva Berger.

Niké vypísala na majstrovstvá celkovo 6 397 stávok. Okrem štandardných, teda na víťaza zápasu, boli vypísané aj špeciálne, ako napríklad stávka na najlepšieho hráča alebo najlepšieho brankára. „V každom zápase, v ktorom hrali naši hokejisti, a to bez ohľadu na to, kto bol favorit, verili slovenskí tipujúci viac našim hokejistom,“ hovorí Berger. „Jedinú výnimku tvoril zápas s Českom, kde stávkujúci verili viac Čechom, a to v pomere 2:1.“

Vo Fortune zaznamenali zvýšený záujem o tipovanie hokejových zápasov už pár dní pred začiatkom majstrovstiev a prvý týždeň sa tržby pohybovali približne 20 % nad normálom. „Nebyť skorého vypadnutia Slovenska, určite by sme prekročili aj historické maximá dosiahnutých tržieb počas majstrovstiev sveta v hokeji,“ myslí si Varga.

Národná lotériová spoločnosť TIPOS nezaznamenala počas šampionátu zvláštne výkyvy vo vkladoch. „Ludia hrali na favoritov. Jednou z výnimiek bolo finálové stretnutie, keď si tipujúci vybrali z vyrovnaného kurzu tip na víťazstvo Švédska, ktorému verilo až 70 % stávkujúcich, ďalších

20 % si myslelo, že finále sa skončí remízou a iba 10 % ľudí verilo vo víťazstvo Fínska," povedal hovorca lotériovej spoločnosti Rastislav Čépe.

Mimoriadne sa darilo aj internetovej stránke tipkurz.sk, vklady cez ňu počas majstrovstiev narástli v porovnaní s bežnými týždňami o 30 až 35 percent, pri esemeskovom tipovaní dokonca o 300 %. V SMS tipovaní podľa Čépeho ľudia tipovali „viac srdcom“, čo sa ukázalo v zápase Rusko – Slovensko. „Iba 21 % tipov bolo správnych, pričom tím Ruska bol kurzovo s našimi hokejistami miernym favoritom.“

Milióny prestávkovali počas majstrovstiev sveta aj ľudia v Českej republike. V porovnaní s bežnou prevádzkou narástol počet stávk až o 40 percent.

Múzeum sa vrátilo do vynuvenej Starej radnice

Stará radnica v centre hlavného mesta je po dlhobojnej komplexnej rekonštrukcii skolaudovaná a Múzeum mesta Bratislavy (MMB) sa vrátilo do svojich pôvodných priestorov. TASR to potvrdila námestníčka riaditeľa MMB Marta Janovíčková.

Už sme kompletne presťahovaní a pripravujeme expozíciu dejín mesta Bratislavy. Tá by mala byť otvorená koncom júna alebo začiatkom júla," dodala Janovíčková.

Nová expozícia o histórii mesta v suteréne a na prvom poschodí bude obsahovať dokumenty od najstarších čias do polovice 20. storočia. Na nej sa okrem pracovníkov MMB podieľa Mestský ústav ochrany pamiatok, Historický ústav Slovenskej akadémie vied a ďalšie inštitúcie.

(BN)

Nepelov štadión zrekonštruovali za 73,1 milióna eur

Spoločnosť s r. o. Ingsteel ako generálny dodávateľ zrealizovala za menej ako dva roky rekonštrukciu Zimného štadióna Ondreja Nepelu v Bratislave v celkovej cene 73,1 milióna eur bez DPH a postupovala podľa schváleného architektonického návrhu. Zákazku získala na základe tendra s cenou 62,9 milióna eur bez DPH. Na tlačovej besede v Bratislave to povedal jej generálny riaditeľ Anton Bezák.

„Som presvedčený, že sme urobili dobrú halu," zdôraznil s tým, že firma nie je prepojená s podnikateľom Jurajom Širokým. Za fámy označil tvrdenia, že sa za túto konečnú cenu dali postaviť tri štadióny. Nadštandard ako dvojpodlažné garáže, zdvíhacie schodiská, drevené obloženie chodieb, dvojnásobné a miestami až trojnásobné opláštenie hlavnej budovy bolo urobené na požiadavku investora, konštatoval.

Počas výstavby boli do projektu postupne zapracované zmeny či úpravy, ktoré oproti vysúťaženému návrhu zvýšili cenu o 16,3 % na 73,1 milióna eur bez DPH. Navýšenie pôvodnej ceny o 6,27 % vyplývalo zo zmeny rozsahu a kvality prác na základe požiadaviek objednávateľa a architekta. O ďalších 9,15 % cenu navýšili práce, ktoré neboli v pôvodnom tendri žiadané, ale boli nevyhnutné na fungovanie štadióna. Pod navýšenie celkovej ceny o 0,85 % sa podpísali aj práce, ktoré vyplynuli z rozdielu skutočného stavu starého štadióna v porovnaní s predpokladom v projekte.

Minister financií SR Ivan Mikloš (SDKÚ-DS) v máji prostredníctvom hovorca informoval, že posielala predsedovi Najvyššieho kontrolného úradu (NKÚ) Jánovi Jasovské-

mu list so žiadosťou o preskúmanie financovania prestavby štadióna. „Nemáme s kontrolou problém a poskytneme súčinnosť," povedal generálny riaditeľ Bezák.

(BN)

Je čas obnoviť spojenia zničené železnou oponou

Je čas obnoviť spojenia zničené železnou oponou, vyzýva predseda Bratislavského samosprávneho kraja (BSK) Pavol Frešo. Aj preto, že medzi priority kraja patrí rozvoj dopravnej infraštruktúry, ktorá zlepší zložitú dopravnú situáciu v hlavnom meste a v regióne.

Zámery kraja na rozvoj dopravnej infraštruktúry predložil Frešo počas ostatného 13. stretnutia predsedov parlamentov krajín Regionálneho partnerstva, ktoré bolo rozšírené o účasť Bulharska, Rumunska, Chorvátska a Čiernej Hory. Hlavnými témami stretnutia boli práve rozvoj cestnej siete v regiónoch a cestovný ruch, ktorý je s rozvinutou infraštruktúrou úzko spätý.

Frešo pripomenul, že Bratislavský kraj a celé Slovensko má historickú šancu napojiť svoje železnice na hlavné dopravné koridory v Európe, v rámci ktorých sa bude riešiť aj integrovaný dopravný systém a zapojenie vlakov na území bratislavského regiónu a mesta Bratislavy. Rozbehnutý je aj projekt Bratislavskej integrovanej dopravy (BID), teda ľahšie kombinovanie hromadných dopravných prostriedkov na území kraja. BID predstavuje komfortné cestovanie verejnou dopravou na území regiónu a mesta a bude slúžiť ako alternatíva stále sa rozrastajúcej automobilovej doprave.

V rámci cezhraničnej spolupráce s Rakúskom pripravuje BSK výstavbu cyklomosta Devínska Nová Ves – Schlosshof. So začiatkom výstavby sa ráta ešte tento rok, otvorenie mosta je plánované v roku 2012. „Naša spolupráca so susednými regiónmi je daná historicky a v súčasnosti je na veľmi dobrej úrovni, preto chceme budovať dopravné spojenia hlavne na miestach, kde boli zničené železnou oponou," povedal Frešo.

Za kľúčové pre rozvoj dopravy označil aj vybudovanie diaľnice D4 ako obchvat Bratislavy, rýchlostnú cestu R7 v trase Bratislava – Dunajská Lužná, rovnako dôležitá je aj integrovaná doprava a rekonštrukcia a modernizácia ciest II. a III. triedy. „Najhoršia dopravná situácia je na vstupoch a výstupoch z Bratislavy, hlavne smer východ a juhovýchod. V rannej a poobedňajšej dopravnej špičke sa tvoria niekoľkokilometrové kolóny vozidiel. Riešením je vybudovanie rýchlostnej cesty R7 v smere Bratislava – Dunajská Lužná, ktorá sa napája na diaľnicu D4 a aby to malo z dopravného hľadiska význam, musí sa budovať súčasne s obchvatom Bratislavy D4," dodal Frešo.

Regionálne partnerstvo je istým východiskom stredoeurópskej dimenzie regionálnej politiky

Vzniklo z iniciatívy Rakúska v júli 2001. Jeho impulzom bol prejav ministerky zahraničných vecí Rakúska Benity Ferrero-Waldner, ktorá vyzvala predstaviteľov stredoeurópskych krajín k spoločnému postupu v otázkach stredoeurópskej regionálnej politiky i v politických postojoch v rámci budúceho členstva v Únii. Cieľom Regionálneho partnerstva je spolupráca aj podpora riešení bilaterálnych problémov, spojených so vzájomnými ekonomickými vzťahmi.

(BN)

Slovenská dedina a Povstanie

Veliký, M.: *Slovenská dedina a Povstanie*

In: Hlas robotníkov, roč. 4, č. 1 (10. 1. 1997), s. 5; č. 2 (20. 1. 1997), s. 5; č. 3 (24. 1. 1997), s. 5.

Rec.: *Slovenská dedina 1938-1944 / S. Cambel*

Bratislava: Slovak Academic Press, 1996

•••

67. výročie Slovenského národného povstania (29. august 2011) a 83. výročie narodenia prof. PhDr. Samuela Cambela, DrSc. (1928-2004),¹ sa stali podnetom na publikovanie state doc. JUDr. Mariána Velikého, CSc., prevzatej z *Hlasu robotníkov* (Banská Bystrica), ktorá bola venovaná 52. výročiu SNP (29. 8. 1996), a to so zreteľom na jej teoretickú hodnotu. V stati o knihe Samuela Cambela skoncipoval Marián Veliký cenné myšlienky a dejové súvislosti, ktoré sa dotýkajú jednej z najslávnejších udalostí dejín slovenského národa – Povstania 1944 (29. 8. 1944).

•••

Aj keď uplynul určitý čas, čo sme si 29. augusta 1996 pripomínali 52. výročie SNP, publikujeme recenziu politológa Mariána Velikého o knihe Samuela Cambela – *Slovenská dedina 1938-1944*. Popredný slovenský historik S. Cambel venuje toto dielo dedine, a to z pohľadu jej účasti v Povstaní. Myšlienky a úvahy skoncipované v recenznej stati Mariána Velikého sú spomienkou na hrdinský zápas ľudu Slovenska, ktorý bojoval a umieral v našich horách, dedinách a mestách po potlačení Povstania fašistickými vojskami Wehrmachtu a ozbrojenými silami slovenského vojnového štátu na prelome dramatických rokov 1944-1945. A dedina v týchto osudových časoch národa nepochybne tvorila ľudské, sociálne a materiálne zázemie protifašistického odboja na Slovensku.

•••

Ponovembrový, poprevratový čas – mimochodom, sú preň charakteristické spoločenské protiklady neobvyklej intenzity a rozsahu, často na ostrie vyhotené protichodné názory, tendencie, vzťahy – tento čas, produkujúci aj určité symptómy nihilizmu, úpadku v myslení, nevdojak podsúva aj otázky súvisiace s najnovšou históriou slovenského národa. Prirodzene, sú to otázky, či azda podnety, ktoré majú svoje odôvodnenia. Tieto spočívajú v procesoch balansujúcej privatizácie, žiaľ, tak často sa vymykajúcej zákonom štátu a etike, čiže sú to procesy, ktorých dôsledkom je zánik systému hodnôt so spoločenským vlastníctvom. Nová hodnotová sústava samostatného demokratického Slovenska sa utvára na základe súkromného vlastníctva a prejavom či výrazom tohto zložitého vývinu je spoločenský pluralizmus – ekonomický, politický, ideový. A iba samotná spoločenská prax môže preveriť, či onen, dnes tak nástojčivo vyzdvihovaný pluralizmus, nebráni v plnom rozsahu využívať ľudský, intelektuálny a materiálny potenciál nášho národa; ľud Slovenska je totiž nejednotný, rozdrobený, roztrieštený na množstvo rozmanitých politicky motivovaných sociálnych skupín, a je teda otázkou, či pluralizmus naozaj povedie k onému proklamovanému, želatelnému rozmachu výrobných síl, vedy a kultúry v záujme všetkých občanov republiky.

V tomto riečišti hodnôt, v tomto pohybe spoločnosti či v akomsi jej prerode rezonuje hlas vedy – historiografie, politológie, štátoprávnej teórie – a pripustíme, že v istom zmys-

le aj vedomia národa nanovo hodnotiť alebo prehodnotiť dejiny nášho národa, teda vysloviť nové sudy, nové náhľady na určité dejinné udalosti.

Z týchto hľadísk tu badať, či hádam aj identifikovať teoretické, myšlienkové smery dvojakého druhu. Prvý smer sa snaží na podklade nových vedeckých výskumov potvrdiť, umocniť to, čo bolo národom ťažko vydobyté, čo predstavuje v jeho histórii progres, čo zrkadlí jeho naozaj pohnuté dejiny a čo tvorí vedecky verifikovanú pravdu o prelomových dobách ako trvale platných, nemenných hodnotách Slovákov. Pravdaže, takéto tvorivé počiny slovenského národa pôsobia inšpiratívne, nabádajú nás k tvorivosti a pracovnosti, prezentujú tu vývinovú líniu nášho národa, ktorá vedie po ceste ideálov slobody, demokracie, humanizmu, pokroku. Druhý smer akoby popieral preukázateľne dokázané a všeobecne známe, životom národa overené, potvrdené a akceptované historické udalosti, ktoré dvíhali národné sebedovomie, sebadôveru a hrdosť, posúvali Slovákov na piedestál národa vskutku moderného, pokrokového, európskeho.

Ak sa stotožňujeme s takýmto náhľadom na tieto otázky, je potom namieste uviesť, že akékoľvek prekrúcanie či znevažovanie pokrokových dejinných vystúpení Slovákov sa nám javí byť ako negáciou ich oslobodzovacích, demokratizačných, humanizačných snáh, nelahkých zápasov o pravdu a ľudskú dôstojnosť. A navyše, subjektívne chápanie uzlových dejinných priesečníkov Slovákov znižujú či zužujú význam takých jeho úsilí, keď sa neraz tak nástojčivo nastoľovala, prebojovávala a riešila jedna z najdôležitejších, priam bytostných otázok nášho národa – právo Slovákov na svoje samourčenie, právo Slovákov na svoju národnú identitu a existenciu, tak často v histórii ohrozovanú vonkajšími činiteľmi nežičlivej Európy. A azda tu tiež prichodí pripomenúť aj to, že uvedené vlastnosti sú slovenskému národu identické, prirodzené, dejinami stvárňované črty a atribúty Slovákov, ako sú sloboda, demokracia, humanizmus, pokrokovosť, napokon vždy v histórii nadobúdajú nezvratiteľnú etickú, ľudskú, občiansku, politickú hodnotu. A to napriek neúcte k dejinám nášho národa, ktorá sa vyskytuje v spisbe podaktorých teoretikov, ktorí nevedia, alebo snád nechcú vidieť naozajstnú pravdu o významných historických dejoch a vystúpeniach Slovákov.

V súradniciach obidvoch nadhodených teoretických, myšlienkových prúdoch sa nesporne zrači byť takouto trvalou nemennou hodnotou nášho národa Slovenské národné povstanie. Patrí, a to je nálež doterajšieho takmer polstoročného výskumu, ku kľúčovým udalostiam všeobecných a osobitne politických dejín slovenského národa, s ktorou sú nerozlučne späté ušľachtilé ideály slobody, demokracie, humanizmu, pokroku. Povstanie má teda trvalú platnosť, a to napriek dnes bežne vyslovovaným, traktovaným názorom, náhľadom určitých vedcov, spochybňujúcich jeho charakter, podstatu, dejinný význam.

Ak sme si pripomínali 52. výročie SNP 29. augusta 1996, tejto hrdinskej epopeje nášho národa, nielenže bolo počuť hlasy tých, čo nihilizujú protifašistické národnooslobodzovacie hnutie na Slovensku, ale súčasne sme mali pri tejto príležitosti možnosť uvedomiť si, že tematika Povstania sa nachádza priamo v ohnisku teoretických polemík, že ide o tematiku, ktorá je stále aktuálna, živá, obzvlášť v tomto poprevratovom čase. Niektorí teoretici, ktorí Povstanie chápu skreslene, sa snažia presadiť svoje predstavy, koncepty a náhľady na SNP, popierajúc jeho skutočnú historickú

hodnotu, radi by vyriekli akýsi nový verdikt o Povstaní a to s konečnou platnosťou. A to, že totiž Povstanie nebolo také, za aké ho pokladá donovembrová, doprevratová vedecká historická, politologická, štátoprávna literatúra. V tomto akoby kryštalizujúcom sa kvase rozmanitých náhľadov na Povstanie sa dostáva k slovu významný slovenský vedec Samuel Cambel: *Prácou o slovenskej dedine vojnových čias* oslovuje čitateľa, prostého občana i vedca, aby takto hlbšie ozrejmil, ba hádam aj obhájil, našu národnú, povstaleckú históriu.

•••

V diele *Slovenská dedina 1938-1944* (Slovak Academic Press, Bratislava 1996, 218 s.) sa S. Cambel celou váhou svojich nových bádateľských výsledkov stavia na stanovisko teoretikov, ktorí neochvejne bránia premisu, že Povstanie je významným priesečníkom, významnou udalosťou moderných dejín slovenského národa. Monografia je cenným poznávacím prameňom, vzácnym príspevkom objasňujúcim tú doposiaľ nie úplne prebádanú otázku Povstania, ktorá je spojená s účasťou slovenskej dediny, zvlášť roľníctva, na protifašistickom odbojovom hnutí. Práca je ojedinelá už samotnou tematikou, a je preto samozrejmé, že prináša cenné poznatky pre historiografiu, politológiu, štátoprávnu vedu. S. Cambel v publikácii, opierajúc sa o rozsiahle študijné zdroje, nás nezaujato presviedča o národnom, ľudovom charaktere Povstania, a to na podklade analýzy tých spoločenských premien dediny, ktoré spôsobovali udalosti oných osudových vojnových čias – Mníchovský diktát, vyhlásenie autonómie Slovenska, Viedenská arbitráž; konštituovanie samostatného Slovenského štátu, vstup Slovenska do vojny vo zväzku s hitlerovským Nemeckom proti ZSSR a jeho spojencom (1938-1941). Autor prízvukuje, že dedina, jej popolitý roľnícky, robotný ľud pod ťarchou domáceho a európskeho vývinu sa chtiac-nechtiac dostával do konfliktu sa štátom, s inštitúciami právneho a politického režimu, ktoré prezentovali a garantovali fašistickú moc na Slovensku. Pregnantne koncipuje túto myšlienku sám autor, keď píše, že „skutočným prejavom vôle slovenského národa nebolo to, čo po 14. marci 1939 prezentovala bratislavská vláda, ale spontánna účasť a masová podpora státisícov; čo sa priamo alebo nepriamo zúčastnili odboja a povstania“ (s. 5). A tak musíme priznať onú pravdu, že práve v tomto zmysle je pre nás vedecké ponímanie, vedecké videnie Povstania so zvláštnym dôrazom na úlohu dediny v ňom, zobrazené v diele S. Cambela, naozaj presvedčivé. Nepochybne aj táto práca iba umocňuje známe vedecké zistenia, historickým priebehom Slovákov overený postulát hlboko zakorený vo vedomí ľudu: Že SNP bolo totiž naozaj národné, že ono bolo ráznym vystúpením ľudu Slovenska proti Tisovej fašistickej mocenskej a vládnej mašinérii a nacistickému Nemecku, že rezonovalo neobyčajne zvučným hlasom Slovákov za svoju národnú vec, za svoju národnú slobodu, bojujúc tak zároveň po boku ostatných národov porobenej Európy.

S. Cambel podáva v monografii celistvý, analyticko-syntetický pohľad na slovenskú dedinu v kontexte celého súhrnu tých vnútorných, ako aj vonkajších faktorov ekonomického, politického a ideového vývinu Slovenska, ktoré vyúsťovali do procesov postupného utvárania protifašistického odbojového zástoja slovenského roľníka. Nezanedbateľný je aj samotný koncept publikácie. S. Cambel ho projektuje, štylizuje tak, aby mu poskytoval optimálny priestor či rá-

mec na zachytenie rozhodujúcich vývinových reálií dediny v súlade s danými, historicky ohraničenými štádiami, ktoré chronologicky nasledovali, po vyhlásení autonómie Slovenska 6. októbra 1939 v Žiline. V tomto akiste metodologickým zmysle možno periodizovať dielo S. Cambela na analýzu slovenskej dediny z hľadiska dvoch vývinových období.

Prvé obdobie sa v práci S. Cambela viaže na rozbor spoločenských pomerov slovenskej dediny počas existencie autonómie Slovenska, keď sa ono ešte začleňovalo do štátoprávných štruktúr Mníchovským diktátom oklieštenej II. ČSR (6. 10. 1938 – 14. 3. 1939) tieto politické zmeny znamenali zriadenie autonómnej vlády Slovenska, ktorá bola zložená z predstaviteľov HSLS (2), Republikánskej strany maloroľníckeho a zemedelského ľudu, čiže agrárnej strany (2) a SNS (1).

Druhé obdobie sa v monografii S. Cambela vzťahuje na analýzu spoločenských pomerov slovenskej dediny, keď sa II. ČSR rozpadla a na jej troskách vznikol Protektorát Čiech a Moravy a Slovensko sa stalo samostatným štátom (14. 3. 1939 – Povstanie 1944); po tomto dejinnom zvrate vláda samostatného Slovenska pozostávala už iba z reprezentantov HSLS.

1. Na pozadí historických dejov, ktoré boli podmienené Mníchovským diktátom, vyhlásením autonómie Slovenska a Viedenskou arbitrážou, S. Cambel precízne vedecky vyhodnocuje a koncipuje mocensko-politické, sociálno-ekonomické, ideovo-mravné dôsledky štátoprávných zmien, ktoré sa samozrejme dotýkali aj slovenskej dediny a jej určujúcej zložky, slovenského roľníctva. Autor konštatuje, že Slovensko po Viedenskej arbitráži (2. 11. 1938) zostalo mocensko-politicky, sociálno-ekonomicky, teritoriálne oslabené. Viedenský diktát, táto zlovôľa hitlerovského Nemca a horthyovského Maďarska, spôsobili vážnu trhlinu do hospodárskeho systému Slovenska, narušili celý poľnohospodársky organizmus, a to zabratím najúrodnejších krajov južného Slovenska horthyovským Maďarskom. Poukazuje sa na to, že tieto vonkajšie mocenské zásahy ochromili produkčnú schopnosť Slovenska, zmenšením poľnohospodárskej bázy sťažili výrobné možnosti slovenského roľníctva, bolestivo postihovali život slovenskej dediny.

Vláda samostatného Slovenska hľadala z tejto neutešenej politickej a sociálno-ekonomickej situácie východisko v revízii, poťažne v dokončení pozemkovej reformy z roku 1919.

2. Vznik samostatného Slovenského štátu (14. 3. 1939) priniesol, ako zdôrazňuje S. Cambel, nové predstavy o agrárnej otázke, ktorá tvorila významný komponent v politickom programe HSLS, vlády a štátu. Autor postuluje, že úvahy, vízie o akceptovateľnosti čs. pozemkovej reformy z roku 1919 sa stali pre samostatné Slovensko neprijateľné, nakoľko už nekonvenovali s jeho potrebami a záujmami. Vláda samostatného slovenského štátu preto prichádzala s požiadavkou vypracovať a uzákoníť vlastnú národnú pozemkovú reformu. Autor uvádza, že v roľníckej politike samostatného Slovenska sa v procese tvorby pozemkovej reformy patričným spôsobom uplatnila koncepcia agrárneho hnutia (M. Hodža, J. Lettrich, J. Ursíny), prihliadalo sa tiež na prístupy predstaviteľov slovenského regionalizmu (I. Karvaš, P. Zátka) ako aj na názory zemistov, to značí skupiny verejných činiteľov združených okolo časopisu revue *Zem* (F. Lednár, V. Moravčík, J. Millo). Dokladá, že národná pozemková reforma našla svoj právny výraz v zákone č. 40/1940 Sl. z. Predmetom autorových bádateľských

rozborov je súvaha o sociálno-ekonomických, ako aj politických súvislostiach pozemkovej reformy obsiahnutých v prijatom zákone. Konštatuje, že uzákonená pozemková reforma a na ňu nadväzujúce právne a politické opatrenia vlády očividne zvýhodňovali predovšetkým veľkostatkárske roľnícke vrstvy na slovenskej dedine.

S. Cambel v ďalšej časti monografie venuje pozornosť vývinovým procesom na slovenskej dedine, ktoré sa začali odvíjať po prijatí diplomatických aktov, tzv. Ochranej zmluvy a jej dodatku – tzv. Dôverného protokolu (marec 1939), po hanebnej schôdzke Hitlera a Tisu v rakúskom Salzburgu (júl 1940) a po zavlčení Slovenska do vojny (jún 1941). Autor precizuje, že tieto dejinné udalosti, inak motivované Tisovou filozofiou tzv. menšieho zla, obmedzili suverenitu samostatného Slovenska a teda znamenali, že hospodárstvo Slovenska vrátane poľnohospodárstva sa dostalo do priameho područia nacistického Nemecka (diktát Nemecka). A tak poľnohospodárska prvovýroba, ako aj poľnohospodárska priemyselná druhovýroba, poľnohospodárstvo ako celok, prírodné bohatstvo sa na Slovensku stali výnosným, ba nepostrádateľným potravinovým a surovinovým rezervoárom pre fašistické Nemecko v jeho expanzívnom ťažení na Východ. Autor poznamenáva, že v tomto slede dejinných udalostí vyniká aj smutne známa, z etického a náboženského hľadiska odsúdeniahodná politika slovenského vojnového štátu proti Židom (tzv. Židovský kódex, 1941). Pôda, majetok slovenského židovského obyvateľstva v rasových, arizačných akciách štátu predstavovali nezvyčajne výdatný kapitálový zdroj, z neho ťažili a bohatli najmä veľkostatkári na slovenskej dedine. Autor usudzuje, že tejto politike zodpovedá aj oficiálne vládou proklamovaný ideál o slovenskom veľkostatkárovi – ekonomickej, politickej, kresťanskej opore štátu. Prízvukuje, že v tomto duchu vyznieva aj tzv. zvelaďovacia akcia vlády na povznesenie slovenského roľníctva (1942).

S. Cambel v diele analyzuje komplex otázok spätých so slovenskou dedinou, so slovenským roľníctvom v časoch vojny, protifašistického odboja a Povstania. Neopomína pritom ani také fragmenty, ako boli roľnícke družstvá, roľnícke peňažníctvo, roľnícke stavovské ustanovizne. Vyzdvihuje roľnícke družstevníctvo, ktoré v národnooslobodzovacom hnutí ako aj v Povstaní zohralo pozitívnu úlohu. Autorova sonda sa dotýka Roľníckej vzájomnej pokladnice a Sedliackej banky ako finančných inštitúcií roľníckeho bankovníctva; poznamenáva však, že tieto boli nástrojmi na ovládnutie poľnohospodárstva slovenským kapitálom. Ďalej rozoberá roľnícke inštitúcie, najmä funkcie Zemedelskej rady pre Slovensko, Slovenského pôdohospodárskeho združenia, Roľníckej komory. Postuluje, že tieto korporácie slovenského roľníctva boli významnými článkami politickej sústavy štátu na jeho ingerencie do celej sféry rezortu poľnohospodárstva.

•••

Dieľo S. Cambela, táto naozaj skvelá genéza problematiky slovenskej dediny vojnových čias, vyúsťuje do syntézy, je uceleným zhrnutím poznatkov o spoločenských procesoch, ktoré už bezprostredne predurčovali ozbrojené vystúpenie ľudu Slovenska a teda aj roľníctva proti fašistickej moci štátu. Autor výstižne poukazuje na zretazenie všetkých spoločenských rozporov pred Povstaním, na rozpory sociálne, ekonomické, politické, ideové a etické, ktoré sa na Slovensku zauzľovali a stali sa neriešiteľnými. Celková interpretácia týchto otázok v publikácii S. Cambela, uvažovanie o tejto

problematike je natoľko podnetné, že evokuje vyriečiť myšlienku: SNP bolo nielen z hľadiska historiografie, politológie, štátoprávnej vedy, ale ja z hľadiska filozofie, ako aj sociológie vyvrcholením procesu odcudzenia sa väčšiny národa, väčšiny ľudu Slovenska vo vzťahu k štátu. Dá sa povedať, že znamenalo aj jeho odmietnutie ako historicky konkrétnej, národnej formácie fašizmu. V Povstaní prevládla totiž ona známa idea obnovenia spoločného štátu Čechov a Slovákov na princípe rovného s rovným.² „Nastal moment, keď sa do krajnosti vyhrotil konflikt medzi domácou fašistickou mocou, reprezentovanou bratislavskou vládou, prezidentom J. Tisom a ich miestnou administratívou na jednej strane a väčšinou národa na strane druhej,“ zdôrazňuje vo svojej knihe S. Cambel (s. 200).

Osobitne akcentovanou časťou monografie S. Cambela je vedecky precízne formulovaná interpretácia programu Povstania, Vianočnej dohody (1943), a to predovšetkým v spojitostiach, nadväznostiach na revolučnú SNR a národné výbory. Dokladá, že tieto politické formácie protifašistického národného frontu a Povstania boli úzko previazané so slovenskou dedinou, so slovenským roľníctvom. Autor zvýrazňuje zjednocujúcu úlohu 5. ilegálneho vedenia KSS (K. Šmidke, G. Husák, L. Novomeský) v odbojovom hnutí, a to vo svetle celkových príprav, čiže vytvárania politických, organizačných, vojenských predpokladov ozbrojeného vystúpenia ľudu Slovenska, ako aj v samotnom Povstaní. Pozitívne hodnotí občiansky odbojový blok, ktorý svoj protifašistický postoj a účasť v Povstaní odvodzoval, poťažne spájal s významnými osobnosťami oných čias – M. Hodžu, J. Lettricha, J. Ursínyho, V. Šrobára, M. Kvetku, J. Goliána. Dodáva, že všetky odbojové smery na Slovensku považovali roľníctvo za samozrejmy, neodmysliteľný ľudský potenciál odboja a Povstania.

Ak S. Cambel v knihe završuje svoje bádateľské súvahy o spoločenských pomeroch na Slovensku pred Povstaním, má na zreteli najmä určité, dá sa povedať menovite vnútorné, ako aj vonkajšie príčiny, ktoré spôsobovali krízu vojnového štátu a jeho vládneho systému a ktoré viedli k narastaniu nespokojnosti ľudu, posilňovali protifašistické tendencie v národe. Pripomína, že to bola predovšetkým otázka zatiahnutia Slovenska do vojny hitlerovským Nemeckom, ako aj zostrujúca sa fašistická diktatúra na Slovensku. Isteže mala rôzne nedemokratické, nehumánne podoby, prejavy, praktiky politického mechanizmu ľudáckeho štátu. A tak nám kniha ponúka poznanie o tom, že iba v týchto historicky determinovaných súvislostiach možno posudzovať naozaj neutešený, stále sa stupňujúci krízový stav slovenskej spoločnosti pred Povstaním, čo sa tak preukázateľne prejavovalo v zhoršovaní sa životných podmienok ľudu Slovenska v ťaživých sociálnych dôsledkoch i v tragických dopadoch na osudy slovenského človeka, slovenského roľníka. Autor vyvodzuje, že v kontexte vojnových spoločenských realít väčšina národa strácala ilúzie o štátnej samostatnosti, o kresťanskej morálke, ktorá vystupovala ako určujúci ideologický fenomén „farskej republiky“. Premeny nastali aj vo vedomí slovenského roľníctva, ktoré odsudzovalo nehanebný, fašistický režim vojnového slovenského štátu. Poznamenáva, že slovenský roľník čoraz väčšmi začal prejavovať svoje slovanské cítenie a zmýšľanie, otvorene začal odmietat vazalskú závislosť Slovenska na fašistickom Nemecku, odsudzoval drámu vojny, ktorú viedli temné fašistické sily Európy a sveta. Uvádza, že svedomie roľníka začali poburovať zločiny fašizmu páchané na obyvateľoch Slo-

venska, tragédie slovenských vojakov na východnom fronte a ich osudy, surové represálie voči antifašistom, deportácie Židov a ich vyhladzovanie v táboroch smrti. Dramatický priebeh vojnových udalostí a s nimi späté trpké skúsenosti, nadobudnuté poznatky z metód fašistickej vládnej moci na Slovensku a v tomto ohľade predovšetkým idey slovanstva, slovanskej vzájomnosti, teda myšlienky J. Kollára a P. J. Šafárika, priviedli slovenského roľníka do odbojového hnutia, do Povstania.³

A tak musíme nevdojak vyzdvihnúť tú skutočnosť, že monografia S. Cambela poskytuje dostatok dôkazov o slovenskej dedine a jej roľníckom ľude, ktorý sa v ťažkých, osudových vojnových časoch zachoval nanajvýš statočne, hrdinsky a masovo vystúpil spolu s ostatnými vrstvami národa, robotníkmi a vlasteneckou inteligenciou, s vojakmi proti fašistickej moci štátu. Samozrejme, účasť dediny, účasť roľníctva v odboji a v Povstaní mala rozmanité podoby; formy, prejavy.

Pravda, ľud a teda i roľníctvo – tvoriac jeho najširšiu sociálnu zložku – vstupovali do Povstania v nádeji, že ono zrodí nové slobodné, demokratické, humánne pomery pre všetko obyvateľstvo bojujúceho Slovenska.⁴ Túto perspektívu vyznačovala ona tak ojedinele sa vyskytujúca v dejinách jednota ľudu Slovenska, a to bez ohľadu na národnostné, etnické, politické, náboženské rozdiely. Nemožno pochybovať o tom, že Povstanie takto odkrylo nesmiernu životodarnú silu slovenského národa, prezentovalo jeho túžbu, odhodlanie a určilo i jeho potrebný rozmer kráčať v ústrety novým časom ako rovnocenný partner v civilizačných európskych, ako aj vo svetových dimenziách vývinu ľudského spoločenstva. A hádam v tejto spätosti treba podotknúť aj to, že Povstanie 1944 aj z tohto hľadiska napĺňalo odkaz Povstania 1848-1849, ktorého vedúcou osobnosťou bol neohrozený bojovník za práva Slovákov, politik a vedec, literárny a kultúrny dejateľ, mysliteľ európskeho dosahu Ľudovít Štúr. A snáď ešte jeden postulát sa dá vyčítať, vydedukovať z knihy S. Cambela: Že slovenský človek sa z dejín poučil natoľko, že v konečnom dôsledku sa vie vzoprieť proti národnej a sociálnej porobe, že neváha pozdvihnúť svoj hlas proti krivdám, proti nespravodlivosti v mene slobody, pravdy, pokroku.⁵ A niet sporu o tom, že tu kdesi treba nachádzať onú príslovečnú humánnu, všeľudskú povahu či podstatu slovenského národa, ba hádam aj zmysel dejín Slovákov, všetkých ich snažení tak v prelomových dobách, ako aj v časoch ich pokojnej činnosti práce.

Dielo prof. PhDr. Samuela Cambela, DrSc. je obsažné, podnetné, zaujímavé. Je výrečnou prezentáciou profesionálnej spôsobilosti a tvorivosti vedca s prísnyimi metodologickými merítkami, s nezvyčajnou znalosťou problematiky dejín nášho Povstania. Toto poznanie opierame o skutočnosť, že zvolenú, radno uviesť, že i neľahkú tematiku zvládol na vysokej teoretickej úrovni myslenia – v monografii sa odzrkadľuje jeho schopnosť vyslovovať objektívne, pravdivé súdy a úsudky o slovenskej dedine, o slovenskom roľníctve oných vojnových, povstaleckých čias. Patrí mu preto uznanie za tento jeho jedinečný bádateľský, vedecko-výskumný počin, za tento jeho prínos do našej slovenskej národnej vedeckej spisby.

doc. JUDr. Marián Veliký, CSc.
Bratislava – Viedeň, 2011

Poznámky:

¹ Prof. PhDr. Samuel Cambel, DrSc., ostáva výraznou osobnosťou slovenskej národnej historickej vedy; teoretické práce o dejinách Slovenska sú významným prínosom S. Cambela do slovenskej národnej vedeckej spisby. S. Cambel pôsobil na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského a v Historickom ústave Slovenskej akadémie vied v Bratislave.

² Nosnou ideou a koncepciou Slovenského národného povstania bola vôľa ľudu Slovenska obnoviť spoločný štát Čechov a Slovákov – ČSR v duchu odbojového protifašistického hnutia 1939-1945. Vôľu obnoviť spoločný štát Čechov a Slovákov – ČSR deklaroval český národ v Májovom povstaní českého ľudu 1945.

Protifašistický odboj na Slovensku a v Čechách zjednocoval všetky vlastenecké a demokratické smery a zložky ako na domácej pôde, tak aj v zahraničí (Moskva – odbojové centrum pod vedením Klementa Gottwalda; Londýn – odbojové centrum pod vedením prezidenta ČSR E. Beneša). V podmienkach slovenského fašistického vojnového štátu formulovala ciele odboja Vianočná dohoda a revolučná SNR 1943 (komunistický odboj – K. Šmidke, G. Husák, L. Novomeský; občiansky odboj – J. Lettrich, J. Ursíny, M. Josko a ľavicoví sociálni demokrati P. Zaťko, I. Horváth).

Protifašistický odboj Čechov a Slovákov 1939-1945 pramenil z ideového odkazu protihabsburského odboja Čechov a Slovákov 1914-1918 a z takých hodnôt, ako boli zdroj ČSR 28. 10. 1918, počiny veľkých dejateľov našich národov, osnovievateľov revolučnej Československej národnej rady v Paríži 1916-1918 T. G. Masaryka, M. R. Štefánika a E. Beneša⁶ vo veciach bytia Čechov a Slovákov ako svojbytných individualít, vytvorenie samostatného štátu – ČSR opierajúc sa o pomoc demokratických národov Dohody a Ameriky.

Dielo T. G. Masaryka, M. R. Štefánika a E. Beneša sa rodilo v ohnisku drámy prvej svetovej vojny 1914-1918; ich politické, diplomatické, vojenské počiny poznala a uznávala demokratická Európa a celý pokrokový svet.

Dielo T. G. Masaryka, M. R. Štefánika a E. Beneša je historicky a mravne nespochybniteľné; ono totiž vždy bude žriedlom poučenia, sily a odvahy našich národov – Čechov a Slovákov – kráčať po ceste pravdy, spravodlivosti, humanity a demokracie, a to spolu s ostatnými národmi a štátmi novej Európy.

Významná osobnosť čs. politiky a diplomacie, vyslanec ČSR vo Veľkej Británii, na začiatku v histórii najväčšej drámy – druhej svetovej vojny 1939-1945 vyslovil pozoruhodnú myšlienku, ktorú sformuloval v liste 29. 9. 1938 vláde Veľkej Británie odmietajúc godesberské požiadavky nacistického diktátora Hitlera, keď prehlásil: „Národ svätého Václava, Jana Husa a Tomáše Masaryka nebude národom otrokú.“⁷

³ Pozri Matoušek, S.: *Vznik a vývoj spoločného štátu Čechů a Slováků*, Praha: Academia 1980.

⁴ Pozri Chovanec, J.: *Revolučný a štátoprávny odkaz SNP*, Bratislava 1980.

⁵ Pozri Veliký, M.: *Slovenské národní povstání – začátek významných revolučních přeměn*, in: *Tvorba*, č. 34 (22. 8. 1984), príl. s. 1-8.

⁶ Pozri Beneš, E.: *Světová válka a naše revoluce*, I-III, Praha 1927.

⁷ Opodstatnená je úvaha o tom, že vlastenecká protifašistická myšlienka Jana Masaryka našla odozvu aj v protifašistickom zmýšľaní ľudu Slovenska, keď v prenesenom zmysle slova znamenala: „Národ Svätopluka, Ľudovíta Štúra a Milana Rastislava Štefánika nebude národom otrokov.“

⁸ Pozri Kettner, P. – Jedlička, I. M.: *Proč zemřel Jan Masaryk?*, Praha: Horizont 1990, str. 138.

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
e-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
e-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
e-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 -	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	18:00 – 19:15	cvičení žactva a stolní tenis
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokol Vídeň XXI (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Opožděné informace ze sokolské zábavy

V neděli 13. února 2011 se sokolská hala v Angeliggasse zaplnila starší sokolskou „omladinou“ a jejími přáteli. Za vyhrávání skupiny Černí baroni si maskovaní i nemaskovaní účastníci zábavy zatančili, pobavili se, posilnili se u bufetu. Veselá zábava trvala až do pozdního večera.

Češi na MS v hokeji třetí

Zatímco rakouská reprezentace společně se Slovinci opět sestoupila na letošním mistrovství světa v ledním hokeji z elitní skupiny, českým reprezentantům se v průběhu šampionátu, který probíhal v Bratislavě a Košicích, docela dařilo. Samozřejmě už výchozí pozice obou mužstev byla těžko porovnatelná, protože český tým obhájoval mistrovský titul z loňského roku. Je však třeba také dodat, že loni hráčům se lvíčkem na prsou výrazně pomohla i náhoda a štěstí. Jejich výkony v základní skupině nepůsobily loni nijak oslnivě, a naopak po porážce s Norskem už nad mužstvem

mnozí lámali hůl a hovořili o hluboké a dlouhodobé krizi českého hokeje. Jenže pak stačilo trochu štěstí ve vyřazovací části turnaje, především vyrovnání v zápase se Švédskem sedm sekund před koncem řádné hrací doby, a najednou se zrodil překvapivý zlatý úspěch. Letos se turnaj pro Čechy vyvíjel zcela jinak. Na rozdíl od předcházejícího roku nemusel již na začátku trenér Hadamczik smutně oznámovat, kteří další hráči z NHL odmítli reprezentovat. I pod vlivem Jaromíra Jágra bylo omluvenek výrazně méně. Navíc v úvodních kolech play off NHL vypadly týmy, v nichž hrála řada špičkových českých hráčů. I proto tentokrát Češi v základní skupině nezaváhali a všechna svá utkání vyhráli. Vybojovali si tak velmi slušnou pozici pro čtvrtfinálový duel, v němž se nakonec střetli s mužstvem USA. Spojené státy přitom dlouhodobě neposílají na mistrovství světa nejsilnější výběr. Navíc k heroickému výkonu se vypnul Jaromír Jágr, který dokonce zaznamenal hattrick. Celkově Češi porazili USA poměrem 4:0. Pak ale přišlo rozčarování – každý tým v průběhu turnaje nějak zakolísal a českou reprezentaci slabší chvílka zastihla ve velmi nevhodnou dobu, v semifinálové souboji se Švédskem. Zejména druhá třetina českému mužstvu totálně nevyšla a jejich sen o obhajobě zlata se rychle rozplynul. Švédsku podlehl v poměru 2:5 a zbyl na něj pouze boj o bronzové medaile. V něm se Češi střetli s ruskou reprezentací. Souboje těchto dvou mužstev mají již desítky let mimořádně silný náboj, i když ruský tým dávno není takovým suverénem světových soutěží, jako býval ve slavných letech sovětské sborné. Pikantnost utkání o bronz přitom zvyšovaly okolnosti prvního zápasu mezi Českou republikou a Ruskem. V něm český tým zvítězil, ale ruský obr Artuchin přitom zranil dva špičkové české hráče. Navíc utkání ČR – Rusko kopírovalo podobu loňského finále. Dal se proto očekávat mimořádně vypjatý souboj. V divoké přestřelce nakonec byl i podruhé úspěšnější český tým, který ruské protivníky porazil 7:4. Došlo i k jakési symbolické pomstě Artuchinovi – po ataku českého hráče tento ruský obr zcela rozbil plexisklo. Ve finále pak mladý švédský tým podlehl překvapivě vysoko zkušenějším Finům, kteří vybojovali zlaté medaile po dlouhých šestnácti letech. Za zmínku snad stojí, že v základní skupině porazili Češi i novopečené mistry světa. I když tedy odjížděla česká reprezentace z Bratislavy „pouze“ s bronzem, většina fanoušků byla s jejím výkonem spokojena více než loni. Svými výkony okouzлил především brankář Pavelec a také nestárnoucí devětatřicetiletý Jaromír Jágr, který byl vyhlášen nejlepším útočníkem turnaje. Do All stars týmu se vedle Jágra prosadil také český obránce Marek Židlický. A do All stars mužstva byl zařazen i švédský obránce s českými kořeny David Petrasek.

Mnohem méně se šampionát vydařil pořadatelské zemi, Slovensku. Již první utkání slovenské reprezentace signalizovaly možné problémy mužstva, které bylo doslova nabitě hvězdami z NHL a do značné míry připomínalo tým, který na zimních olympijských hrách ve Vancouveru sahalo po bronzových medailích. Na domácí půdě však Slováci s obtížemi zvládali utkání se slabšími soupeři a s týmy z elitní skupiny prohrávali. Do osmifinálové skupiny Slováci postoupili po porážkách od Ruska a Německa až ze třetího místa a bez jediného bodu. V osmifinále pak prohráli s českým týmem i s Finskem a jedinou výhru zaznamenali nad Dánskem. Do dalších bojů už slovenská reprezentace nepostoupila, což pro ni i pro všechny slo-

venské fanoušky znamenalo obrovské zklamání. Znovu ožily diskuse o hloubce krize ve slovenském hokeji a ostré kritiky se dočkal i kanadský trenér slovenské reprezentace Glen Hanlon. Ten vedl reprezentaci Slovenska i loni, kdy se Slovensko dokonce muselo zachraňovat v elitní skupině. Přestože Hanlon měl původně zůstat u mužstva až do zimních olympijských her v roce 2014, nakonec byl ze svého postu po skončení mistrovství světa odvolán. Slovenský tým také pravděpodobně čeká velká generační výměna. Ta však rozhodně nebude nijak jednoduchá, protože zájem mládeže o aktivní provozování ledního hokeje na Slovensku klesá. Příčin můžeme hledat hned několik – děti dnes mají jiný druh zábavy a celkově mnohem méně sportují, odpadla atraktivnost hokeje jako prostředku podívat se za hranice východního bloku a navíc je hokejová výstroj značně nákladná. Ovšem výsledky českých juniorských reprezentací v posledních letech naznačují, že podobné potíže čekají i na ně, přestože mezi dospělými nyní mají vyšší postavení. Navíc Českou republiku a Slovensko dlouhodobě trápí odchod mladých talentů za oceán. Nejenže tak klesá kvalita domácích nejvyšších soutěží, ale v zámořských soutěžích se často mladí hokejisté dostatečně nerozvinou a svůj talent promarní. Snad ale síla velkých hokejových tradic u obou států nakonec zvítězí a jejich obnovené týmy budou patřit do úzké skupiny zemí bojujících pravidelně o medaile na nejvýznamnějších soutěžích.

(MaFr)

Český horolezec Radek Jaroš stanul na vrcholu čtvrté nejvyšší hory světa Lhotse

Z osmitisícovek mu zbývá zlézt pouze Annapurnu a K2. Lhotse je jeho už dvanáctým zdolaným himálajským vrcholem. Nejprve myslel, že pokus vzdá, pak to ale po šestnáctihodinové dřině vyšlo. Radek Jaroš ze svých cest pořizuje nádherné fotografie a o zamilovaném horolezectví umí poutavě vyprávět, jak si mohli přesvědčit i posluchači stanice Radio Praha.

Legendární Ďolíček ve Vršovicích

Fanoušci fotbalového klubu Bohemians jsou nešťastní, poslední zápas na legendárním stadionu Ďolíček se hrál v minulém roce. Který pražský klub se může chlubit Antonínem Panenkou? K tomu, aby tým, který patří mezi největší legendy pražského fotbalu, mohl znovu hrát tam, kde tradičně léta hrál, je potřeba nejen odkoupit stadion od nynějšího majitele CTY Group, ale také opravit. O jednání s majitelem se pokouší radnice Prahy 10.

Klub měl kolem roku 2005 velké finanční problémy, a tak stadion koupila na konci března 2007 společnost CTY Group. Sportoviště ale neodpovídá regulím prvotního fotbalu, nemá např. vyhřívaný trávník, a proto se musel A tým od sezóny 2010/2011 přestěhovat jinam. Proti tomu se postavili i fanoušci, kteří založili sbírku na podporu klubu a přejí si návrat ligy na stadion Ďolíček.

Šachovým mistrem republiky se stal poprvé Jiří Štoček

Šachovým mistrem České republiky se stal v Pardubicích poprvé v historii Jiří Štoček. Čtyřiatřicetiletý velmistr z No-

voborského šachového klubu zvítězil o půl bodu před osmnáctiletým Janem Krejčím z Litovle, který byl největším překvapením turnaje. Štoček na domácím šachovém trůnu vystřídal Davida Navaru, který v Pardubicích nestartoval, stejně jako další dva hráči z nejlepší české trojice Viktor Láznička a Zbyněk Hráček. Mezi ženami při neúčasti obhájkyně titulu Kateřiny Němcové a české jedničky Evy Kulané triumfovala Karolína Olšárová.

Boxer Konečný se stal oficiálním vyzyvatelem Dzinziruka

Český profesionální boxer Lukáš Konečný je blízko vysněnému zápasu o titul mistra světa organizace WBO s Ukrajinem Sergejem Dzinzirukem. Jedna z hlavních světových organizací jej oficiálně jmenovala vyzyvatelem současného držitele světového pásu v lehké střední váhové kategorii. Dvaatřicetiletý Konečný porazil ve svém jubilejním padesátém zápase v profiringu Husseina Bayrama z Francie a obhájil titul mistra Evropy. Zároveň získal pás interkontinentálního šampióna WBO, jenž mu zajistil právo utkat se s Dzinzirukem.

Martina Sáblíková obhájila český titul v cyklistické časovce

Dvojnásobná olympijská vítězka v rychlobruslení Martina Sáblíková obhájila český titul v cyklistické časovce. Trojnásobná medailistka z her ve Vancouveru, která touží po účasti na letní olympiádě v Londýně v příštím roce, suverénně ovládla závod na 22 kilometrů v okolí Šumperku a před druhou Martinou Růžičkovou měla v cíli takřka dvouminutový náskok.

Čtyřiatřicetiletá Sáblíková neměla na trati konkurenci a neměla by ji minout nominace na zářijové mistrovství světa v Kodani. V závodě, který se jel za plného silničního provozu, hned od startu mýjela jednu soupeřku za druhou a v cílové rovince nebylo pochyb o jejím jednoznačném triumfu.

Dvaadvacetikilometrovou vzdálenost v členitém terénu a s převýšením 486 metrů urazila v rychlostním průměru zhruba 35 kilometrů za hodinu.

Papež Jan Pavel II. je nezpochybnitelnou autoritou, a jeho blahorečení je proto logickým krokem, říká církevní historik Jaroslav Šebek

*** LN: Je blahorečení Jana Pavla II. tak brzy po smrti neobvyklé?**

Nestává se to často. Rychlost, s jakou byl blahorečen Jan Pavel II., je velice neobvyklá. V tak krátké době nebyl blahorečen ještě žádný papež. Je to ale jistý fenomén doby, kdy výrazné osobnosti dostávají uznání v podobě blahorečení velice rychle – i u Matky Terezy k procesu blahorečení došlo za šest let po její smrti.

*** LN: V čem byl papež Jan Pavel II. tak výjimečný, že si tak rychlé blahorečení zasloužil?**

Jan Pavel II. patří k těm osobnostem, které si rozhodně blahorečení zaslouží. Neangažoval se jen na církevní rovině, ale velice úspěšně působil i na jevišti tohoto světa. Výrazně se angažoval v boji proti komunismu, proti rozdělení Evropy železnou oponou. Mnoho věcí dokázal změnit – navázal kontakty s představiteli křesťanských církví, ale byl otevřený i k dialogu se všemi velkými světovými náboženstvími. Odvážně dokázal pojmenovat selhání katolíků a křesťanů vůbec v minulosti a přišel s do té doby nevídaným projektem omluvy za všechny spáchané křivdy na nekatolících i na Židech.

*** LN: Není po všech těch věcech, které jste tu jmenoval, poněkud absurdní, aby se k tomu, aby byl blahorečen, musel najít nějaký zázrak, který vykonal?**

Je tu třeba vidět dvě roviny. Na jedné straně je tu nezpochybnitelná lidská autorita Jana Pavla II., ale na druhé straně, když církev blahorečí nějakou osobu, tak jí dává i ty nadpřirozené ctnosti, což je součástí náboženské úcty k tomu člověku. Tento proces je už několik století jasně dán a nedá se čekat, že by se nějak odchýlil. K blahorečení je proto třeba mít i nadpřirozený krok, který onoho člověka posouvá do metafyzické, nadpřirozené roviny.

Zkráceno / Luboš Palata

O velkém poselství

V polovině března 1978 se nad Sixtinskou kaplí ve Vatikánu vznášel bílý kouř oznamující, že konkláve kardinálů zvolilo nového papeže. Očekávalo se, že to bude nějaký Afričan. Byl to k všeobecnému překvapení Polák Karol Wojtyła (1920-2005), který přijal po zvolení jméno Jan Pavel II. Začátkem května tohoto roku došlo k jeho blahoslavení. Vlastně hned po jeho smrti se ozývalo „Santo subito“, okamžitě svatý, církev má ale své předpisy. Byl to muž analytického intelektu se schopností komunikovat po celém světě nejen slovy, ale i gesty; byl vybaven neobyčejnou pamětí. Navíc se rád setkával k rozmluvě s obyčejnými lidmi.

Na svatopetrské katedrále visel transparent: *Blahorečen ten, jenž zničil komunismus*. Téměř kacírsky se přiznává, že o blahoslavení ani mi nejde, spíše o úlohu, kterou Wojtyła sehrál při naleptání komunismu a totality nejen v samotném Polsku, ale i v celé východní Evropě včetně tehdejšího Československa. V době jeho pontifikátu, který trval téměř sedmadvacet let, navštívil 129 zemí, do kterých přinášel poselství náboženské úcty, tolerance a svobody. Byl prvním papežem, který se rozhodl k modlitbě v synagoze spolu s rabínem (Řím 1986) za židovské oběti v době holocaustu. Byl těžce zraněn při pokusu o atentát. Při návštěvě Melbourne nás česky pozdravil s oslovením „Moraviané!“ A s Poláky jsme zpívali: „Što let at żyje pán, što let at żyje nám“. Vzpomeňme si, jak se českoslovenští odpůrci totality v čele s Václavem Havlem setkávali s polskými souputníky vedenými Adamem Michnikiem na hraničním vrcholu Sněžky. A tato setkání se stala tradicí, obě země stále trpí následky čtyřiceti let komunismu zadřenému pod kůži nemalé části obyvatel.

Nejslavnějším českým svatým je sv. Václav, ve světě pak sv. Jan Nepomucký, spojnicí mezi západní a východní církví představují svatí Cyril a Metoděj. V Polsku se projevuje silná úcta ke sv. Vojtěchu, jinde ke sv. Vítu, v Čechách pak k sv. Prokopu, sv. Ludmile a sv. Zdislavě. Kanonizace sv. Jana Sarkandra vyvolala nesouhlas protestantů. Kromě Hroznaty z 12. století a jezuity Martina Středy, který zabránil dobytí Brna Švédy v roce 1645, jsou čeští kandidáti na svatost spojeni s utrpením ve vlně politické svévůle po únoru 1948, zavražděný brněnský kněz Jan Bula, diskriminovaný kardinál Josef Beran, uštvaná řeholní sestra Marie Vojtěcha Hasmandová a posléze dominikán Metod Trčka, který ve věznici v Leopoldově zemřel následkem nelidské korekce na samotce za to, že na Vánoce si pro sebe zpíval koledu. Nesmím ale zapomenout na Helenu Kavkovu, která se ještě za Rakouska s rodiči vystěhovala z Brna do Vídně, vstoupila tam do řádu sv. Františka, přijala řeholní jméno Restituta Marie. Pracovala v nemocnici a kvůli protinacistickému letáku nalezeného v její kapse byla rozhodnutím soudu v roce 1943 popravena. Proces beatifikace je konzervativní, v rozhodujícím tribunálu hraje významnou úlohu i klasický oponent řečený „obhájce ďábla“ snažící se najít protiargumenty.

Úloha tzv. Skryté církve v letech 1948-1989 dodnes nebyla doceněna a je bohužel stále provázána nedorozuměním. Její příslušníci byli velmi stateční lidé, nezalekli se totalitní zvůle, přes všechny překážky pokračovali v práci pro církve a v bojovali za svobodu a lidská práva. Katolická hierarchie si dodnes se Skrytou církví neví rady. Podzemní činnost si vynucovala různé ústupky od doktríny, například vysvěcení ženatých mužů a žen za kněze za účelem

zmatení pronásledovateľů. Mimořádná doba vyžaduje mimořádné činy.

Na neděli 6. března 1988 byla svolána celonárodní pouť do svatovítské katedrály na Pražském hradě. Režim se obával – městská doprava byla v ten den silně omezena, aby se snížil počet účastníků, byly uzavřeny tramvajové tratě, přísné kontroly provázely i příjezdové komunikace, příslušníci StB v civilních šatech byli nasazeni, aby se zúčastnili shromáždění i slavnostní mše a preventivně zabránili jakémukoliv nepokoji. Přesto tam přišly tisíce lidí. V té době také pražský arcibiskup Tomášek napsal tehdejšímu předsedovi vlády Štrougalovi, aby vláda zahájila dialog o uvolnění státního dozoru na církvemi a neomezovala náboženskou svobodu.

Anežka Česká byla prohlášena za svatou po 704 letech v listopadu 1989, od její smrti uběhlo osm set let, k jejímu blahoslavení dala podmět již Eliška Přemyslovna, matka Karla IV. Anežka Česká patří k význačným postavám českého katolicismu. K její kanonizaci nedošlo k lítosti domácích věřících v Praze, proběhla s přispěním Jana Pavla II. v Římě na Svatopetrském náměstí o pět dnů dříve, než byl odstartován pád vlády ČSSR na Václavském náměstí. To je okolnost, která vyvolává nemalou pozornost a přesvědčení mnohých, že svatá Anežka otevřela cestu k naší svobodě. Do Říma tehdy přijely tisíce československých poutníků, přispělo k tomu politické tání zahájené Alexandrem Dubčekem. Sv. Anežka, patronka sametové revoluce, je viděna jako symbol všelidského smíření, nenáročnosti stylu života a sociální solidarity, tedy hodnot, které jsou dodnes platné.

Miloš Ondrášek, Melbourne, Austrálie

Ohliadnutie za blahorečením Jána Pavla II. z pohľadu rakúsko-nemeckých reformných hnutí vo vnútri katolíckej cirkvi

P. Mgr. Dr. Udo Fischer, šéfredaktor katolíckeho týždenníka *JA*, v čísle 19 (8. mája 2011) v článku nazvanom *Neblahoslavený blahoslavený*, píše:

Blahorečenie Jána Pavla II. polarizuje. Jeho pontifikát rozpútal éru blížiaceho sa pádu komunizmu, ale zároveň i éru zatemňovania výdobytkov II. vatikánskeho koncilu.

Zmenu myslenia, ktorú tak rázne vyžadoval v politike, v cirkvi prakticky zablokoval. Ľudské práva, na ktoré tak mocným hlasom a neobjávne poukazoval pred mocnármi tohto sveta tam, kde mal moc sám ich presadiť, nebol schopný priviesť k rešpektovaniu. Ženy, tvoriace prevážnu časť božieho ľudu, zostali pre neho naďalej menejcenné.

Ján Pavol II. bude patrónom Poliakov, USA a NATO. Nenávidený bude však komunistami a reformnou časťou cirkvi, vďaka ktorej boli odhalené i pedofilné prípady kňazov a rehoľníkov. V Rakúsku by sa jeho sviatok nemal sláviť. Až príliš zlého spôsobil cirkvi tunajšej krajiny, hlavne svojimi svojvoľnými neblahoslavenými menovaniami biskupov. Svoju ochrannú ruku držal nad sexuálnym zneužívateľom kardinálom Hansom Hermannom Groerom, dlhoročným šéfom Legio Maria („Keď môže byť v úrade kardinál Groer, môžeme celkom iste oficiálne pracovať i my,“ vydala vtedy verejné prehlásenie organizácia „Kňazi bez úradu“, suspendovaných kvôli tomu, že sa oženiť – pozn. prekladateľa) a Marcialom Macielom Degolladom, zakladateľom legionárov Krista, ktorého však neskôr obvinili zo sexuálneho zneužívania žien a detí. Tými-

to a inými menovaniami biskupov (medzi najznámejšie, najtragickjšie kauzy jeho menovaní patrí i voľba biskupa Kurta Krenna, ktorý pod nátlakom verejnosti nakoniec nedobrovoľne sám odstúpil – pozn. prekladateľa) veľmi závažným spôsobom poškodil vierohodnosť svätej cirkvi.

Podľa cirkevného práva smie byť začatý beatifikačný proces najskôr 5 rokov po smrti kandidáta. V prípade Jána Pavla II. bol tento proces začatý len tri mesiace po jeho smrti. Cirkevné právo je právo silného. Hierarchia, ktorá neberie sama seba vážne, sa nesmie preto čudovať, že ani ju nikto nechce brať vážne. Lenže ona to vlastne ani nechce, jej zrejme stačí pocit vlastnej posvätnosti...

Prof. Hans Küng: Ján Pavol II. nebol žiaden kresťanský vzor

Teológ Hans Küng odriekol Jánovi Pavlovi II. dva dni pred jeho blahorečením schopnosť byť povýšený medzi blahoslavených: „Ján Pavol II. viedol svoj učiteľský úrad autoritatívnym spôsobom a potlačoval ľudské práva žien a teológov,“ povedal novinám *Frankfurter Rundschau* 29. apríla 2011. Küng pripísal Jánovi Pavlovi II. a jeho vtedajšiemu kardinálovi Jozefovi Ratzingerovi, terajšiemu pápežovi Benediktovi XVI., systematické zamlčovanie tisícov prípadov sexuálneho zneužívania detí katolíckymi kňazmi a rehoľníkmi. Küngovi bola v roku 1979 odňatá možnosť učiť teológiu na katolíckych teologických fakultách, lebo sa odvážil spochybniť neomylnosť pápeža. On sám seba považuje za prvú obeť, za „prvý veľký inkvizičný prípad pontifikátu Jána Pavla II.“, len necelý rok po jeho zvolení za pápeža. Ján Pavol II. bol „intolerantný a nechotný viesť dialóg s akýmkoľvek reformnými hnutiami uprostred cirkvi“. „Skutočnosť, ako sa zachoval napr. i k juhoamerickým teológom teológie Oslobodenia, bola pravý opak toho, čo sa očakáva od kresťanského vzoru,“ uzatvára Küng.

Peter Žaloudek, Viedeň, máj 2011

P. S.

P. Mag. Dr. Udo Fischer je benediktínsky kňaz patriaci do opátstva v Göttweigu v Niederösterreich. Pôsobí v benediktínskom prioráte – dnes farnosti – Paudorf. Do širokého vedomia rakúsko-nemeckých veriacich sa dostal v roku 1996, keď založil „Neue Kirchenzeitung“ – „JA“ – kritický týždenník informujúci o dianí v cirkvi „bez cenzúry“ aj o tzv. tabu témach.

V roku 1998 sa stal „Hlasom obetí kardinála Hansa Hermanna Groera“, vehementne sa zasadzoval za jeho odstúpenie a za priznanie viny. Táto verejná kritika kardinála Groera podráždila biskupa zo St. Pölten Kurta Krenna, na ktorého diecéznom území sa nachádza benediktínska farnosť, natoľko, že ho vo februári 1998 odvolal z úradu farára. Keďže ale táto farnosť podlieha podľa cirkevného práva opátstvu v Göttweig, necelý mesiac po zosadení ho vtedajší opát Clemens Lashofer napriek Krennovmu zosadeniu znovu uviedol do funkcie farára, v ktorej pôsobí dodnes.

Známy sa stal i ďalším činom z roku 2006, keď spolu s kňazom Mag. Helmutom Schüllerom založili „Pfarrerinitiative“ – Iniciatívu kňazov – ako reakciu na dlhotrvajúci úbytok kňazských povolání. Cieľom tejto iniciatívy je zavedenie rozsiahlych reforiem v cirkvi, napr. znovuuvedenie suspendovaných, ženatých kňazov do úradu, zrušenie povinného celibátu atď.

Revoluce nekrvavá – nikoli však sametová (aneb stát jako předmět spoluvlastnictví občanů)

Nemám ambice ani chuť zakládat žádnou novou mesiášskou filozofii či ideologii ani napravovat či vylepšovat stávající politický systém – neboť ten je neopravitelný a odsouzený k nevyhnutelnému (leč bohužel příliš pomalému) zániku. A to nikoli pouze v naší vlasti.

Mám v úmyslu iniciovat, případně i materiálně napomoci založit univerzální „Projekt konsenzuální správy sdíleného vlastnictví (majetku)“. Z právního hlediska by vycházel z občanského práva (zákoníku), a to především z institutu spoluvlastnictví a z institutu zastoupení či zmocnění. Výchozím právním předpokladem je axiom, že sdíleným, doposud neúplně nazývaným tzv. společným, veřejným, společenským, firemním, obecním, státním... atd. vlastnictvím je všechno to, co nelze přiřadit (přisoudit) žádné konkrétní fyzické osobě z množiny osob tvořících danou vymezenou skupinu a ani žádné fyzické osobě vně této skupiny. Např. sdílený (společný) majetek rodinný, rodový, spolkový, akciové společnosti, územně správního celku, obce, kraje, státu ... až lidstva.

Výkon spoluvlastnických práv (hospodaření se společnou věcí) je u malých a přirozeně vzniklých skupin (např. spoludědicové) relativně jednoduchý a přehledný (byť často nikoli bezkonfliktní), protože se mohou a musejí mezi sebou domluvit nemnozí jednotlivci a dosažení konsenzu hlasováním či dohodou, případně rozhodnutím soudu, je relativně snadné, stejně jako je poměrně snadné vyhodnocení následných ekonomických dopadů takto přijatého rozhodnutí.

U větších celků – tzv. právnických osob – je situace pochopitelně tím složitější, čím větším počtem fyzických osob je tato tvořena a čím větší je frekvence a závažnost (cena) rozhodování v této právní osobě (nelze svolávat hlasování všech členů i několikrát za den).

Hlavní problém je tudíž informačně-technologický. V malých společenstvích, např. rodinách, se problémy řeší osobně, nebo prostřednictvím zástupce (advokát při rozvodu, dědictví, při kupní smlouvě apod.). Vztah mezi zmocněncem a zmocnitelem je jasný a přímočarý a i zákonem dostatečně upravený. Jinak je tomu u množiny zmocnitelů (např. občanů) a množiny jejich zmocněnců – (poslanců). Proto je nutno tento dosud zcela nepřehledný svazek a nepřehlednou spleť zájmových vazeb mezi oběma množinami nahradit s pomocí software (podobného bankovnímu) tak, aby i každá individuální a časově vymezená oboustranná vazba mezi voličem a jím zmocněným zmocněncem byla dohledatelná a její výsledky vyčíslitelné a podle různých účelných třídících hledisek kumulovatelné a porovnatelné.

Ve výsledné fázi by to mělo vypadat asi tak, že občan si vybere z rejstříku politiků několik jemu blízkých, převede jim ze svého „účtu důvěry“ hodnotu +1 (nebo naopak hodnotu -1 či 0) – tj. aritmetický výraz hlasování „pro“, „proti“ a „zdržel se“. To může učinit kdykoliv průběžně vůči kterémukoliv registrovanému politikovi – bez ohledu na nějaké „volební období“, které tím pádem zanikne a stane se obdobím průběžným a trvalým. Software pohlídá nárůst či úbytek na „kontě důvěry“ jednotlivých politiků a permanentně bude aktualizovat jejich pořadí. Prvních 200 se dostane do parlamentu a každý z nich se tam udrží

jen tak dlouho, dokud stav jeho konta neklesne pod úroveň posledního (dvoustého) v pořadí a nebude nahrazen tím politikem z registru, který dosáhne lepšího výsledku.

Každé hlasování parlamentu bude označeno číslem „veřejné zakázky“, před hlasováním ekonomicky vyhodnocené nezávislým ústavním orgánem a tímtež orgánem nadále sledované až do jejího „umoření“. Zisk či naopak ztráta z takového rozhodnutí politiků se průběžně začítuje nejen příslušným hlasujícím politikům, ale alikvotně i jejich voličům, kteří tak budou muset zodpovědněji sledovat, koho kdy zmocnili, neboť jestliže se dostanou „do mínusu“ budou (podobně jako v hokeji) vyloučeni ze hry na tak dlouho, než se jimi způsobená ztráta „umoří“. A ve hře zůstanou jen ti zmocnitelé (a jejich zmocněnci), kteří hlasovali neškodně pro státní rozpočet. Takto zmocněným úspěšným politikům se to bohatě vyplatí, když uvážíme, že státní peníze, připadající až dosud politickým stranám, by si rozdělovali pouze aktivně činní poslanci. Pak by i z tohoto důvodu ztratili motivaci k vlastní korupci.

Ten projekt nebude vůbec snadný, bude to muset být týmová práce právníků legislativců, ekonomů, informatiků a programátorů, jejichž hlavní (a snad i jedinou) motivací bude zápal pro věc. Výsledek bude muset být vybaven parametrickými regulátory a tlumiči, aby se systém příliš nerozkmital. Nelze očekávat podporu žádné stávající ani budoucí politické strany – byť by se sebevíc zaklínala přímou demokracií a péčí o věci veřejné.

Proto bude třeba funkčnost modelu vyzkoušet na menším, leč dostatečně velkém i dlouhodobém vzorku – např. na paralelním „cvičném“ akademickém senátu či jiném útvaru studentské nebo jiné volené samosprávy – pokud se je podaří pro myšlenku získat.

Výsledný model by měl být univerzálně použitelný pro správu jakékoliv právní osoby, řízené z tohoto okruhu volbou vybranými osobami fyzickými. Tedy např. větší akciové společnosti, sportovní svazy, zájmové organizace s větším majetkem, a samozřejmě obce, kraje, země i státy.

Pro účely správy státu se ze stávající právní úpravy budou muset vyloučit některé nesmyslné očividné nepravosti a bude nutno upravit právní řád, počínaje ústavou včetně listiny základních lidských práv, a to na základě těchto tezí:

1) Primárním subjektem práva je osoba fyzická. Osoba právníká je až odvozená od osob fyzických (je jejich účelovou a dočasnou kumulací, tudíž principiálně nemůže mít nikdy přednost, např. před soudem, před trvajícím a autentickou osobou fyzickou).

2) Každý člověk, který má být podroben výkonu pravomoci voleného zástupce, musí mít možnost takového zástupce volit či **aktivně nevolit** (být proti němu). To znamená, že zaniknou mj. i všechny účelově vymezené a rozdrobené volební obvody a budou nahrazeny obvody jediným – tak vymezeným, aby obsáhl celou jurisdikci voleného orgánu. Volebním obvodem obecní samosprávy je území (katastr) obce, volebním obvodem státního orgánu je celý stát.

3) Volební právo a jeho výkon nesmí zůstat (a být) tajným či anonymním (podobně jako účty v bankách) může být pouze neveřejné, ale vždy dohledatelné a dokumentovatelné. Jak zmocněnec, tak zmocnitel musí znát (resp. mít možnost zjistit) svého partnera ve vzájemném vztahu po celou dobu trvání tohoto vztahu.

Politické strany ztratí svoje výsadní postavení ve společnosti a mohou se účastnit rovné a rovnoprávné soutěže s jinými akreditovanými a státem povolenými společenskými organizacemi. Mohou např. podporovat vybrané politiky, ovšem pouze za vlastní – nikoli státní prostředky.
Brno, 25. 2. 2011

Ing. Bořivoj Pauk

Ze zasláné pošty

Vážený pane Baslere, milí sokolští přátelé,
bohužel se také v budoucnu již nemohu ze zdrav. důvodů zúčastnit žádných sokolských cvičení a ani schůzek...

Při této příležitosti současně sděluji..., že jsem od počátku i nadále vděčnou čtenářkou časopisu Kulturní klub, který se v posledních letech krásně rozrostl. Mnoho díky všem, kteří se o to zasloužili!!

S vřelými pozdravy

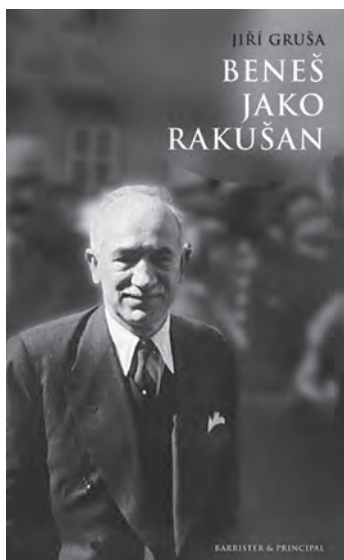
Rita Kick-Pitříková

Vážená paní Kick-Pitříková,

jsme vždy velice potěšeni a povzbuzeni, když dostaneme takový dopis jako Váš. Děkujeme a přejeme Vám pevné zdraví.

Výbor a redakce

Jiří Gruša: *Beneš jako Rakušan*

14. dubna 2011 se na půdě Českého centra ve Vídni odehrála premiéra českého vydání knihy spisovatele Jiřího Gruši *Beneš jako Rakušan* (Barrister & Principal, Brno 2011).

Odborný esej Jiřího Gruši o Eduardu Benešovi vznikl na základě německy pronesených přednášek a čtení. Impulsem bylo i autorem iniciované benešovské symposium na vídeňské univerzitě v roce 1999. Z původního záměru re-

agovat na známé argumenty slýchané v Německu a v Rakousku však autor došel k názoru, že je třeba promluvit také o českých nacionálních argumentech.

Jiří Gruša – básník, prozaik, esejista, překladatel, historik, filozof, bývalý ministr školství ve vládě Václava Klause, diplomat – velvyslanec v Německu a Rakousku, prezident Mezinárodního PEN klubu a ředitel Diplomatické akademie ve Vídni, odborným vzděláním však historik a filozof –, vytvořil zcela osobitý tvar, který bychom mohli nazvat „román faktu“ – umělecky vysokým stylem podává své vidění historických postav – Beneše, Hitlera, Gottwalda ad. Jako historik se přitom opírá o důkladnou znalost sekundární literatury a pramenů. Spoluautorem českého překladu je PhDr. Mojmír Jeřábek, v současné době vedoucí odboru zahraničních věcí města Brna, který s autorem Grušou již spolupracoval na překladu *Česko – návod k použití* (2001) z německého originálu *Gebrauchsanweisung für Tschechien*.

Během večera přečetl autor jednu kapitolu z českého prémiového vydání, další ukázky následovaly z již vydané knihy německé. Jako již při minulé prezentaci, o které jsme Vás na stránkách Klubu informovali, se bravurně ujal moderace a přednesu z německého originálu, pořad zpestřil a doplnil vlastními vzpomínkami známý rakous-

ký herec, autor, prezident rakouského PEN klubu Miguel Herz-Kestranek. Obdiv patří jeho profesionalitě a pracovní poctivosti, když i přes silné bolesti (zubů) tlumené prášky nezapomněl při této příležitosti důkladně „vypovídat“ autora.

NO

Protagonisté večera: Miguel Herz-Kestranek, Jiří Gruša a jeho paní

Fota: Vladimír Čevela

Gedenkveranstaltung gegen Gewalt und Rassismus im Gedenken an die Opfer des Nationalsozialismus – Vzpomínkový den ve vídeňském Parlamentu

Od roku 1998 se koná v rakouském Parlamentu Vzpomínkový den proti násilí a rasismu ve vzpomínkách na oběti nacionálního socialismu. Tento den byl zvolen k připomenutí osvobození koncentračního tábora Mauthausenu.

Na pozvání prezidentky NR Mag. Barbary Prammer a prezidenta BR Gottfrieda Kneifela se konal v historickém sálu Parlamentu tento vzpomínkový den 5. května 2011. Také letos za početné účasti prominentních hostů, prezidenta republiky Dr. Heinze Fischera s manželkou, zástupců vlády, politických stran, diplomatů (Česká republika byla zastoupena vyslankyní radou paní JUDr. Ivanou Červenkovou), zástupců různých organizací a činitelů veřejného života.

Prezidentka Národní rady Mag. Barbara Prammer ve své úvodní řeči uvedla výsledky aktuálního průzkumu, ve kterém se polovina rakouských probantů vyslovila pro „tlustou čáru“, co se týče nacistické minulosti. Mag. Prammer: „Kdo zavírá oči před minulostí, utíká před současností. Lidé si musí jednou uvědomit a uznat, že došlo během této doby ke zločinům a že tyto zločiny byly mnohými nadšenými Rakušany podporovány.“

Prof. Ruth Klüger

K ostrážitosti také nabádala v hlavním slavnostním proslou Prof. Ruth Klüger, autorka a literární vědkyně, která přežila tři koncentrační tábory. BR prezident Gottfried Kneifel zdůraznil, jak důležité jsou podobné akce a jak nutné a důležité je se s touto dobou historicky – kriticky zabývat ve školách. Během programu byl prezentován školní projekt – film *Das Netzwerk*. Program byl podmalován hudební skupinou Hudební školy města Linz. Vzpomínkového dne se zúčastnila také předsedkyně Kulturního klubu Čechů a Slováků ing. Helena Basler.

Zbyněk Sekal: Práce z 50. let

Výstava česko-rakouského malíře, sochaře, kreslíře a překladatele Zbyňka Sekala představí jeho kresby a sochy z konce padesátých let ve stylu magického realismu. Kurátorem výstavy je Dušan Brozman.

Zbyněk Sekal (1923-1998) žil od roku 1970 ve Vídni. Zde získal uznání především za svou sochařskou tvorbu – v roce 1984 mu za ni byla udělena cena města Vídně. Ve svém rodném městě Praze studoval malířství a v padesátých letech se pohyboval mezi pražskými surrealisty.

Výstava je otevřena do 9. září 2011.

České centrum Vídeň, Herrngasse 17, 1010 Wien

Mauthausen 2011

Dne 8. května 2011 se v bývalém koncentračním táboře Mauthausen uskutečnila vzpomínková akce připomínající 66. výročí osvobození tábora americkými vojsky. Slavnostní akt byl tradičně organizován Výborem Mauthausen – Rakousko, tento rok na téma „Netzwerk gegen den Terror“. V baráku číslo jedna byla nainstalována výstava nazvaná *Člověk člověku. Zničení polské inteligence během let 1939-1945. Koncentrační tábor Mauthausen/Gusen / Der Mensch dem Menschen. Die Vernichtung der polnischen Intelligenz in den Jahren 1939-1945. KZ Mauthausen/Gusen.*

Tábor patřil do tzv. III. stupně pro nepolepšitelné, jejichž návrat byl nežádoucí. Koncentrační tábor Mauthausen patřil k nejhorším nacistickým likvidačním koncentračním táborům. Vězňové byli vystaveni nelidskému zacházení, byli naháněni do drátů nabitých elektřinou, usmrcováni petrolejovými injekcemi. Likvidace probíhala masově v plynových komorách, nebo v pojízdném plynovém autobusu. Nejhorší ovšem bylo psychické týrání a těžká fyzická práce, hlavně v kamenolomu, kde po schodech smrti, 186 strmých schodech vytesaných do žuly, vězňové v kolonách vynášeli na zádech několikrát za den bez odpočinku na neustálého bití a střelby mohutné kvádry žuly. Nechvalně proslulé byly sadistické vraždy, tzv. parašutistické skoky, kdy si nahoře na plošině SSmani vybírali oběti, které shazovali dolů ze skály do jezírka.

Velitel koncentračního tábora Mauthausen Carl Ziereis byl na útěku postřelen a na následky zemřel. Osmapadesát příslušníků SS bylo odsouzeno k smrti a tři na doživotí. Vězni byli nasazeni především na hloubení tunelů pro podzemní továrny, které byly budovány v okolí. Mezi nejznámější pobočné tábory Mauthausenu patřili Gusen, Ebensee či Melk, kde panovaly stejně otřesné podmínky. Celkový počet mauthausenských vězňů se odhaduje na 199 404, z nichž na 119 000 zemřelo. Mezi nimi bylo 38 120 Židů.

U pomníku československých obětí nacismu pronesl velvyslanec České republiky J. E. dr. Jan Koukal slavnostní projev a položil věnec s trikolourou. Dr. Koukal ve svém projevu připomenul, že právě v roce 1941, tedy před sedmdesáti lety, započaly s nástupem Heydricha masové deportace českých občanů do tohoto tábora. Celkem našlo v tomto táboře smrt čtyři a půl tisíce Čechů, jejichž památku si zde připomínáme. Na závěr přítomní, tak jak je již tradicí, společně zanotovali československou hymnu. Nás, vídeňských Čechů, bylo v zástupu u československého pomníku převelice málo – pouze dva.

Velvyslanec České republiky J. E. dr. Jan Koukal při slavnostním projevu u pomníku československých obětí nacismu v koncentračním táboře Mauthausen

Svoji úctu k obětovaným životům vyjádřil český stát prostřednictvím svého velvyslance položením věnců a kytic ke všem českým (česko-slovenským) pamětním deskám i desce herce a písničkáře Karla Hašlera.

Po uctění a položení věnců před národními pomníky a pamětními deskami umučených obětí následovalo v 11 hodin tradiční pochod na tzv. Appellplatz k sarkofágu obětí KZ Mauthausen. Rakousko mj. zastupovala prezidentka Národní rady Barbara Prammer, spolková ministryně vnitřní Johanna Mikl-Leitner, sekretář pro integraci Sebastian Kurz. Za zástupci vlády následovaly početné delegace různých států zastoupené svými diplomatickými sbory, organizacemi jako např. Svaz sociálně demokratických bojovníků za svobodu v čele s jeho prezidentem NR Abg. a D. Ing. Nedwedem a různých spolků.

Vzpomínkové zastavení zástupkyně Kulturního klubu Čechů a Slováků následovalo nejen u československých pamětních desek, Menšinové rady, Sokola a desky Karla Hašlera, kde položila věnec Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku, ale i u pamětní desky Richarda Bernascheka – sociálnědemokratického rakouského politika narozeného v Českých Budějovicích, který byl v Mauthausenu vězněn.

Česká delegace, ve středu velvyslanec ČR J. E. dr. Jan Koukal

Druhý zleva NR Abg. a D. Ing. Nedwed

Fota: Mag. Eva Zemanová

Český ženský sbor z Košic

zaspíval na koncertu ve Vídni dne 13. 5. 2011, jehož konání umožnili Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler) a představitelé 17. okresu Hernals – Bezirksvosteherin Dr. Ilse Pfeffer, Stellvertreter Peter-Erik Sas, Abgeordneter a. D. Ing. Ernest Nedwed, pan Dr. Hydar Sari z Interkulturelle und Internationale Aktivitäten, Magistrat der Stadt Wien, Bezirksrätin Elisabeth Loran a Brigitte Veleta, zástupkyně Kulturforum Sandeleiten Dagmar Casagrande, Kulturverein Fünfhaus Mag. Eva Zeman, kteří se koncertu také zúčastnili.

Ženský sbor předvedl pod vedením své sbor mistryně Mgr. Olgy Varinské pestrý program sestavený ze sborových úprav lidových písní, klasické písňové literatury (Schubert, Dvořák, Suchoň, Michna z Otradovic, Arcadelt, Casciolini) i písní z oboru lehčího žánru (Ježek, Hašler). V závěrečné kantátě B. Martinů *Otvírání studánek* posílili pěvecký sbor instrumentalisté a sólisté z Košic.

Výkon sboru osciloval, jak je to zvykem u neprofesionálních těles, mezi hodnotami velmi dobré – méně dobré. Na tomto hodnocení se „podílela“ kolísající intonace, rytmická nepřesnost – sboru této úrovně by se např. neměly opakovaně přihodit nejednotné nástupy hlasů. V kantátě B. Martinů se všichni interpreti vypjali k maximálnímu výkonu. Zůstává otázkou, co „ztratila“ otextovaná verze Dvořákova *Larga z 9. symfonie* e moll *Z Nového světa* v repertoáru sboru této úrovně. Na nedostatek literatury pro ženský sbor to jistě není možno svést.

Koncert byl slušně navštíven a rakouské publikum oceňovalo všechny účinkující vděčným potleskem.

mb

Náměstí v Košicích

Pořadem provází Richard Basler, Kulturní klub

Ženský sbor Českého spolku v Košicích

Sólisté: dirigent Opery Státního divadla v Košicích, Marián Lukáč, sólista Opery Státního divadla v Košicích, baryton, Barbora Sopková, soprán, Slavomíra Repková, alt, recitátor Miroslav Kolbašský

Fota: Vladimír Čevela

Secesní Vídeň jako metropole českého výtvarného umění?

Myslbek, Brožík, Schwaiger, Jenewein, Mucha, Šaff, Štursa a další. Akademický spolek a České srdce ústředí pořádaly přednášku o umělecké výměně mezi Vídní a zeměmi Koruny české na přelomu 19. a 20. století. Hostujícím přednášejícím byl PhDr. Aleš Filip, Ph.D., z Masarykovy univerzity v Brně. Období secese je jeho přímá specializace v rámci rozsáhlé badatelské oblasti dějin umění.

Zatímco se přednášející zabýval v první části fenoménem umělecké výměny, věnoval druhou část podrobněji vybraným českým umělcům a jejich vztahu k Vídni. Na konci 19. století prošla Evropou vlna „secese“. V německém jazykovém prostředí znamená tento výraz odštěpení určitého kulturního sdružení od staršího tradičního sdružení umělců. Nové umělecké spolky se vzepřely dosavadní výstavní praxi. V českých zemích se slovo secese stalo označením posledního evropského univerzálního výtvarného slohu. Toto hnutí má však v mnohých zemích svůj vlastní název: Jugendstil, art nouveau apod. Proslulost sdružení „Vídeňská secese“, které bylo založeno v roce 1897, měla zřejmě vliv na pojem secese v češtině, pravil přednášející.

Kulturní atmosféru Předlitavska vyjadřuje ve svých románech nejlépe spisovatel Josef Roth. Podle Rotha rakouskou substancí živily a neustále znovu doplňovaly korunní země. Také čeští, moravští a slezští výtvarní umělci vyslyšeli výzvu svých vídeňských kolegů a mnozí z nich se stali členy sdružení spolku „Vídeňská secese“. Mezi ně patřili např. Vojtěch Hynais, Luděk Marold, Josef Václav Myslbek nebo v Paříži žijící Alfons Mucha, Moravané jako architekt Josef Hoffmann nebo Josef Maria Olbrich z rakouského Slezska a řada dalších. Přednášející líčil velmi poutavě, jak se v umění zrcadlilo politické a národnostní hnutí v monarchii na přelomu století, boje v parlamentu o Badenihovo jazyková nařízení a zklamání Čechů z neúspěšného jednání o národnostní vyrovnání v roce 1898. Sklon k individuální tvorbě mnohých umělců byl často příčinou toho, že tito často ze sdružení „Vídeňské secese“ vystupovali, jeden z prvních, který vystoupil, byl sochař Josef Myslbek, později Gustav Klimt. První výstavu „Vídeňské secese“ poctil svou návštěvou František Josef I. Očekávané sepětí moderního umění s „ideou státu rakouského“ však mělo své hranice. Klimtovy návrhy na výzdobu auly vídeňské univerzity byly odmítnuty. Připravovaná profesura na Akademii výtvarných umění zůstala Klimtovi upřena. Měli jsme možnost sledovat návrhy Gustava Klimta na plátně.

Z českých umělců 19. století dosáhl ve Vídni největší proslulosti Josef von Führich, učitel tamní umělecké Akademie, který byl již roku 1861 povýšen do šlechtického stavu. Z českých malířů českého původu dosáhl podobné pocty jen Václav šlechtic Brožík, kterému k tomu pomohlo autorství obrazu *Tu Felix Austria nube*. Brožík je patrně nejznámějším českým umělcem poslední čtvrtiny 19. století, současně profesorem pařížské akademie. Je nutno přiznat, pravil přednášející, že vídeňská akademie byla ve druhé polovině 19. století zastíněna Mnichovem a Paříží, kam také směřovali mnozí čeští umělci.

Je ještě nutné zmínit jednoho celkem výjimečného sochaře, rodáka z Poličky, Vojtěcha Eduarda Šaffa, který studoval ve Vídni a v Paříži u A. Rodina. Žil dlouhá léta ve Vídni (1897-1919), ale zemřel v Brně roku 1919. Vlastní ateliér mu pomohl zřídit dr. Karel Kramář, a ve Vídni se stýkal dokonce v T. G. Masarykem, pravil přednášející. Ve Vídni byl zaměstnáván jak českými, tak i vídeňskými objednateli, např. pro Slovanskou besedu vytvořil portréty významných Čechů, pro budovu parlamentu hermu F. L. Riegera a některé sochy na Ústředním hřbitově ve Vídni. O sochaři se rozvinula v závěru zajímavá diskuse, ke které přispěla paní Ing. Vlasta Valešová. Přednáška byla doplněna rozsáhlým a velmi dobře vybraným obrazovým materiálem. Na plátně jsme mohli současně s mluveným slovem sledovat obrazy Gustava Klimta, Alfonse Muchy, sochy Josefa Václava Myslbeka a dalších.

Přednáška měla vysokou vědeckou úroveň. Děkujeme touto cestou přednášejícímu za tento cenný příspěvek pro naši menšinu. Dovolují si poděkovat PhDr. Aleši Filipovi, Ph.D., rovněž za podklady pro tento článek. Členům výboru, jednatelem MUDr. Alfredovi Klein-Watryczovi za velmi dobrou technickou spolupráci, paní Dr. Věře Gregorové za organizaci chutného bufetu a Ing. Františku Kalouskovi za vzorné vedení pokladny.

*Dr. Helena Klein-Watryczová
jménem Akademického spolku*

Slavnostní předání Concordia cen 2010

2. května se zcela zaplnil zasedací sál NR. Mezi hosty se nacházelo mnoho prominentů – členů vlády, politiků, osobností veřejného života, žurnalistů, finančníků, herců, zástupců organizací pro lidská práva a jiných charitativních společností. Po přivítání prezidentkou NR Mag. Barbarou Pramrer přivítal hosty organizátor slavnostního významování, prezident Presseclubu Concordia Peter Bochska. Během renovace sídla Concordia nabídla Mag. Pramrer Presseclubu pohostinství ve vídeňském parlamentu. Rozhodnutí poroty oznámil jeho předseda Prof. Herbert Krejci.

Projevy k oceněným žurnalistům pronesli Dr. Barbara Helige, prezidentka rakouské Ligy pro lidská práva, Dr. Aarmin Wolf, zastupující šéfredaktor ORF, Dr. Heide Schmidt, Prof. Heinz Nussbaumer, žurnalista a vydavatel časopisu *Die Furche*.

V kategorii Lidská práva byl po zásluze oceněn Dr. Peter Resetarits, který pomáhá bojovat za práva občanů, neboť soudní procesy stojí hodně peněz a času a to si každý občan nemůže dovolit, i když je v právu.

Novinář Karin El-Gawhary byl odměněn za svá zpravodajství a politické analýzy. Neúnavně komentoval v televizi a rádiu situaci z egyptského hlavního města Káhiry během protestního hnutí, které vedlo ke změně vlády. Je to jeho první významování.

Vyznamenaný novinář Karin El-Gawhary

Další z oceněných byla žurnalistka Sihem Bensedrine, která obdržela Zvláštní cenu, Pressefreiheit.

Čestné uznání 2010 Presseclubu Concordia obdržel známý rakouský novinář Hugo Portisch (*19. 2. 1927, Bratislava, v té době Československo), jeden z nejvýznamnějších rakouských novinářů po druhé světové válce. Hugo Portisch ovládá umění vysvětlit složité politické a hospodářské otázky takovým způsobem, že i neodborník pochopí. Ve svém děkovném projevu byl sice velice potěšen a dojat, ale to jej nezadrželo od toho, že v dalším projevu energicky naznačil, že nepovažuje tuto cenu jako cenu životní, a pokud mu bude zdraví sloužit bude dále pracovat. Vzpomněl svých novinářských začátků a tří pravidel, tak jak se to naučil v Americe na slavné novinářské škole (rešerše, kontrola, kontrola). Vyčetl dnešním novinářům někdy jejich povrchnost, politikům jejich malou snahu vysvětlit občanům, k čemu je to či jiné dobré a proč tak činní. Od-suzuje populismus a je zastáncem společné Evropy a hned vysvětlil důvody, které ho k tomu vedou. Během vynikajícího tři čtvrtě hodinového projevu omládl nejméně o deset let.

Program moderovala generální sekretářka Presseclubu Concordia Dr. Astrid Zimmermann a o muzikální podma-lování se postarala skupina „bratfisch“.

Ceny byly spojeny s peněžní odměnou.

Symposium „Bruno Kreisky und Tschechien“

18. května 2011 uspořádalo České centrum ve Vídni v ko-operaci s Institutem pro současné dějiny Univerzity Ví-deň / Institut für Zeitgeschichte der Universität Wien symposium „Bruno Kreisky und Tschechien“ u příležitosti k 100. výročí narození Dr. Bruna Kreiskeho (1911-1990) a in memoriam Petera Kreiského (1944-2010).

Ředitelka Českého centra dr. Tatjana Langášková

Po přivítání ředitelkou Českého centra dr. Tatjanou Langáškovou otevřel symposium Univ. Prof. DDr. Oliver Rathkolb, ředitel Institutu für Zeitgeschichte vídeňské uni-versity, který podrobně a zasvěceně referoval na téma „Bruno Kreisky a jeho moravské kořeny“ a současně se ujal i moderace pořadu. Během referátu vyslovil zajímavý názor Bruna Kreiského, který byl názoru, že někteří čeští bratři jaksí z protestu přestoupili na židovskou víru.

Bruno Kreisky ztratil početnou část rodiny v koncen-tračním táboře Terezín, sám se zachránil ve švédském exilu. Zde se seznámil se svou pozdější ženou Verou Fürth, v roce 1942 následovala svatba a zde se narodil syn Peter a dcera Susanne.

Prof. dr. Jiří Pešek, CSc., a Univ. Prof. DDr. Oliver Rathkolb

Fota: Vladimír Čevela

Další referent, prof. dr. Jiří Pešek, CSc., z Ústavu pro mezinárodní studia Karlovy univerzity v Praze, vystoupil s tématem „Židé v Čechách a Moravě a také v první Čes-koslovenské republice“.

Prof. Rathkolb byl podobného názoru jako jeho praž-ský kolega prof. Pešek, že v zemích Koruny české a v poz-dějším Československu měla a má domácí společnost k spoluobčanům židovské víry v historickém kontextu jak-si trochu jiný, vlídnější postoj než ostatní evropské státy.

Univ. Prof. Dr. Gernot Heiß (Institut für Geschichte, Universität Wien) přednášel na téma „Česko-rakouská fil-mová výměna v době meziválečné“. Zajímavé bylo, i když pochopitelné, že dosti početná produkce rakouského fil-mu putovala do Československa první republiky. Někte-ré filmy byly točeny dvojjazyčně a mnozí známí čeští herci a herečky, kameramani a režiséři žili a pracovali v Rakous-ku. Zde se natáčely i některé české filmy, protože barran-dovské ateliéry teprve začínaly rozvíjet svoji činnost.

Dr. Jana Starek

Foto: ČC

Jako poslední z referujících vystoupila česko-rakouská historička Dr. Jana Starek (Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien) s referátem „Rakouská solidarita s hnutím za občanská práva Charta 77“, ve kterém potvrdila vztah a úlohu Dr. Bruna Kreiskeho vůči Čechům a Slovákům.

Škoda, že referáty asi nebudou publikovány.

ON

Kreiskeho moravští příbuzní: babička z matčiny strany v kruhu rodiny

Hlavní sídlo se nacházelo do roku 1939 ve Znojmě.

Bratranec Felix byl nucen před nacisty uprchnout do Švédska.

Po druhé světové válce se sice vrátil do Československa, ale následně, vzhledem ke komunistickému převzetí moci, odešel do Rakouska, kde znovu vybudoval svůj podnik.

Prapradědeček Kreiskeho založil továrnu na lihoviny, ze které vznikl známý koncern Felix. Domácím zlatem byly naložené okurky, světoznámé pod názvem Znaimer Gurken – Znojenské okurky.

Bruno Kreisky se svým o dva roky starším bratrem Paulem a s českou kuchařkou Marií (1917/1918)

Pramen: Andreas Pittler, *Das Bruno Kreisky Album*

Geduld mit Gott – Trpělivost s Bohem. Tomáš Halík ve Vídni

V roce 2003 byla v Čechách vydána kniha *Oslovit Zachea*. Její autor prof. PhDr. Tomáš Halík, Th.D., ji nyní představil při příležitosti vydání jejího německého překladu *Geduld mit Gott*, který vyšel začátkem letošního roku v nakladatelství Herder. Setkání s autorem proběhlo 19. května 2011 v Domě kardinála Königa (Kardinal König Haus) ve Vídni.

Úvodem vysvětlil prof. Halík okolnosti vzniku své knihy: „Několik let po pádu komunismu jsem byl pozván českým parlamentem, abych vystoupil v rámci meditativního odpoledne před členy parlamentu. Tenkrát jsem mimo jiné řekl: Když padl komunismus, mnozí nám (církvi) tleskali a fandili. Ale mnozí také nepokrytě vyhrožovali, že budou i nadále proti nám brojit. Všimli jsme si jedněch i druhých, ale zapomněli jsme postřehnout, že – obrazně řečeno – stromy jsou plné Zacheů, tedy lidí, kteří jsou jen zvědaví, sami nevědí, kam patří, hledají cestu, smysl života a dívají se na nás, co že to hlásáme a jak že to žijeme...“ (Pozn. autora: Příběh všemi nenáviděného celníka Zachea, okradče lidí, popisuje evangelium: Když se jednoho dne proslechlo, že kolem půjde Kristus, mnoho lidí vyšlo do ulic, aby ho spatřili. Ti, kteří se nedostali do předních řad, se vyšplhali na strom. Udělal to i Zacheus. Když ho Kristus mýjel, zastavil se, pohlédl na něj a řekl mu: Zachee, sestup dolů. Dnes večer tě chci navštívit. Zacheus byl u vytržení. Nemohl pochopit, že ho Kristus zná a ví, jak se jmenuje a že dokonce touží se s ním setkat. Když jej Kristus večer opravdu navštívil, rozhodl se Zacheus radikálně změnit svůj život – vše, co jiným ukradl, vrátil, a z nevěřícího člověka se stal věřící.)

Tak tedy vznikla kniha *Oslovit Zachea* – zčásti výběr z kázání v kostele sv. Salvátora, kde prof. Halík působí jako duchovní pro studenty, a zčásti jeho myšlenky zabývající se problematikou ateismu v Čechách.

„Bůh je bohem nejen křesťanů, ale také ateistů,“ neslo se jako motto celého večera nejen při samotné prezentaci knihy, ale i jako součást odpovědí posluchačům. V sále bylo kolem osmdesáti lidí, a protože šlo o křesťanskou akci, většinu tvořili věřící pokročilejšího věku. Tento fakt překvapil i prof. Halíka, zvyklého mluvit v Praze v kostele plném mladých. Přiznal mi to na konci, když se mě ptal, proč byli v publiku právě taková lidé.

Z jeho prezentace vybírám pár myšlenek: Víra a nevíra jsou jako sourozenci, patří k sobě. Víra nemůže existovat bez pochybností – pochybnosti jsou důležité, aby naše víra byla pevnější. Pokud bychom chtěli přijmout jen světlé, optimistické, radostné stránky víry a neakceptovali, nezapojili do života i stinné, bolestné a smutné stránky, odkládali je stranou, nebyla by to víra, ale jen polopravda. Jako křesťané nejsme povoláni jen k tomu, abychom se radovali s radujícími, ale také k tomu, abychom plakali a soucítili s trpícími, s těmi, kterým se nevede dobře. Křesťanská naděje není jen to, co se nachází mezi optimismem a pesimismem. Oba tyto fenomény patří k životu. Křesťanská naděje je však mnohem víc: Optimistům sděluje, že všechno je relativní, vše je výsledkem mnoha nezasloužených okolností. Pesimistům říká, že i to, co je černé, může být z Božího hlediska bílé, a to, co je zdánlivě bez naděje, má svůj smysl a pootevřená dvířka k něčemu novému, velkému a krásnému.

Nietzsche kdysi říkával, že Bůh je mrtev. Otázka však nikdy nezněla, jestli je Bůh mrtev, nýbrž kde je Bůh, kde se nachází, proč se neustále skrývá, proč nemluví, když se k němu tolik lidí obrací a žádá ho o odpověď. *Geduld mit Gott* – trpělivost s Bohem – znamená tedy na jedné straně, že tak, jako má Bůh trpělivost s námi, měli bychom i my mít trpělivost s Ním a dát Mu možnost mlčet. Bůh má zcela jistě své důvody, proč mlčí. Naopak, měli bychom se varovat naslouchat všem těm, kteří mají rychlé či zdánlivě snadné odpovědi na jakékoliv životní otázky a problémy, uzavřel svou prezentaci prof. Halík.

Po přednášce následovala diskuze. Mnozí se ptali na jeho činnost za komunismu, kdy pracoval jako psychoterapeut a zároveň byl tajně vysvěceným knězem. Jen málokdo položil otázku přímo k tématu jeho přednášky a knihy. Z mého pohledu to byla reakce publika, které netvořili mladí studenti či akademici, ale postarší sympatizanti akcí pořádaných křesťansko-katolickou institucí Kardinal König Haus.

Na jednu otázku bych však býval rád slyšel odpověď. Emeritní biskup Krätzl ji položil nejen za mě, ale i za několik dalších kritických posluchačů: „S tím Zacheem to nebylo úplně tak, jak říkáte. Možná v kontextu České republiky, která je známá tím, že v ní žije snad nejvíce ateistů z celé Evropy. Kdyby se zde v Rakousku nebo jinde na Západě dělal příslušný průzkum, snad každý člověk by řekl, že věří v Boha, ale má problém s institucí církve. Podle evangelia se nacházel Zacheus na stromě, a když ho Kristus oslovil, řekl mu: Zachee, slez dolů, dnes večer tě chci navštívit. Jinými slovy: Kristus šel do jeho domu, protože Kristus vždy vyhledával i jiné. My bychom ale chtěli, aby ti jiní, ti jinak smýšlející přišli k nám, do církve. Přitom oni již v tuto instituci nevěří, nemají o církev zájem. Co máme s tímto faktem dělat?“

Je dobře, že prof. Halík nadále oslovuje mnoho různých smýšlejících lidí v České republice. Bylo třeba, aby někdo zaplnil to vzniklé vakuum silencia po pádu komunismu, když bylo potřebné představit víru v Boha ne jako zpátečnický výsměch, ale jako odvážný pohled do budoucna. Společnost západní Evropy však tento problém nemá. Instituce všeobecně se netěší velké popularitě; instituce zvaná církev již dávno nemá ten vliv, jaký mívala kdysi, a navíc se její autentičnost po mnoha skandálech, kterými prošla, mnohonásobně scvrkla...

Peter Žaloudek, Wien 22. 5. 2011

Brno je předměstí Vídně, říkalo se za starého Rakouska. A stále platí, že nejbližším hlavním městem k moravské metropoli není Praha, ale Vídeň a Bratislava

Ve Vídni se v úterý 10. května 2011 uskutečnila zdařilá prezentace města Brna – turistické a kulturní atrakce 2011. Brno, které je partnerským městem Vídně, se přestavilo jako významné centrum mezinárodních výstav a veletrhů, univerzitní město, kde studuje 90 tisíc vysokoškoláků, a sídlo nejvyšších soudních institucí v České republice. Brno se v poslední době také stává centrem vědy a výzkumu a v jeho bezprostřední blízkosti se nachází sedm památek UNESCO včetně brněnské vily Tugendhat. U spuštění lodě Vídeň na hladinu Brněnské přehrady Vás informujeme v dalším článku tohoto vydání.

Wiener Festtage

Každý rok se těším na Wiener Festtage. Jedním z mnoha důvodů je kvalitativní nabídka všech možných kulturních zážitků, divadelních, hudebních, výstav pod širým nebem, diskuzí, performancí atd. Divák může nashromáždit informace o současném posunu a směru pozvaných divadelních souborů všemožných národů i domácích souborů, dále experimentální druhy různého umění i produkce na volném prostranství.

Letošní produkce pod intencí Luc Bondy, Stefanie Carp, umělecké ředitelky, Stéphana Lissnera, hudebního ředitele, prezentovala od 13. května do 19. června šestáctičet produkci, z toho dvanáct světových premiér, tři nové inscenace a pět děl na objednávku z čtyřadvaceti zemí (Belgie, Německo, Finsko, Francie, Grónsko, Velká Británie, Indie, Island, Japonsko, Kanada, Kazachstán, Kolumbie, Lotyšsko, Libanon, Litva, Mali, Makedonie, Holandsko, Rakousko, Švýcarsko, Slovinsko, Španělsko, Maďarsko a USA).

Jedna ze slabších produkcí na silné a slibné téma: problematika Grónska a jeho obyvatel – hra *Tiefstes Grönland* švýcarského autora Christoph Marthaler

Hlavní body brněnské prezentace ve Vídni byl festival Brno a přehlídka ohňostrojů s hudbou Ignis Brunensis (www.ignisbrunensis.cz), festival Divadelní svět Brno 2011 (www.divadelnisvet.cz), brněnské podzemí (www.ticbrno.cz), Automotodrom Brno – Masarykův okruh (www.automotodrombrno.cz) ad.

Více informací:

- o městě Brně: www.brno.cz
- o kultuře ve městě Brně: www.bkc.cz
- o turistickém informačním centru Brno: www.ticbrno.cz

Agnes Baltsa v roli kostelníčky z opery L. Janáčka *Její pastorkyňa/Jenůfa*

Alvis Hermanis - *Lettische Liebe/Latviešu milestība*

Každý rok, a to již jedenáctý, doufám, že se dočkám prezentace nějakého českého či slovenského představení. Nedovedu si totiž v hlavě srovnat, když na stránkách Klubu referuji o úspěších domácí české či slovenské scény v cizině, že tato divadla nemohou proniknout do nedaleké

Vídně. Ne všechno, co je ve Vídni prezentováno, patří vždy, podle mého soudu i soudu rakouských divadelních kritiků, do špičkové kategorie. V katalogu nabízených pořadů mě upoutalo jméno Jan Machacek – Show Ghost. Nejsem milovník medien-performance, ale to jméno... Diváci i já jsme byli okouzleni, ba nadšeni, jenom moje přání zase plně nevyšlo, ale podle jména snad alespoň polovičně.

Zato mě mile překvapila vídeňská státní Opera v čele s novým ředitelem cyklem oper Leoše Janáčka. Sice jsem se nikde nedočetla, zda budou provedeny v originálním jazyku, ale to mi již radost nezkaží.

Hb

Jan Machacek studierte Bildhauerei und Bühnenbild in Wien und Karlsruhe. Seit 2002 zeigt er seine Arbeiten in unterschiedlichen Kontexten wie Kinos, Ausstellungen, an Tanz-, Theater- und Performance-Orten. Die Performances waren u. a. im brut (Wien) beim Diskurs-Festival (Gießen) und im Tanzhaus nrw (Düsseldorf) zu sehen. Die Kurzfilme liefen auf zahlreichen internationalen Festivals wie der Viennale (Wien), Sonar (Barcelona) und Avanto (Helsinki).

Smrt na hranici

26. března 2011 jsem v rakouském rozhlasu Ö1 vyslechl hodinovou relaci nazvanou *Smrt na hranici*. Relace mě hluboce zasáhla, vyžádal jsem si ji v rozhlase, slovo od slova přeložil a pak ve zkrácené formě přepsal do této podoby. Měl jsem s tím hodně práce. Důvody, proč jsem si s tím textem dal tu námahu, jsou tyto:

1. Od dob rakousko-uherské monarchie, ale také dnes, po pádu komunismu, se neustále mluví o třenicích mezi Čechy a Rakušany – o vzájemných výtkách, podezírání, závisti. „Češi a Rakušané si jsou příliš podobní svou mentalitou,“ slyším často. Ve vztazích mezi Čechy a Rakušany to funguje stejně, jako když se důvěrně znají a následně navzájem kritizují členové jedné rodiny.

2. Za léta své emigrace a života v Rakousku jsem měl jsem možnost poznat několik nádherných osobností, které uprchly po roce 1948 z komunistického Československa a dnes žijí buď v Rakousku, nebo roztroušeny po celém světě. Ale znám i takové překrásné osobnosti, které byly při pokusu o útěk zadrženy, zatčeny, dlouhá léta vězněny a následně celý další život ve svém rodném Československu diskriminovány – mezi nejznámější z nich patří již zemřelý někdejší tajný biskup Felix Maria Davídek a dnes v Bratislavě žijící P. Anton Srholec. F. M. Davídek si odseřel za pokus o ilegální přechod do Rakouska čtrnáct let, P. Srholec prožil po témže obvinění deset let v jáchymovských dolech. Všem těmto osobnostem, žijícím kdekoli v světě nebo již zemřelým, bych rád vzdal tímto textem hold.

3. Ne všechno, co je černé, je černé, a co je bílé, je bílé – říká psychologicko-teologickým pohledem ovlivněná životní zkušenost. Za tím, jak se člověk navenek chová, se skrývá množství nesčetných, většinou neznámých detailů. Pod vlivem těchto detailů se pak člověk chová tak, nebo onak a je jedno, jestli je to Rakušan, Čech, nebo Slovák. Posuďte prosím sami, jak komplikovaný někdy život může

být, a jak není vždy – já bych řekl většinou – snadné jednoznačně říci, kdo a za co nese vinu...

V sobotu 4. srpna 1956 se v rakouské vesnici Rabensburg nedaleko od Břeclavi vydali v podvečerních hodinách dva mladí Rakušané Karl Benedikt a Walter Wawra chytat ryby do blízké řeky Thaya – Dyje, která zde tvoří hranici, probíhající jejím středem. Z rybolovu se již nikdy nevrátili a trvalo víc než půl století, než se vysvětlilo, co se v osudný den s rybáři stalo. Tato oblast, kde se do Dyje vlévá Kyjovka, aby se o pár kilometrů jižněji spojily s vodami řeky Moravy, bývá často postižena povodněmi, nánosy bahna a ničením úrody. V celém povodí je množství mrtvých ramen s bažinami a nádherná přírodní rezervace s rozmanitými druhy zvířat, které se jinde vyskytují jen zřídka, a samozřejmě také hojnost ryb. Lovívá se zde buď na udici, anebo do sítí, které visí na speciálně upravených žerdích. Když se spustí do vody a po určité době vytáhnou, úlovek bývá téměř vždy jistý.

Walter Wawra pracoval jako automechanik a zároveň strážný ropné pumpy u firmy SMV – Sowjetische Mineralölverwaltung – předchůdce dnešního ropného koncernu ÖMV, protože právě v této severovýchodní části Rakouska se dodnes těží ropa. Byl to člověk společenský, bezkonfliktní, často jezdil do Vídně, nikdo tehdy nevěděl proč. V roce 1956 mu bylo šestadvacet let. Rybaření bylo jeho hobby, a nejen to – bylo to již pytláctví, kterému propadl. Doma na dvoře měl množství koryt a van, ve kterých plavali sumci, štiky, kapři a candáti, lidé z vesnice k němu chodili a on jim je prodával za smluvní ceny. Jako znalec rybaření zjistil, že mnohem více ryb se nachází na české straně, kde měly díky močálům a jejich nepřístupnosti větší klid. Proto měl sítě natažené i tam, ale s tím se nikomu v době studené války nechlubil, protože lovit v prostoru přísně hlídané hranice bylo víc než podezřelé. Bylo to území železné opony se silnými reflektory, ostnatým drátem místy nabíťným elektřinou, se zaminovanými poli, strážními věžemi,

betonovými bunkry, v němž se pohybovali těžce ozbrojení vojáci se psy a vysílačkami. Walter Wawra znal tato místa velmi dobře a měl i své důvody, proč byl klidný, i když lovil v zakázaném pásmu.

V onen osudný den byly ve vesnici hody. Wawra den a noc předtím strávil ve Vídni, a vlastně nikdo nevěděl proč. Protože se muži ani druhý den ráno po rybolovu nevrátili domů, vydala se je Wawrova manželka se sestrou jeho matky Vladimírou Rosinger, dnes jedinou dosud žijící svědkyní, hledat. Našly jen části oděvů a motorku. Původně s nimi měl jet ještě Walterův strýc pan Rosinger, ten měl ale svou motorku zrovna rozbitou. Ženy šly na policii a ohlásily pohřešované. Policie místo nejdříve sama ohledala a potom kontaktovala ministerstvo zahraničí, které žádalo československé ministerstvo o vysvětlení – žádná zpráva však odtamtud nepřišla. Obrátila se tedy na mezinárodní Červený kříž, ale ani ten neuspěl. O pár měsíců později, 4. října 1956, uveřejnil rakouský *Bildtelegraph* tuto informaci: „Dva otcové rodin odvléčení, nebo utopení? Stopy vedou na československou smrtící hranici.“ Noviny se odvolávaly na svědectví lidí, kteří se oné noci také zdržovali při rybolovu v uvedené oblasti. Jeden z rybářů řekl: „Té noci se hodně střílelo a osvětlovala se obloha. Zaznělo nejméně osmdesát až sto výstřelů.“ Místo, kam Walter Wawra tak často chodíval, je dnes tak jako tehdy označené pohraničním sloupem, na němž je vyryto číslo XI/5.

Jak vypadalo toto místo po skončení druhé světové války? Mezi roky 1945-1948 zde byl prakticky volný pohyb, lidé chodili za prací z jedné na druhou stranu; tak se konečniců na Moravě seznámil i Walter Wawra se svou budoucí manželkou. Po komunistickém puči však byla hranice mezi Československem a Rakouskem hlídána, byly zde betonové bunkry a postavena železná opona. Do roku 1955, kdy byla severovýchodní část Rakouska obsazena Sověty, nebyla tato část hranice střežena tak přísně, po odchodu sovětských vojáků z Rakouska se však hermeticky uzavřela. Než se tak stalo, prchaly tudy před komunismem desetitisíce lidí.

Když se dva mladí rybáři domů nevrátili a ani žádné odpovědi z oslovených míst v Československu nepřicházely, příbuzní a celá vesnice Rabensburg se začali smířovat s tím, že je již nikdy neuvidí. Manželka Waltera Wawry se znovu vdala. Jen jeho syn nepřestával doufat, že otec je snad v nějakém pracovním táboře a že ho jednou přece jen znovu uvidí. Trvalo víc než půl století, než mu tuto naději vzala jediná děsivá fotografie: dvě mrtvolky ležící na břehu řeky Dyje, na nohách tenisky, mokré kalhoty, horní část těla nahá.

Několik let po pádu komunismu, když si rakouští a čeští pohraničníci na sebe zvykli a začali mít mezi sebou i přátelské vztahy, se obrátil Milan Vojta z Břeclavi, příslušník celní vojenské stráže, na svého staršího, do penze odcházejícího rakouského kolegu Franze Hubera z Bernhardsthalu, vesnice sousedící s Rabensburgem, s prosbou, aby mu řekl něco o mimořádných událostech, které on jako rakouský strážce hranice zažil. Slovo dalo slovo a pak se zase Franz Huber zeptal Milana Vojty, zda by nemohl vypátrat něco o osudu dvou rakouských občanů Karla Benedikta a Waltera Wawry, kteří zmizeli v srpnu 1956. Pan Vojta kontaktoval českého novináře Ludka Navaru pracujícího pro *MfDnes* a pro ČT, specialistu na „tragédie Železné opony“.

Ten mu téměř obratem poslal e-mailem listinu, tzv. Todesliste – statistiku 174 obětí, zavražděných na česko-rakouské hranici mezi lety 1948-1967. Pod čísly 167 a 168 byli uvedeni dva neznámí muži, zastřelení 4. brigádou dne 4. srpna 1956 na řece Dyji. Podle české zprávy byl odhadovaný věk zastřelených kolem osmatřiceti let (ve skutečnosti byli mladší).

Při dalším pátrání našel pan Vojta v jednom břeclavském archivu účet na zhotovení dvou rakví, ve kterých byli 5. srpna 1956 na tamním hřbitově pohřbeni pod čísly hrobů 4 a 5 dva neznámí muži. Redaktor Luděk Navara natočil pro ČT v roce 2009 dokumentární film s názvem *Ztracení otcové*. V hospodě poblíž hranice u Břeclavi pak předal Milan Vojta synovi Waltera Wawry fascikl s dokumenty o zastřelených. Fotografie ukazují přímo idylickou krajinu – v poklidné hladině Dyje se zrcadlí duby, na břehu leží bezduchá těla, uprostřed řeky trčí červené kůly, na jednom z nich bílá cedule s černým nápisem Rakousko, aby bylo ze zhotovené fotografie jasné, že zastřelení se nacházejí na cizím, československém území.

„Zpracoval jsem materiál k této události ze všech archivů do posledních detailů,“ říká historik Miroslav Kasáček z archivu bezpečnostních složek Paměť v Kanicích u Brna. „Smutné na tom je, že někdejšímu režimu nezáleželo na lidském životě. Existovalo jen mlčení, mlčení a zase mlčení. Při zjišťování některých informací se mi dělalo špatně. Příbuzní zavražděných neměli celá desetiletí ani nejmenší zprávu o tom, co se stalo.“

Případ Benedikta a Wawry je bohatě dokumentován korespondencí mezi ministerstvem vnitra a vedením komanda pohraničního vojska: „Hlásíme ministerstvu vnitra a vedení komanda, že byly zastřeleny dvě neznámé osoby v povodí řeky Dyje,“ znělo první, velice strohé úřední hlášení. Kresby na fotografiích dotvářejí plastiku celé tragické události: betonový bunkr vzdálený necelých 50 metrů, vtok řeky Kyjovky do Dyje; místo, kam rybáři položili síť, bylo označeno červenou barvou, aby bylo zřejmé, že je to na české straně. Vojáci, kteří měli v bunkru službu, zaslechli hlasy, ihned vyběhli ven a běželi daným směrem. Když spatřili dvě neznámé osoby, zakřičeli: Stůj. Milan Vojta se domnívá, že vojáci a rybáři se navzájem znali, že mezi nimi existoval určitý druh soužití, jinak by si přece Rakušané nemohli dovolit překročit hranici a položit síť na české straně, navíc v tak bezprostřední blízkosti bunkru. Bohužel krátce předtím, než tam rybáři přišli, byla vojenská hlídka vyměněna, což není u vojáků nic neobvyklého. Noví, mladí pohraničníci Emil Vaněk a Milan Garajko pocházeli ze vzdálených míst Československa, neměli k této části země žádný vztah, neznali nic ze zdejší historie. Bývali to většinou nevzdělaní, lehce manipulovatelní muži, které posílali právě k hranicím. Oblékli je do mundúru, do ruky jim dali samopal a nařídili, aby za každou cenu ochraňovali zemi před vetřelci z kapitalistického Západu. Za úspěšné splnění úkolu bývali odměňováni výjimečnou dovolenou, diplomy či hodinkami. Byli ozbrojeni automatickými pistolemi československé Zbrojovky, jejichž zásobník měl šestadvacet nábojů. Na Wawru vystřelili čtrnáct ran, na Benedikta dvacet. Celý případ byl zaprotokolován vojenským právníkem:

První otázka: Jaký byl váš úkol při výkonu služby ze 3. na 4. 8. 1956? Odpověď: „Měl jsem bránit prostor kolem bunkru a prostor soutoku Kyjovky a Dyje.“

Druhá otázka: Co chcete uvést jako neobvyklé při výkonu služby? Odpověď: „Do 23 hodin 55 minut byl všude klid. Pak jsme něco uslyšeli a vyběhli jsme ven.“ Starší Vaněk byl nadřizeným. V minulých týdnech byli v této oblasti zaregistrováni utečenci nebo agenti, a proto musel dávat pozor na to, co se zde děje. Příklad Garajkovi, aby zůstal v bunkru, a sám se vydal k soutoku. „Asi v desetimetrové vzdálenosti od sebe jsem spatřil člověka. Zakřičel jsem, aby zůstal stát. Pak jsem spatřil jinou osobu. Oba skočili do vody. Protože nezůstali stát, vystřelil jsem dvakrát pro výstrahu do vody. Pořád prchali k pravému břehu, běžel jsem za nimi a křičel: Stůjte! Znovu jsem dvakrát vystřelil pro výstrahu. Když se ale narušitelé míru nadále vzdalovali, začal jsem na ně střílet. Potopili se. Vynořila se jen jedna postava, která chtěla dále plavat. Znovu jsem do toho člověka střílel, tak dlouho, až zůstal i on pod vodou. Pak jsem uslyšel, jak Garajko na někoho křičí: Stůj!“

Milan Garajko zůstal nejdříve u bunkru, slyšel výkřiky a střelbu svého kolegy: „Když se ten, který zůstal jako první pod vodou, časem vynořil a hrozilo nebezpečí, že by mohl utéci, střílel jsem do něho a baterkou jsem pak osvětlil hladinu vody.“ Na základě fotografií a stručného popisu události Milan Vojta dodává: „Pan Benedikt byl pod vodou asi třicet vteřin. Pak ho vytáhli ven a znovu do něho stříleli. Pravděpodobně však nezemřel zastřelením, ale utonutím. Pan Wawra byl na místě mrtvý, v hlavě měl tři rány.“

Redaktor Luděk Navara situaci uzavírá těmito slovy: „Československé ministerstvo vnitra bylo tehdy postaveno před dvě možnosti: Buď oznámí rakouskému ministerstvu

vnitru, že dva rakouští občané byli zastřeleni při ilegálním vstupu na území Československa, anebo bude mlčet, k incidentu se vůbec nebude vyjadřovat, nanejvýš poukáže na neutrální informace typu povodně či nešťastné utonutí. Rozhodlo se pro druhou variantu. Za toto řešení byl zodpovědný zástupce ministerstva vnitra Ludvík Hlavačka, generálmajor a náčelník Hlavní správy Pohraniční a vnitřní stráže. On také podepsal listovou komunikaci o případu Benedikt a Wawra mezi ministerstvem vnitra a vedením pohraniční hlídky. Červeně razítko „Navždy platné“ definitivně uzavřelo celý incident jako rozhodnutí, které již nikdy nelze změnit. (Tento člověk je považován za symbol zločinů komunismu: je „otcem“ tzv. železných mučičích vyšetřovacích bot a „otcem“ ostnatého drátu – železné opony.)

Kdyby byl celý případ končil zde, bylo by to veliké zadoštiučinění pro celou rakouskou veřejnost. První půlhodina relace vyzněla v obrovský neprospěch komunistického Československa. Zde ale nastává nečekaný zlom, který byl v relaci manifestován občasnými hudebními vsuvkami. Šlo stále o stejnou, jemně pohvizdovanou melodii známé české písně *Ta naše písnička česká*.

Ale pokračujme dále. Časné zrána 4. srpna 1956 ohledává těla zastřelených agent československé tajné služby. Přitom dochází k zásadnímu, nečekanému prohlášení: jednoho ze zastřelených identifikuje jako svého spolupracovníka.

Ve fasciklu, který předal Walteru Wawrovi junioru Milan Vojta, byly kopie dvě stě šesti protokolů pohraniční stráže a ministerstva vnitra. V překladu z češtiny do němčiny tak byla vůbec poprvé zveřejněna fakta, o kterých předtím neměl v Rakousku nikdo ani potuchy. Karl Benedikt byl při lovu ryb již jednou zadržen českou pohraniční stráží na českém území, v roce 1952, tj. čtyři roky před zmizením. Byl tedy „recidivistou“ přestupků týkajících se ilegálního překročení hranic a krádeže ryb z cizího území. Ale Walter Wawra junior se z dokumentů dovídá i jiné, mnohem závažnější informace. Jeho otec je v nich nejméně třikrát uveden jako Albert, agent československé Státní bezpečnosti. Chybí však jakékoliv detaily či vysvětlení. Wawra junior to vůbec nechápe, doposud ho nic takového ani nenapadlo. Jeho otec byl sice členem komunistické strany Rakouska, což byla podmínka sovětské firmy SMV, u které pracoval, ale jinak nebyl – pokud si pamatuje z vyprávění matky – nikdy nijak politicky aktivní. Neví, jak má tyto informace chápat. Jediné vysvětlení vidí v tom, že by si snad otec chtěl přivydělat trochu peněz, protože v době po válce se lidem v Rakousku vedlo špatně a on jako automechanik v sovětské firmě těžící ropu nevydělával mnoho. Syn by měl pro tento argument pochopení.

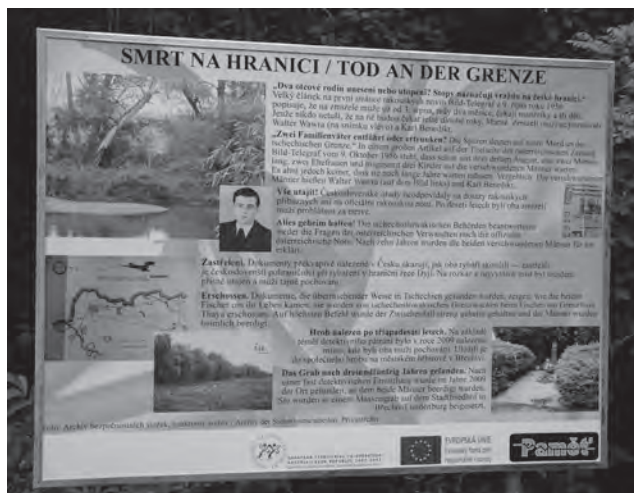
Tato informace zcela změnila úhel pohledu na incident z 4. srpna 1956, při kterém přišli oba muži o život. A tak se Walter Wawra junior vydává spolu s redaktory rakouského rozhlasu znovu do Čech, aby se v jiných archivech dověděl podrobnosti. Nejdříve navštívil pana Miroslava Kasáčka v Brně. Ten je velice přátelský, očividně se však vyhýbá jasné odpovědi. Odvolává se na to, že podrobnosti jsou na mikrofilmech, že se to dnes již těžko dešifruje, že by k tomu snad mohli říci více někdejší vojáci Emil Vaněk nebo Milan Garajko, oba dnes však již mrtví. Milan Garajko, Slovák, zemřel 13. 12. 2009 v Liptovském Mikuláši. Pan Kasáček je posílá do Bratislavy za historikem Lubomírem

Morbachrem, který pracuje v Ústavu pro paměť národa (ÚPN). Redaktor rakouského rozhlasu zde mírně odbočí a stručně konstatuje: „Místnosti tohoto navenek zchátralé vyhlížejícího ústavu se nacházejí v budově ministerstva dopravy.“ Jako by tím chtěl naznačit, že je sice dobře, že takový ústav existuje, ale že stát asi nemá příliš velký zájem takovéto ústavě finančně udržovat a podporovat... (pozn. překladatele).

Pan Morbacher případ Benedikta a Wawry zná. Z archivu vytahuje výplatní listinu československé tajné policie z té doby, jméno Waltera Wawry na ní figuruje: „Jeho spolupráce měla veliký rozsah, to je zcela evidentní. Pracoval v informační službě pro pohraniční stráž již od roku 1949, důstojník, který ho vedl, se jmenoval Procházka. V roce 1954 však byla jeho služba načas přerušena, protože jako člen komunistické strany by v případě odhalení mohl stranu poškodit. Koncem roku 1955 však již byl znovu ve službách StB, protože mezitím přestoupil do rakouské socialistické strany SPÖ. Pevná pracovní smlouva mezi ním a StB byla uzavřena 15. března 1955. Pohraniční armáda však o této činnosti Waltera Wawry nevěděla. Zatajena byla v souvislosti s rozkazem Karola Bazíka, ministra pro národní bezpečnost. Toto nařízení mělo své hluboké opodstatnění: V případě smrti agentů muselo být zachováno utajení – vůbec nikdo, ani hrobaři, nesměl vědět, koho pochovávají,“ říká Lubomír Morbacher.

Když syn Waltera Wawry nevěřicně kroutil hlavou, že by jeho otec měl být aktivním spolupracovníkem StB, pan Morbacher vysvětluje, že to dělal kvůli penězům, a vytahuje další archivní dokument: „Agent Albert obdržel v období říjen 1955 až červen 1956 dvanáct honorářů ve výši 9 400 šilinků.“ To představovalo mnohonásobek jeho měsíčního platu, který činil 1 400 šilinků. Pan Morbacher dodává: „Peníze, které si Wawra vydělal v SMV, nebyly na rozhazování. Zřejmě měl existenční potíže. To, co jako agent dělal, ale nebyly žádné maličkosti. Po roce 1948 přešly přes Rakousko z Československa desetitisíce uprchlíků, převážně inteligence, kněží a řeholníci. Severovýchodní část Rakouska byla v té době sovětskou zónou, a i když se sem utečenci dostali, neměli vyhráno. Museli se dostat do Vídně a teprve odtamtud dál do svobodného světa. Potřebovali lidi, kteří by jim pomáhali při útěku přes hraniční pásmo a znali dobře rakouský terén. Potom se schovávali u sedláků a čekali na další průvodce, většinou exilové Čechy a Slováky, kteří s nimi šli do Vídně. Úkolem Waltera Wawry bylo zjišťovat jména těch, kteří utečence převáděli přes hranice, i těch, kteří jim pak pomáhali na rakouském území. Když někoho chytili, poslali ho zpátky do Československa, kde čekalo utečence dlouholeté vězení nebo práce v dolech, některé vyvázeli na Sibiř.“

Pak přináší Lubomír Morbacher další dokument z roku 1949, v němž je Walter Wawra pochválen za práci na rakouském území. Je zde uvedena adresa, na kterou buď posílal, nebo sám nosil informace: Ludvík Nováček z Břeclavi. V dokumentu je také popsán způsob, jak se Wawra setkával se svým kontaktním člověkem na hranici nebo jak přecházel ilegálně do Československa. Když šel na domluveném místě kolem řeky Dyje a písal si píseň *Ta naše písnička česká*, věděla česká pohraniční stráž, že na rakouské straně nikdo nehlídá, a umožnila Wawrovi nerušeně přejít hranici. Dokument dosti podrobně popisuje také Wawrovy vlastnosti a životopis: žije ve spořádaném manželství,

jeho manželka pochází z Moravy, zná kromě němčiny trochu češtinu, má veselou povahu, má rád peníze, za války se angažoval v protifašistickém odboji, jeho vztah k Československu a k Sovětskému svazu je „vlažný až teplý“, pracuje na ropné pumpě v Rabensburgu, v místě, které je pro StB strategicky důležité kvůli proudu utečenců, a protože v oblasti kolem Břeclavi nemají žádného vhodnějšího spolupracovníka, doporučují právě Waltera Wawru. Dále je zde zaprotokolováno, že 15. března 1956 se stal Walter Wawra ve Znojmě pracovníkem StB na plný úvazek. Jeho krycí jméno je Albert a registrační číslo 4417. Za jeho nadřízeného důstojníka byl určen Jaroslav Strnka.

Dokument informuje také o tom, že Walter Wawra není zcela jednoduchým spolupracovníkem. Při přijetí si stěžoval, že mu stále ještě nebyly vyplaceny peníze, které měl obdržet za případ Juřík. Člověka s tímto jménem, pracujícího pro americkou tajnou rozvědku CIC, měl Wawra dopravit přes Dyji do Československa. Od svého protějšiho informátora jménem Šipra dostal uspávací prášky, kterými měl Juříka omámit, naložit na loďku a přeplout s ním do Československa. Wawra si najal tři pomocníky, Juříka přilákali do místní hospody a dlouho do noci s ním pili, do nápojů mu nasypali uspávací prášky. Když už se zdálo, že je Juřík bezvládný, vydali se s ním ke břehu řeky, jenomže cestou se probral, nevěděl kde je a nechtěl nastoupit do loďky. Na domluveném místě čekal nervózní Šipra a přikázal Wawrovi, aby on nebo někdo z jeho pomocníků vzal klacek a do Juříka bušil, dokud neomdlí, anebo ať ho rovnou zastřelí. Nikdo z nich si však na tento čin netroufl. Přece jen se jim ale povedlo nějak Juříka „utlumit“ a převést na druhou stranu. Za tuto práci měl Wawra dostat peníze, ale ty mu dosud nebyly vyplaceny. Úředník StB se okamžitě omluvil a na místě mu vyplatil tisíc šilinků. Protokol byl uzavřen pracovní hodinou 21:46. Wawru pak naložili do služebního auta a odvezli k hranici, odkud se tajně vrátil do Rakouska.

Na otázku redaktora rakouského rozhlasu, jestli si myslí, že byl i Karl Benedikt agentem a jestli někdo z příbuzných o dvojím životě Waltera Wawry věděl, Lubomír Morbacher odpovídá: „Karl Benedikt určitě agentem nebyl, on ani nejbližší příbuzní neměli potuchy o tom, co Walter Wawra dělá. StB si své spolupracovníky vybírala velice pečlivě. Věděla o Wawrově slabosti pro pytláčení, avšak s ohledem na svůj cíl mu ji bez problémů tolerovala. Pytláčení se mu však nakonec stalo osudným. Wawra si byl

příliš jistý sám sebou, spoléhal na své chytráctví a předpokládal, že kdyby ho pohraniční vojsko zatkl, že se z toho nějak »vykecá«. Došlo však ke klasickému konfliktu – nepočítal s mladými, nezasevěnými vojáky, kteří namísto zatčení nejdříve stříleli a teprve pak začali zjišťovat, co se stalo. Závěr estébáckého protokolu o případu Waltera Wawry je morbidní a výsměšný: „...jako konsekvence jeho smrti je navrženo vyškrtnout agenta Alberta ze sítě tajných agentů.“

Na místě, kde byli Walter Wawra s Karlem Benediktem zastřeleni, dnes stojí veliký dřevěný kříž. V místech Kristovy hlavy je koruna – kruh z ostatního drátu – a pod ním tabulka se stručným popisem smutné události. Kříž tam postavili dva někdejší nepřátelé – pohraničníci Milan Vojta z Břeclavi a Franz Huber z Bernhardsthalu.

V době, kdy byl Walter Wawra zastřelen, bylo jeho synovi Waltrovi čtyři a půl roku. Otce si prakticky nepamatuje, ale přesto stále čekal, že ho uvidí, nebo se alespoň doví, co se s ním stalo. Teď to tedy ví a je mu z toho těžko...

Synovi zastřeleného Karla Benedikta, který se také jmenuje Karl, bylo tehdy šestnáct let. Dnes je to již starší pán. V relaci mluvit nechtěl, dodnes však chodí jako kdysi jeho otec chytat ryby na Dyji.

V roce 1956 byla studená válka. Tisíce Rakušanů pracovaly jako informátoři nebo agenti pro tajnou službu komunistického Československa. Byli mezi nimi prominenti, tak jako nedávno zesnulý bývalý starosta Vídně Helmut Zilk, a byli mezi nimi i jednodušší rybáři jako Walter Wawra, který zaplatil za své služby životem. Kdo však spočítá životy těch, které měli na svědomí?

V dokumentárním filmu Lud'ka Navary *Ztracení otcové* natočeném pro ČT v roce 2009 není o spolupráci Waltera Wawry s StB zmínka. Film končí téměř identicky s první částí uvedené rozhlasové relace, tj. předáním dokumentů o zavraždění nešťastných rybářů Walteru Wawrovi juniorovi. Soudím, že informace popsané v její druhé části, ke kterým se dopracoval jeho syn ve spolupráci s rakouským rozhlasem, jsou rovněž velice důležité a poučné nejen pro pochopení pozadí celého případu, ale i pro další generace Čechů, Slováků, Rakušanů a všech pravdu a svobodu milujících lidí.

Peter Žaloudek, duben 2011, Vídeň
Fota: Autor článku

Autor relace: Ernst Weber

Radio Ö1

26. 3. 2011, 9:05 – 10:00 hod.

Sendereihe: Hörbilder, Spurensuche: Tod auf der Grenze (Druh vysílání: sluchové obrazy, hledání stop, Smrt na hranici)

České kamióny do Rakouska jen přes dálnice

Dolní Rakousy podle tisku hodlají od 1. července zakázat českým kamionům dálkový průjezd po silnicích B2 a B4, které směřují od česko-rakouského hraničního přechodu na jihu Čech Dvory směrem na rakouskou metropoli. Podle dolnorakouského hejtmana se totiž čeští dopravci pouze vyhýbají mýtnému na dálnici A5. Navíc při průjezdu obcemi poškozují místní občany i jejich komunikace. Ztráta na mýtném údajně dosahuje denně částky asi 5 000 euro, což rozhodně není zanedbatelné. Objížďku však nevyuži-

vají jen Češi, ale i kamióny z dalších zemí, které Rakouskem projíždějí směrem na Maďarsko a další země na Balkáně. Je otázka, zda i je chtějí Dolní Rakousy nějak nutit k přechodu na dálnici A5. Velký problém ale představuje samotná dálnice. Sám dolnorakouský hejtman Pröll přiznal, že tato komunikace mezi Mikulovem a Vídní u motoristů silně doplácí na skutečnost, že dosud nebyla dokončena a její stavba se neúměrně vleče. U osobních automobilů je hejtman ochoten smířit se s faktem, že dálnice dosud prohrává soutěž v přitažlivosti pro provoz se silnicemi B2 a B4, v případě kamionů zůstal neoblomný. Navíc zdůraznil, že se již o postupu dohodl s českou stranou, která prý umístí v blízkosti česko-rakouských hranic příslušné cedule s informacemi. Výjimka z pravidla by měla být omezena pouze na přepravu zboží přímo do Dolních Rakous. Česká strana by přitom na novém uspořádání měla rovněž vydělat – aby se kamióny dostaly na A5, budou muset i v České republice projíždět dálnicí, a platit tedy mýto.

(MaFr)

Po Brněnské přehradě poplave Vídeň

Loďní doprava na Brněnské přehradě letos slaví 65. výročí svého zahájení s velkou slávou a mnoha akcemi. V polovině května zde pokřtili také novou loď, která nese jméno Vídeň. Proto se také slavnostního aktu jejího prvního spuštění na vodu účastnili vedle brněnského primátora Romana Onderky také starosta Vídně Michael Häupl a velvyslanec Rakouské republiky v ČR Ferdinand Trautmansdorff. Součástí rituálu bylo i požehnání, které obstaral starobrněnský opat Evžen Lukáš Martinec. Tradiční láhev šampaňského pak o trup lodi rozbil brněnský primátor. Ve stejný den pak byla pro návštěvníky Brněnské přehrady zpřístupněna nová výpravná určená nejenom pro samotné posádky, ale také jako prostor k nákupu jízdének. Zájemci mohli také výjimečně navštívit zázemí bystrcké loděnice, kde viděli například ukázky měření tloušťky plechu ultrazvukem. Loď Vídeň přitom nebude letos jediným plavidlem, které se nově objeví na hladině Brněnské přehrady. Již koncem května má probíhat další slavnost křtu nové lodě. I tentokrát přitom bude nové plavidlo pojmenováno podle jednoho z partnerských měst – bude jím nizozemský Utrecht. Nicméně pokud budete mít při návštěvě Brněnské přehrady, která leží poměrně nedaleko česko-rakouských hranic, jen trochu štěstí, dostanete možnost svézt se s Vídní. A rychle uvidíte, zda rakouské metropoli dělá na hladině čest, nebo naopak hanbu.

(MaFr)

HISTORICKÁ VZPOMÍNKA

František Weyr

JUDr. František Weyr

K významným osobnostem evropské právní vědy a filozofie minulého století patřil i profesor Masarykovy univerzity v Brně František Weyr. Byl to muž, který svým dílem reprezentoval vynikající výsledky české vědy a současně také proměny soudobého právního myšlení. V jeho soukromém životě se přitom odrážely dramatické a pohnuté dějiny střední Evropy první poloviny 20. století.

František Weyr byl individualistou a liberálem, milovníkem filozofie a umění, výborným hudebníkem, ctitelem antiky a renesance a znalcem krásné literatury. Měl rád lidi a společnost, ve věcech vědecké objektivitu, ale i vkusu a slušnosti, zastával nekompromisní postoje.

František Weyr se narodil 25. dubna 1879 ve Vídni. Pocházel z rodu českých matematiků – jeho otec Emil byl profesorem nejprve na české technice v Praze, později na vídeňské univerzitě. Rovněž otcův bratr Eduard působil jako profesor matematiky na pražské technice. Matka Františka Weyra pocházela z Brna, její otec byl c. k. zemským stavebním ředitelem.

František Weyr a Karel Engliš při slavnostním předání čestného doktorátu Masarykovy univerzity

V pouhých třiaadvaceti letech byl Emil Weyr jmenován profesorem na pražské technice a o čtyři léta později se stal řádným profesorem matematiky na univerzitě ve Vídni. V rodině se mluvílo česky, malý František nejprve navštěvoval českou školu spolku J. A. Komenského, poté rakouské gymnázium. Až do roku 1890 žila rodina spokojeně ve Vídni, ale otec onemocněl tuberkulózou. Ani jeho

přítel, věhlasný lékař Eduard Albert, mu nemohl pomoci, a tak v lednu 1894 Emil Weyr umírá. Jeho přání být pohřben v Praze mu rodina splnila. Ovdovělá matka se rozhodla řešit obtížnou situaci sňatkem s ředitelem Akademického gymnázia v Praze Jaroslavem Sobičkou, přítelem zemřelého manžela, a celá rodina se přestěhovala do Prahy. Zde vystudoval právnickou fakultu tehdejší české Karlo-Ferdinandovy univerzity. Po ukončení studia získal místo konceptního praktikanta v dolnorakouském místodržitelství, které mělo sídlo v centru Vídně na Herrengasse. V roce 1905 byl Weyr přidělen k okresnímu hejtmanství v Mistelbachu. Později pracoval v Ústřední statistické komisi ve Vídni, kde se mu také nabízela možnost akademické kariéry. Zde začal pracovat na habilitační práci a také se zabývat problémem rozlišování mezi veřejným a soukromým právem. Svůj habilitační spis obhájil před profesorským sborem pražské právnické fakulty v prosinci 1908. Pro lepší pracovní podmínky si zvolil Prahu.

Weyr byl společensky založeným člověkem. Ve Vídni chodil do opery, sblížil se s hudebním skladatelem J. B. Foersterem, básníkem J. S. Macharem ad.

Přijal nabídku profesorského místa na brněnské technice. V roce 1912 se oženil s Helenou Markesovou, učitelkou měšťanské školy, s kterou se seznámil na tenisovém kurtě. V letech 1913-1938 také publikoval několik desítek článků o aktuálních politických a právních problémech v *Lidových novinách*.

Krátce po vzniku Československa byl Weyr povolán národně demokratickou stranou do poslanecké funkce v Revolučním národním shromáždění. Významně se podílel na přípravě první československé ústavy z roku 1920. S kolegou a přítelem Karlem Englišem se také podíleli na zřízení druhé české univerzity v Brně. Ta jako Masarykova univerzita zahájila činnost v roce 1919, přičemž prvním rektorem byl zvolen Engliš a děkanem právnické fakulty se stal Weyr.

K velkým Weyrovým redakčním činům patřilo redigování *Časopisu pro správní a státní vědu* a vydávání pěti-svazkového *Slovníku veřejného práva československého*. Slovník se stal největším právním dílem meziválečného období. Převzal předsednictví v brněnských pobočkách Panevropy hraběte Richarda Coudenhove-Kalergiho a Středoevropského institutu.

Nacistická okupace vyvolala ve Weyrovi úžas nad mravním úpadkem německého národa. Krátce poté provedlo gestapo první prohlídku v jeho vile, následovaly další výslechy. 1. září 1939, kdy gestapo zatkl jako rukojmí několik set předních českých osobností, nebyl Weyr naštěstí doma. Okamžitě poté odjel s manželkou do Prahy, kde se uchýlil pod ochranu vysoce postavených přátel. Ale i přesto byl v září 1943, v době, kdy se zotavoval po infarktu, gestapem zatčen a uvězněn na Pankráci. Po měsíčním věznění byl na základě intervencí protektorátního prezidenta Emila Háchy a ministra Jaroslava Krejčího propuštěn.

Po konci války se Weyrovi vrátili do Brna. Svou vilu našli v dobrém stavu i s omluvným dopisem německého důstojníka, který v jejich nepřítomnosti vilu obsadil. Zato stav budovy právnické fakulty, kterou po celou dobu války využívalo gestapo, nebyl dobrý. Weyr dokonce vedl první se-

minář v jídelně svého domu. V dubnu roku 1947 obdržel čestný doktorát Masarykovy univerzity společně se svým přítelem Karlem Englišem. Po komunistickém převratu byl na konci února 1948 spolu s dalšími kolegy vyhozen z fakulty.

Brněnská právnická fakulta, jejímž spoluzakladatelem Weyr byl, byla zrušena v červnu 1950. V té době při zhoršeném zdravotním stavu psal své *Paměti*, které jsou nejen vynikajícím literárním dílem, ale také svědectvím o kulturních a politických dějinách českého národa v horizontu let 1890-1950.

František Weyr zemřel 29. června 1951.

1881

13. červen

Ve Vídni zemřel **prof. MUDr. Josef Škoda / Josef von Skoda** (*10. 12. 1805, Plzeň) – lékař, dermatolog a vysokoškolský profesor vnitřního lékařství českého původu. Společně s Karlem Rokytanským (Carl Freiherr von Rokytansky) byl jedním ze zakladatelů tzv. moderní vídeňské lékařské školy.

Po absolvování gymnázia v Plzni studoval od roku 1825 na lékařské fakultě vídeňské univerzity. Svá studia zakončil doktorátem medicíny 10. července 1831. Jako lékař nejdříve sloužil v Čechách při epidemii cholery v první polovině 19. století. V letech 1832-1838 působil jako asistent ve vídeňské všeobecné nemocnici. V roce 1839 se stal městským lékařem pro chudé a od 13. února 1840, na doporučení dr. Ludwiga Türkheima, předsedy císařského výboru pro vzdělání, byl jmenován na neplacenou funkci šéflékaře tehdy právě otevřeného oddělení pro tuberkulózu ve všeobecné nemocnici. Působil na vídeňské lékařské fakultě, kde se proslavil jako internista a spolupracovník profesora patologie Karla Rokytanského. V roce 1846 byl díky zásahu Karla Rokytanského, navzdory přání zbytku fakulty, jmenován profesorem a přednostou I. interní kliniky. V roce 1848 začal jako první profesor přednášet v němčině místo v latině. 17. července 1848 byl zvolen aktivním

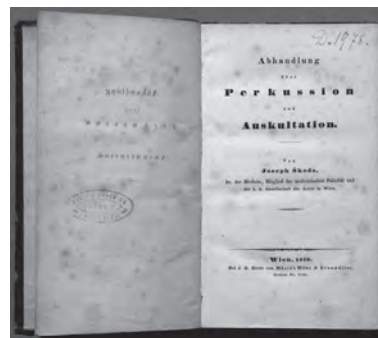
Prof. MUDr. Josef Škoda

členem matematicko-fyzikální sekce Rakouské akademie věd. V roce 1869 byl jmenován dvorním radou.

Zabýval se patologicko-anatomickou diagnózou (*Pojednání o poslechu a poklepu*, 1839). Zůstal svobodný a své finance věnoval synovci Emilu Škodovi (1839-1900) v Plzni na koupi tehdejší Valdejšejnské slévárny (pozdější Škodovy závody).

Začátkem roku 1871 odešel do důchodu, studenti i obyvatelé Vídně na jeho počest uspořádali velkolepé oslavy. Zemřel ve Vídni. Rokytanský jej nazval „světlem pro ty, kdo studují, příkladem pro ty, kdo se snaží, a pevninou pro ty, kdo ztratili naději“.

Ve Vídni je po něm pojmenována Skodagasse, zde také v čísle 13 zemřel.

Titulní strana prvního vydání knihy *Pojednání o poslechu a poklepu* z roku 1839

1911

3. květen

Ve Vídni byl založen tamburašský spolek *Adria*

BOULEVARD

Vídeňský starosta se po třetí odvážil

Starosta města Vídně Dr. Michael Häupl se 20. května 2011 na „své“ radnici v červeném salonu potřetí oženil. Jeho manželkou se stala Dr. Barbara Hörnlein, lékařská ředitelka Wilhelminen nemocnice.

Novomanželé Barbara Hörnlein a Michael Häupl

Internationale Sommerakademie Bohemia

Vom 10.-17. 7. 2011

Kreative Tage im Schloss Kosteletz bei Prag
Zeichnen und Malen im Atelier und im Freien
Akt – Porträt – Landschaft – Stilleben – Acryl künstlerische
Techniken – Aquarell – Öl – Abstrakt – Figurale Komposition –
Perspektive Figur – Farbenlehre – Zeichnen – Druckgrafik –
Experimentelle Malerei – Tempera – Blumen – Bildaufbau –
Gegenständliches Zeichnen – Pastell – Kulturelle Besichtigungen

Information und Buchung:

ATELIER A

Zum Blauen Pfau am Spittelberg

A 1070 Wien, Kirchberggasse 17 / II

Tel./Fax: +43/1/522 51 89, Mobil: 0664/1537758

www.ateliera.jimdo.com

Berichte aus den Niederlassungen Wien – Tschechische Gemeinde

50 Jahre Sommeraktionen – Im Rahmen eines Festaktes feierte die Kath. Mission für Tschechen in Wien im Don Bosco-Haus, Wien 13., am Samstag den 21. Mai 2011 ein Jubiläum: 50-Jahre der Sommeraktionen im Geiste Don Boscos. Besonders erfreut war die Koordinatorin des Ortzentrums der Salesianischen Mitarbeiter Don Boscos PAss. Paula Carmignato darüber, dass man nicht nur Kinder, Jugendliche und Eltern, sondern auch Vertreter von tschechischen Vereinen aus Wien begrüßen konnte, die zu diesem Jubiläum gratulierten. Die Salesianischen Mitarbeiter Don Boscos haben sich über diese Resonanz der Sommeraktionen besonders gefreut. Zeigt es doch, dass man in das Gemeinwesen und in die Volksgruppe voll integriert ist. Zu den Grußwortrednern gehörte neben Herrn Jürgen Egermeier auch Herr Petr Pastrňák, beide als Vertreter der Eltern. Im kulturellen Rahmenprogramm trat der Kommentator und Animator Patrick Jurdič auf und sorgte für viel Heiterkeit unter den zahlreichen Gästen. Es war hier eine Luftburg für die Kleinsten, eine Tanz-Animation für die Jungen, eine tänzerische Show-Highlights für die Älteren. Von der 19-Monate alte Laura bis zu 90-jährlichen Frau Kameš. Für alle ein Willkommensdrink und Buffet im Haus, Grillen und Cocktails im Garten. 50 Gasballons stiegen mit großer Begeisterung aller zum Himmel auf. Am Abend ein bildermächtiges Musik-Spektakel mit Flammen unter freiem Himmel und Lagerfeuer. Die Geschichte der 50 Jahre der Sommeraktionen wurde durch viele Fotos, Berichte und Zeitschriften „Rozhledy“ (Rundschau) erzählt. Bilder, Dias und Filme zeugten von den wunderschönen Wochen, die die Kinder und Jugendlichen dort verbracht haben. Berührend die Wiedersehensfreude von jenen, die sich schon viele Jahre nicht mehr gesehen haben.

Höhepunkt war ein festlicher Dankgottesdienst mit dem Salesianerpater Jan Horák. Die musikalische Gestaltung der Eucharistiefeyer übernahm die Don Bosco-Schola. Ein recht herzliches Dankeschön an alle, die sich bei der Vorbereitung und bei der Veranstaltung beteiligt haben. Klar, dass alle dieses Treffen wieder einmal wiederholen möchten.

50 Jahre lang hat sich die tschechischsprechende Don Bosco-Familie und viele SozialarbeiterInnen und HelferInnen um die Wiener jungen Tschechen engagiert. Die Sommeraktionen sind zu einem Markenzeichen der sozialen, kulturellen und religiösen Arbeit und fachlicher Kompetenz geworden.

Erstkommunion – Am Samstag, 28. Mai 2011, feierten 20 Kinder der dritten Klasse der Komensky-Schule in der Tschechischen Erlöserkirche am Rennweg das Fest ihrer Erstkommunion. Die Feier stand unter dem Thema: „Du bist das Licht der Welt“. Am Altar haben **P. Jan Horák** und **P. Wojciech Lipowicz** konzelebriert. Der Gottesdienst war ganz auf Familien und Kinder abgestimmt und wurde musikalisch von der Don Bosco-Schola begleitet. Als Gast-Gitarrist hat bei uns der Theologiestudent **Michael Lutz** gespielt. Wieder ein gelungenes Fest Dank der vielen Mitarbeiter und Mitarbeiterinnen.

50. výročí Letních táborů

V roce 1961 byly založeny letní tábory pro děti a mládež katolické misie pro Čechy. V domě Dona Bosca se konaly velkolepé oslavy s pestrým hudebním i tanečním programem. Pro **Zvídavý mikrofon** hovořila pastorační asistentka Paula Carmignato, která stála při zrodu těchto letních táborů.

<http://volksgruppen.orf.at/cesi/aktualne/stories/148361/>

Příjemný poslech přeje Don Bosco-Team.

Auf Los geht's los! **Die KinderuniWien 2011** steht in den Startlöchern

Themen, Termine und erste Highlights sind bereits fixiert! Vom 11. bis 23. Juli 2011 ist es so weit: Die 9. KinderuniWien bringt wieder über 4000 Kinder und 500 WissenschaftlerInnen an vier Universitäten Wiens zum Forschen, Staunen, Tüfteln und Experimentieren.

Das Programm der KinderuniWien sowie alle wichtigen Informationen unter:

www.kinderuni.at

info@kinderuni.at

und der kostenlosen Telefonhotline: 0800/664 540

Rückfragehinweis:

Christine Ehardt

Kinderbüro Universität Wien

0043/1/4277-10701

0043/1/4277-9107

christine.ehardt@univie.ac.at

<http://kinder.univie.ac.at>

Fotos zur KinderuniWien finden Sie im Pressecorner unter: http://kinder.univie.ac.at/kinderuni_pressefotos.html
Bildrechte: (c) Kinderbüro, frei zur redaktionellen Verfügung

Europas bunteste Kinderuniversität geht bereits in die 9. Runde, seit 2003 organisiert das Kinderbüro eines der umfangreichsten Wissenschaftsvermittlungsprojekte

für Kinder. In diesem Jahr bietet die KinderuniWien mit 31 838 Studienplätzen so viele Vorlesungen, Workshops und Seminare wie noch nie an. Über 4 000 Kinder haben die Möglichkeit, gemeinsam mit 500 WissenschaftlerInnen zu forschen, zu experimentieren und Neues zu entdecken.

A1 Kabel TV Basispaket auf über 110 TV-Kanäle

(darunter solche auf Serbisch, Polnisch, Russisch, Tschechisch)

erweitert:

33 Fremdsprachen-Sender und schnellster Kanalwechsel Wien (OTS) – Kroatisch, Serbisch und Türkisch gehören bereits zum Repertoire von A1 Kabel TV (vormals aonTV) – nun wird das Angebot für die fremdsprachigen Communities in Österreich weiter ausgebaut: Ab 30. Mai bietet A1 Kabel TV weitere serbische und türkische Sender sowie 10 neue fremdsprachige Kanäle an. Auch das regionale Angebot in Österreich wurde ausgebaut. Das Basisangebot von A1 Kabel TV wurde um 20 Sender aufgestockt und umfasst nun über 110 TV-Kanäle.

In Österreich gibt es eine Vielzahl an internationalen Communities. So leben laut Statistik Austria rund 1,5 Millionen Menschen in Österreich, die ihre kulturellen Wurzeln in verschiedenen Ländern Europas und der Welt haben: davon u. a. aus der Türkei: 185 000, Rumänien: 68 000, Polen: 60 000, Russland: 27 000 und aus China: 15 000. Eine der größten Gruppen mit über 200 000 sind aber Menschen aus Serbien, Montenegro und dem Kosovo. Dipl. Ing. Radiša Čokić ist einer von Ihnen. Er lebt mit seiner Familie schon seit über 20 Jahren in Österreich und arbeitet für eine Wintergartenfirma in Wien Inzersdorf. Er ist A1 Kabel TV Kunde der ersten Stunde und freut sich nun besonders über die serbische Sendererweiterung: „Es ist einfach schön, Nachrichten in der Muttersprache sehen zu können. Auch mein Sohn, der in Wien geboren wurde, verliert so nicht den Bezug zu seinen kulturellen Wurzeln.“

20 neue Sender und 8 neue Sprachen zum gleichen Preis

Im Rahmen der Erweiterung des Angebotes wird das bisherige A1 Kabel TV Basisangebot, das bereits 19 fremdsprachige Sender umfasste, um 14 Sender in verschiedenen Sprachen ausgebaut. Neben zusätzlichen Angeboten auf Serbisch und Türkisch sind nun erstmals auch TV-Kanäle auf Chinesisch, Polnisch, Portugiesisch, Rumänisch, Russisch, Spanisch, Tschechisch und Ungarisch verfügbar. Zudem wurden die regionalen Angebote für Kärnten und Tirol um insgesamt zwei Sender aufgestockt.

Die monatlichen Kosten für das A1 Kabel TV Basispaket bleiben unverändert bei 4,90 Euro. Damit verfügt A1 Kabel TV über ein exzellentes Preis/Leistungs-Verhältnis:

Mit 110 Sendern im Basispaket – A1 Festnetz Anschluss ab 15,98 Euro und die für den Empfang notwendige MediaBox um 1,90 Euro pro Monat vorausgesetzt – ist A1 Kabel TV das günstigste Komplettpaket am Markt. A1 Kabel TV bietet insgesamt über 150 Sender (rund 110 Kanäle im Basispaket, 30 Premium-Sender und 10 TV-Sender in HD). Die Videothek mit über 2 000 Filmen und Serien auf Knopfdruck ergänzt das breite Angebot, ebenso wie

300 nationale und internationale Radiosender, Infoservices wie Wetter, Horoskop und Nachrichten sowie die „Zeit im Bild“ auf Abruf.

Liste der neuen A1 Kabel TV Sender:

Kärnten TV, Tirol TV, BN TV SAT (Serbisch), BN Music (Serbisch), ATV Avrupa (Türkisch), Kanal 7 Avrupa (Türkisch), ČT24 (Tschechisch), Duna TV (Ungarisch), Pro TV (Rumänisch), TV Silesia (Polnisch), Channel One Russia (Russisch), RTR Planeta (Russisch), CCTV 9 (Chinesisch), PCNE (Chinesisch), TVE (Spanisch), Record TV (Portugiesisch), N24, Astro TV, HIP 90, Media Shop, ORF 2 Europe. Im Laufe des Monats Juni folgen noch zusätzlich Salzburg Plus und Osttirol TV.

Link zu gesamter Senderliste:

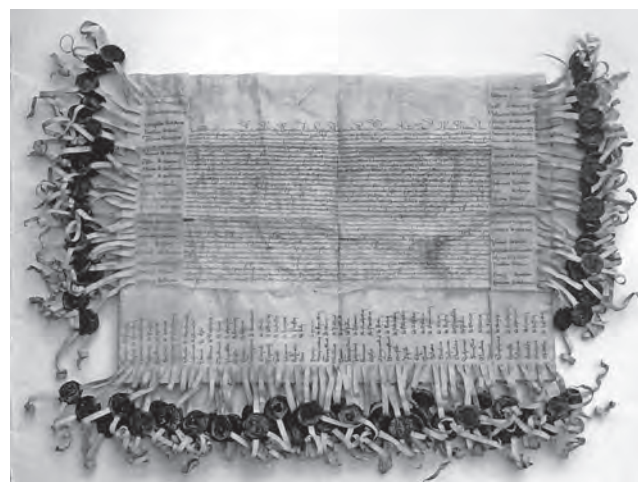
http://www.telekom.at/export/sites/default/residential/pdf/produktfolder/aonTV_Senderplatzliste.pdf

Nähere Informationen unter:

<http://www.a1.net/tv/basispakete>

Významný akt v pořádaný Besedou Slovan v Ženevě

Pod záštitou místopředsedy senátu MUDr. Přemysla Sobotky, za účasti vládních delegací České a Slovenské republiky, představitelů kantonu a města Ženevy a ředitelství Mezinárodního muzea reformace se konalo slavnostní předání faksimile stížného listu českých a moravských pánů z roku 1415, které z iniciativy Besedy Slovan v Ženevě bylo darováno ženevskému muzeu.

Slavnosti v muzeu předcházelo vzpomínkové setkání ve Vevey u pomníku Jana Palacha a v Ženevě u pomníku Jana Masaryka, který byl zvolen v roce 1946 prvním předsedou Světové federace sdružení pro Spojené národy.

Oč vlastně šlo: Nezasvěcený si určitě neví s tímto výrazem vůbec rady a neví, o jakou věc se jedná. Uvedeného roku 1415 se rozhodlo 99 českých a moravských šlechticů poslat stížnost proti odsouzení Mistra Jana Husa. Svůj podpis stvrdili osobní pečeti. Těchto dopisů bylo napsáno osm, ze všech se zachovalo pouze jedno originální vydání, které je uloženo na univerzitě ve skotském Edinburghu. Zásluhou předsedy Slovanu Ženeva je nyní na světě jeden originál a jedna kopie ve velice dobré kvalitě vyrobená v České republice.

Beatrice Jordan

Krátké zprávy ze Senátu ČR Konference předsedů parlamentů členských zemí Evropské unie

Předseda Senátu ČR Milan Štěch se ve dnech 3. až 5. dubna 2011 zúčastnil konference předsedů parlamentů členských zemí Evropské unie v Bruselu. Tento rok končí svou činnost Parlamentní shromáždění Západoevropské unie. Proto jedním z hlavních bodů konference byly návrhy představitelů členských zemí o tom, jaká struktura by měla toto shromáždění nahradit. Podle předsedy Senátu ČR Milana Štěcha by se mohly využít jiné stávající struktury meziparlamentní spolupráce, a nikoliv nákladně budovat nové.

Závěry konference, na kterých se účastníci jednání nakonec shodli, potvrdily vytvoření meziparlamentní konference, která bude vykonávat dohled nad společnou zahraniční a bezpečnostní politikou a společnou bezpečnostní a obranou politikou. Konference se bude scházet dvakrát za rok. Nezávazné závěry zasedání budou přijímány konsenzem. Členské země NATO, které nejsou součástí Unie, a kandidátské země se mohou Konference účastnit jako pozorovatelé. Na konečném počtu zástupců jednotlivých parlamentů se účastníci jednání nicméně zatím nedohodli.

Spolupráce s Rakouskem

První oficiální zahraniční cesta předsedy Senátu ČR Milana Štěcha vedla 23. a 24. února 2011 do Rakouska. Delepace se ještě skládala z místopředsedy Senátu Zdeňka Škromacha, předsedkyně senátorského klubu TOP 09 a Starostové Soni Paukrtové a senátorky Miluše Horské.

S předsedou Spolkové rady Rakouské republiky Gottfriedem Kneifelem jednala česká senátní delepace o možnostech intenzivnějšího zapojení národních parlamentárních komor do unijních legislativních procesů a zesílení česko-rakouské meziparlamentní spolupráce.

Mezi tématy, která rozvíjel předseda Senátu s předsedkyní Národnostní rady Rakouské republiky Barbarou Prammer, byla kromě dopravní infrastruktury taktéž možnost prohloubení přeshraniční a regionální spolupráce.

Při jednání se starostou města Vídně Michaelem Häuplem se předseda českého Senátu zajímal, jakým způsobem řeší město Vídeň problematiku lidí bez domova, dotkli se také problematiky přílivu migrantů.

Předseda Senátu ČR M. Štěch a předseda
Spolkové rady Rakouska G. Kneifel

Letní program Kulturbrücke Fratres

najdete pod: www.muzeumhumanum.com
www.kulturbruecke.com

Tel./Fax: 0043 (0) 2843 2874 nebo 0664/4305651

Z programu:

27. srpna 2011 Premiéra filmu Lenky Ovčáčkové *Krajina a paměť*

Procházka nejen podél Dyje a Moravy, ale i Beskydami, Bílými Karpatami a Pošumavím.

200 let slaví Universalmuseum Joanneum

1811 gründete Erzherzog Johann von Österreich (1782-1859) gemeinsam mit den Ständen der Steiermark das Joanneum als „Innerösterreichisches Nationalmuseum“. Ganz den erzieherischen Ideen der Aufklärung verpflichtet, wollte Johann, Bruder des österreichischen Kaisers Franz I., dieses erste öffentliche Museum Österreichs angelegt wissen als eine umfassende Sammlung dessen, „was...die Natur, der Zeitwechsel, menschlicher Fleiß und Beharrlichkeit hervorgebracht haben, was die Lehrer der verschiedenen öffentlichen Anstalten ihren wißbegierigen Zöglingen vortragen. Es soll dieselben versinnlichen, dadurch das Lernen erleichtern [und] die Wissbegierde reitzen [...]“

Im Laufe des 20. Jahrhunderts wuchs das Joanneum um weitere Sammlungen an, und heute stehen dem Universalmuseum Joanneum neun Gebäude mit historisch wertvoller Bausubstanz als Museumsstandorte zur Verfügung, aber auch qualitätsvolle Beispiele für zeitgenössische Architektur.

Das Universalmuseum Joanneum gilt als das größte seiner Art in der Mitte Europas. Mehr als 4,5 Millionen Sammlungsobjekte sind die Basis für ein inhaltlich überaus facettenreiches – „universelles“ – Ausstellungs- und Veranstaltungsprogramm. Wechselnde Ausstellungen und Veranstaltungen an mehr als 10 Standorten in der ganzen Steiermark vermitteln ein einzigartiges Panorama von Wissenschaft, Kunst und Kultur.

www.museum-joanneum.at

Mariahilferstraße 2-4, 8020 Graz, Austria

T +43-316/8017-0, F +43-316/8017-9800

Rodina ze Slovenska (Josef Köpf, 1893)

Výstava *Altösterreich* v Nationalbibliothek
Prunksaal der Österreichischen Nationalbibliothek
Kurátor: Hans Petschar
1010 Wien, Josefsplatz 1
út – ne 10:00-18:00, čt 10:00-21:00
Katalog stojí 29,90 EUR
Výstava je otevřena do 30. 10. 2011

Kammermusik-Festival

Burg Feistritz – Rittersaal
2873 Feistritz am Wechsel, Niederösterreich
15. 7. 16:00 Hagen Open 2 Musik aus Böhmen und
Mähren
(Antonín Dvořák, Bedřich Smetana, Leoš Janáček aj.)

Kozí mejdan

Chcete-li prožít víkend bez tlaku šoubyznysu, komerce, stánkařů a ochranky, přesto při muzice a setkání s dalšími lidmi ve volné přírodě, tak přijedte do Milkovic na Kozí mejdan.

Po roční přestávce a deseti letech osmidenních mejdanů tentokrát víkendové setkání během srpnového úplňku proběhne od pátku 12. srpna odpoledne do pondělního rána 15. srpna 2011.

Milkovice je statek na samotě s chovem koz a oslů u Libáně, okr. Jičín (mezi Kopidlnem a Sobotkou a zámky Dětenice a Staré Hrady).

Kozí mejdan je věnován kozám a svobodomyšlnému způsobu života. Koná se za každého počasí. Vstupné je dobrovolné a ceny lidové. Čeká Vás nepřetržitá hudební produkce různých stylů, žánrů a provedení na dvou pódiích (ve stodole a na louce). Autorská čtení, divadlo, promítání filmů, malování, dětské hry, přednášky, koupání, procházky po okolí a další. K tomu bar, čajovna, vegetariánská kuchyně, moučníky, pekařské výrobky, WC, sprchy, pivo, víno, limo, zmrzlina a další je zajištěno.

Stanování v místě mezi stromy v sadě, děti, psi a další rodinní miláčci vítáni. Lepší je využít k cestě k nám hromadnou dopravu. Vlakem do Kopidlna nebo Dolního

Bousova, autobusem do Libáně, jelikož parkování je u nás omezené.

Chcete-li u nás vystoupit s hudbou nebo divadlem, případně přečíst kousek ze své tvorby nebo o někom takovém víte, neváhejte nás kontaktovat. Letáček ke stažení pro případné zveřejnění na vašich stránkách a k dalšímu šíření po kliknutí na obrázek. Informace o programu na www.kozy.cz. Můžete nás najít i na facebooku. Již teď si můžete pustit hudební záznamy kapel, které u nás zahrály v uplynulých letech, spojené s pohledem do kraje a na zvířátka v Milkovicích na: www.kozitelevize.cz.

Česká redakce

Vážení, internetová literatura v českém jazyce na: haslbauer.blog.idnes.cz

Čtení pro udržení dobré nálady, anebo případné anulování nálady pod psa.

Autoblázní a ti druzí (dokončené).

Ruksak za ostnatým drátem (v plném proudu. O emigrantech a jejich životě za ostnatým drátem za tvrdé totality v Československu).

Zdravím česky a slovensky a německy mluvící!
Česky píšící nedokonalý Němec Haslbauer – Norimberk

ČESKÁ REDAKCE

Zleva: Vilém Faltnýnek, Milena Štráfeldová, Jan Hloch, Zdeňka Kuchyňová, Martina Bláhová, Josef Kubečka

Každý náš pořad začíná aktuálními zprávami. Ve všední dny následují Události - publicistický přehled dění v Česku, reportáže a rozhovory doplněné přehledem tisku. Závěr relace od pondělí do pátku patří pravidelným rubrikám, jejichž seznam následuje.

SEZNAM RUBRIK

Pondělí: Sport

Úterý: O čem se mluví

Středa: Kultura

Čtvrtek: Ekonomika

Pátek: Cestujeme po Česku

Víkendové vysílání po zprávách vždy přináší několik tématických rubrik

Sobota: Týden v ČR, Češi v zahraničí, Kalendárium, České „nej“

Neděle: Knihovnička Radia Praha, Historické obzory, Z rozhlasového archivu, Čeština, jak ji neznáte nebo Z krajanského tisku, Ptejte se právníka

E-mail: cesky@radio.cz
www.radio.cz

Oznámení Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i.

Oznamujeme, že od 1. 1. 2011 jazyková poradna Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., přechází na nový provozní režim. Odpovědi na své dotazy můžete i nadále bezplatně vyhledávat v Internetové jazykové příručce na adrese <http://prirucka.ujc.cas.cz/>. Tuto příručku neustále doplňujeme. Pokud máte nějaký podnět či připomínku ke zpracování konkrétních hesel či výkladů o jazykových jevech v příručce, rádi je uvítáme na adrese poradna@ujc.cas.cz. Z této adresy však již **na žádné jazykové dotazy neodpovídáme**. Bezplatné e-mailové poradenství bylo k 1. 1. 2011 zrušeno.

Vyhotovení písemných odpovědí, posudků a expertiz je zpoplatněno a tazatelům zasíláno poštou na dobírku.

Více informací najdete na stránkách <http://www.jazykovaporadna.cz>. Jazyková poradna rozšiřuje provoz telefonických poradenských služeb. S jazykovými dotazy se na ni můžete obracet každý všední den v době 10:00-12:00 a 13:00-15:00 hodin, telefonní číslo+420 257 531 793.

S pozdravem

*kolektiv pracovníků jazykové poradny
Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
oddělení jazykové kultury – jazyková poradna*

* * *

Informujeme:

- internetové stránky <http://prirucka.ujc.cas.cz>, na kterých najdete Internetovou jazykovou příručku;
- internetové stránky <http://www.jazykovaporadna.cz>, na nichž najdete odpovědi na často kladené dotazy, rubriku Dotaz týdne a bibliografii základních jazykových příruček;
- zábavně-vzdělávací seriál *O češtině*, který vysílá ČT 2;
- knížku *O češtině 3* (Edice ČT, 2010).

ČR se již odvolala proti rakouskému verdiktu v kauze Diag Human

Česká republika již odeslala odvolání proti rozhodnutí vídeňského soudu, který uznal nárok společnosti Diag Human na více než desetimiliardové odškodnění ze strany ČR za zmařený obchod s krevní plazmou. Potvrdil to mluvčí ministerstva zdravotnictví Vlastimil Sršeň. Firma zažalovala stát i v dalších zemích, podobně jako soud ve Vídni se již nepravomocně vyjádřil také pařížský soud. Vídeňský soud nyní vyzval obě strany k doplnění svých stanovisek. V rakouské metropoli byla Česku zabavena tři umělecká díla, která skončila v depozitním skladu soudu, kde zůstanou do konečného verdiktu. ČR prý předpokládá, že soud exekuci obrazů Emila Filly a Vincence Beneše a plastiky Otto Gutfreunda nakonec zamítne s odůvodněním, že jde o kulturní dědictví, na něž se vztahuje takzvaná jurisdikční imunita, a vrátí pak díla zpět ČR. Podle ministerstva zahraničí odporují verdikty zahraničních soudů obecně uznávaným zásadám mezinárodního práva v oblasti jurisdikčních imunit států. Česká ambasáda podle médií požádala o „diplomatickou imunitu“ Českého centra v Paříži. Po rozsudcích stáhla Národní galerie desítky uměleckých děl, která půjčila do zahraničí.

Zahraniční soudy však podle ministerstva zdravotnictví vycházely pouze z materiálů předložených Diag Human. Podle úřadu jednaly v dobré víře, že arbitráž je již pravomocně ukončena, Česko chce ve svých odvoláních prokázat opak.

Chystaný převod téměř deseti tisíc zaměstnanců ministr dopravy Radek Šmerda podle serveru E15 odložil

Tisíce lidí, kteří mají na starosti provoz na železnici, měly hromadně změnit zaměstnavatele k 1. červenci. Nový termín nyní ministerstvo stanovilo na 1. září, napsal server.

Převodem takzvané živé dopravní cesty, tedy například výpravčích, signalistů, hláskářů, hradlářů nebo závořářů, má být završen proces transformace české železnice. Návrh exministra dopravy Víta Bárty na přesunutí 9 500 zaměstnanců Českých drah do SŽDC schválil počátkem února Nečasův kabinet, proti převodu se staví železniční odboráři.

Tzv. mrtvá dopravní cesta, tedy samotné koleje a údržba, přešla pod SŽDC v létě 2008. Státní organizaci České dráhy na dnešní České dráhy a. s. a SŽDC rozdělila v lednu 2003 tehdejší vláda. Dalším krokem bylo oddělení nákladní dopravy do samostatné dceřiné společnosti ČD Cargo v prosinci 2007. Hlavním argumentem pro tyto kroky bylo zvýšení efektivity v podobě snížení nákladů a zvýšení výkonů a tržeb. Vláda rovněž hovořila o liberalizaci železničního trhu a zprůhlednění podnikatelského prostředí na české železnici. Smyslem změn bylo i vytvoření rovných podmínek na dráze pro všechny dopravce, uváděli tehdy vládní představitelé.

Nyní ministerstvo dopravy uvažuje o vzniku železničního holdingu, ve kterém by se České dráhy se Správou železniční dopravní cesty znovu propojily.

14. 6. 2011, Zpravodajství ČTK – kri – České dráhy

Railjety za téměř pět miliard míří na české koleje

České dráhy už mají jasno. Po několikaměsíčním zvažování se rozhodly pro nákup moderních vlakových souprav Siemens Viaggio Comfort. Nákup provedou bez tendru, pouze na základě takzvaného výběrového řízení bez uveřejnění. Podnik využije opce Rakouských spolkových drah na nákup šestnácti souprav, které v Rakousku jezdí pod komerčním označením Railjet. Cena zakázky je 200 milionů eur, aktuálně zhruba 4,9 miliardy korun.

Rozhodnutí musely dráhy učinit do konce června, jinak by o výhodnou nabídku přišly. Dráhy rozhodnutí neustále posouvaly, původně měl verdikt padnout do konce března. Důvodem byly komplikace právního rázu, neboť zakázku dostane předem jistý vítěz. Pro vysvětlení dráhy sáhly k odborným posudkům, podle nichž je cena jedné soupravy výrazně nižší, než je běžná tržní cena. Podle některých informací až o čtvrtinu. Podobně výhodná nabídka se podle vedení drah nebude opakovat.

Výhodná cena vzešla z megatendru rakouských drah, které v roce 2006 objednaly u Siemensu jednapadesát souprav s opcí na dalších šestnáct. Opci ale Rakušané nechtějí využít a nabídli ji Českým drahám. „Ta cena je skutečně

velmi dobrá," uvedl šéf nevládního Centra pro efektivní dopravu Petr Šlegr. Nadstandardní je také rychlost dodávky, vlaky se objeví na českých kolejích už ve druhé polovině příštího roku.

Railjety jsou jednotky o sedmi vagonech, stavěné na maximální rychlost 230 kilometrů za hodinu. ČD počítají

s tím, že je bude tahat nová škodovická lokomotiva mezi Prahou a Ostravou a na relacích z Německa přes Česko do Rakouska. V Rakousku mají railjety tři třídy. Nejvyšší třída Premium je vybavena například koženými sedačkami.

15. 6. 2011, Jan Šindelář - České dráhy -
zasláno Ing. Jiřím Zajíčkem

DALŠÍ VÝSTAVY

Věra Šteflová - *Báje a druhý břeh*

Výstava bude otevřena od **4. 7. 2011** do **22. 8. 2011**.

Ambit kláštera u Kostela Panny Marie Sněžné

Jungmannovo náměstí 18, Praha 1

10:00-18:00 hod.

Věra Šteflová (*24. 2. 1947, Praha), malířka s originálním osobitým stylem. Pracuje v uměleckém oboru malířství, technika olej, plátno. Studovala SVVŠ - 1965, SPŠE - 1979, krátce ČVUT. Absolvovala soukromá studia malířství. Má dvě dcery, Věru Vránovou a Radku Biňovcovou. Figurativní realistická malba je prostředek k vyjádření meditativních vnitřních modelů. V roce 1990 založila Soukromou školu techniky olejomalby pro dospělé, kterou vede dodnes.

Hudební toulky

Do 18. 9. 2011

Každou neděli od 17:00 hodin na venkovní expozici.

Cyklus hodinových koncertů pod širým nebem v neděli odpoledne se stal již tradicí. Stále více hudbymilovných návštěvníků přichází pouze na tyto koncerty, protože je láká atmosféra, ve které koncerty probíhají: otevřená scéna pod širým nebem (jen déšť nás může zahnat pod střechu výstavní místnosti), posezení na lavičce nebo trávniku... prostě zcela odlišná od prostředí koncertních sálů. Náhodný a nezavázaný kolemjdoucí se pozastaví a neví, ale skoro každý na chvíli spočine a zaposlouchá se do tónů, které se od května do září nesou o nedělním pozdním odpoledni nad Trojskou kotlinou...

- 3. 7. Gran Duetto Concertante (A. Vivaldi, V. Gelli, P. Locatelli)
- 10. 7. Trio luventa (J. Ibert, F. X. Dušek, W. A. Mozart)
- 17. 7. Kvarteto Národní divadlo (A. Dvořák, A. Rubinstein, W. A. Mozart)
- 24. 7. Pražské dechové kvinteto (J. Haydn, G. Bizet, A. Rejcha)
- 31. 7. Žestový kvintet Pražského hradu (J. Soussa, F. Kmoch, J. S. Bach)
- 7. 8. Pražské dechové kvinteto (W. A. Mozart, A. Rejcha)
- 14. 8. Parnas kvartet (F. X. Richter, P. Mentheny, A. Dvořák)

Botanická zahrada hl. m. Prahy

Nádvoří 134, Praha 7 - Troja

Telefon: +420 234 148 111

Fax: +420 233 542 629

<http://www.botanicka.cz/hlavni-stranka/o-nas/kontakty.html>

Kutnohorská fajáns ze sbírek středočeských muzeí

Otevřeno od 1. dubna do 30. listopadu 2011

Kamenný dům, Václavské náměstí 183, Kutná Hora

červen a září 9:00-18:00 hodin

červenec a srpen 10:00-18:00 hodin

Královské stříbření

Návraty do Kutné Hory lucemburské

Výstava pořádaná ve spolupráci s o. s. Stříbrná Kutná Hora ke příležitosti dvaceti let pořádání slavnosti.

Otevřeno do 31. července 2011

Hrádek, Barborská 28, Kutná Hora

květen, červen 9:00-18:00 hodin

červenec 10:00-18:00 hodin

<http://www.cms-kh.cz/stredoceska-muzea>

Výstava Květy 2011

se bude konat 14.-17. 7. 2011 na výstavišti v Lysé nad Labem, Masarykova 1727, Lysá nad Labem. Tato výstava se každoročně stává svátkem pro všechny milovníky křehké krásy květin a vzhledem k prázdninovému termínu jsou právě *Květy* cílem příjemných dnů letní dovolené. Tradičně největší pozornost návštěvníků přitahuje atraktivní květinová aranžmá, které vytvoří zkušený tým Českého zahrádkářského svazu, a to na obrovské ploše 2 160 m².

Jelikož se v poslední době lidé opět obracejí k přírodě a bylinky jsou stále populárnější, opět jsme pro Vás, po velkém úspěchu v loňském roce, připravili expozici bylinek nazvanou Rostliny pro posílení organismu a zdraví, kde se návštěvníci mohou informovat, jak se bylinky pěstují, užívají a v jaké podobě se s nimi setkávají v obchodech. Novinkou letošního roku bude samostatná expozice rakytníku řešetlákového – rostliny mající mimořádné potravinářské a léčivé vlastnosti, ve které budou zastoupeny jak jednotliví výrobci rakytníkových produktů, tak i zahrádnictví zajišťující jeho množení. Chybět nebude ani každoroční expozice relaxačních koutů a expozice bonsajů.

V rámci doprovodného programu výstavy *Květy 2011* se bude pořádat tradiční soutěž o nejkrásněji osázenou nádobu či truhlík.

Zahradnických trhů se zúčastní nejen pěstitelské firmy, ale i výrobci a prodejci nabízející široký sortiment potřeb pro zahrádkáře a zahradníky.

Věříme, že chvíle strávené na této výstavě budou pro Vás inspirací a příjemným zážitkem.

PAMÁTNÍK BEDŘICHA SMETANY – JABKENICE

Život Smetanovy rodiny a rodiny jeho dcery Žofie Schwarzové v Jabkenicích, Smetanova tvorba jabkenického období – její provozování a šíření na koncertech, operních scénách, prostřednictvím hudebních vydavatelství doma i v cizině. Rekonstruované interiéry Smetanovy pracovny a salónu zařízené zčásti původním nábytkem a dalšími památkami. Možnost poslechu Smetanových děl dle vlastního výběru, procházky Smetanovou stezkou v nedaleké oboře.

Jabkenice, 294 45
tel.: 326 389 127, 608 845 549
www.nm.cz
e-mail: jabkenice_smetana_pamatnik@nm.cz

Spojení: autobus – Praha–Mladá Boleslav–Jabkenice
vlak – Praha–Nymburk–Luštěnice,
odtud pěšky

ZÁMEK VRCHOTOVY JANOVICE

Původně středověká vodní tvrz pánů z Janovic, v 18. století barokní sídlo hrabat z Vrtby, dnes romantický novogotický zámek uprostřed krajinářského parku. V povědomí návštěvníků je spojován zejména se zajímavou osobností poslední majitelky Sidonie Nádherné z Borutína. Jsou zde následující stálé expozice: Společnost v Čechách 19. století, Rilke, Kraus a Vrchotovy Janovice a České zvonářství.

Zámek, 257 53 Vrchotovy Janovice,
tel.: 317 835 181, 724 412 256
www.nm.cz
e-mail: vrchotovy_janovice@nm.cz

Spojení: vlak – Praha–Olbramovice–Vrchotovy Janovice,
autobus – Praha–Benešov–Vrchotovy Janovice

PAMÁTNÍK JAROSLAVA JEŽKA

Památník Jaroslava Ježka – významného představitele meziválečné generace české hudební avantgardy, je umístěn v tzv. Modrém pokoji v Ježkově pražském bytě v Kaprově ulici. Interiér s autentickou Ježkovou knihovnou, nototisky jeho děl a další předměty z pozůstalosti byly pietně ponechány v původní podobě, jak ji dokumentují dobové fotografie a vzpomínky současníků.

Kapra 10, 110 00 Praha 1
tel.: 257 257 777, 257 327 285
www.nm.cz
e-mail: marketa_kabelkova@nm.cz

Spojení: tramvaj č. 17, 18
stanice Staroměstská,
metro A – stanice Staroměstská

PAMÁTNÍK JOSEFA SUKA – KŘEČOVICE

Život a dílo hudebního skladatele Josefa Suka (1874–1935). Expozice je umístěna v domě, kde žil a tvořil. Vystaveny jsou zde také dokumenty, spojené s uměleckou činností Českého kvarteta.

Křečovice 3, 257 56
tel.: 257 257 727 (České muzeum hudby)
www.nm.cz
e-mail: museum_musical@nm.cz

Spojení:
autobus – Praha–Benešov–Křečovice

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Schlösselgasse 18

A-1080 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2011 činí **33,- €** (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2011 činí **35,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2011 činí včetně poštovního **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otiskem inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Centrální telefon a fax (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé,
dr. MALÁ, tel. č. 602 36 51

Čeština – začátečníci i pokročilí,
Mag. dr. BRANDEIS,
tel./fax 0043-1-40 89 841

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTURNÍ SPOLOK**

Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsks@slovaci.at **www.slovaci.at**

Kurzy

slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte

Slovenský inštitút,
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka dr. Taťjana Langášková
tel.: +43-1-53 52 360

www.czechcentres.cz/vienna
e-mail: **ccwien@czech.cz**
Po – St 10:00-17:00
Čt 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

Mag.

Sylvie Šebelová

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

KULTURNÍ KLUB

*Informační časopis Čechů a Slováků
v Rakousku*
*Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich*
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: **info@kulturklub.at**
www.kulturklub.at

Knihy vydané Kulturním klubem si
můžete zakoupit/objednat přímo
v Kulturním klubu.

Slowakisches Institut

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.sivieden.mfa.sk
e-mail: **si.wien@gmx.at**

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (těž z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Michala SIVEKOVÁ
tel.: 0043 1 533 21 933, fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: **info-at@czechtourism.com**
www.czechtourism.com

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR

JUDr. Josef Franc
Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax: +420-284 818 008
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenec
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
tel. 505 98 06, **www.theater-moki.at**

ZEICHNEN UND MALEN

mit Mgr. Art. Jozef Kurinec (SLOWAKEI)

Willst du zeichnen oder malen lernen?
DAS IST DEINE CHANCE!

Bei diesen Workshops kannst du lernen, wie du Proportionen und Raum aufs Papier überträgst und wie aus einer Zeichnung ein Bild entstehen kann.

Wenn du bereits Erfahrung mit Zeichnen hast, Kannst du Perspektive zeichnen lernen und Ölfarben verwenden lernen. Der Malworkshop findet draußen statt.

25. 06. 2011 Zeichnen
09. 07. 2011 Zeichnen
06. 08. 2011 Malen mit Ölfarben

Dauer jeweils 10:00-18:00 incl. Mittagspause

Info: artkurse@gmail.com
oder 06508711806

Vysoká škola evropských
a regionálních studií, o. p. s.
České Budějovice

BAKALÁŘSKÝ STUDIJNÍ PROGRAM

MEZINÁRODNÍ TERITORIÁLNÍ STUDIA

s politologicko-sociologickým zaměřením
v kombinované formě studia s výukou v sobotu

OSOBNÍ KONZULTACE PO DOMLUVĚ VE VÍDNI, HOTEL POŠTA
www.vscrs.cz

Für ein international agierendes,
technisches Unternehmen in Wien
suchen wir eine/n

Auftragsbearbeiter/in mit Tschechischkenntnissen

Sie übernehmen die Angebotslegung
in enger Zusammenarbeit
mit dem tschechischen Sales-Team
und sind eigenverantwortlich
für die systemtechnische Auftragsabwicklung
(via Navision) zuständig. Kalkulation,
Reporting sowie telefonische
Kundenbetreuung zählen ebenso
zu ihren Aufgaben wie Organisation
und Überwachung der Lieferungen.

Sie sprechen **Tschechisch**
auf Muttersprachenniveau
und haben zudem
sehr gute Deutsch- und Englischkenntnisse.

Weiters bringen Sie 2-5 Jahre Berufserfahrung
in einer vergleichbaren Position
und sehr gute MS-Office-Kenntnisse mit.

Wir bieten Ihnen eine sehr gute Einschulung
und eine langfristige Fixposition
in einem internationalen,
stabilen Schweizer Konzern.

Bitte richten Sie
Ihre schriftlichen Bewerbungsunterlagen
per e-Mail an:

UNITIS Personalberatung GmbH
doris.degelsegger@unitis.at
www.unitis.at

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem
o nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října
BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

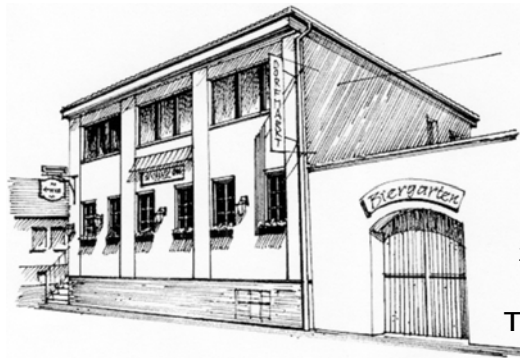
ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMIŠCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.

Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. 02264/200 82
www.hroch.at

Máte problémy s identifikací
neznámých znaků?

Obrat'te se s důvěrou
na naši heraldickou kancelář!

Újezdský herold
Heraldická kancelář

VÁCLAV KULLE

Jeřovická è. 114
190 16 Praha 9
Èeská republika

Tel./fax:
pondělí – pátek
+420/281 972 116

Koniasch Latin Press

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681
koniasch@gmail.com

KLP

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Èeská kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
èeské a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant
Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor
Èeské a slovenské speciality!

rodina
Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

SPECIALITY ÈESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNĚ

OTEVŘENO: pondělí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schlüsselgasse 18
tel.: +43-(0)1-402 57 31 (Dagmar Ficenec)

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímou v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

Kleines Wiener Cafe

DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
so – ne zavřeno

Kavárna s èeskou kuchyní. Oslavy
na objednávku. Budějovické pivo.

Výhodné ubytování ve Vídni
M. SEĎA

Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

Jan Skácel: Noc s Věstonickou venuší
Sonet o červencové noci na Vysočině

Večer si lehá tiše do polí
 Na kamenech se leskne zlatá slída
 Měsíc jak chromý pastýř o holi
 jedinou hvězdu nad dědinou hlídá

Od potoka je slyšet rozhovor
 Z hospody domů vracejí se chlapi
 a prou se potmě Něco je moc trápí
 Noční chlad dotýká se hor

Posléze všechno ztichne Naprosto
 Jen slepá můra do žárovky vráží
 Na chvíli vyjdeme si na zápraží

a ohromí nás noci majestát
 Tisíce hvězd Ach byli bychom s to
 Po celou noc pod tímto nebem stát

Jiří Karásek ze Lvovic: Ocúny noci
Červnové růže

Památce Karla Hlaváčka
 Je bolest, kterou doba nezhojí,
 v níž bledé růže do krve se rděly.
 Pižmové vůně lhalý levkojí,
 však růže června vpravdě krvácely.

Mám jítí krajem, sledem drahých stop?
 Jsou všude stíny, jsem tak osamělý.
 Mám růže června hodit v časný hrob,
 básníku – druhu, lkare můj smělý?

Snad přikryje tvé jméno zapomnění,
 snad Sláva ozáří tvou touhu, tvoje snění,
 vše se zdá klamem u tvé mohyly,

když růže června, ukrutné a žhavé,
 na tělo padly pohublé a tmavé,
 tajemství jeho navždy pohřbily...

Antonín Sova: Když ona přišla na můj sad
Slunečný den

Klid všude. Slunce lije na peron
 své jarní proudy. Chvilce ospalá
 v zapadlém nádraží, kdy tichý den
 průzračný nad širokým obzorem.
 Tu čekám samotný a vyhlížím
 na louky sluncem zatopené, v nich
 skupiny olší v dálku tratí se
 a potok zpola vyschlý pod mostem
 se blýská jako střepy zrcadla.
 Jen kavka křikne, a jen písku pád
 po střeše plechové, jen jednotvárný
 se ozve telegrafu klepot, jen
 šum květin, které kropí zelinář.

Mír všeho nehybný mne dojal tak,
 jak jenom lesy s mrtvým výdechem
 ukrytých malin.

Ve mně ležela
 nezlomná touha: mnoho vykonat,
 mé myšlenky a touhy, přání všecka
 jak lesklá hádčata se přišla hřát
 do ticha srdce, kde se křížily
 paprsky toho květnového dne.

A louky bujně kvetly, květy šuměly.

(mk)

Abeceda květů
Stolístek
z české a světové poezie

Antonín Sova: Mně stesko se po máku červeném

(mk) Obrovský palouk v slunci zvadal k podzimu
 a čápi táhli nad ním. Stromy svlékaly
 se z žlutohnědých kostýmů.

Vichřice a třesavé a prudké úhozy
 jak starci za nocí sténaly, šeptaly,
 co bdí při lampách v nudě nervózy.

Mně stesko se po máku červeném,
 mně stesko se. Po nebi zdravícím
 blesky a bouří zchlazeném,

když po divokém vyty vod se dní
 žlutavé světlo nad paloukem spícím,
 nad zlatem žit v nádheře poslední!

(mk)

František Gellner: A přijde den, a růže vonět budou

A přijde den, a růže vonět budou
 těžce a omamně.
 Nad duší pustou, vyprahlou a chudou
 zapláče touha mně.

(mk) A přijde den, a luh se zazelená,
 zpěv zazní do ticha.

A země jako roztoužená žena
 smyslně zavzdychá.

A přijde den, a žár se mladým lidem
 rozlije po lících.

A panny touhou rozrušeným klidem
 zapláčou v ložnicích.

A přijde den, a růže zavonějí...

– Pověz mi, srdce mé,
 v kterou poušť světa se svou beznadějí
 se smutni skryjeme?

A těla žen jsou rozkošná a sladká

A těla žen jsou rozkošná a sladká,

když mládí bouří v krvi bezcitné,

a cesta k nim je snadná tak a hladká.–

– A náhle srdce ze sna procitne.

– – Vzduch vlažný je a venku již se stmělo.
Mé mládí se mnou prudce hovoří.
Toužebným vzruchem chvěje se mé tělo.–
Ale mé srdce, ne, to nehoří
Milenci spolu alejí jdou temnou.
Omamnou vůni vydechuje sad.
Snad našel bych tu, která šla by se mnou.–
Ne, neumím už ani lásku lhát.
Lži moje mrou, než byly vysloveny.
Pohledy lhavé duši pokoří.– –
Mně stýská se po teplých loktech ženy.–
Ale mé srdce, ne, to nehoří.

Elegie

Dech tvůj vůni ovocné měl šťávy
jižních moruší,
vlas tvůj rozzařoval kol tvé hlavy
lučin ovzduší.
Plály opálem tvé šeré zraky
večer při světle
a tvé rety jako rudé máky
žhnuly rozkvetlé.
Z knihy svého života jsem, ženo,
rval po listu list,
a všechno je spáleno, kde jméno
tvé bylo lze číst.
Ale kdo se ve svém srdci vyzná?
V rámci z mosazi
poutí světem mě tvá podobizna
všude provází.
Z těch nebylas, na něž zapomíná
člověk pro jiné.
Dnes vím: Na tom světě žádná jiná.
A ty taky ne.

Miluju severní nebe

Miluju severní nebe
bílá a bez citu,
kterým se marně prodírá slunce
chladné a bez svitu.
Miluju severní pláň
se smutkem zavátých cest.
Miluju večerní mlhy
severních velkoměst.
Miluju severní muže
těl těžkopádných a mdlých
s bezradnou, truchlivou touhou
v srdcích tesklivých.
Miluju severní ženy
bázlivě stulené v tmách,
které prožívají své lásky
v snech a vzpomínkách.
Sentimentální žádosti
Má touha rameno hubené
v pláči vášnivém zvedá.
Teplo zhaslého plamene
v studeném popeli hledá.
Sentimentální žádosti
v duši mé křídla mloukou.
Má touha pláče a tělu se mstí
třeštivou, horečnou mukou.
Jsem dneska zase nemocný.

Krev v spáncích bije mi prudce.
Tesklivé sahají v moje sny
dvě bílé, panenské ruce.
Záchvat nervózní
Navečer včera tvá tři políbení
přivedla všecku krev mou do varu.
Snažím se darmo nalézt zapomnění
pohledem dlouhým na dno poháru.
Že ani jednu noc nebudeš mojí,
zoufalým výkřikem mou hlavou zní.
(Tvá dušička se konsekvencí bojí!!)
Mým tělem třese záchvat nervózní.
V mé krvi žádost tvého těla zpívá.
Svou skoupou něhou nezraňuj mi hrud!
Zatáhni dráčky, ty má kočko divá,
a mojí lásce milostivá bud!

Josef Hora: Dělnická madona

Kdybys tam byl, vlhké zdivo bys viděl,
špinavé šero podsklepi, lůžko a v něm ženu,
jež porodila z člověka.

Ach, kadidlo! Viděl bys kouřící kamna,
zápach chudého oběda bys pocítil,
hromádku dětí, jež zaspívaly by ti koledu bídy,
uzřel bys na slavníku.

Madono! Jak hrubá jsi! Jak odkvetlá!
Spleť zamodralých na rukou žil,
vzdor odříkání pod čelem, rty vyschlé –
a slova lásky už dávno
pohltil chřtán bídy.

A tři králové! Vyhnouti se tomuto domu,
nestačilo jim darů pro tebe, ženo s dítětem.
Hvězda boží dala jim zabloudit.
Roztrousili své zlato, svou mast, svůj laskavý úsměv
po teplých příbytcích, měkkých ložnicích,
sami boháči, šli mezi své.

A Betlém

je pln chudých, odraných, neobutých,
slepých, nemocných, pobloudilých –
ty tu dýcháš tak těžce, krása opadla z tebe,
dítě zázrak pije hořké mléko tvých žil,
ale věř:
Až doroste třiceti let,
vjede do města s evangeliem odboje na rtech,
ohlásí na náměstí příchod spravedlnosti,
ozbrojí zástupy, sen i kov dá jim do ruky –
a nedá se ukřižovat.

Neboť jeho modlitbou bude čin.

Josef Hora: Čas, bratr mého srdce

Potoky mezi vrbovím,
motýlí louky domoviny
dny, procházející se růžovým
úsvitem rovin mezi stíny,
ustaňte v běhu, dny větrné,

postavte do trávy své stany.
 Ruka, jež ticho rozhrne,
 vymyje šátkem tmy mé rány.
 Jiný vítr a jiný den,
 mocnější slunce nad hlavami.
 A k jiným hvězdám, v jiný sen
 nebesa otočí se s námi.
 Čas, bratr mého srdce, jež jde
 a odměřuje mi hodiny bytí,
 zaváhá, zhrouť se do tváře mé,
 usne a zavoní jak kvítí.

(ze sbírky *Struny ve větru*)

Petr Kabeš: V třiatřicátém roce svého věku

naučil jsem se používat zubů
 při práci, v kamenné věži čtvrtý měsíc
 pozoruji počasí
 zatínám zuby
 když po západu slunce na ochozu měním
 propálenou sluneční pásku když vítr
 (dnes osmý stupeň podle beauforta)
 podle beauforta mi rve pásku od úst, nemohu mluvit
 do větru na kamenné věži
 ač zmnožil moje chápadla
 nemohu nabídnout zub za zub času dole
 oko za oko bych ale dal
 když slídím po počasí točitými schody
 z kamene
 když píšu svoje jméno
 do rubriky pozorovatel

Petr Kabeš: Probíral jsem se živly a ony mnou

v kamenné věži
 na studené vyvěřelině
 vyjímá se jako strup na lysé lebce
 probíral jsem se živly a ony mnou
 v úctárně živlů
 kazil jsem si za nocí oči a dikci
 napínal čtyři smysly a pátý
 nechal zacházet
 jak rušičky které dolehly jen zřídka
 do českého středohoří na okraji čech
 takže jsem nebyl beze zpráv
 o stavu a vývoji věcí času v různých rukou
 když jsem vlastní rukou
 překládal stav a vývoj počasí
 když město v dáli viděl jsem
 zdrobnělé jako odraz světél na oblacích
 a věštil městu na příští den bezvětří
 zahleděn do zítřka
 očima oslněným
 tou tmou
 tou tmou když jsem se probíral
 živly a ony mnou
 vždy po třech hodinách jsem byl
 KQW 1
 vždy po třech hodinách jsem dával
 424
 takto jsem odmlkoval samomluvu řeč
 kabalou čísel přeložitelných zpět

ve smysl smyslů
 že zpátky vdechuje zem svoje zvrátky
 že vítr přibíjí mě na věžní zed'
 že krušné hory zkruší pětihorní sirná poušť
 za červeným
 za zeleným okem vysílačky praskalo
 a na všechno mé nevyřčené praskající
 odpověď: rozumím, potvrzuji, konec
 a jiné slovo zpátky ne
 o lásce, která podobně se odmlčela
 o mých ztracených rukopisech
 o vězněném kamarádu
 o rodinách které mají hlad
 o tom že svírám na studené vyvěřelině
 prázdnou náruč jako bůh
 když spustil svět
 když pustil svět jak řetěz nespojitých dnů
 o tom že jako on si pletu gramatické časy
 že trvá toto vše
 mé zprávy o počasí ty odmlky ta věznění ten hlad
 že to trvá
 že vyjímá se to jak strup na lysé lebce
 nad jizvou která nesvědčí a nesvědčí
 nad jizvou která nezavře se
 ačkoli rozumím: potvrzuji konec
 do zítřka zahleděn
 očima oslněným
 tou tmou

(Dokončeno 1977)

Petr Kabeš: Kalichy a zvony

kalichy a zvony,
 v přeléváném čase
 přesýpací kov.
 Ani rozestlané prsy nezruší
 stín poledne na porodní
 plentě sochy. Stornuj to srdce,
 věrný odlitek. Byl dělný,
 jeho jinotaj. Nyní
 a tam šelesty chladu. Zběsilost
 kráčí zvolna, teprve
 průměří je děj.

(Atlantis 2002)

Jan Zábrana Druhá verze Jiřímu Ortenovi

Nám byl jen kámen dán
 Přes tvrdost křesej jím
 Líp Boris Pasternak
 Než Sergej Jesenin?

(22. května 1950)

* * *

Dráždivě milujte!
 Pak lehce do sladkostí vkročte,
 jak u všech, i u té,
 která Dostojevského čte.

Je nebe milenek
zvrácených čelem hloub a dolů
ve vášni bílené
jen vápnem, braným na komoru.

(19. října 1953)

II.

Spočítaný jsi.
Ale oni
stále přepočítávají:

Jméno?

Narozen?

Počátkem června,
v třicátých letech
dvacátého století
našeho letopočtu.

Rodiště?

Zaprášený městys,
střední Evropa.

Bydliště?

Město III. typu,
ulice přejmenována
včera popáté.

Povolání?

Vám budu něco...
Nemám.

Zaměstnání?

Fleky a fleky,
Týden, měsíc, půl roku.
Kdo má tu paměť?

Pracoviště?

Pod portréty milovaných.

Odcházejí; přijdou.
Kazajky, kazajky --

III.

Jako holoubka bylo ji slyšet vrkat.
Pražádný zádušní zvuk.
Mezi životem, který se nezastavoval,
pod srdcem, které nepřestávalo bít.

Po koutech našich pokojů
chroptěla později, když už
nevycházela ven. Na smrtelné posteli
dala by si byla ještě říct. A nikdo s ní nešel.

A teď si rozbijme hlavu o zed'
a ohryžme nehty večer, když nemůžeme usnout
či ráno, když se nemůžeme vzbudit,
teď, když nás, hnědou botu,
krémují na černo.

Jak docházející hodinový stroj zmlkala.
Vždy ještě pípala, když už jsme mysleli,
že se neozve. Nechtěla a my
jsme ji neuměli přidržet, my jsme ji nechali.

Po léta svoboda umírala.

=====

Ještě je stůl plný knih,
Přes věčné „fijů fijů“
vyladován hlas
rozhořčené kapely,
vyhnané z parku.

Hlava bije o dlažbu,
ústa dává celé kusy.

Ale také ti, které ze dne na den
uzdravuje jejich víra.

Strach dohlédnout až ke konci
veškerého nám dohledna,
nové a nové paktování se vzdáleným hlasem,
měnícím samotu v osamělost.

V místnosti, kde si okolní blízcí
zakapávají uši kalným voskem,
probírkujete staré knihy,
jednou už čtené
a je to jen pohřbívání.

Úder večera. Otevřenými vraty
přicházejí do zapadáku dne
stále stejní lidé. Scházíme se
a rozkmotřujeme po obecném zvyku.

A do našeho stárnutí
všechny stanice lžou
a všechny knihy
jak naškorpení ježci
vysmívají se nám:

Radio:

...kupředu za blaho a rozkvět...

Čteš:

– Co z nás Slávů bude o sto roků?

Radio:

...nezadatelná lidská práva...

Čteš:

– Babičko, povídejte nám pohádky:

Jako když v louky nepožaté
napadá náhle sníh,
na tváři stojí vousy vzňaté
v bílých plamenech mýdlových.

Oholíš se a hladký budeš.
Tak se též hříchů zbavuješ
a za šest hodin znovu stůněš
na tuto drsnou, hustou lež.

(8. června 1954)

Radka Denemarková: ukázka z dvojrománu *Kobold – Přebytky něhy*

Vymknout se není snadné. Takové sevření. Děti nedosáhnou na zámek, který matka s otcem umístí na kuchyňské dveře vysoko.

Člověku schází vězení, do kterého byl zasazen.

Člověk miluje vězení, ze kterého byl propuštěn.

Do světa ji vyslal Kobold.

Nejen ona miluje Kobolda.

Nejsem jako jiní lidé, řekla. Nejsem vůbec jako jiní lidé.

Nelze změřit velikost bolesti nebo lásky. Moje nemoc se jmenuje Kobold. Ta nemoc je nevyléčitelná.

Den jako malovaný. Život jako malovaný.

Voda, utopená v písku.

Uhrančivý Michael má vstup na Kamenný most úředně zakázaný.

„Zachraňoval jsem nemocný a ubohý sochy, já jedinej je zachraňoval a slepoval, no a co. Drolej se, rozpadaj. Vítr je vofukuje. Déšť rozežírá. Lidský ruce votlapkávaj. Na to se já dívat nebudu. A vy byste taky neměli. Pro pět ran Krista Pána, proč nepostavíte nad mostem střechu? Proč nedáte každý soše do ruky kamennej deštník?? Proč něco ksakru neuděláte??“

Michael miluje sebevědomé a bezcitné sochy. Lemují most. Opečovává tělem, pachem svého těla všechno, co má rád. Bezbranné věci. Provokují tím, že nejsou tekuté. Podle Michaelových měřítek nejsou věčné.

Tekuté je věčné.

Svlékne propocenou košili. Položí ji na nemocné umyvadlo. Běloba popukala, v prohlubni se vlní zapomenuté černé vlasy, hádاتا se nebezpečně vryla do hladké struktury. Vyčká několik sekund. Košili popadne, přehodí přes čelo kovové, zrezivělé postele. Na té celý život spává. Přihrbený pokojně odpočítá ochranný čas. Toutéž košilí vyleští stůl. A navlékne ji na židli; zplihlou košili na opěradle urovná, uhladí roztržený límeček, zatahá za rukávy. Propocenou košili se zažloutlými kruhy v podpaží v noci překryje košilí vyžehlenou. Vrší se mu pod umyvadlem hromada špinavého oblečení. Neobnošená látka hlídá spodní, ošuntělou kupku.

Chrání věci, které má rád. Aby mu nestárly, nerozpadały se. V dětství to dělal potají. Dokud nepřišli živí. Kterí s roztrpčeným brebentěním počkali, až se podivínský Michael oblékne. A přestane vyvádět.

Michael má vstup na most úředně zakázaný. Na koncích robustního přemostění, uprostřed zdíva vstupních bran, visí Michaelovy portréty. Rozostřené, zrnité zvětšeniny z novin. Déšť se sněhem je rozmáčí. Březnový ledový vítr rve cáry z kamene. Upozorňujeme, že tento muž má vstup na Karlův most zakázaný, je mostu i lidem nebezpečný, za jakoukoliv informaci o výskytu tohoto muže v okolí soch vysoká finanční odměna. Vlasy havraní, barva očí modrá, výška dva metry, zvláštní znamení... Pod portrétem se množí nedbale přilepené obdélníky: petice, nesrozumitelné výkřiky, ušmudlané reakce bigotních věřících; požadují Michaelovu smrt utopením. Oko za oko, zub za zub, tělo za tělo. Ve jménu lásky k bližnímu. Vítr oderve výstřižek článku liberálního Prager Tagblattu, racek plachtí nad řekou: Je vůbec možné na úsvitu dvacátého století takto pokoriti živého člověka kvůli soše z kamene? Je to vůbec možné? Racek zakrouží, usedne na osiřelé místo. Svátý racek.

V noci se proplíží k Mostecké věži těkavý stín. Tělo obalené a přepásané teplými šálami. Ten velký, rozmazaný portrét Michaelova matka strhne, usuší nad kamny mezi křížalami, odstrihne roztrpčené okraje, vyhledá, nechá zasklít a zarámovat do masivního dřeva. Pověsí těžký rám s vyřezávanými dubovými lístky na čestné místo. Michael. Její syn. Hrdina. Uzavírá přehlídku mučedníků, kteří lemují kamennou lávku. Michaelova matka nepřipustí, že syn může být i gauner. To matky nedělají.

„Takovej hodnej kluk.“ Řekne. „Takovej hodnej kluk.“

Na Štědrý den po poledni se hodný kluk Michael vydá na cestu podél řeky. Na zádech nese modře pruhované povlečení, kůže stažená z prachové peřiny. Vycpaná, v konci přidušená špagátem. Projde po mostě dvakrát, tam a zpět odkrokuje půlkilometrovou vzdálenost. Každé z třiceti soch se poctivě zadívá do obličeje, sejde i k jednatřicáté, v duchu opakuje dětské rozpočítadlo. Když mu rýmy dojdou, zarazí se. Rozváže objemný balík, kouzelník tahá z klobouku rekvizity svého představení: kusy barevného oblečení nadměrných velikostí vyrovná před sebe.

Vyhoupne se na kamennou zídku.

Obléká vyvolenou sochu.

Pokouší se narvat Jana Nepomuckého do huňatého kožichu. Obdarovává přitele. Smráká se, od rána. Na svatozář nasadí promáčklý klobouk. Sněží hustě, vítr rozfoukává náruče sněhu. Michael, poztrácený v bílé moučce, marně provléká pískovcové paže úzkými, studenými rukávy. Křupnutí. Ruka rupne, odlomí se v zápěstí.

Michael strne.

Svatého omluvně obejme, šeptá mu do ucha, hladí paži, rozlomenou a uvízlou v chlupaté rouře, kymácivé udržuje rovnováhu, tiskne se těžkým tělem k černému kožichu, navalí se na kámen obalený porostem, zoufale prosí o odpuštění. Není to nic platné. Socha je unavená, socha to vzdává, z podstavce se odloupne křehký perníček. Udržují balanc, naklánějí se. Neviditelný prst ťukne sochu do čela, pink. Jako by byla cínovým vojáčkem. Do vody přepádávají současně.

Letí vzduchem, rotují v tísnivém objetí. Tíživě, pomalu. Přesto rychleji než sněhové vločky.

Když se prudký gejzír vody vyražený zpod tenké vrstvy rosolovité námrazy pleskavě usadí zpátky a rozkymácí krustu, stane se zázrak. Kámen ke dnu neklesne. Vyhoupnou se nad hladinu. Oba. Jako by je cosi nadzvedávalo. Nepotopí se lidské tělo a nepotopí se mučedníková kamenná kopie. Což odporuje pozemským zákonitostem. Jan se na hladině udrží. Jen tělo je už bez kříže.

Odroleným obličejem míří vzhůru, pět hvězdiček nad jeho hlavou bliká mezi vločkami, svatozář podobná soše Svobody, zachovat zpovědní tajemství za cenu smrti. Michael sedí rozkročmo, stehna přimknutá kolem kamenných boků. Artista na kládě vyrovná houpavý pohyb, máchá rukama. Kožich vsakuje ledové mokro, těžkne, závaží stahuje sochu pod hladinu, hlava mizí. Michael svatého zuřivě svléká. Strhává nacucaný hábit, zuby trhá látku ve švu. Zplihlý kožich se na hrud' sochy mlaskavě přilepil. Černá sádra drží pohromadě vykloubené zápěstí. Michael svou bezmoc znehybní.

Ponoří se.

Vyplují.

Tentokrát se Jan překotí obličejem do hlubin, propátává místo, kde spočine. Cvičený delfín se pokouší shodit cvičitele. Michael se vyhoupne, klečí na zádech unaveného kamene. Pádluje rukama ke břehu. Zabírá mocně. Řeka už si pohrála a zalaškovala, pozornost přesouvá jinam. Ne-

úprosně vetřelce spolyká. Michael nohama zaklesne kolem pasu pevnou obruč. Jako poslední mizí pod hladinou Michaelova rozevřená ústa, hluboký nádech. Mrazivá vrstva se uzavře. Čerstvá bílá poleva znehybní neklidnou vodní plochu. Zůstane sotva viditelná stopa. Klikatá, vláscitá trhlina.

Michael pod krustou sochu podplave, zdvihne paže. Vší silou nadnáší kolos. Vzpěrač se odráží v průzračné beztlíži, trhavě kope nohama v protisměru, proud bublinek uniká, kyslíkový bublifuk přivábí vše živé, šlape vodu, tváře splaskávají. V té nazelenalé mlze socha neodvolatelně klesá. Ryby s jiskřivými očima ji znaveně obeplouvají, lhostejně prohlížejí a ochutnávají masitými rty. Ryby, které se nikdy nepolíbí. U dna je očekává plochá ryba s oblym tělem a velkou vystrčenou hlavou, pohybuje se díky ploutvím, které připomínají končetiny. Ráda žije v temnotě u dna, ale u mořského dna, v hloubkách několika stovek metrů. Chřestivec, který patří do řádu ďasové. Potravu láká pomocí látky vypouštěné k tomu uzpůsobenou hřbetní ploutví. Plní pod mostem své poslání. Vystrčená hlava se dotkne Michaelova čela. A vypustí z hřbetní ploutve látku.

Na bezvládné Michaelovo tělo narážejí zuřivě, vypoulené oči přibližují k jeho zatemnělým. Socha a Michael se rozpojí. Rozpojí se i husté hejno ryb.

Každá z družin doprovází svého pána.

ČTENÍ PRO DĚTI

Pohádky z Moravy a Slezska

O mladost-knize

Bylo – nebylo: v jedné daleké zemi panoval král a ten už byl tuze starý. Ani sám nevěděl, kolik je mu vlastně roků. Ale byl na světě rád a bylo mu líto, že by se měl už rozloučit a navždycky zavřít oči. Vzal si na radu svého mudrce a ten hledal po všech knížkách a pátral mezi hvězdami, jak by král mohl zase nabyt ztracené mládí. Až jednou se dočetl, že kdesi na světě je mladost-kniha, a kdo do ní pohlédne, že omládne o celé věky.

„Tu knihu musím mít!“ zvolal starý král žádostivě. A protože měl tři statné syny, poslal je do světa, ať mu tu mladost-knihu najdou a vydobudou. Nejstarší princ zamířil na východ, prostřední šel na západ a nejmladší rovnou na poledne. Ale vedlo se jim na cestě všelijak. Ti první dva princové šli krajinami, kde byla samá velká města. Hodovali po hospodách, nocovali v peří a hedvábí a zakrátko neměli v kapse ani zlámáný groš; a mladost-knihu také nenašli. Stali se z nich tuláci. Tomu nejmladšímu přišlo jít pořád horami a lesy, celé dny ani živáčka nepotkal; až jednoho dne přišel k jakési chaloupce. Zaklepal na dveře, otevřela mu tuze stará babka. Vlasy měla bílé jako mléko a kůži drsnou jako kůra. Vívala ho příjmením i jménem, jako by ho od malička znala. A kde prý se tu vzal?

„Poslal mě starý král, můj otec, abych pro něho našel kouzelnou mladost-knihu,“ povídal princ. „Vy jste už stará a zkušená – nevíte, kde bych ji měl hledat?“

„O té já nic nevím,“ vrtěla babka hlavou. „Ale počkej, hned se to dozvíme. Já jsem paní nad vši zvěří; zapísknu, svolám je k sobě a oni nám poví, co o té mladost-knize vědí.“

Pronikavě zapískla a zvěř se sběhla: jeleni, srnci, medvědi, lišky, vlci, psi, kočky, divocí kanci a bystré lasičky. Ale nikdo z nich o mladost-knize nikdy neslyšel. Babka k sobě zavolala jelena a poručila mu: „Tohoto mládenečka odneseš hned k mé sestře. Ale opatrně – ani vlásek se mu nesmí po cestě zkrivit!“

Druhá sestra bydlela daleko v horách. Byla ještě starší a scvrklejší. Když jí princ pověděl, proč k ní přichází, pravila: „O tom já nic nevím. Ale počkej, poradíme se. Já jsem paní nad pernatstvem a toho se hned zeptáme.“

Hlasitě zapískla a všichni ptáci byli tu: pyšní orli a šediví sokolí, okaté vrány a vraní havrani, naporádění papoušci i rozcuchaní vrabčáci, bílí holubi i černé jiříčky, tuhýci, chocholouši, ledňáčci, krahujci, slavíci, straky, sýkorky – no prostě všichni ptáci, co jich po tom božím světě létá. Ale žádný z nich o mladost-knize nikdy neslyšel.

Až naposledy přilétla saň, taková obrovská, že by v pazouře unesla koně. Ta řekla: „O té mladost-knize já vím: je v ohnivém království, které pořád hoří plameny; každý, kdo do něho vkročí, shoří na prach. Jen od jedenácté do dvanácté hodiny přestává hořet.“

„Do toho království se musím dostat!“ zvolal princ. A tak babka poručila dračici, ať ho tam zanese. Princ vylezl sani na hřbet a letěli, letěli až dostali hlad. Dračice chytla

v letu do drápů zajíce, upekla ho v tlamě ohnivým dechem a oba se najedli.

Když se blížili k ohnivému království, bylo jedenáct hodin a království přestávalo hořet. Saň prince řekla:

„Půjdeš, až najdeš palác; v něm je komnata, v komnatě za dveřmi police a na ní leží tři knihy. Tu mladost-knihu poznáš podle toho, že má zlaté desky. Ale ať se tam nezameškáš: do dvanácti hodin odejdi, sice bude po tobě veta!“

Princ šel a opravdu našel palác. Ale když už byl v paláci, přišla na něj zvědavost, jakpak to asi vypadá v ostatních komnatách. Vstoupil i do sousední světnice a hle! Ležela tam překrásná princezna a spala. Budil ji, ale marně – nedobudil se jí. Princ už měl nejvyšší čas k odchodu. Rychle ještě převrátil stůl a na jeho desku napsal zespod své jméno, příjmení a proč tam přišel. Potom chytil mladost-knihu a honem pryč! Však už měl namále: než došel na hranice, království už zase chylo plamenem. Saň mu letěla naproti, plameny jí ožehly kus křídla.

„Pospíchej, pospíchej!“ volala na něho.

Vyskočil jí na záda a letěli nazpět k babičce. Ta už na ně čekala a radostně je vítala. Jak se podívala do knihy, stal se zázrak – hned z ní bylo šestnáctileté děvče! Chtěla, ať si ji princ vezme za ženu. Ale ten jí odpověděl:

„Toho nežádejte. Já mám jedinou starost. Musím i s mladost-knihu k svému otci, abych jej zachránil při životě.“

Tož ona už neříkala nic a poručila sani, ať jej zanesou k mladší sestře. Ta už myslela, že se princ někde ve světě ztratil. Podívala se do mladost-knihy a div divoucí – bylo z ní také šestnáctileté děvčátko! A hned ať si ji princ vezme za ženu.

„To nemohu,“ odpověděl princ. „Musím bez meškání k svému starému otci – ten už na mne netrpělivě čeká.“

Vysedl na dračici a ta jej zanesla přes hory a lesy na cestu k domovu. Když se spolu rozcházeli, vytrhla si z křídla brk, udělala z něho píšťalku a dala ji princovi:

„Když s tebou bude zle, pískni a já ti pomůžu. A dám ti ještě jednu radu: až přijdeš do města, pod šibenici masa nekupuj!“

Potom se rozloučili. Princ přišel v městě do hospody a ptal se, co je v jejich městě nového.

„Nu, ráno tu bude trh a potom ještě tu budou věšet dva zloděje,“ řekli mu lidé v hospodě.

Ráno si princ vyšel na trh a koupil si pěkného koně. Když jel na něm nazpět do hospody, dostal se do velikého zástupu, který vedl dva muže na popraviště. Princ si je prohlédl – ach! Byli to jeho starší bratři. Ale oni ho nepoznali. Princ zatočil bílým šátkem a zvolal.

„Milost – pro oba prosím milost! Je-li možná, vyplatím je penězi.“

Ani si při tom nevzpomněl, že saň mu radila: Pod šibenici masa nekupuj!

Zaplatil za bratry všechny dluhy a vykoupil je od jisté smrti. Zavedl je do hospody, počastoval je pokrmy a pitím a vyprávěl jim, jak se mu na cestě vedlo.

Princové byli rádi, že se zachránili od katova provazu, ale vděční nebyli: začali mu závidět, že v světě tak dobře pořídil a že přiváží pro starého krále mladost-knihu, zatímco oni přijdou s prázdnými rukama.

Když se dostali do hustého lesa, hned se začali potají domlouvat, jak by mladost-knihu vzali a jak by jej zbavili

života, aby jejich hanba nevyšla na světlo. Přijeli k vodě a když princ napájel svého koně, přiskočili k němu, jeden jej chytil zezadu a vytrhl mu kouzelnou knihu a druhý jej strčil do hluboké studně. Princ ani neměl kdy, aby se bránil: takové zrady se od bratrů nenadál! Ti hned vyskočili na své koně a ujížděli i s mladost-knihu domů.

Ale princ nebyl mrtev. Ležel v hluboké studni na dně a přemýšlel, jak si pomoci. Tu si vzpomněl na dračici – snad ho zachránil! Zapískl na brkovou píšťalku, za chvíli nad ním zašuměla obrovská křídla, saň se k němu snesla a vytáhla ho na světlo.

„Vždyť jsem ti kladla na srdce – nekupuj masa pod šibenici! Proč jsi zachránil ty dva zloděje před oprátkou?“ vyčítala mu.

„Jak bych mohl nechat oběsit své vlastní bratry?“ odpověděl princ.

Poděkoval sani, rozloučil se s ní a vydal se na cestu k domovu. Konečně mu bratři vzali, tož šel pomalu pěšky. Byla to trudná cesta. Ale princ si řekl: Pravda pravdou přece jen nakonec vyjde!

Jeho bratři ujížděli na koních a byli doma o čtvrt roku dřív. To bylo radosti, to bylo vítání! Král byl rád, že je oba uviděl živé a zdravé, a když mu ještě podali mladost-knihu, samou radostí je objímal. Nemeškal, rozevřel ji a podíval se do ní – ej, hned byl z něho krásný mladý pán. A z vděčnosti jim oběma daroval půl svého království. Museli mu vyprávět, jak k té kouzelné knize přišli, co všechno se jim na cestě přihodilo, jaká dobrodružství museli podstoupit. Princové lhali, divže si jazyk neukousli, ale když se král optal na nejmladšího syna, kdeže zůstal a jestli o něm něco nevědí, zaškaredili se a pověděli:

„Ani se na něj, otče, neptej! Dělá nám velikou hanbu. všechny peníze po hospodách roztočil, dluhy natropil, jako tulák se po světě protlouká.“

Král se hrozně rozhněval, na prince zanevřel a dal od sebe hlas, ať nejmladšího syna najdou a jako zločince k němu přivedou, že ho vlastní rukou potrestá. Když princ přijížděl k domovu, čekalo na něj smutné přivítání. Jen vyjevil, že je králův syn, strážci ho spoutali a přivlekli před krále. Marně se hájil, král byl umíněný, ani slovo od něho nechtěl slyšet. A hned do žaláře s ním, za devatero železných dveří, každé dveře na devět zámků, a železem jej dal přibít na kamennou stěnu.

Špatně bylo s nejmladším princem a bylo by to s ním už i tak zůstalo, kdyby nebylo princezny v hořícím království. Jednoho dne našla na dolní straně stolku nápis, co jej tam nechal mladý princ. V tu chvíli celé království přestalo hořet: spadlo z něho zakletí, pro které je spalovaly plameny. Princezna zatoužila poznat prince, který se odvážil do hořícího království a zbavil je prokletí, i vydala se na cestu, aby ho našla. Dlouho, dlouho jezdila po světě, až dozvěděla o jednom králi, který prý má mladost-knihu.

Hned si pomyslela: Tam toho prince najdu.

Když přijížděla ke královskému paláci, dala kus cesty potáhnout černým sukem. Král se ulekl, co to má znamenat. Myslel si, že mu snad vypověděla vojnu, i poslal k ní vyjednávače, ať se optají, co cizí princezna žádá. Ona vzkázala:

„Nežádám, králi, od vás nic, než aby za mnou přijel ten, kdo našel mladost-knihu!“

Král tedy poslal svého nejstaršího syna. Ten vyskočil do sedla, jel k princezně, ale před černým damaškem zarazil koně. Princezna zvolala:

„To není on! Pošli mi toho svého syna, který našel mladost-knihu!“

Král vyslal druhorozeného syna. Už přijížděl k černému damašku nataženému před princeznou, tu obrátil koně a švic! Udeřil jej bičíkem a uháněl pryč.

„To také není on!“ zvolala princezna. „Pošli mi toho syna, co našel mladost-knihu!“

„Mám už jen jediného syna, ale toho jsem dal přikovat do žaláře; byl to pobuda, dělal hanbu mé rodině i celému království.“

„Pust' ho z vězení a pošli ho za mnou!“ odpověděla mu princezna.

Nejmladší princ skočil do sedla, vyjel před palác a s koněm se zatočil na damašku a rovnou po něm před princeznou. Ta radostně vykřikla:

„To je můj vysvoboditel!“ A vyptávala se ho, kde našel mladost-knihu.

„U tebe v ohnivé království, když jsi spala!“ odpověděl jí princ a všechno jí vyprávěl, jak nabyl mladost-knihu a jak o ni zase pro zradu svých bratrů přišel.

Pravda pravdou přece jen vyšla, jak si to princ říkal v nejhorších chvílích. Král ho prosil za odpuštění a oba falešné bratry vyhnal. Ale ani princ doma nezůstal. Nasedl s princeznou na koně a jeli do jejího království. A tam kralovali až do smrti.

ZÁVIST JE NEJHORŠÍ NEMOC.

Zuzana Pospíšilová: *Pohádky před spaním*

(Nakladatelství Portál)

Auto skřítka Pokoutníka

V každé domácnosti bydlí alespoň jeden skřítek. Skřítkové mají na starosti různé věci. Jeden dětem schovává ztracené hračky, druhý hodným dětem naděluje malé dárečky, další schválně míchá ponožky a dává k sobě ty, co nejdou do páru. Je dokonce i skřítek, který vymetá všechny kouty v domě, aby byly čisté, ale nepořádek smete doprostřed pokoje. Tenhle skřítek se jmenuje Pokoutník.

A v domě u Štěpána jeden takový Pokoutník bydlel. Nikdo si ho nikdy nevšiml. Jen maminka se každé ráno divila, že je všude takový nepořádek, přestože večer uklízela.

„Asi máme doma myš,“ napadlo maminku jednou v sobotu ráno, když zase viděla ten prach, droby a kdovíco ještě. „Štěpáne, táto, pojďte mi pomoci, budeme gruntovat!“ Štěpán ani tatínek nadšení nebyli, ale nemohli protestovat. Věděli, že neuposlechnutí mamčin rozkazu by bylo potrestáno odnětím večeře. A o hladu se jim do postele nikdy nechtělo!

Maminka vytáhla prachovky, hadříky, kyblíky, smetáky a jiné nezbytné náčiní, a každému něco přidělila. S tatínkem dokonce odsunuli skříň, luxovali a vytírali snad ještě pečlivěji, než před Vánocemi.

Když bylo všechno podle mamčiných představ, Štěpán s tátou se unaveně svalili na pohovku. Oba byli rádi, že to mají konečně za sebou. Také maminka byla spokojená, protože se všechno kolem jen blýskalo a vonělo čistotou.

Jediný, kdo spokojený nebyl, byl skřítek Pokoutník. Seděl schovaný ve své skrýši za starými hodinami s kukačkou

a rozčiloval se: „Co já teď budu po večerech dělat? Vždyť oni mi tady ani smítka nenechali!“

Když se setmělo a všichni únavou tvrdě usnuli, Pokoutník sešplhal po hodinovém kyvadle a seskočil na podlahu. Ihned běžel kontrolovat všechny kouty, jestli tam přece jen něco nezůstalo. Ba ne, ani malilinkaté smítečko! Pokoutník bloumal od kouta ke koutu jako tělo bez duše. Vypadalo to, že se snad k smrti utrápí, když vtom ho něco napadlo. V kuchyni našel malou plastovou láhev od minerálky. Odšrouboval víčko, láhev položil na zem a malým nožičkem z ní vyrobil nádherné autíčko. V koši našel ještě další víčka, která použil místo koleček, a už se proháněl po kuchyni.

„Juchů, to je paráda!“ liboval si Pokoutník. „To mě baví dokonce víc než vymetání koutů!“ Hned si hrál na automobilového závodníka, který řídí formuli. Divoce brzdil a prudce zatáčel, smykoval a do všeho narážel až do rána.

S příchodem nového dne se však musel schovat, aby ho někdo neobjevil. I s autem tedy zajel pod kuchyňskou linku.

Maminka jako obvykle vešla do kuchyně, aby nachystala snídani. Místo vaření kávy však vykřikla zděšením. Tatínek přiběhl do kuchyně a nestačil se divit. Na podlaze byl takový nepořádek, že se to ani vylíčit nedá. Byla tam rozsypaná mouka a kostky cukru a povalovaly se tam ještě další věci, které vypadly ze skříňky, když do ní Pokoutník narazil. Tatínek se podíval pozorněji a spatřil v mouce na podlaze nějaké stopy. Byly to rozježděné koleje, které za sebou zanechávala kola Pokoutníkovy auta. Pozorně je sledoval, až přišel na to, kam vedou. Naklonil se pod kuchyňskou linku, rukou tam zašmátral a vytáhl autíčko. Skřítek naštěstí stačil na poslední chvíli vyskočit.

„Co to je?“ pronesla s údivem maminka.

„Nevím! Asi auto našeho Štěpána,“ přemýšlel tatínek.

Když se do kuchyně přihnal i rozespálý Štěpán, maminka s tatínkem na něj hned uhodili: „Kdo tady udělal ten nepořádek?“

„Nevím,“ po pravdě odpověděl Štěpán.

„A co je tohle?“ otázal se podezíravě táta a přitom ukázal na autíčko, které držel v ruce.

„Auto,“ řekl Štěpán.

„To vím taky,“ zlobil se táta. „Ale čím to je?“

Štěpán se na rodiče nechápavě podíval. „Tak to teda vážně nevím! Vypadá docela dobře. Můžu si ho vyzkoušet?“ zeptal se a vzal tátovi autíčko z ruky. Když ho na zemi postrčil, autíčko se rozjelo.

„Ten nepořádek tady udělal tenhle auták a já chci vědět, kdo za to může!“ zlobil se táta.

„Tak to vypátráme!“ navrhl Štěpán. Zaběhl pro baterku a posvítit pod kuchyňskou linku.

Skřítek Pokoutník neměl, kam by se schoval. Když na něj dopadly paprsky ze Štěpánovy baterky, rozpačitě se na něj usmál a posunky ho prosil, aby ho neprozradil.

Štěpán byl z toho vedle. Na pohádky přece už dávno nevěří a teď tohle!

„Nic tam není,“ hlásil rodičům. Pak mlčky vstal a všechno nepořádek uklidil.

Skřítek Pokoutník byl Štěpánovi tak vděčný, že se přestěhoval do jeho pokoje. Hrál si se Štěpánem a s jeho autíčky a místo vymetání koutů mu teď pomáhal uklízet hračky. A Štěpán mu na oplátku občas v koutě nechával pamlsky.

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

1391**24. května**Vydána zakládající listina **Betlémské kaple**.

Betlémská kaple byla založena staroměstským měšťanem Křížem a dvořanem krále Václava IV. Hanušem z Mülheimu. Byla určena pro kázání v českém jazyce, vešlo se do ní až tři tisíce osob. Dostavěna byla roku 1394. Zde působil Jan Hus, poté zde kázal např. Jakoubek ze Stříbra. Postupně přišla do vlastnictví Jednoty bratrské, jezuitů a Karlovy univerzity, roku 1786 byla zbořena, k znovuoživení došlo roku 1954.

1431**květen**

Papežským legátem byla z iniciativy říšských kurfiřtů vyhlášena II. křížová výprava proti Čechům.

polovina června

Při obléhání hradu Rabí přišel Jan Žižka z Trocnova o druhé oko.

14. srpna

Bitva u Domazlic. Husitská vojska drtivě porazila pátou křížovou výpravu vedenou markrabím Friedrichem Braniborským a kardinálem Julianem Cesarinim, který při útěku ztratil kardinálský klobouk.

1471**27. května**

Vladislav II. Jagellonský byl zvolen českým králem.

1611**polovina května**

Petr Vok dojednal podmínky **odchodu pasovského vojska** z jižních Čech. Žoldnérům byl částečně vyplacen žold, na který Vok věnoval 150 tisíc zlatých z rožmberského pokladu.

23. května

Slavnostní **korunovace Matyáše II.** (1611-1619) českým králem. Matyáš přesídlil do Vídně a roku 1617 ji oficiálně označil za nové politické centrum mocnářství. Praha ztratila statut císařské a královské rezidence. Vláda v Čechách byla přenechána místodržícím z řad katolické šlechty.

11. srpna

Rudolf II. byl donucen podepsat abdikací listinu.

1621**21. června**

Poprava českých pánů, vůdců stavovského povstání, na Staroměstském náměstí. Z popravených byli tři ze stavu panského (Šlik, Budovec a Harant z Polžic), sedm rytířů a sedmáct měšťanů. Mezi popravenými byl i rektor univerzity Jan Jesenský. Konfiskační komise zabavily sto patnáct panství a statků.

1721**31. května**

Jan Nepomucký byl v Římě prohlášen za blahoslaveného.

1781**12. května**

Vydán výnos povolující **návrat evangelíků** do země a rušící bezprávnost nekatolíků. Zároveň byl zrušen dosavadní přísný zákaz vlastnit a číst evangelickou literaturu.

1791**9. srpna**

Na žádost českých stavů nechal Leopold II. převést **svatováclavskou korunu** z císařské pokladnice ve Vídni do Prahy, kde zůstala uložena v klenotnici nad Svatováclavskou kaplí na Pražském hradě (uzavřena na sedm zámků).

21. srpna – 24. září

U příležitosti královské korunovace Leopolda II. se konala v pražském Klementinu **první průmyslová výstava** na evropské pevnině.

1841**1. května**

V Praze-Karlíně byl spuštěn na Vltavu **první český kolesový parník Bohemia**, postavený podnikatelem V. Lannou za pomoci anglických lodních stavitelů.

1841-1871

Stavitel F. Beer přestavil **zámek Hluboká** v duchu novogotické romantiky.

1866**30. května**

Poprvé uvedena opera Bedřicha Smetany **Prodaná nevěsta** v Prozatímním divadle v Praze.

1871**23. července**

V monarchii zaveden jednotný metrický systém.

1881**21. května**

V Praze bylo instalováno **první soukromé telefonní vedení**.

19. června

V chuchelské výletní restauraci došlo k **bitce mezi německými a českými studenty**. (Spadala do období bojů o rozdělení pražské univerzity.) Bitva se stala klasickým modelem fungování nacionálního šovinismu.

11. června

Otevření Národního divadla v Praze. Byla uvedena prvním přestavením opery Bedřicha Smetany **Libuše**, která se také hrála na počest návštěvy korunního prince Rudolfa II. Habsburského.

12. srpna

Došlo k **požáru Národního divadla**.

1891

11. května

Inženýr **František Křížík získal koncesi** ke stavbě a provozu elektrické dráhy na Letné v Praze, kterou podepsal osobně i František Josef I. První trať vybavená vrchním trolejoým vedením zavěšeným v pětimetrové výšce nad osou koleje měřila 766 metrů.

15. května

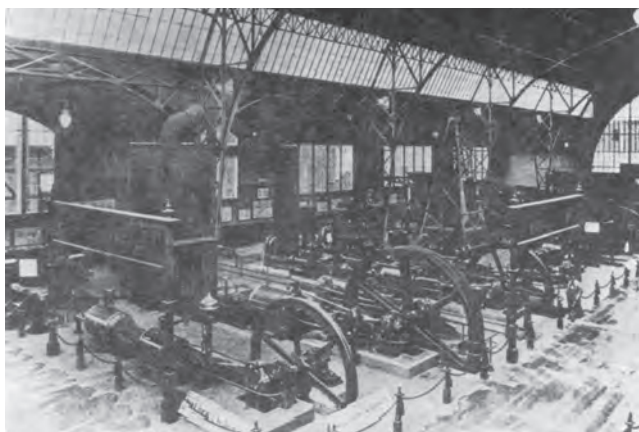
Poprvé se otevřely brány **jubilejní zemské výstavy v Praze** na výstavišti v Královské oboře, na paměť 100. výročí zemské výstavy v roce 1791. Čeští Němci v listopadu 1890 vyhlásili vůči výstavě absenční politiku a nezúčastnili se jí. Tím se výstava proměnila v demonstraci české dovednosti a zdatnosti. Účastnilo se jí 8 772 vystavovatelů a do jejího ukončení 18. října 1891 ji navštívilo na 2,5 milionu lidí.

Křížikova fontána

Pavilón květena na výstavišti

Expozice „Daňkovny“ ve strojně

Ing. Richard Jahn, předseda instalačního výboru, a architekt Bedřich Münzberger, autor nejvýznamnějších výstavních budov

Věž Průmyslového paláce na výstavišti

Kníže Karel Schwarzenberg se stal prvním předsedou výstavního výboru, hrabě Karl Max Zedtwitz, předseda výkonného výboru, ing. František Křížík, místopředseda výkonného výboru a předseda stavebního výboru

18. května

Otevřeno **Národní muzeum** v Praze.

30. června

V Praze uspořádán **evropský sjezd zahraničních Čechů a Slováků**. Zúčastnilo se ho na pět set krajanů zastupujících spolky v Evropě.

18. července

Uskutečnila se **první slavnostní jízda elektrické dráhy**. Cesta trvala čtyři a půl minuty, nejvyšší povolená rychlost byla 10 km/hod.

25. července

Zahájen provoz **pozemní lanové dráhy na Petříně** v Praze. Výškový rozdíl v trati byl 102,2 m, šikmá délka trati dosáhla 396,5 m. Lanovka měla jednoduchý pohon na principu vodní převahy. Jednalo se v té době o nejdlejší dráhu tohoto typu v Rakousku-Uhersku. Jízda nahoru trvala šest minut.

2. srpna

Vydán zákon zavádějící **korunovou měnu** v habsburské monarchii a nahrazující rakouský zlatník. Koruna se dále dělila na 100 haléřů. Definitivně byla užívána až od 1. ledna 1900.

20. srpna

Slavnostní otevření **nové rozhledny na Petříně**.

1911

13.-14. května

Na sjezdu v Brně byla založena samostatná centralistická **Česká sociálně demokratická dělnická strana** v Rakousku.

13.-21. června

Po volbách do říšské rady se ustanovil **Jednotný český klub** v čele s Kramářem a Sdružení nezávislých pokrokových poslanců Čech a Moravy v čele s Masarykem.

Architekt J. Gočár postavil v Praze v Celetné ulici **Dům u Černé Matky Boží**, což představovalo spolu s Hlávkovým mostem P. Janáka a mnohými projekty J. Kotěry nástup kubismu v české architektuře. Kubismus se rovněž prosadil v monumentální plastice – P. Janák, O. Gutfreund.

1916

29. května

Zemřel nakladatel **Jan Otto**.

1921

14.-16. května

Z iniciativy levice sociální demokracie se v Praze sešel ustavující sjezd **Komunistické strany Československa**.

6. června

Založena **Centrokooperativa** – Svaz jednot hospodářských družstev Československé republiky.

15. července

Filmová společnost A-B otevřela v Praze na Vinohradech ateliéry, které sloužily k výrobě filmů až do roku 1933.

1931

16. května

Narodila se krasobruslařka **Alena – Ája Vrzáňová**. Alena Vrzáňová začala svou sportovní kariéru v Ostravě, kde získala první titul mistryně republiky. V roce 1948 na mistrovství Evropy získala bronzovou medaili, v roce 1949 stříbrnou medaili na mistrovství Evropy a zlatou na mistrovství světa. V roce 1950 získala jak na mistrovství Evropy, tak i světa zlaté medaile a zůstala v zahraničí v emigraci. Nejprve žila v Anglii a posléze v USA, kde bruslila v lední revui a stala se trenérkou. Svou vlast začala pravidelně navštěvovat až po roce 1989. Je členkou Československé společnosti pro vědu a umění, spolku Američtí přátelé České republiky a předsedkyní Mezinárodního koordináčního výboru zahraničních Čechů.

1936

12. května

Bylo založeno **Smetanovo muzeum** v Praze.

31. srpna

Radio Praha zahájilo pravidelné české vysílání do zahraničí. Radio Praha (ČRo7) je rozhlasová stanice Českého rozhlasu, provozující vysílání do zahraničí.

1941

1. dubna

Gestapo zatklo **pplk. Josefa Balabána**.

13. května

Gestapo zatklo **Josefa Mašína**.

22. června

Vstup SSSR do války.

18. července

Britská vláda uznala definitivně **československou vládu v zahraničí**. V Londýně došlo k podpisu úmluvy mezi emigrační československou vládou a SSSR.

31. července

Předběžné uznání české exilové vlády provedla vláda USA.

6. září

Reinhard Heydrich vydává nařízení, dle kterého jsou všichni Židé starší šesti let povinni nosit **Davidovu hvězdu** jako označení původu.

27. září

Zastupujícím říšským protektorem byl jmenován generál SS a policie **R. Heydrich**.

28. září

Reinhard Heydrich vyhlásil první **stanné právo** a rozpoutal vlnu represí.

29. září

Zatčen předseda vlády **Alois Eliáš**.

Narození:**19. června****Václav Klaus, český politik a prezident**

Václav Klaus od počátku devadesátých let prakticky bez přestávk zastával vrcholné politické funkce včetně premiéra. Dvakrát byl těsně zvolen do prezidentského úřadu, nyní ho v roli hlavy státu čekají poslední dva roky. Ve veřejném životě ale chce zůstat i po skončení svého prezidentského mandátu v roce 2013. „Pokud mně síly umožní, tak já určitě zůstanu ve veřejném světě, určitě se nestáhnou do soukromí,“ řekl v březnu na dotaz ČTK.

17. srpna

Karol Spišák, slovenský herec a režisér (†13. 3. 2007).

20. srpna

Július Satinský, slovenský herec (†29. 12. 2002).

Úmrtí:**8. května**

Bohumír Šmeral, československý politik, novinář, předseda sociální demokracie a zakladatel Komunistické strany Československa (*25. 10. 1880).

22. května

Jaroslav Galia, český hudební skladatel a diplomat (*31. 10. 1875).

30. května

Jindřich Hořejší, český básník a překladatel (*25. 4. 1886).

1951**1. května**

Rozhlasová stanice **Rádio Svobodná Evropa** zahájila vysílání pro Československo a stala se významnou silou antikomunistického odporu. Prvním ředitelem byl významný publicista František Peroutka.

25. června

Komunistické vedení schválilo tzv. akci **77 tisíc**, tj. převedení 77 500 úředníků v českých zemích do výroby.

2. července

V Babicích na Třebíčsku byli zavražděni tři členové národního výboru. Druhý den došlo k dopadení pachatelů, dva byli na místě zastřeleni. Zrodil se „**případ Babice**“. Za několik dnů proběhl proces s třinácti osobami, z nichž sedm bylo odsouzeno k trestu smrti. Rozpoutala se velká propagandistická kampaň, zaměřená proti „americkému imperialismu, Vatikánu a vesnickým kulakům“. Celý „případ“ zůstal obestřen řadou záhad.

1961**květen**

Ve Vídni na vrcholném jednání se setkali prezident USA **John F. Kennedy** s **Nikitou Sergejevičem Chruščovem**, předsedou rady ministrů Sovětského svazu a generálním tajemníkem komunistické strany SSSR.

6. června

V Brně zemřel prof. PhDr. **František Trávníček** (*17. 8. 1888, Spešov) – bohemista a profesor českého jazyka na Masarykově univerzitě v Brně. Zabýval se historickým vývojem češtiny i současným jazykem. Vybudoval brněnskou pobočku Ústavu pro jazyk český ČSAV a byl jejím prvním ředitelem (1956-1961). Zabýval se vývojem českého jazyka (*Historická mluvnice československá*, 1935), moravskou dialektologií (*Moravská nářečí*, 1926) i současnou češtinou (*Mluvnice spisovné češtiny*, 1948-1949, 2 svazky). Výrazně přispěl ke konečné podobě *Slovníku jazyka českého* (1937), který byl původně sestaven Pavlem Váňšou.

10.-11. června

Proběhla konference **Československé strany lidové**. Předsedou byl zvolen opět J. Plojhar.

7. července

Na **Dole Dukla v Ostravě došlo k neštěstí**, které si vyžádalo život sto osmi horníků.

1971

V Bukurešti se konalo **XXV. zasedání RVHP**.

1981**5.-6. června**

Konaly se **volby do Federálního shromáždění**, národních rad a národních výborů. Výsledek se jako tradičně pohyboval přes 99 % pro kandidáty Národní fronty. Řízení vlád zůstalo nezměněné.

1991**10. května**

V Lánech proběhlo další jednání o státoprávním **uspořádání mezi ČNR a SNR**.

4. června

Ministr zahraničí J. Dienstbier podepsal v Paříži memorandum o spolupráci ČSFR s **Organizací pro hospodářskou spolupráci (OECD)**.

12.-14. června

Z iniciativy prezidenta V. Havla a francouzského prezidenta F. Mitterranda proběhla v Praze **shromáždění o evropské konfederaci**. Šlo o první setkání předních osobností politiky, kultury a vědy z třiceti zemí Evropy, USA, Kanady a Japonska.

21. června

Poslední železniční transport sovětské armády opustil československé území v rámci dohody o odchodu sovětské armády z Československa, která zde byla od okupace území ze dne 21. 8. 1968.

27. června

Poslední voják sovětské armády opustil Československo.

1. července

V Praze byl podepsán protokol o **rozpuštění Varšavské smlouvy**.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR

choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL

zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod ze Seidl-
gasse 12), 1030 Wien, tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRŠATA

oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK

soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION

zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION

všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK

internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomspportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Ilona POLZER

(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA

neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

Digitale Praxis: Dr. med. &

Dr. dent. med. Josef LUDVÍK
FA f. Zahn-, Mund- u. Kieferheilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4, 1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.dr-ludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia

soukromý všeobecný lékař
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:

Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.

Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Ověřené překlady

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Ověřené překlady dokumentů, dokladů,

smluv, úředních listin a tlumočení
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa k dispozici v redakci.

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63: mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň
1., Salvatorgasse 12: mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25: mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

KOSTEL "Don Bosco", Viedeň 3., Hagenmül-
lergasse 33: mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierstr. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej

1030 Wien, Jaquingasse 12
Svätá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelú a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub

Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava

Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Privátní bilingvní škola obecná

1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76/34

Mateřská škola

tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

Privátní bilingvní reálné gymnázium 2. stupeň

1120 Wien, Singrienergasse 21
ředitelka Mag. H. Huber
tel.: 890 44 04-60

Europäische Mittelschule Wien European Middle School Vienna

1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

**VŠEOBECNÁ
ZEMSKÁ VÝSTAVA
V PRAZE 1891.**

Pod protektorátem
JEHO C. K. VELIČENSTVA
CÍSAŘE
FRANTIŠKA JOSEFA I.
NA OSLAVU JUBILEA
* první *
PRŮMYSLOVÉ VÝSTAVY
V PRAZE 1791.

OD 15. KVĚTNA
DO 15. ŘÍJNA
• 1891. •
PRAŽSKÉ VÝSTAVNÍ LOSY
• 4121. •
hlavní výhry:
100.000zł. 50.000zł.
atd.